

SUOMEN METSÄTIETEELLINEN SEURA — FINSKA FORSTSAMFUNDET

ACTA
FORESTALIA FENNICA

43.

ARBEITEN DER
FORSTWISSENSCHAFTLICHEN
GESELLSCHAFT
IN SUOMI

PUBLICATIONS OF THE
SOCIETY OF FORESTRY
IN SUOMI

PUBLICATION DE LA
SOCIÉTÉ FORESTIÈRE
DE SUOMI

HELSINKI 1938

Suomen Metsätieteellisen Seuran julkaisusarjat:

ACTA FORESTALIA FENNICA. Sisältää Suomen metsätaloutta ja sen perusteita käsitteleviä tieteellisiä tutkimuksia. Ilmestyy epäsäännöllisin väliajoin niteinä, joista kukin yleensä käsittää useampia tutkimuksia.

SILVA FENNICA. Sisältää Suomen metsätaloutta käsitteleviä kirjoitelmia ja pienehköjä tutkimuksia. Ilmestyy epäsäännöllisin väliajoin. Kukin kirjoitus muodostaa yleensä oman niteen.

COMMENTATIONES FORESTALES. Sisältää muiden maiden kuin Suomen metsätaloutta ja siihen liittyviä aihepiirejä käsitteleviä tutkimuksia ja muita kirjoituksia. Ilmestyy epäsäännöllisin väliajoin. Kukin nide sisältää yleensä vain yhden tutkimuksen.

Finska Forstsamfundets publikationsserier:

ACTA FORESTALIA FENNICA. Innehåller vetenskapliga undersökningar rörande skogshushållningen i Finland och dess grunder. Banden, vilka icke utkomma periodiskt, omfatta i allmänhet flere avhandlingar.

SILVA FENNICA. Omfattar uppsatser och mindre undersökningar rörande skogshushållningen i Finland. Utkommer icke periodiskt; varje uppsats som skilt band.

COMMENTATIONES FORESTALES. Innehåller undersökningar och andra uppsatser rörande skogshushållningen och i samband med denna stående frågor utom Finland. Utkommer icke periodiskt. I allmänhet ingår i varje band endast en avhandling.

ACTA
FORESTALIA FENNICA

43.

ARBEITEN DER
FORSTWISSENSCHAFTLICHEN
GESELLSCHAFT

IN SUOMI

PUBLICATIONS OF THE
SOCIETY OF FORESTRY

IN SUOMI

PUBLICATION DE LA
SOCIÉTÉ FORESTIÈRE
DE SUOMI

Acta forestalia fennica 43.

	siv.
1. Hertz, Martti: Metsähallitus 1859—1934	1—152
Referat (Die Forstverwaltung Finnlands 1859—1934)	153—172
2. Helander, A. Benj.: Anton Gabriel Blomqvist ja hänen aikalaisensa	1—341
Referat (Anton Gabriel Blomqvist)	342—356

HELSINKI 1938

SUOMALAISEN KIRJALLISUUDEN SEURAN KIRJAPAINON OSAKEYHTIÖ

METSÄHALLITUS
1859—1934

MARTTI HERTZ

DIE FORSTVERWALTUNG FINNLANDS
1859—1934

HELSINKI 1934

Kun pääjohtaja A. K. Cajanderin kehoituksesta ryhdyin viime syksynä valmistamaan selontekoa tänä keväänä 75 vuotta täyttävän metsähallituksen vaiheista, tiesin ottaneeni vaikean tehtävän. Työn aikana totesin, etten ollut ainakaan yliarvioinut vaikeuksia. Suurimpana vaikeutena oli laajan ja monia eri aloja edustavan aineiston tasapuolinen käsittely, sen seikan ratkaiseminen, mitä tähän suhteellisesti suppeaan esitykseen oli otettava ja minkä verran painoa kullekin asialle annettava. Arvaan esityksestäni löytyvän huomautuksille aiheita varsinkin juuri tässä katsannossa.

Työssäni olen saanut apua monilta henkilöiltä, enimmäin pääjohtaja A. K. Cajanderilta, ylijohtaja M. Pekkalalta ja asessori H. Hj. Hakosalolta. Pyydän saada tässä esittää heille parhaimmat kiitokseni. Kiitollisuuden velkaan jään myöskin eräille muille ja varsinkin seuraaville henkilöille: metsäneuvos A. J. Cautón, fil. tohtori A. Benj. Helander, hallitussihteeri V. A. Ilves, metsäneuvos P. J. Jokinen, metsänhoitaja G. J. Karlsson, metsäneuvos O. J. Lakari, metsäneuvos A. A. Mecklin, johtaja A. Moilanen, toimitusjohtaja J. O. Peurakoski, fil. maisteri T. T. Rinne, fil. tohtori J. E. Roos, fil. maisteri R. N. Rosén ja metsäneuvos V. R. Toijala.

Helsingissä huhtikuussa 1934.

Tekijä.

Sisällys

	Sivu
Johdanto	7
Ruotsinvallan aika	7
Vanhan Suomen metsähallinto	10
Olojen kehitys edelleen ennen vuotta 1859	12
Vakinaisen metsänhoitolaitoksen alkuaika 1859—1870	19
1859 vuoden ohjesääntö	19
Metsähallitus itsenäistyy	21
Metsähallituksen raskas alkutaival	22
Evon metsäopiston alku	32
Elpymisen aika 1870—1902	35
Kruunun metsätalous	36
Metsähallituksen päälliköt	39
Järjestelmän kehitys	39
Puiden mittaus ja myynti	40
Muuta toimintaa hoitoalueissa	43
Kruunun metsämaiden asuttaminen	49
Virkatalometsien hoito	52
Pohjois-Suomen olosuhteet	53
Metsänvartijakysymys	54
Evon metsäopisto	58
Voimakkaan nousun aika 1902—1918	60
Kruunun metsätalous	63
P. W. Hannikainen ja kielitaistelu	65
Vapaussodan aika ja Vaasan väliaikainen metsähallitus	69
Järjestelmän kehitys	72
Muuta järjestelmän uudistamishdotuksia	81
Liiketoiminta	83
Metsänhoidon kehitys	94
Suonkuivaustyöt	98
Uittoväylätyöt ja lauttauskysymys	100
Valtion metsämaiden käyttö	101
Virkatalojen metsänhoito	103
Metsänvartijat ja metsätyönjohtajat	105
Evon metsäopiston loppu	107
Uudistuksien ja väkevän toiminnan aika 1918—	109
Valtion metsätalous	113
A. K. Cajander, metsähallituksen uusi päällikkö	115

	Sivu
Järjestelmän uudistus ja kehitys	118
Liiketoiminta	132
Metsänhoidon kehitys	139
Suonkuivaustyöt	142
Tie- ja uittoväylätyöt sekä lauttauskysymys	143
Valtion metsämaiden käyttö	145
Metsätieteellinen tutkimuslaitos	146
Loppusanat	149
Lähteitä	150
<i>Deutsches Referat</i>	153

Johdanto.

Ruotsinvallan aika. Siihen aikaan kun Suomi joutui Ruotsin alle, ei hallitusvallalla ollut huolta tämän maan metsävarojen riittäväisyydestä eikä syytä rajoittaa niiden kulutusta. Metsiemme käyttöön kohdistetut hallinnolliset määräykset tähtäsivät keski-ajalla erämaiden raivaamisen edistämiseen, lainmääräykset taas lähinnä yksityisen metsänomistajan oikeuksien turvaamiseen vie-raan mielivallalta. Varsinaista metsähallinnollista toimintaa ei tarvittu, niin kauan kuin valtiovallan puun saantimahdollisuudet näyttivät rajattomilta. Kruunun »metsästäjienkin» (jägare, skytte) ainoana tehtävänä oli metsänriistan pyytäminen kuninkaan tarpeiksi.

Kustaa Vaasan v. 1542 antama tunnettu julistus, jossa valtakunnan asumattomat erämaat selitettiin »Jumalalle, Kuninkaalle ja Kruunulle» kuuluviksi, on metsähallinnollisessa suhteessa varsin merkittävä. Sen tarkoituksena oli asutustoiminnan järjestäminen mahdollisimman hyödyllisellä ja valtiolle edullisella tavalla; muun muassa niin, että valtakunnan ja valtakunnalle niin tärkeäksi käyneen vuoriteollisuuden puunsaanti tuli turvatuksi. Vaikka näet metsän puutetta ei vielä nytkään ollut ainakaan Suomessa suuresti huomattavissa — Varsinais-Suomessa ja Uudellamaalla olivat tosin joidenkin kylien hirsimetsät vähissä — näytti varsinkin harvinaisten, järeimpien rakennuspuiden riittäväisyys uhatulta. V. 1558 kiellettiinkin »hedelmää kantavien» puiden kaataminen koko valtakunnassa. Mainitunlaiset puut, joista etenkin järeät tammet olivat käyneet vähiin, oli siitä lähtien varattava kruunulle sen hyödyn vuoksi, mikä niistä koitui laivanrakennustoiminnalle. Tähän liittyy asiallisesti paljon myöhemmin, v. 1668, annettu määräys, joka kielsi verotiloilla kasvaneiden mastopuiden kaatamisen. Vuoriteollisuuden valtavan puuntarpeen tyydyttämiseksi katsottiin tarpeelliseksi v. 1639 kieltää kaskeaminen ja muu vahingollinen metsän käyttö kaivosten ympäristöissä.

Yritys metsän käyttöoikeuksia rajoittaneiden edellä mainittujen ja monien muiden säännösten voimassapitämiseksi oli Ruotsin metsähallinnollisen järjestelyn alkuaiheena. Kruunun »metsästäjät» saivat nyt uusia tehtäviä: heidän oli valvottava, että annettuja mää-

räyksiä noudatettiin. Mutta tehtävien lisääntyminen pakotti lisäämään myös valvontahenkilökuntaa. V. 1634 vahvistetussa valtakunnan hallitusmuodossa säädettiin metsä- eli jahtilaitoksen järjestys. Ylimpänä virkamiehenä tuli olemaan valtakunnan jahtimestari, jonka oli pidettävä huolta kuninkaan puistoista, metsästys-oikeuksista ja riistatarhoista sekä kruunun metsistä. Hänen lähin alaisensa oli hovijahtimestari sekä tämän alaisina riista- eli metsävahdit. Vuosien kuluessa liitettiin metsälaitoksen palvelukseen vielä eräitä muita virkailijoita. V. 1682 metsävirrakunta järjestettiin kokonaan uudestaan. Ylimpänä virkamiehenä tuli olemaan ylijahtimestari; hänen apulaisinaan toimi 4 jahtiviskaalia sekä näiden alaisena metsäpalveluskunta.

V. 1687 annettiin periaatteellisesti tärkeä säädös: metsälaitoksen tuli toimia maaherrojen valvonnan alaisena. Jo aikaisemmin oli eräille muille hallintoelimille varattu osuutensa metsähallinnosta. Niinpä vuorikollegion tehtävänä oli vuorikaivosten läheisyydessä sijainneiden metsien käytön valvominen ja huolehtiminen niiden säilymisestä. Sen johdosta että sotalaivasto tarvitsi rakennuspuiksi suuria tammi- ja mastopuumääriä ja niitä saatiin enää melkein yksinomaan kruununmetsistä, katsottiin tarpeelliseksi, että amiraaliteettikollegio valvoi niiden käyttöä. Kamarikollegiolle, jolle kuului valtakunnan maanviljelyksen huolto yleensä, uskottiin metsänhoidon valvonta. Mutta tammi- ja mastopuiden hoitoa koskevien neuvon anto kuului jälleen amiraaliteettikollegiolle.

Metsälaitoksen asema pysyi kauan epävakaisena. 1731 vuoden valtiopäivillä aatelissäätö anoi, että valtakunnan metsävirrakuntaa laajennettaisiin ja Suomeen perustettaisiin oma metsälaitos. Tätä periaatteellisesti merkittävää anomusta perusteltiin sillä, että — pedot sekä Ruotsissa että Suomessa olivat suuresti lisääntyneet. Hankkeen epäonnistumiseen lienee osaltaan vaikuttanut metsäherrojen toiminnallaan rahvaan keskuudessa herättämä tyytymättömyys. V. 1752 metsävirrakunta talonpoikaissäädyn anomuksesta lakkautettiin tuon virkakunnan edustajien laista piittaamattoman, mielivaltaisen toiminnan ja muuten sopimattoman esiintymisen takia. Mutta v. 1770 tämä virasto jälleen katsottiin välttämättömäksi — ei tällä kertaa petojen lisääntymisen vuoksi, vaan metsien häviämisen ehkäisemiseksi. Se perustettiin siis uudelleen.

Sen sijaan että jahtimestarit ja heidän apulaisensa olisivat nyt toiminnallaan todella osoittaneet olevansa tarpeellisia, he vain, mikäli rahvaan v. 1786 esittämät valitukset eivät olleet asiatonta metsäherrain herjaamista, tekivät jälleen itsensä syyppäiksi omavaltaisuuksiin. Kustaa III, joka yritti säilyttää välinsä hyvinä sekä aatelis-

toon että rahvaaseen, ei halunnut suututtaa edellistä, mutta ei liioin jättää jälkimmäisten valituksia kokonaan huomiota vaille. V. 1790 hän valtiovuosiensa julisti, että metsälaitoksen henkilökunnasta muodostetaan armeijaan erityinen jääkäriosasto. Esikuvan tällaiselle järjestelylle hän kyllä lienee saanut Preussista, jossa Fredrik Suuri jo 50 vuotta varhemmin muodosti armeijaansa erityisen jääkäriosaston förstereiden ja opin saaneiden »metsästäjien» pojista. 1793 vuoden metsäasetuksessa vihdoin määrättiin metsävirikailijat asetettaviksi uudelleen niihin lääneihin, joissa oli maakuntien tai kihlakuntien yhteismetsiä, ja vuotta myöhemmin julkaistun kuninkaallisen kirjeen perusteella tämä järjestely ulotettiin muihinkin yhteis- ja kruununmetsiin.

Metsä- eli jahtilaitoksen tärkein työala oli metsästys ja sen valvonta kruunun metsästyspuistoissa, kun taas muiden kruununmetsien samoin kuin kruununtilojen ja virkatalojen metsien silmälläpito kuului lähinnä maaherroille sekä kruunun- ja metsäpalvelijoille.

Ruotsi osasi kyllä hyötyä Suomen metsärikkauksista. Mutta kun oli kysymys metsien hyväksi tehtävistä uhrauksista, silloin »vähäinen maanääri» Suomi (ringa lanzände Finlandh), kuten Kaarle IX Porin valtiopäivillä maattamme mainitsi, helposti »unohtui». Tämä todetaan mm. siitä, että kun koko valtakunnan metsälaitoksen palveluksessa oli v. 1661 151 miestä, siitä Suomen osalle tuli vain 7, nekin kaikki Ahvenanmaalla toimineita. V. 1808 oli läänin ylijahtimestarin virkoja koko valtakunnassa 23, niistä ainoastaan yksi Suomessa, Turun ja Porin läänissä. Tosin entisajan jahtimestarien ja heidän apuriensa kyyyt metsätalouden alalla olivat varsin vähäiset, ja heidän lukumääränsä huomattavakin lisääminen siten tuskin olisi sanottavasti metsäasiaa edistänyt. Se ei kuitenkaan puolusta Ruotsin välinpitämättömyyttä ja sitäkin vähemmän, kun monet talousmiehet kirjoituksissaan sangen vakuuttavasti osoittivat epäkohtien olemassaolon metsiemme käytössä ja metsien siitä johtuneen peräti epätydyttävän tilan.

Suomen ensimmäinen jahtimestari oli majuri Otto von Grothusen, joka toimi täällä alijahtimestarina 1630-luvulla. Hänen seuraajiaan koko maamme paikallisina metsäpäälyismiehinä olivat »hejderidare» Wilhelm Kraforth v:sta 1651, everstiluutnantti Eric Boije alijahtimestarina 1664—70, ratsumestari Erich Buresamoin 1670—88, luutnantti Edvard Joachim Jordan jahtimestarina v. 1688, everstiluutnantti Stefan Gustaf Aminoff ylijahtimestarina 1722 vuoden jälkeen, Lars Petter Ekblad ylijahtimestarina v. 1778. — Jahtiviskaaleja

olivat Carl Höijer 1682—97, Johan Höök 1697—1703 ja hänen jälkeensä Isaac Heicke. Kymenkartanon läänin ylijahtimestarin, majuri Fredrik Gustaf von Rohrin mainitaan v. 1785 olleen Suomen ainoa jahtimestari. Maamme viimeisestä jahtimestarista tulee vielä tuonnempana puhe.

Pyrkimyksiä oman metsälaitoksen järjestämiseksi Suomeen tavataan jo Ruotsinvallan aikana. Edellä mainittiin aateliston taholta 1731 vuoden valtiopäiville jättämä sen suuntainen esitys. Tämän esityksen johdosta annetussa kuninkaallisessa päätöksessä luvattiin kyllä vaatia asiasta maaherroilta lausunnot ja sen jälkeen »olosuhteet huomioon ottaen armollisesti järjestää kysymys maan hyväksi ja hyödyksi». Neljä vuotta myöhemmin aatelisto valtiopäivillä turhaan valitti, ettei esitystä oman metsälaitoksen perustamiseksi Suomeen ollut toteutettu. Asia kuivui siihen.

Huomion arvoinen on Pehr Kalm in ehdotus v. 1753: »Ei olisi pahitteeksi, että korkeat viranomaiset määräisivät metsänvartijan, jollei joka pitäjään niin kuitenkin jokaiseen kihlakuntaan tai miten kulloinkin tarpeelliseksi katsottaisiin; näillä metsänvartijoilla taas sopisi ainakin joka pitäjässä olla alaisensa, joka siellä pitäisi tarkoin silmällä metsiä, ettei niitä käsiteltäisi toisin kuin mitä on säädetty.» — Johan Lagus esitti saman suuntaisia ajatuksia Karjalan talousolojen kohentamista käsittelevässä teoksessaan v. 1756: »Asianomaisten olisi syytä määrätä joitakuuta metsänhoidon tarkastajia. Kuhunkin kihlakuntaan asetetulla päällysmiehellä (Öfverman) sopisi olla joka pitäjässä alaisensa, jonka tulisi tarkoin huolehtia siitä, että metsää asianmukaisesti käsitellään».

Vanhan Suomen¹⁾ metsähallinto. Vanhassa Suomessa pysyttettiin Ruotsinvallan aikainen metsähallinnollinen järjestys voimassa vuoteen 1780, jolloin venäläiset vallanpitäjät alkoivat sijoitella sinne omia metsänhoitajiaan. Säännöllinen metsähallinto perustettiin v. 1798, jolloin kaikki Venäjän kruununmetsät alistettiin Pietarissa sijainneen valtakunnan ylimetsänhoitoviraston valvonnan alaisiksi. »Suomenmaalaisen kuvernementin» metsänhoitolaitoksen (Forst-Verwaltung) päälliköksi tuli ylimetsänhoitaja ja hänen apulaisikseen 3 metsänhoitajaa, 12 metsämaanmittaria ja 3 metsäharjoittelijaa. Lisäksi palkattiin katsastusmiehiä sekä 550 ruplan vuosipalkalla aliupseeri ja 4 invalidimatuusia Uudenkirkon lehtikuusipuuston

¹⁾ Vanhalla Suomella tarkoitetaan, kuten tunnettua, niitä maamme osia, jotka Uudenkaupungin ja Turun rauhanteoissa vv. 1721 ja 1743 yhdistettiin Venäjän valtakuntaan.

vartijoiksi; metsämaanmittarien apureiksi komennettiin vielä 14 sotilasta. Koko laitoksen henkilökunta nousi 40:ään.

Metsät jaettiin vuotuisiin hakkauslohkoihin. Talonpojilla oli lupa käyttää metsiään vain kotitarpeiksi, kun sitä vastoin tilojen venäläiset vuokramiehet ja kruununtilojen haltijat saivat hakkauttaa koko vuosilohkonsa sekä myydä, mitä eivät itse tarvitseet. V. 1803 aloitettiin metsien mittausta ja arviointi. Työn suorittajat — laivastoupseereja ja »metsäkonduktöörejä» (Forst-Conducteurs) — eivät kuitenkaan olleet tehtävänsä tasolla, minkä johdosta heidän valmistamansa asiakirjat osoittautuivat arvottomiksi. Kun metsävirkeilijät muutenkin olivat kykenemättömiä, ei heidän olemassaolostaan ollut apua läänin metsätaloudelle. Ankarillakaan metsänkäytön rajoittamismääräyksillä ei saatu ehkäistyksi metsänhävitystä, joka juuri venäläisen metsänhoitolaitoksen aikana saavutti tavattomat mittasuhteet. Samanaikaisesti kruunun oma metsätalous tuotti runsaasti tappiota: menot nousivat v. 1812 42,992 ruplaan, siitä palkkauksia 11,792 rpl., tulot ainoastaan 17,860 ruplaan. Läänin asukkaiden keskuudessa valtiovallan toimenpiteet herättivät paljon tyytymättömyyttä mielivaltaisuuksien takia. Yhtenä tyytymättömyyden aiheena oli Suomenlahden rantametsien kohtalo. Ne oli 25 virstan leveydeltä määrätty rauhoitettaviksi ja varattaviksi amiraaliteetin tarpeisiin. Silti valtio itse hävitti laajalti lähinnä rantaa sijainneet metsät.

Tämä venäläinen »järjestys» herätti tietenkin huolestumista myöskin suomalaisissa virallisissa piireissä, varsinkin sen jälkeen kun oli todettu, ettei v. 1811 annetuissa Vanhan Suomen palauttamismanifesteissa mainittu mitään metsätalouden järjestämisestä. Kreivi Kustaa Mauri Armfelt kirjoitti sen johdosta: »Koko tämä metsänhoitolaite olisi siis poistettava ja huolenpito metsistä ja kaikista niitä tavalla tai toisella koskevista asioista uskottava maaherralta, jolla pitäisi näissä toimissa olla käskettävänä metsä- ja metsästyspalvelijoita». Sen jälkeen kun kenraalikuvernööri Fabian von Steinheil helmikuussa 1812 oli tiedustellut keisarilta, kuuluiko Viipurin läänin metsänhoitolaite lakkautettavien virastojen joukkoon, keisari antoi ns. järjestyskomitean tehtäväksi ottaa selvää läänin metsätaloudesta; samalla hän, pidättääkseen venäläisiä puuttumasta Viipurin läänin asioihin, siirsi metsänhoitolaitoksen rahaministeriön alaisuudesta kenraalikuvernöörin valvontaan. Saatuaan seikkaperäisen lausunnon asianomaiselta ylimetsänhoitajalta mainittu komitea jätti mietintönsä hallituskonseljille jo saman vuoden toukokuussa. Komitean kanta oli se, että Viipurin läänin metsänhoitolaite olisi lakkautettava ja metsät palautettava asianomaisille

omistajilleen siinä järjestyksessä, kuin Suomen laki ja 1805 vuoden kunink. asetus määräisivät. Uudenkirkon lehtikuusipuisto ehdotettiin kuitenkin pysytettäväksi erityisenä kruununpuistona. Hallituskonselji yhtyi komitean kantaan, samoin Suomen asiain komitea, joka joulukuussa esitti lausuntonsa keisarille.

Tässä vaiheessaan asian kehitys pitkistyi, niin että keisarin vahvistus saatiin vasta maaliskuussa 1816. Heinäkuun 19. pnä 1816 annetussa keisarillisessa julistuksessa lausutaan: »— — — niin kuin se Wiiburin Läänissä ollut Metsä Hallitus ej ole yhteensopiwainen niiden Suomesa woimasa olewaisten Asetusten kansza, niin olemme Me tämän kautta Armosa tahtoneet säätää ja asettaa, että tämä Hallitus pitä lakkaman, ne siihen kuuluwaiset Wirka ja Palvelusmiehet toimituxistansa eroitettaman, ja Metsät Wiiburin Läänissä jällens pandaman niiden Taloin ja tilusten alle, joidenga alla ne, ennen mainitun Hallituxen alkua, olleet owat eli oleman pitänyt olis — — —.» Uudenkirkon lehtikuusipuisto jäi tehdyn ehdotuksen mukaisesti edelleen Venäjän valtion haltuun.

P. von Gerschau

Obwoforsmannistur

Niin kelvoton kuin siten toimintansa lopettanut venäläinen metsänhoitolaitos oli, sen viimeinen päällikkö, ylimetsänhoitaja P. von Gerschau ansaitsee kuitenkin tulla mainituksi rehelli- senä ja parastaan yrittäneenä virkamiehenä. Kenraalikuvernöörille lähettämässään kirjeessä läänin maaherra lausuu ylimetsänhoitaja- jasta kauniita tunnustuksen sanoja nimittäen häntä »kykeneväksi ja kelpo mieheksi» (homme de tête et d'honneur). Gerschau sai eron virastaan v. 1816 ja siirtyi myöhemmin Tanskaan.

Olojen kehitys edelleen ennen vuotta 1859. Venäjänvallan ensimmäisinä vuosikymmeninä oli maassamme niin taloudellinen kuin

henkinen kehitys lamassa. Tämä johtui, kuten tunnettua, lähinnä siitä, että valtiopäiviä ei yli puoleen vuosisataan kutsuttu koolle, jota paitsi hallitsijan ahdasmielinen politiikka muutenkin oli omiaan tyrehdyttämään edistyksen. Metsätaloudellinen kehitys oli niinkään pysähdyksissä, vaikkei yrityksiä sen kohentamiseen puuttunut. V. 1816 Viipurinläänin metsänhoitolaitoksen lakkauttamista koskevan julistuksensa yhteydessä keisari kiinnitti senaatin huomiota metsänhoidon parantamiseen yleensä maassamme. Hallituksen toiminta rajoittui kuitenkin vain siihen, että 1824 syksyllä annettiin eräitä itsessään vähäpätöisiä asetuksia, joiden tarkoituksena oli metsien säästäminen. Niinpä saatettiin julkisuuteen säännös majoi- tusvapauden myöntämisestä määrävuosiksi sellaisille tiloille, joille rakennettiin kivirakennuksia.

Ruotsinvallan perintönä tapaamme Turussa vv. 1808—28 Suomen viimeisen jahtimestarin, ylijahtimestari Pehr Gustaf Bodénin. Tämän jahtimestarin tehtävät supistuivat vähiin ainakin viimeisinä elinvuosina, jotka hän suurelta osalta vietti sairas- lomalla ulkomailla. Eräässä Turun ja Porin läänin maaherralle osoit- tamassaan kirjeessä hän anoo, että metsänhävitys Hermansvedjan

Pehr Gustaf Bodén
Tjenstgörande Öfwörjig Majstare
i Finland.

tilalla kiellettäisiin; toisessa kirjeessä hän valittaa, että muuan vär- järi on saanut rakentaa asumuksensa laudoista. Se olisi kai puun säästämiseksi pitänyt tehdä kivistä. Bodénin kuoltua Suomen yli- jahtimestarin virka v. 1829 lakkautettiin. Bodén sekä Ahvenan- maalla vv. 1811—24 toiminut »hejderidare» Carl Fogelholm olivat aikansa Suomen metsä- eli jahtilaitoksen (Jägeristat) ainoat virkamiehet.

1842 on merkkivuosi maamme metsätalouden kehityksen his- toriassa. Silloin valmistui senaattori Carl af Heurlinin pu-

heenjohtolla toimineen metsäkomitean mietintö. Siinä ehdotettiin, että kruununmetsien valvonta jätettäisiin edelleenkin kuvernöörien ja kruununpalvelijoiden huoleksi sekä lausuttiin mm.: »Monista syistä komitea pitäisi arveluttavana ehdottaa erityisen metsänhoitolaitoksen (Forstmästeristat) perustamista, laitoksen, joka joka tapauksessa voisi ulottaa viskaalisen toimintansa yksinomaan kruununmetsiä koskevaksi. Niissä maissa joissa sellainen järjestelmä on toteutettu, se on yhtä monimutkainen kuin kallis.» Näihin sanoihin yhtyi vielä silloin myöskin komitean jäsen, maanmittausinsinööri Claës Wilhelm Gyldeén, joka mietinnön laatimisessa lienee suorittanut tärkeimmän osan.

Käsitellessään v. 1847 komitean toista lakiehdotusta, jossa metsähallinnon järjestelyyn nähden oli omaksuttu entinen kanta, senaatti tässä asiassa hyväksyi komitean esityksen. Toista mieltä oli ainoastaan valtiovarainoimituskunnan päällikkö Lars Gabriel von Haartman, joka senaatin istunnossa lausui mm.: »Tarkoin suunnitellussa valtiotaloudessa ei pidä pelätä kustannuksia, jotka tulevaisuus runsaasti korvaa. Järjestämällä maahamme kruununmetsien hallinto luotaisiin tänne kallisarvoinen domeeni, joka jo lähitulevaisuudessa ja vielä enemmän vastaisina aikoina antaisi runsaita tuloja. Näiden metsien järkipäiväinen hoito voisi hyvänä esimerkkinä ja paremmin kuin lainkiellot ja rangaistumääräykset hävittää huonoja tapoja sekä hillitä omanvoitonpyynnin hetkellisiä tavoitteluja.» Senaatissa kärsimästään tappiosta huolimatta von Haartman ajoi asiata edelleen hänelle ominaisella tarmolla ja lujudella. Hänen aloitteestaan asetettiin v. 1849 uusi metsälakiehdotuksen tarkastuskomitea, joka joutui alusta pitäen »hänen hirmuisuutensa» vaikutuksen alaiseksi. v. Haartman jätti näet komitealle evästykseksi varsin yksityiskohtaisen lausunnon, jossa esitetyt ohjeita tarkastuskomitea avoimielisesti myöntää noudattaneensa. Komitea ehdotti hallitsijalle mm., että sopivia kruunun metsäalueita erotettaisiin kruununpuistoiksi, että niihin lääneihin, joissa oli laajoja kruununmetsiä, asetettaisiin ylimetsänhoitaja ja tarpeellinen määrä alimetsänhoitajia sekä että siihen asti, kunnes perustettavaksi ehdotetun metsänhoitolaitoksen virat oli ehditty vakinaisesti täyttää, saataisiin määrätä sopivia henkilöitä kuvernöörien silmälläpidon alaisina hoitamaan kruununmetsiä.

Hyväksyen pääkohdin komitean ehdotuksen hallitsija tammi-kuun 14. päivänä 1851 antamallaan julistuksella määräsi perustettavaksi väli aikaisen metsänhoitolaitoksen maanmittauksen ylihallituksen yhteyteen. Tämän viraston nimi muutettiin samalla maanmittaus- ja metsänhoitoylihallitukseksi. Ylihallitukseen oli

siihenastisen ylitirehtöörin apulaisen lisäksi asetettava toinen apulainen metsäasioita edustamaan sekä 8 alimetsänhoitajaa. Tämä ylitirehtöörin apulaisen virka oli kuitenkin täyttämättä useita vuosia, aina 1857 vuoden loppuun, jolloin vapaaherra R a b b e Z a c h r i s W r e d e siihen määrättiin ja seuraavana vuonna nimitettiin vakinaiseksi; alimetsänhoitajat otettiin vakinaisesti virkoihinsa vv. 1854—58. Jokaiseen lääniin asetettiin lääninmetsänhoitaja ja hänelle apulainen; nämä virat täytettiin vakinaisesti vv. 1852—53. Kun maassamme ei vielä ollut metsänhoitosivistyksen saaneita henkilöitä, täytti senaatti uudet virat, tosin epäröiden, maanmittareilla.

Edellä mainitsemaamme, jo metsäkomiteatyössä ansioitunut C. W. Gyldeén teki suurimmat palveluksensa maamme metsätaloudelle maanmittaus- ja metsänhoitoylihallituksen ylitirehtöörinä ollessaan vv. 1854—63. Ei ole myöskään tässä yhteydessä unohdettava hänen v. 1853 ilmestynyttä metsätalouden oppikirjaansa »Handbok för skogshushållare i Finland», koska tällä teoksella tuli olemaan tärkeä merkitys ensimmäisten valtion metsähallinnon palvelukseen valmistuneiden metsänhoitajiemme kasvatuksessa. Ylihallituksen päällikkönä Gyldeén joudutti isonjaon suoritusta, liikamaiden erottamista ja kruunun yhteismaiden rajoittamista, mikä kaikki teki mahdolliseksi erotettujen maiden julistamisen kruununpuistoiksi. V. 1854 senaatille lähettämässään kirjelmässä ylihallitus jätti ehdotuksen kruununmetsien ohjesäännöksi. Kirjelmään liittyi Gyldeénin yksityinen lausunto, jossa mm. osoitetaan, kuinka turmiolliset seuraukset kruununmetsien yksityisille luovuttamisesta oli ollut. Myöskin Suomen Talousseura antoi asiasta lausunnon, jossa mm. huomautetaan, että metsänhoitolaitos oli uudelleen järjestettävä.

Kun senaatti vielä oli vaatinut ylihallitukselta lausunnon ohjesääntöehdotukseen kohdistettujen huomautusten johdosta, tämä 1857 vuoden lopussa jättämässään lausunnossa vakuutti, ettei ollut mahdollista saada maan metsätalousoloja parannetuiksi ilman, että perustettiin oma metsänhoitolaitos itsenäisine keskushallituksineen ja riittävine metsänhoitovirkakuntineen. Helmikuussa 1858 ylihallitus jätti senaatille yksityiskohtaisen ehdotuksensa kruununmetsien hallinnon järjestämisestä. Sen mukaan kruununmetsät, joita laskettiin olevan 6 milj. tynnyrinalaa, olisivat tulleet kaiken kaikkiaan käsittämään 60 100,000 tynnyrinalan laajuista tarkastuspiiriä ja 240 25 t. a:n suuruista hoitoaluetta. Ensi aluksi olisi metsähallinto kuitenkin rajoitettu 1,800,000 t. a:n laajuiselle metsäalueelle; metsänhoitovirkakuntaa olisi tarvittu 18 ylimetsänhoitajaa, 72 metsänhoitajaa ja 8 alimetsänhoitajaa.

Senaatti halusi kuitenkin vielä kuulla jotakuta etevää asiantuntijaa ja kutsui siinä tarkoituksessa saksalaisen ylimetsäneuvoksen, Tharandtin kuulun metsäopiston johtajan, vapaaherra E d m u n d v o n B e r g i n tutustumaan Suomen metsiin ja antamaan lausuntonsa metsähallinnon järjestämisestä. v. Berg saapuikin maahamme, suoritti tunnollisesti saamansa tehtävän ja laati laajan »Kertomuksen Suomenmaan metsistä». Tässä kertomuksessa esitettiin mm., että metsänhoitolaitoksen tulisi olla riippuvainen yksinomaan senaatista ja että sen muodostaisivat keskushallitus, ylimetsänhoitajat, metsänhoitajat ja metsänvartijat. v. Berg jätti kertomuksensa kenraalikuvernöörille, joka puolestaan vaati senaatilta sen johdosta lausunnon. Senaatin tekemä uusi ehdotus, jossa useita v. Bergin esittämiä näkökohtia oli otettu huomioon, sai hallitsijan vahvistuksen huhtikuussa 1859.

Toukokuun 7. päivänä 1859 julkaistiin »armollinen julistus metsänhoitoammatin järjestämisestä Suomessa olevien kruununmetsien hallintoa ja hoitoa warten». Muutamaa päivää myöhemmin, toukokuun 13. pnä, senaatti vielä antoi »armollisen ohjesäännön koskewa kruununmetsäin hallitusta Suomen Suuriruhtinanmaassa». Niin oli v a k i n a i n e n metsänhoitolaitos maahamme perustettu. Toukokuun 7. päivästä 1859 luemme myöskin metsähallituksemme historian varsinaisesti alkavan.

Edmund von Berg

Vakinaisen metsänhoitolaitoksen alkuaika 1859–1870.

1860-luvulla ei metsätaloudellinen tilanne maassamme juuri edukseen poikennut siitä, mikä täällä vallitsi jo vuosisata aikaisemmin. Talonpoikaismetsät oli kaskeamalla, paikoin varsinkin Pohjois-Suomessa tervanpoltolla, ja hävittäväillä hakkuilla saatettu surkeaan tilaan. Oma huomattava osansa tähän tulokseen oli sahateollisuudellakin, siitä huolimatta että sitä monilla säädöksillä oli yli kahden vuosisadan aikana rajoitettu. Sahauksen jäljet tulivat maamme metsissä kohtalokkaiksi varsinkin siksi, että raaka-aineeksi kelpasivat vain kaikkein järeimmät tukit. Niiden hankkiminen tapahtui hirrenharsinnan muodossa, joka saattoi metsän huonoon tilaan ja oli mitä suurimmassa määrässä puuta tuhlaava, melko järeätkin latvat kun »alamittaisina» jätettiin metsään. Kun sahateollisuuden kehitystä jarruttaneet rajoitukset lopulta, v. 1861, poistettiin, aiheutui tästä metsätaloudelle toisaalta niin suuriarvoisesta toimenpiteestä ensi aluksi — niin kauan kuin sahatavaran minimimittavaatimuksia ei helpotettu — yhä lisääntyntä metsänhävitystä. Samaan suuntaan vaikutti höyryvoiman käytäntöön otto sahateollisuudessa, se kun teki mahdolliseksi sahojen sijoittamisen muuannekin kuin koskien rannoille. Oltuaan vv. 1856—59 vuodessa keskimäärin 376,968 tolttia sahatavaran vienti lisääntyi jo v. 1865 885,198 tolttiin. Siitä millä tavoin olosuhteet vaikuttivat valtion metsäpolitiikkaan, tehdään tuonnempana selkoa.

1859 vuoden ohjesääntö oli virallisesti voimassa lähes puolen vuosisadan ajan siitä huolimatta, että siinä piankin havaittiin melkoisia heikkouksia. Käytäntö ei kuitenkaan läheskään joka kohdassa alistunut sen määräyksiin.

Ohjesäännön mukaan kruununpuistojen hallinto ja hoito kuului maanmittauksen ja metsänhoidon ylihallitukselle, jonka tuli »toimittaa maakunnassa harjoitettavan metsänhoidon taiteellista johdatusta ja peräänkatsantoa». Kuvernööreille varattiin vielä nytkin

sananvaltaa kruununmetsien hallinnossa; heidän valvontaansa uskottiin ne kruununmetsät, joita ei vielä ollut kruununpuistoiksi julistettu eikä maanmittaus- ja metsänhoitoylihallituksen huolenpitoon luovutettu. Sen ohessa heidän oli valvottava kruununpuistojenkin »taloushoinnon menoa ja hallitusta yleisesti» sekä velvoitettava alaisaan kruununpalvelijoita antamaan metsänhoitokunnan virka- ja palvelusmiehille apua kruununmetsien suojelussa.

Kruununpuistot oli jaettava tarkastuspiireihin ja jokaiseen sellaiseen määrättävä ylimetsänhoitaja. Tarkastuspiirit oli edelleen jaettava hoitoalueihin, joihin kuhunkin oli määrättävä metsänhoitaja, sekä hoitoalueet vartiopiireihin, joissa kussakin oli oleva metsänvartija. Ylihallitukseen määrättiin otettavaksi neljä alimetsänhoitajaa, rajoittamaton määrä »Metsänhoito-konduktöörejä» sekä metsänhoitoasiain sihteeri. Kuhunkin hoitoalueeseen oli otettava metsäkasööri eli »Metsänhoidon raha-wartia». Tähän toimeen, jonka kuvernööri täytti, otettiin mieluummin paikkakunnan kruununvouti. Kasööri sai palkkiota kaikista hoitoalueen kassasta maksamistaan ja sinne nostamistaan rahaeristä 2 %.

Ylimetsänhoitajan oli ohjesäännön mukaan paikallisena tarkastajana valvottava metsiä koskevien asetusten ja sääntöjen noudattamista, pidettävä kirjaa kruununmetsistä ja niiden hoidosta, tarkastettava metsänhoitajien antamat luettelot ja kertomukset, usein käytävä hoitoalueissa tarkastamassa metsänhoitoa ja -vartioimista sekä neuvottava metsänhoitajia ja metsänvartijoita näiden tehtävissä, mitattava ja kartalle pantava kruununmetsiä sekä niistä laadittava talousehdotuksia.

Metsänhoitaja ei saanut ilman ylimetsänhoitajan määräystä kruununmetsistä kaataa, myydä tai muuten luovuttaa minkäänlaista puuta. Hänen oli vähintään kerran kuukaudessa käytävä kussakin vartiopiirissä sekä metsänhakkuuajana hakkuupaikalla ainakin kerran kahdessa viikossa. »Metsänhoidon kruunausvasaralla» oli leimattava kaikki sellaiset myytäväksi määrätty puut, joiden tyviläpimitta oli 7 kymmenystuumaa tai enemmän. Hakkaus- ja metsänviljelysehdotukset oli aluemetsänhoitajan ennen kesäkuun loppua lähetettävä ylimetsänhoitajalle, jonka oli ne toimitettava edelleen ylihallitukseen. Täältä lähetettiin ilmoitus myytävistä puueristä asianomaiselle kuvernöörille, joka määräsi aluemetsänhoitajan luona pidettävän huutokaupan ajan. Ennen huutokauppaa sai aluemetsänhoitaja ylihallituksesta sinetöidyn kirjeen, jossa oli ilmoitettu minimihinnat, ja jota ei ollut lupa avata ennen huutokaupan päättymistä. Jos jonkin tavaraerän hintatarjous jäi hyväksytyyn minimihinnan alapuolelle, oli sama erä uudelleen tarjottava ostettavaksi. Jollei

tarjous silloinkaan noussut minimihintaan, oli puut jätettävä toistaiseksi myymättä.

Metsänvartijan piti varsinaisten vartioimistehtäviensä ohella »oppiman miten taimi-maita ja puu-kasvattoja toimitetaan, kuinka kauvan kunkin puun siemen maassa makaa, ennenkuin se taimelle nousee, kuinka vanhana kukin taimi-laji on taimimaasta puukasvattoon ja kasvatosta metsään muutettava, sekä mikä maanlaatu parhaiten sopii tawallisimmille puille».

1859 vuoden keisarillisen julistuksen mukaan metsähallituksen oli tehtävä senaatille ehdotuksia kruununpuistojen erottamisesta. Täten tulivat Hämeenlänissä kaikki tarkoitukseen sopivat kruunun metsämaat julistetuiksi kruununpuistoiksi jo vv. 1859—62. Samoin järjestyivät asiat Viipurin läänissä vuoteen 1865 mennessä. Mutta kun kysymys Kuopion läänin kruununpuistoista joutui käsiteltäväksi, senaatti v. 1864 määräsi, että tämän läänin kruununmaita koskevien asioiden käsittely jäisi jatkuvasti kuvernöörin tehtäväksi. Samallaiset määräykset ulotettiin koskemaan v. 1866 Vaasan ja v. 1868 Oulun, Mikkelin, Uudenmaan sekä Turun ja Porin läänejä. Tästä oli seurauksena tuntuva hidastuminen kruununpuistojen erottamistoiminnassa.

Metsähallitus itsenäistyy. Jo metsähallinnon toiminnan alkuaikoina kävi ilmeiseksi, että tämä virka-ala tarvitsi oman keskuksen. Täysin tietoisena niistä epäkohdista, jotka liittyivät voimassa olleeseen järjestelmään, ylitirehtööri G y l d é n 1859 vuoden alussa ehdotti, että maanmittaus- ja metsänhoitoylihallitus muodostettaisiin kokonaan uudeksi, siviili-insinöörrikunta nimiseksi hallintolaitokseksi. Tämä ehdotus ei kuitenkaan enää tyydyttänyt senaattia, jossa käsitys itsenäisen metsähallituksen tarpeellisuudesta oli päässyt vakiintumaan. »Ylitirehtöörin apulainen metsähallintoa varten ei uupumattomallakaan ahkeruudella voi kiinnittää huomiotaan kaikkeen siihen, mihin sitä nykyään vaaditaan», lausuttiin senaatin istunnossa v. 1861. Nämä sanat eivät varmaan olleet liioiteltuja. Ylitirehtöörin apulaisen, vapaaherra Wreden oli yhtenäen oltava matkoilla, sillä kokemattomat metsänhoitajat tarvitsivat paljon sellaisia neuvoja ja ohjeita, joiden antaminen edellytti henkilökohtaista tapaamista.

Maamme metsähallinnon kehitykselle oli onneksi, että valtiovaraintoimituskunnan päälliköt näinä aikoina osoittautuivat valtion metsätalouden varmoiksi puoltajiksi. L. G. von Haartmanin ansioista on jo aiemmin tehty selkoa. Hänen seuraajakseen, sanotun toimituskunnan päälliköksi, tuli v. 1858 vapaaherra K a r l F a b i a n T e o d o r L a n g e n s k j ö l d, mies, josta J. W. Snellman lausui: »Maan

metsänhoidosta tuli oikein vapaaherra Langenskjöldin lempilapsi.» Tosi harrastusta metsäasiaa kohtaan osoitti Langenskjöld kesällä 1860 maamme pohjoisimpien läänien laajoihin metsiin vapaaherra Wreden kanssa tekemällään matkalla, jonka tarkoituksena oli hankkia selvyyttä yleensä sikäläisten kruununmetsien taloudellisista käyttömahdollisuuksista sekä erikoisesti siitä, voiko mänty napapiirin pohjoispuolella kehittää vientisahausta varten vaadittavia mittoja. Aloite tämän matkan järjestämiseen oli kuitenkin kenraalikuvernööri Bergin. Matkan rasitukset riuduttivat Langenskjöldin ennestäänkin heikkoa terveyttä. Kolme vuotta myöhemmin sammui hänen toimielias elämänsä.

Hän ennätti kuitenkin ajaa päätökseen suunnitelman, jolla metsähallintomme vastaiselle kehitykselle tuli olemaan perustava merkitys, suunnitelman itsenäisestä metsähallituksesta. 1862 vuoden alussa senaatin valtiovarainoituskomitea jätti siitä esityksen talousosastolle, joka puolestaan esitti asian senaatin täysi-istunnossa touko-kuussa. Senaatti yhtyi esitykseen ja, hallitsijan annettua sille vahvistuksensa, julkaisi elokuun 1. päivänä 1863 »armollisen asetuksen metsähallituksen asettamisesta kruununmetsien hoitoa ja hallitusta varten Suomessa». Saman vuoden lokakuun alusta metsähallinnollisten asiain hoito siirrettiin valtiovarainoituskomitealta maanviljelystoimituskunnalle.

Itsenäisen metsähallituksen ensimmäiseksi ylitirehtööriksi nimitettiin vapaaherra R. Z. W r e d e, joka kuten aiemmasta esityksestä on käynyt selville, oli nimitetty metsänhoitoasiain edustajaksi maanmittauksen ja metsänhoidon ylihallitukseen. Vapaaherra Wrede syntyi Anjalassa kesäkuun 27. päivänä 1815. Palveltuaan Suomen sotaväessä vänrikkinä ja aliluutnanttina vuoteen 1838 hän vuodesta 1853 oli Mikkelin läänin lääninmetsänhoitajana, 1857 vuoden lopusta lähtien virkaa tekevänä metsänhoitoasiain apujohtajana ylihallituksessa ja nimitettiin seuraavana vuonna samaan virkaan vakinaiseksi. Metsähallituksen ylitirehtöörin virkaa hän hoiti marraskuun 8. päivään 1870, jolloin sai pyynnöstä eron. Vapaaherra Wrede kuoli Elimäellä tammikuun 15. päivänä 1901.

Metsähallituksen raskas alkutaival. Kansamme valistuneissa piireissä ei laajaksi paisunut metsänhävitys voinut olla herättämättä vakavaa huolestumista. Odotettiin luonnollisesti, että kruunun metsät ammattimiesten huoltamina saataisiin mallikelpoiseen tilaan ja että ne nimenomaan metsänhoidollisessa suhteessa tarjoaisivat yksityismetsien omistajille hyödyllisiä herätteitä. Siitä että valtionmetsien käsittely ei läheskään vastannut näitä odotuksia, ei voida syyttää

R. Wrede

ohjeiden puutetta. Yksityiskohtaisia ohjeita sisälsivät mm. Böckerin ja Gyldenin teokset, joiden täytynee olettaa olleen tuttuja puheena olevan ajan metsäammattimiehille. Määrättiinhan sitä paitsi 1859 vuoden ohjesäännössä: »ja pitää Metsänhoitajan siinä siwussa katso- man, että tarpeelliset siemenpuut hakkuupaikalle kruunaamattomina jätetään; että siemenpuut sellaisilla ennen hakatuilla aloilla, mihinkä wesoja (tarkoitetaan taimia, ruots. telningar) jo on kaswanut, ote- taan hakkuu-esitykseen; että harwemmaksi-raivauksia laskettaissa, jällelle jäävien suurempain puiden wälimatka toisistaan määrätään oikeita taloushoito-sääntöjä myöten» (ruots. »att wid hjelpgallringarnes beräkning de qwarblifwande större stammarnes afstånd från hwar- andra bestämnes enligt riktiga hushållningsreglor»). Vaatihan sama ohjesääntö, kuten aiemmin olemme todenneet, että metsänvarti- joittenkin oli hankittava eräitä metsänhoidollisia alkeistietoja. Ylei- sesti tunnettuja olivat kai myöskin Edmund von Bergin viisaat neuvot: »Jos metsää jotensakin oikein hoitamalla wiljellään, niin uudistuu se epäilemättä luonnon kylwöstä; ei mitään suurempia kustannuksia tarwita metsänkaswattamiseksi käyttää, kuin waan ei järki suuria maan aloja ole ilman siemenpuita jätetty.»

Ei olisi varmasti myöskään oikein väittää, että metsänhoitajilta olisi yleisesti puuttunut harrastusta, siitä huolimatta, että epäkiitelli- set olosuhteet ja metsähallintoa vastaan uhonnut epäsuopea mieliala eivät ainakaan olleet omiaan sitä lietsomaan. Todellista harrastusta osoittavat kruununmetsissä toimitetut metsän viljelykset, joihin tosin ryhdyttiin yleisemmin vasta 1870-luvulla. Mainittakoon tässä yhteydessä, että Iin hoitoalueessa jo v. 1861 kylvettiin männyn sie- mentä paloalueelle 70 tynnyrialalle. Kankaanpään hoitoalueessa toimitettiin ensimmäiset metsän kylvöt vv. 1864—65, jolloin alue- metsänhoitaja kylvi Hämeenkanakalle 26 naulaa männyn ja 36 naulaa kuusen siementä.

Ratkaiseva syy siihen, ettei kruununmetsien käsittely vastan- nut metsänhoidon vaatimuksia, oli menekin puute ja huonot hinnat. Lisäksi oli olemassa joukko muitakin tekijöitä, jotka vaikeuttivat metsänhoitajien toimintaa ja siten osaltaan estivät tyydyttäviin tuloksiin pääsemistä. Tarkastamme näitä tekijöitä seuraavassa.

Kruununmetsien pinta-ala arvioitiin v. 1865 22,413,476 tynny- rialaksi. Metsät oli jaettu 11 tarkastuspiiriin, 52 hoitoalueeseen ja 550 vartiopiiriin. Hoitoalueiden suuruus vaihteli 20,062—3,659,600 t. a., vartiopiirien 3,000—200,000 t. a. Selvää on, että näin laajoilla alueilla ei kunnollista metsänhoitoa ja hallintoa voida toteuttaa. Sitä eivät lainlaatijatkaan pitäneet mahdollisena siitä päättäen, että voi- massa ollut ohjesääntö sääti hoitoalueen suuruudeksi 15,000—50,000 t. a. ja vartiopiirin 1,000—3,000 t. a.

Kun kruunun laajoista metsäalueista ei ollut olemassa karttoja, vielä vähemmän sellaisia tilastollisia lukuja, joita järjestetty metsätalous tarvitsee, oli luonnollista, että metsähallinnon taholta ensialuksi ryhdyttiin tällaista välttämätöntä tietoaineistoa hankkimaan.

Metsähallitus vuoteen 1904.
Valtioneuvoston linna.

Valok. 1934.

Valtionmetsien sahapuuvarasto arvioitiin silmämääräisesti jo v. 1860. Viisi vuotta myöhemmin toimitettiin uusi silmämääräinen arviointi, jossa käytettiin sekä koealoja että -linjoja. Kun kruununmetsien koko arvopuuvarastoksi saatiin ainoastaan 13,791,457 runkoa, näyttää siltä, että arvio kohdistui yksinomaan yli-ikäisiin metsiin. Tähän viittaa sekin, että senaatti vahvistaessaan v. 1862 eri tarkastuspiirien hakkausmäärät samalla oli määrännyt, että vuosihakkauksen tuli käsittää $\frac{1}{20}$ — $\frac{1}{40}$ yli-ikäisten puiden luvusta. Edellä mainitusta arvopuumäärästä oli 8,788,028 sahapuurunkoja, joilla tarkoitetaan 18 à 24 jalan korkeudelta 10 kymmenystuumaa (= 29.7 sm) täytäneitä havupuita. Kun metsähallinnolla ei ollut käytettävi-

nään erikoisia arviomiehiä, suorittivat tämän työn aluemetsänhoitajat. V. 1865 kului heidän työajastaan siten suurin osa arvioimistöihin. Silti nämä arviotyöt monella taholla tulivat suoritettua hyvinkin summittaisesti, kuten luonnollista.

Metsähallinnon alkuaikoina oli metsänhoitoviranomaisten yhtämittaa taisteltava luvatonta metsän käyttöä, ei vain metsän haaskausta vaan myös luvatonta kaskeamista, laiduntamista, metsästämistä ja kalastamista vastaan. Kansaan oli vanhoilta ajoilta juurtunut sellainen käsitys, että kruununmetsät olivat yhteistä, jokaisen kansalaisen vapaasti nautittavaa omaisuutta, ja tätä käsitystä oli omiaan tukemaan pitkäaikainen kokemus valtiiovallan haluttomuudesta ja kyvyttömyydestä varjella metsäomaisuuttaan. Metsänhoitajien ja -vartijoiden oli nyt uhrattava runsas osa ajastaan tuon huonon tavan pois kitkemiseen. Osoitukseksi siitä, kuinka tavallisia metsän haaskaukset entisaikoina olivat, mainittakoon, että yksis-

tään Kankaanpään hoitoalueesta ilmoitettiin oikeudelle 1860-luvun edellisellä puoliskolla 112 metsän haaskausta. Mitä tunnollisemmin metsänhoitoviranomaiset suorittivat heidän osakseen tulleita poliisitehtäviä, sitä enemmän kansa alkoi heitä vihata, varsinkin kun kaikkialla kruununmetsissä suuria puumääriä lahosi käyttämättöminä. Pyrkiessään hankkimaan järjestystä kruununmetsiin metsänvartijat ja metsänhoitajatkin monesti olivat pakotetut puolustautumaan jopa ruumiillista väkivaltaa vastaan. Siten joutui Vuorijärven hoitoalueen metsänhoitaja pahoinpitelyn alaiseksi yrittäessään ehkäistä luvatonta metsän hakkuuta.

Enemmän vahingoittivat metsänhoitokuntaa kuitenkin ne hyökäykset, jotka sitä vastaan kohdistettiin hallitsevien piirien ja sanomalehdistön taholta pääasiallisesti metsähallituksen asutuspolitiikan takia. Kun metsähallitus kovakouraisesti pyrki lopettamaan kruununmetsien laittoman asuttumisen, syytettiin sitä mielivallasta. Jo v. 1862 tapaamme »Oulun Viikkosanomissa» metsähallintoa vastaan suunnattuja purkauksia, joissa metsähallituksen toimenpiteitä nimitetään »kummallisiksi vehkeiksi» ja väitetään tämän viraston seuraavan jesuiittain ohjetta »tarkoitus pyhittää keinot». Muukin suomenkielinen sanomalehdistö alkoi yhä selvemmin osoittaa vihamielisyttään metsähallintoa kohtaan.

1863—64 vuosien valtiopäivillä hyökkäsi talonpoikaissäätö kiihkeästi metsäviranomaisia vastaan, joskohta eräät edustajat silti pitivät metsänhoitolaitosta tarpeellisena, mutta virkamiesten palkkoja liian suurina. Myöskin pappis- ja porvarissäätöjen enemmistö esiintyi metsänhoitolaitosta vastaan, olipa aatelissäädyskin sellaisia, jotka väittivät koko laitosta tarpeettomaksi. Vastakkaisen mielenpiteen tulkkinä esiintyi edustaja Cedercreutz, joka huomautti purevasti, että koko tyytymättömyyden todellisena aiheena oli metsän haaskausten kieltäminen ja muun mielivallan rajoittaminen. Tämä selitys vastasi myös lähinnä senaatin kantaa, jonka mukaan (1865) metsähallintoon kohdistuneen tyytymättömyyden syynä oli se, että se asetti rajan mielivaltaiselle kruununmetsien anastukselle ja ilman oikeudellista perustetta syntyneelle asutukselle. — Valtiopäivien painostuksesta senaatin talousosasto asetti v. 1865 komision, jonka tuli tehdä senaatille ehdotuksia kruununmetsien hallintoa koskevien ja varsinkin asutuskysymykseen liittyvien säännöksiä tarkistamiseksi ja täydentämiseksi. 1867 vuoden valtiopäivät olivat jälleen metsänhoitolaitosta vastaan kohdistettujen kiihkeiden hyökkäysten näyttämönä.

Asiallisempi kuin useat valtiopäivillä esiintyneet kiivailijat oli toki valtiovainoimituskunnan päällikkö J. W. S n e l l m a n. On

kuitenkin myönnettävä, että tämän suurmiehemme metsätalouden peruskysymyksissä omaksuma kanta ei täysin vastaa niitä mittasuhteita, jotka luonnehtivat hänen valtiollista ja talouspoliittista toimintaansa yleensä. Silti ei ole syytä epäillä, etteikö hänen terävä, arvosteleva asenteensa metsänhoitolaitokseen ja yleensä metsätalouteen nähden olisi eräissä kohdissa ollut oikeutettu ja kehitykselle hyödyllinenkin. Snellmanin kannan ymmärtämiseksi on otettava huomioon hänen kieltämättä ahdas käsityksensä valtion metsätalouden tarkoituksesta. Sen tarkoituksena oli hänen mielestään lähinnä autiomaiden sekä maaperänsä puolesta aikojen kuluessa huononevien maiden ja sorapohjaisten soiden metsittäminen. Tätä silmällä pitäen hän kannatti kruununmetsien erottamista ja säilyttämistä, joskohta hän ei uskonut, että siitä koskaan heruisi valtiolle suuria tuloja: »Vakaumukseni mukaan tulee kuitenkin valtion saama voitto aina olemaan verraten pieni. Mutta maan voitto on varma, koska siten varmimmin säilytetään tarpeellista suojaa ilmanalan kylmyyttä vastaan ja turvataan rakennusaineiden saanti.»

Vaikka Snellman siis ei antanut metsätaloudelle valtion tulolähteenä suurta arvoa, hän sentään vaati, että valtion metsähallinto kykeni saamallaan tuloilla peittämään menonsa. Metsähallituksen kroonilliseksi käynyt tilinpäätösvajaus ei voinut olla herättämättä maan raha-asiaiden päällikössä närkästystä. Hän näki siinä epäterveen taloudellisen järjestelmän seurauksen. Viitattuun metsähallinnon tilinpäätöksiin Snellman senaatin täysi-istunnossa 1866 lausui: »Jotta valtiota eivät edelleen rasittaisi nämä menot, jotka eivät ole minkään tarpeen vaatimia, on kruununmetsistä mielestäni vuosittain myytävä ainakin niin paljon puuta, että tästä saadut tulot riittävät mainittuihin menoihin». Todettuaan senaatin täysi-istunnossa seuraavana vuonna, että samanaikaisesti kuin yksityismetsiä myytiin runsaasti, kruunun metsätulot supistuivat aivan vähiin, hän huomautti, että tämä »ei johdu ainoastaan siitä, että edellinen (yksityisten metsät) on yleensä huokeampaa, vaan myös siitä, että sen hinta noudattaa kauppaoloja. Se tulee ostajalle huokeammaksi sentähden, että hän suorittaa maksun rungolta eikä kuutiosisällyksen mukaan, että hän ottaa rungosta ainoastaan niin suuren osan kuin kannattaa, ettei hänen ole pakko ottaa koko puuta ja pieniä runkoja suurempien ohella sekä lisäksi siivota metsää; edelleen sentähden, että hän ostaa sellaista metsää, joka on lähempänä hyvää uittoväylää ja voidaan kuljettaa helpommin kuin kruununmetsistä ostettu puutavara, joka on enimmäkseen kaukana ja vaatii pitkää ja kallista kuljetusta.»

Näissä huomautuksissa oli kieltämättä varteen otettavia näkökohtia. Snellman oli oikeassa väittäessään, että menekin puute ei

ollut läheskään ainoa syy siihen, ettei kruunu saanut puutaan kaupaksi. Sen osoittaa runsaiksi käyneiden yksityismetsäin myyntien ohella sekin, että toisinaan eräiden hoitoalueiden vuotuisista tuloista varsin huomattava osa oli saatu metsän haaskuilta takavarikoitujen puiden myynnistä. Silloin siis, kun oli pakko tarjota kruununmetsistä puuta myytäväksi, ne todella saatiin kaupatuiksi. Kävipä niinkin, että ainoat koko Oulun tarkastuspiiristä v. 1865 myydyt sahapuut olivat 900 luvattomasti hakattua, valtion takavarikoimaa puuta. Epäilemättä oli kruununmetsien myyntiä ehkäisseitä tekijöistä hinta tärkein. Mutta kun Snellman ennen mainitussa senaatin istunnossa 1866 vaati, että metsähallitus ei saisi ottaa puistaan suurempaa hintaa kuin yksityiset metsänomistajat omistaan, hän liiaksi luotti oman aikansa yksityismetsien omistajien arvioimiskykyyn ja toisaalta jätti huomioon ottamatta sen arvonlisän, jonka epäilemättä jo silloin kruununmetsille antoi yksityismetsien rinnalla puun parempi laatu.

Saatiinhan 1860-luvulla enemmän kuin tarpeeksi todisteita siitä, että yksityismetsien omistajilta puuttui kykyä metsiensä arvon määrittämiseen. Siihenhän juuri perustui suureksi osaksi monien sekä kotimaisten että ulkomaalaisten metsäkeinottelijoiden niin tuhoisaksi käynyt »liiketoiminta». Metsiä luovutettiin summakaupalla pilkka-hinnasta, ja rungottainkin myytäessä hinnat jäivät usein kohtuuttoman alhaisiksi. Esim. Pohjois-Hämeen talonpojat möivät suurimmat tukkipuunsa 10—20 kopekasta kappale. Joskin kruununmetsien myynneissä ilmeisesti oltiin liian pidättyväisiä, olisi kuitenkin ollut väärin sovittaa »käyppiä» hintoja kruununmetsien myyntien pohjaksi. Ylitirehtööri Wrede piti jäykästi kiinni siitä periaatteesta, että kruununmetsistä ei puuta ole myytävä, ellei siitä saada täyttä hintaa.

Sitä mukaa kuin vapautunut sahaliike jätti jälkiään yksityismetsiin, kävivät niissä järeät sahapuut yhä harvinaisemmiksi. Kauas olivat jo häipyneet ne ajat, jolloin sahojen omistajat Etelä-Suomessa saattoivat vaatia sahapölkyltä 13 tuuman minimiläpimittaa latvasta. Ja samassa suhteessa kuin aarniupuut hupenivat, lisääntyi niiden arvo. Tästä arvonnoususta hyötyivät lähinnä kruununmetsät, joissa järeätä tavaraa oli säästynyt paljon runsaammin kuin talonpoikain metsissä. Niinpä Kemin tarkastuspiiristä mainitaan v. 1872, että 400- ja 500-vuotiset hongat eivät ole harvinaisia. Kuopion itäisen tarkastuspiirin alueelta myytiin huutokaupassa 1864 27,277 sahapuurunkoa, joiden keskikuutio oli 33.7 kuutiojalkaa. Jämsän hoitoalueesta myytiin v. 1865 yli 30 tuhatta sahapuurunkoa, joista noin kolmas osa täytti rinnankorkeudelta vähintään 10 kymmenystuumaa (= 29.7 sm) ja 1,585 runkoa vähintään 15 kymmenystuumaa

(= 44.5 sm). Tällaisten aarniometsien rahaksi muuton jouduttaminen ei silloisissa olosuhteissa ollut viisasta, elleivät puut jo olleet lahoavikaisia.

Niin kauan kuin sahojen ei tarvinnut turvautua kruununmetsiin, seurasi tappio kruunun metsäpolitiikkaa. Siten oli 1860-luvulla metsähallinnon tiliaseman menopuoli aina, yhtä vuotta, 1863, lukuunottamatta, tulopuolta suurempi. Heikoin koko metsähallinnon olemassaoloaikana oli tulos v. 1868, jolloin menot nousivat yli neljä kertaa niin suuriksi kuin tulot.

Vv. 1863—65 ei Hämeen läänin tarkastuspiiristä luovutettu puita muualta kuin Lopen hoitoalueesta, ja sieltäkin yksinomaan kantoja ja juuria tervan valmistamista varten. V. 1863 nousivat koko tarkastuspiirin tulot 6,588:06 mk:aan, mutta siitä tuli torppien ym. vuokrien osalta 6,408:06 mk; menot kohosivat samana vuonna yli 15,000 markan. Tässä tapauksessa ilmoitetaan nimenomaan, että huono tulos johtui ostajien puutteesta. Huonot olivat menekki-suhteet luonnollisesti moniaalla muuallakin, varsinkin Pohjois-Suomessa. Menekin parantamiseen tähtäsivät metsähallinnon toimesta suoritettut uittoväylien perkaustyöt. Snellman kuitenkin arvostelee niitä sangan ankarasti väittäen näiden töiden kohdistuneen sellaisiinkin väyliin, joita ei koskaan käytetty.

Niinikään syyttää Snellman metsänhoitolaitosta siitä, että sen toimesta hakattua, lautattua ja hinattua puutavaraa jää myymättä lahoamaan. Metsähallituksen omista virallisista selonteista huomataan, että syytökset eivät olleet aiheettomia. Mm. käy selville, että Saarijärven hoitoalueessa v. 1862—63 hakatut 12,600 sahapuuta makasivat Mustalammessa vielä v. 1865. Samana hakkuuvuotena oli Pyhäjärven hoitoalueessa 5,000 sahapuuta sijoitettu Lapinjärveen ja Siikajoen hoitoalueessa yli 9,000 sahapuuta Eteläjokeen, missä nekin olivat vielä v. 1865. Metsähallituksella oli todella aihetta julkilausumaansa epäilykseen, että puista suuri osa uppoaa, kun niitä aletaan uittaa kulutuspaikoille.

Siihen että kruununmetsät eivät hakkauksen jälkeen suinkaan vastanneet metsänhoidollisia vaatimuksia, oli pääasiallisena syynä turmiollinen hirrenharsinta, joka pienpuun menekin puutteen takia vuosikymmenien aikana oli voimassa. Metsien huonoon metsänhoidolliseen tilaan ja samalla kruunun metsätalouden heikkoon tulokseen vaikutti osaltaan myös 1859 vuoden ohjesäännön mukainen epäkäytännöllinen myyntijärjestelmä, joka ei tarjonnut mahdollisuutta kauppojen nopeaan päättämiseen haitallisesti rajoittaessaan metsähallituksen vapautta myyntien järjestämiseen ja kieltäessään aluemetsänhoitajalta vähäisimmänkin kaupan teko-oikeuden.

Tästä säännöstä oli toki pakko tinkiä, niin vaikeata kuin se näytti olleenkin. Kuinka kitsaasti aluemetsänhoitajien puun myyntioikeuksia lisäiltiin, käy ilmi seuraavasta.

V. 1862 annettiin metsänhoitajalle oikeus käsikaupalla myydä kantoja, juuria ja kuolleita puita tervanpolttoa varten sekä tervatynnyri- ja veneaineksia. Seuraavana vuonna lisättiin »vapautettujen» luetteloon tuulenskaadot, v. 1864 myönnettiin lupa puiden luovuttamiseen muutakin kotiteollisuutta varten kuin tervatynnyrien ja veneiden valmistamiseen. V. 1865 saivat aluemetsänhoitajat luvan myydä latvuksia ja lehtipuiden rankoja, samoin Oulunlänin metsänhoitajat v. 1868 luvan myydä mm. rakennushirsiä ja aitausaineita; kaksi vuotta myöhemmin viimeksi mainittu oikeus ulotettiin muidenkin läänien metsänhoitajia koskevaksi.

Kruununmetsistä myytiin 1860-luvulla monenlaisia tuotteita: sahatukkeja, rakennushirsiä, polttopuita, keloja, hiilipuita, tervaksia, venepuita, tynnyrinvanteita, vitsoja, tervaa (Kemin tarkastuspiirissä v. 1863 yli 8,000 tynnyriä), potaskaa, heinää ym. Tästä luettelosta jo käy ilmi ja 1859 vuoden ohjesääntökin edellytti, että kruununmetsien myyntejä ei suoritettu yksinomaan pysty- vaan myöskin hankintakauppojen muodossa. Tämä olikin varsin luonnollista, koska hankintamyynti tosiasiallisesti pystymyyntiä vanhempana oli yksityismetsiäkin koskevissa kaupoissa yleisesti käytännössä. Mainittakoon tässä ohimennen, että vaikka Etelä-Suomen talonpojat 1700-luvun puolivälissä möivät sahojen omistajille metsiään pystyynkin, näyttää yleisempi tapa olleen se, että valmiit pölkyt myytiin sahoilla, sitten kun sahojen omistajien kanssa oli sovittu mitoista.

Metsähallinnon ensimmäisinä vuosina väittivät tosin Oulun läänin sahojen omistajat, että he itse osaavat järjestää ostamiensa puiden hakkuun ja uiton huokeammaksi kuin kruunu. Kokemus osoitti kuitenkin päinvastaista ja mielipide muuttui. Jo 1860-luvun puolivälissä jättivät samat sahamiehet keisarille anomuksen, jossa pyysivät, että kruunun metsänhoitajien tehtäväksi uskottaisiin kunkin sahan vuosittain tarvitseman tukkimäärän hankkiminen sovitun hintaan, koska puut siten tulivat huokeammiksi, kuin jos sahojen omistajat itse huolehtivat hakkuusta ja kuljetuksesta. Sahanpatruunain metsänhoitajille antama tunnustus on kieltämättä jossakin määrin yllättävä — edellä mainittujen Saarijärven, Pyhäjärven ja Siikajoen tapausten jälkeen.

1859 vuoden ohjesäännössä määrättiin, että kruununmetsistä myytävien sahatukkien tuli latvapäästä täyttää läpimitaltaan vähintään 10 kymmenystuumaa (= 29.7 sm.); tukkien pituus oli oleva 24, 15 tai 11 ½ jalkaa. V. 1867 julkaistussa keisarillisessa kirjeessä

säädettiin kuitenkin, että ostaja on velvollinen ottamaan vastaan 12 tuumaiset ja sitä suuremmat puut, vaikkeivät ne olisi 18 jalkaa pitemmät. Jos rungosta tuli useampia kuin yksi pölkky, pidätti kruunu oikeuden pölkkyttää myytävät puut itselleen edullisimmalla tavalla. Jos myytävien tukkien valmistus tapahtui kruununmiesten toimesta, oli ostajan maksettava korvaukseksi tästä sekä latvusten karsimisesta ja oksien kokoomisesta 16 penniä jokaisesta puusta. On selvää, että tällaiset määräykset herättivät yleisesti tyytymättömyyttä. Snellmanin ennen mainittu lausunto kruununmetsien myynnissä vallinneista epäkohdista oli tässä katsannossa aivan oikeutettu.

Evon metsäopiston alku. Kuten ennen on mainittu, täytettiin ensimmäiset metsänhoitajavirat maassamme maanmittareilla. Senaatti ei tosin pitänyt tällaista järjestelyä täysin onnistuneena. Asian ratkaisu oli joka tapauksessa silloisissa oloissa paras mahdollinen, kun kerran maassa ei metsänhoitajia ollut, eikä liioin oltu halukkaita kokonaan jättämään tätä alaa ulkomaalaisten hoidettavaksi. Sitä paitsi on muistettava, että metsähallinnon alkuaikoina metsänhoitajat joutuivat hyvin paljon suorittamaan juuri maanmittaustoimintuksia. Ajatuksen kotimaisen metsäopiston tarpeellisuudesta lienee v. H a a r t m a n ensi kerran esittänyt julkisuudessa antaessaan evästyksiään 1849 vuoden tarkastuskomitealle. Huomattava on, että hän ehdotti myöskin metsänvartijaopetuksen järjestämistä korkeamman metsäopetuksen rinnalle. V. 1855 hän otti asian uudelleen esille.

Maanmittaus- ja metsänhoitoylihallituksen jätettyä ehdotuksensa senaatille päätös metsäopiston perustamisesta vahvistettiin v. 1858. Seuraavana vuonna opisto sai ohjesääntönsä. Sen laatimiseen vaikutti osaltaan ennen mainittu v. Bergin kertomus, jossa mm. kannatettiin lääninmetsänhoitaja C. C o l l i n i n tekemää ehdotusta Evon liikamaan varaamisesta opiston paikaksi ja harjoitusalueeksi. Opetus aloitettiin Evolla virallisesti v. 1862. Jo vuotta aikaisemmin suoritti kuitenkin maanmittaushallituksessa metsäkonduktööriutkinnon kahdeksan miestä, jotka olivat saaneet Evolla käytännöllistä harjoitusta ja silloiselta metsätieteen ylimääräiseltä lehtorilta A. G. B l o m q v i s t i l t a tietopuolista opetusta.

Snellmania ei metsäopetuksen asia miellyttänyt. Epäsuopean kantansa hän tuo julki jo v. 1858: »Erityisen metsätieteellisen opiston perustaminen näyttää olevan päätetty asia; ja on vain toivottavaa, ettei liian monia tieteellisesti sivistyneitä nuoria miehiä houkuttella alalle, jonka käytännöllisissä tehtävissä ei tarvita mitään tieteellistä taitoa. — Jokainen talonpoika voi oppia keräilemään havu- ja lehtipuiden siemeniä, kylvämään niitä sekä harventamaan

metsää tarpeen mukaan.» Oli hyvin ymmärrettävää, että tämä lausunto aiheutti vastaväitteitä. Polemiikin aloitti Wrede, joka moitti Snellmania siitä, että tämä väitti kokonaisen virkakunnan voivan täyttää tehtävänsä ilman tieteellistä sivistystä. Snellman selitti vastineessaan, ettei hän ollut puhunut metsänhoitajien vaan alempien virkamiesten tieteellisen sivistyksen tarpeettomuudesta. Metsäopistoon nähden hänen kantansa oli jyrkästi kielteinen: »Metsäopistoa ei tarvita, sillä siltä puuttuisi se ilmapiiri, joka pitäisi yllä sen elämää». Hedelmätöntä väittelyä, johon Edmund von Bergkin suomalaista ammattitoveriaan puolustaakseen antautui, riitti moniin sanomalehtinumeroihin.

Myöhemmin Snellman ankarasti moitti Evon metsäopiston toimintaa, mikä onkin hyvin ymmärrettävää, kun muistetaan, minkälainen hänen ajatuksensa metsähallinnon toiminnasta yleensä oli: »Tässä laitoksessa harjoitettiin, kuten myöhemmin huomasiin, sellaista tuhlausta, että samalla kun valtio joka vuosi maksoi ½ miljoonaa palkkoina ym., ei yhtään tukkipuita myyty, koska tehtyjä tarjouksia pidettiin liian alhaisina. Kumminkin on selvää, että siten joka vuosi joukko tukkeja, joiden hinta oli paljon suurempi kuin määräraha, pilaantui sydänlahon takia. Sain kuitenkin aikaan, että ainakin jokin määrä myytiin.»

Evon metsäopiston ensimmäistä johtajaa, everstiluutnantti Alexander af Forsellesta ei kuitenkaan voitane syyttää siitä, ettei hän olisi yrittänyt saada Evon metsistä puita myydyiksi. Ainakin tiedetään, että hän v. 1860 pyysi lupaa saada paikallishuutokaupalla myydä huonommista puista valmistettavia polttopuita 2,000 syltä. Lupa annettiin, mutta yritys epäonnistui sikäli, että korkein tarjous jäi 2 ½ kopekkaan syleltä. Snellmanin arvostelu Evon metsäopiston johtajasta oli seuraava: »Tämän laitoksen päällikkö oli tosin oikeamielinen ja asiaansa innostunut mies, mutta itsepäinen ja täynnä vääriä laskelmia.»

Evo ei metsäopiston paikaksi ollut sopiva. Se on enimmältä osaltaan karua seutua, minkä vuoksi käytännössä tapahtuvaa metsänhoidon opetusta on vaikea saada riittävän monipuoliseksi. Sen asema on epäedullinen ja siitä johtuen menekki-suhteet huonot. Ja niinä aikoina, joina metsäopisto perustettiin, Evon metsät olivat paikkakuntalaisten luvatta harjoittaman kaskeamisen ja hakkuiden johdosta laajalti aivan surkeassa tilassa. Tämäkin osaltaan esti kannattavien metsän myyntien järjestelyä. Opiston johtaja kirjoitti metsähallitukselle v. 1863: »Tulen ja ihmisten hävittämän Evon kruununpuiston surkea tila ei anna toivoa tulojen saantiin arvometsästä, vaan ainoastaan sikäli kuin perustetaan erityisiä metsänjalostus-

laitoksia puiston alueelle.» Opiston lähimmässä ympäristössä, Rautjärvien lohossa, oli ainoastaan 391 puuta, jotka läpimitaltaan täyttivät vähintään 7 tuumaa. Vertaukseksi mainittakoon, että v. 1908 vähintään 8 tuumaa 7 metrin korkeudella täyttäviä puita oli samalla alueella 27,500.

Alussa oli opistossa runsaasti oppilaita, vv. 1862—64 17. Mutta sitten heidän määränsä äkkiä väheni — metsäherran asema ei siihen aikaan erikoisesti houkutellut, kuten edellä puheena ollut metsähallinnon ja metsänhoitovirkamiesten ainainen ahdistelu tekee ymmärrettäväksi. Metsänhoitajien kysyntä oli sitä paitsi hyvin vähäinen, yksityiset metsänomistajat kun eivät katsoneet sellaisia tarvitsevänsä. Jo v. 1866 oli opisto oppilaspuutteen takia suljettava. Se avattiin uudelleen vasta v. 1874.

Elpymisen aika 1870—1902.

Kuten aiemmin on mainittu, höyryvoiman käytäntöön otto ja sahateollisuuden vapauttaminen sen toimintaa vaikeuttaneista kielloista ja rajoituksista v. 1861 aiheutti sen tuotannossa tuntevan lisäyksen. Ensimmäinen nousukausi päättyi kuitenkin lyhyeen; 1865 vuoden jälkeen sahatavaran vientimäärät vieläpä jonkin verran alenivat. Toinen huomattava ja edellistä ripeämpi nousu alkoi 1870-luvulla Keski-Euroopan teollisen elpymisen seurauksena. Sahatavaran vientimäärän jäätyä v. 1870 0.4 milj. m³:iin se v. 1875 kohosi 0.8 milj. m³:iin ja v. 1880 1.3 milj. m³:iin. Kolmas, valtava elpymiskausi alkoi yleisen nousukonjunktuurin varassa 1890-luvulla. V. 1890 merkittiin valmiin sahatavaran vientimääräksi 1.1 milj. m³, v. 1895 1.7 milj. m³, v. 1900 2.2 milj. m³ ja v. 1902 siihen astinen huipputulos, 2.4 milj. m³. Kun sahatavaralla on puutavaran viennissä ollut määräävä osuus, kuvastavat edellä esitetyt luvut suurin piirtein puutavaran viennin kehitystä yleensäkin. Koko puutavaran viennin arvo oli äsken mainittuina vuosina 1870, 1875, 1880 — 1890, 1895, 1900, 1902 seuraava: 13, 38, 56 — 36, 63, 114, 116 milj. mk.

Nyt puheena olevana aikakautena oli sahateollisuudella metsäntuotteiden jalostajana ylivoimainen johtoasema. 1860-luvulta lähtien alkoi toisenkin suurteollisuuden, paperiteollisuuden, huomio kiintyä metsiimme. Silloin perustettiin Suomen ensimmäiset puuhiomot ja paperitehtaat. Toiminta oli alussa hiljaista, mutta tehtaiden lukumäärän lisääntyessä ja kun vielä kemiallinen jalostus pääsi alkuun, kohosi puumassateollisuuden tuotanto ripeästi. Puu- ja paperivanuketta sekä pahvia vietiin maastamme v. 1870 66, v. 1880 5,500, v. 1890 24,000 ja v. 1900 53,000 tonnia. Koko määrästä tuli vuosisadan vaihteessa kemiallisen puuvanukkeen osalle vajaa kymmenes osa. Yllä esitetyt lukusarjat puhuvat selvää kieltä metsien lisääntyneestä kysynnästä ja hakkuusta.

Puutavarakauppaa kiihdytti 1890-luvun puolivälistä lähtien huomattava, melkein yhtäjaksoinen hintojen nousu. Virallisen

kauppatilaston esittämien lukusarjojen perusteella toteamme valmiin sahatavaran vientihintojen kohonneen vuodesta 1894 vuoteen 1902 30—33 % ja kaivospylväiden 47 %. Kuitenkaan eivät meikäläisten sahatavarain hinnat — onneksi uuvutetuille metsillemme — nousseet yhtä korkeiksi kuin Ruotsista myytyjen, minkä englantilaiset ostajat selittivät johtuneen suomalaisen tavaran heikommasta lajittelusta.

Äsken mainittu 1800-luvun viimeisinä vuosina alkanut hintojen kohoaminen tuntui ehkä parhaiten metsäkeinottelijain kukkarossa. Puuta jalostavan teollisuuden hankintapiirit laajenivat; niihin liitettiin syrjäisiäkin salometsiä, joiden valistumattomat omistajat tuskin olivat osanneet aavistaa, että he joskus voisivat saada puistaan rahaa. Ei ole ihme, että he tällä tavoin yllätettyinä usein luovuttivat metsänsä polkuhinnasta. Kysyntä ei enää kohdistunut, kuten varhemmin, yksinomaan järeään metsään, vaan nyt parveili maan eri puolilla monenkarvaisia metsäkeinottelijoita, jotka tarjoutuivat ostamaan talonpojilta nuoriakin, kasvuisia metsiä, sellaisia, joita yhtiöiden miehet eivät aikaisemmin olleet huolineet. Näistä ajoista asti on propsikaupoilla ollut huono kaiku. Niillä petettiin lukemattomia hyväuskoisia talonpoikia ja tuhottiin heidän kasvavat metsänsä.

Metsänomistajat olivat keinottelijoiden houkutuksesta ja mukavuussyistä jo aikaa sitten yleensä luopuneet ikivanhasta hyvästä tavasta, hankintakaupasta. A. G. Blomqvist korosti voimakkaasti v. 1888, että maanomistajan itsensä pitäisi hakata puut metsästään eikä päästää sinne vieraita, joita metsän etu ei liikuta; hänen itsensä olisi myös ajettava puunsa lähimmän uittoväylän varteen ja siellä myytävä ne. Tällaisen hankintamyynnin hän väittää olleen jotenkin tavallista Päijänteen vesistöalueella.

Senaatti arvioi tilanteen v. 1873 niin huolestuttavaksi, että asetti komitean harkitsemaan, mitä hallituksen taholta oli tehtävä metsän häviämisen ehkäisemiseksi. Seuraavana vuonna valmistuneessa komitean mietinnössä korostettiin uuden, yksityisen maanomistajan metsänkäyttöoikeuksia rajoittavan, metsälain tarpeellisuutta. Kun vielä kaksi komiteaa oli asiata harkinnut, saatiin uusi metsälaki v. 1886. Tämäkään laki ei kuitenkaan, kuten hyvin tiedetään, voinut estää metsien hävitystä. V. 1896 asetettiin sen vuoksi jälleen uusi komitea. Samana vuonna aloitti toimintansa myöskin ns. kruununmetsäkomitea. Molempien mietinnöt julkaistiin v. 1900.

Kruunun metsätalous, joka kuten ennen on mainittu, 1860-luvulla oli melkein joka vuosi tuottanut tappiota, saattoi vuodesta

Safinonelles

1872 lähtien tilinpäätöksissään merkitä melkoisia säästöjä. Tappion oltua vielä v. 1871 130 tuhatta mk säästö seuraavana vuonna kohosi n. 150 tuhanteen ja v. 1874 1 ½ miljoonaan mk:aan. V. 1875 oli säästö vielä yli miljoonan. Näitä edullisia vuosia, jotka kuvastavat yleistä talouselämän nousua ja saavat siitä selityksensä, seurasi vielä eräitä kruunun metsätaloudelle »mustia» vuosia. V. 1876 osoitti tilinpäätös 94:n, v. 1877 49 tuhannen markan tappiota, seuraavana vuonna vaihteeksi 294 tuhannen mk:n säästöä, mutta v. 1879 taas 209 tuhannen mk:n tappiota. Tämä oli toki viimeinen tappion vuosi valtion metsätalouden historiassa. 1880-luvulla vaihteli säästö 0.2—1.1 milj. mk, 1890-luvulla 0.5—2.1 milj. mk; vv. 1900, 1901 ja 1902 oli säästö 3.9, 2.6 ja 2.7 milj. mk. Tulot nousivat nyt puheena olevana aikana korkeimmilleen v. 1900, 4.9 milj. mk:aan.

Metsähallituksen päälliköt. Vapaaherra Rabbe Wreden erottua metsähallituksen ylitirehtöörin virasta hänen seuraajakseen nimitettiin everstilutnantti *J a k o b H e n r i k A l e x a n d e r a f F o r s e l l e s*. Hän syntyi Elimäellä tammikuun 26. päivänä 1820. Palveltuaan aluksi sotilasuralla hän lokakuussa 1858 sai nimityksen Evon metsäopiston johtajan ja marraskuun 8. päivänä 1870 metsähallituksen ylitirehtöörin virkaan. Helmikuun 14. pnä 1893 hän sai pyynnöstä eron ylitirehtöörin virasta ja kuoli Helsingissä heinäkuun 4. pnä 1896.

af Forsellesta seurasi metsähallituksen ylitirehtöörinä vapaaherra *C a r l E r n s t W r e d e*. Hän syntyi Anjalassa toukokuun 17. päivänä 1850. Palveltuaan sotaväessä, missä saavutti luutnantin arvon, hän suoritti Evon metsäopiston kurssin v. 1876. Toimittuaan sekä yksityisen että valtion metsätalouden palveluksessa hän marraskuun 14. pnä 1893 sai nimityksen metsähallituksen ylitirehtöörin virkaan. Toukokuun 29. pnä 1902 hän sai pyynnöstä eron virastaan. Kuoli Nastolassa kesäkuun 6. pnä 1927.

Järjestelmän kehitys. Tarkasteltaessa lähemmin metsähallituksen tilinpäätöksiä todetaan, että 1870-luvulla tapahtunut tulojen valtava nousu aiheutti vain heikon vastineen menopuolella. Kun tulot vuodesta 1870 vuoteen 1871 lisääntyivät 51 %, kasvoivat menot ainoastaan 2 %; tulojen lisääntyessä edelleen v:sta 1871 v:een 1872 97 % menot nousivat 5 %; tulojen 148-prosenttista kasvua vv. 1873—74 vastasi 12-prosenttinen menojen lisääntyminen. Tällaista kehitystä ei tietenkään ajanoloon voida pitää terveenä. Tosin elpynyt liike-elämä pakotti käyttämään metsähallinnolle myönnettyjä

varoja entistä tuottavammin ainakin sikäli, että valtion palkkaamat metsäviranomaiset joutuivat enemmän kuin aikaisemmin suorittamaan sellaisia töitä, joista valtiolle koitui välitöntä tuloa. Mutta sittenkin on ilmeistä, että valtion etu olisi vaatinut tukemaan elpyvää kruununmetsien myyntitoimintaa tuntuvilla määrärahojen lisäyksillä. Uusia työvoimia olisi tarvittu, jota paitsi metsähallituksen liiketoiminnan menestyksellinen hoito olisi vaatinut metsähallituksen toimivallan lisäämistä. Jälkimmäisessä suhteessa aiheuttikin huomattavan parannuksen huhtikuun 12. päivänä 1876 julkaistu metsähallituksen uusi johtosääntö. Se antoi metsähallitukselle oikeuden ilman senaattiin alistamista ratkaista mm. kaikkien kotitarvepuiden ja luvattomasti hakattujen puiden myynti- sekä kruunun metsätorppien perustamisasiat. Sille annettiin myös oikeus sellaisten torppien veropäivätöiden käyttämiseen, jotka oli määrätty luonnossa suoritettaviksi.

1876 vuoden johtosääntö ei paljoakaan lisännyt keskusviraston virkamiesten lukua. Uusia virkamiehiä olivat ylitirehtöörin apulainen ja kanslisti, mutta alimetsänhoitajien luku, joka ennen oli ollut kolme, vähennettiin kahteen. Metsätalouden ripeä nousu pakotti kuitenkin vähitellen lisäämään metsähallituksen ylimääräisten virkailijoiden lukua. Jo v. 1877 kutsuttiin hallitukseen ylimääräinen jäsen ja v. 1899 asetettiin ylimääräinen esittelijä kirkollisvirkatalojen metsien hoitoa varten.

Pohjois-Suomen metsähallinnollisesta järjestelystä tehdään tuonempana selkoa.

Puiden mittaaminen ja myynti. Sitä mukaa kuin järeät puut kävivät yksityismetsissä vähemmiksi, joutui sahateollisuus yhä kiinteämpään riippuvaisuuteen kruununmetsissä säästyneistä arvokkaista puuvarastoista. Jo 1880-luvun lopulla myytiin tukkipuita yksityismetsistä 6:eenkin tuumaan. Kotkassa ei v. 1871 vielä sahattu ainoatakaan tukkia, joka ei olisi täyttänyt 10 tuumaa; v. 1878 oli koko sahapuumäärästä 10-tuumaisia ja sitä suurempia 76 %, loput 9-tuumaisia; v. 1888 oli vähintään 10-tuumaisia ainoastaan 19 %, 9-tuumaisia oli niinkään 19 %, 8-tuumaisia 26 % ja 7-tuumaisia enimminkin, 36 %. — Yksityismetsäkomitean laskelmien mukaan kului v. 1887 sahatavarastandardin valmistamiseen 29.9 pölkkyä, v. 1891 36.4, v. 1895 39.0 ja 1897 42.0 pölkkyä.

Kun edellä olevia lukusarjoja tarkastellaan, tuntuu siltä, että myöskin metsähallituksen olisi ollut syytä seurata kehitystä ja alentaa kruununmetsistä myytävien sahapuiden minimimittaa. Jotkut valtion metsänhoitajat toivoivatkin 1890-luvun lopulla minimimitan

alentamista 10:stä 8:aan tuumaan, mutta enemmistö halusi pysyä vanhalla kannalla peläten, että minimimitan alentamistoimenpiteestä aiheutuva hakkuumäärän huomattava lisääntyminen (Kuopion läänissä 3-kertaiseksi) alentaisi hintoja. Senaatin v. 1893 julkaisemassa kirjeessä määrättiin kuitenkin, että kaikki puut, jotka 7 m:n korkeudella täyttivät vähintään 25 sm läpimitaten, oli leimattava kahdella leimalla ja että kannottain myytäessä oli jokainen leimattava puu kaadettava ja siitä maksu suoritettava. Edelleen säädettiin, että kuutiomitan mukaan myydyistä puista oli ostaja velvollinen ottamaan vastaan ne pölkkyt, joiden latvaläpimita oli 22 sm tai enemmän ja joiden pituus ei ollut alle 4 m:n. Kannottain myytäessä oli ostajalla oikeus pölkkyttää runko oman mielensä mukaan. Täten tuli korjatuksi se ilmeinen epäoikeudenmukaisuus, joka sisältyi 1867 vuoden keis. kirjeeseen (vrt. s. 32).

Metsänhoitajat tuntuvat yleisesti pitäneen sahapuiden keskikoon alenemista vakavana epäkohtana eivätkä pidättyneet mittojen puheen ollen lausumasta julki varsin vanhoillisia ajatuksia. 30-vuotinen metsänhoitaja P. W. Hannikainenkin, joka sentään katsoi sekä valtion että joidenkuiden yksityistenkin menneen metsiensä säästämässä liian pitkälle, kirjoitti v. 1890, että »loukkaa kaikkea järjellistä taloutta puun myyminen sahattavaksi ennenkuin se rinnankorkeudelta on täyttänyt 12 työtuumaa.»

Siitä miten myytävät puut oli mitattava, väiteltiin paljon valtion metsänhoitajien piireissä. Pystyn metsän mittaamisesta, joka yleensä tapahtui leimaamistoimituksen yhteydessä, on 1859 vuoden ohjesäännössä seuraava maininta: »Metsänhoidon kruunauswasara — on metsää kruunattaissa käytettävä kaikkia niitä puita warten, jotka owat määrättyt kaadettawiksi ja joidenka poikkimitta tyvipäässä tekee 7 kymmenystuumaa tahi enemmän.» Tätä epäselvää määräystä lienee yleensä sovellettu käytäntöön siten, että leimattavat puut mitattiin rinnankorkeudelta. Kun sillä tavoin ei kuitenkaan saatu sahateknisessä katsannossa riittävää tietoa puiden koosta, esittivät jotkut metsänhoitajat 1890-luvulla, että otettaisiin käytäntöön puiden mittaaminen 5—7 metrin korkeudelta, mikä menettelytapa oli jo aiemmin hyväksytty Norjassa ja sittemmin myöskin Ruotsissa. Ehdotus ei vielä saanut riittävää kannatusta. Senaatin v. 1893 julkaisemassa kirjeessä säädettiin kuitenkin, kuten edellä mainittiin, että ennen hakkuuta oli leimattava sellaiset puut, joiden läpimita 7 metrin korkeudella oli vähintään 25 sm. Neljä vuotta myöhemmin antamassaan kirjeessä senaatti täydensi edellistä määräystä: leimattava oli ennen hakkuuta kaikki puut, jotka rinnankorkeudella täyttivät läpimitaltaan vähintään 30—35 sm sekä

7 metrin korkeudella vähintään 25 sm. Mutta mittaus tapahtui siis edelleenkin rinnankorkeudelta.

Leimauksesta puheen ollen mainittakoon, että senaatti v. 1898 myöntyi metsähallituksen tekemään esitykseen uusien, lastun leikkaavien leimakirveiden käytäntöön ottamisesta. Kuinka tärkeänä tätä uudistusta pidettiin, näkyy siitä, että Suomen Metsänhoitoyhdistyksen puheenjohtaja arvioi sen vuoden huomattavimmaksi metsätaloudelliseksi tapahtumaksi.

Valmiita tukkeja kruununmetsistä luovutettaessa ne oli 1867 vuoden kirjeen mukaan mitattava kuutiojalottain. Varsinkin Pohjois-Suomen metsänhoitajat pitivät tällaista luovuttamistapaa hankalana ja valtiolle epäedullisena. V. 1893 senaatti määräsi, että tukkipuiden luovutus oli toimitettava rungottain. Asianomaisen metsänhoitajan ehdotuksesta ja senaatin myöntymyksellä voitiin kuitenkin »erityisissä tapauksissa» myyminen toimittaa myös kuutiomitan mukaan.

Tähän asti voimassa olleet määräykset latvusten karsimisesta (vrt. s. 32) muutettiin sikäli, että tämä työ jäi joka tapauksessa metsänhoitoviranomaisten huoleksi. Ostajan oli suoritettava korvausta 5 penniä joka latvuksesta.

Sama kankeus, jonka totesimme 1860-luvulla ehkäisseen kruununmetsien myyntiä, säilyi sen rasituksena edelleenkin. Aluemetsänhoitajien käsikaupanteko-oikeuksia lisäiltiin tosin vähin erin nytkin. V. 1872 he saivat luvan myydä (Lapissa) naavakuusia. V. 1894 myönnettiin metsähallitukselle 3 vuodeksi oikeus viallisten tai kasvunsa lopettaneiden tuoreiden puiden myyntiin; v. 1897 uudistettiin lupa jälleen 3 v:ksi ja v. 1900 vielä samaksi ajaksi. Vuosisadan lopussa annettiin aluemetsänhoitajille lupia tuoreiden rakennuspuidenkin, etupäässä kuusien, rämemäntyjen ja yleensä viallisten puiden käsikaupalla myyntiin; yhdelle ostajalle ei kuitenkaan saanut luovuttaa enempää kuin 100 puuta. Nämäkään myyntioikeuksien laajennukset eivät antaneet hoitoalueiden metsänhoitajille sellaisia toimintamahdollisuuksia, joita kauppojen menestyksellinen järjestely olisi vaatinut. Useiden suhteellisen pienten kauppojen alistaminen metsähallituksen ratkaistaviksi vei tarpeettomasti aikaa ja vaikutti osaltaan siihen, että monet myyntitilaisuudet jäivät käyttämättä.

Edellä puheena olleiden kruununmetsien myyntitoimintaan liittyneiden epäkohtien ohella pääsi ostajien rengastuminenkin jo painamaan hintoja. Siten kertoo Iin tarkastuspiirin ylimetsänhoitaja todenneensa 1880-luvulla sahanomistajien rengastumista. He olivat jakaneet keskenään hakattavat metsät, minkä johdosta kilpailua

ei huutokauppatilaisuuksissa tavallisesti syntynyt. Hinnat jäivät 6—8 penniin kuutiojalalta.

Pääasialliset hakkaukset kohdistuivat kruununmetsissä ennen muuta yli-ikäisiin metsikköihin. Kun tällaisia metsiköitä tavattiin vielä varsin runsaasti, oli mahdollista keskittää hakkuut monien vuosien aikana samoille seuduille ja siten rajoittaa puutavaran kuljetuksen peruskustannuksia. Tällaisten hakkausten yhteyteen liittyivät myöskin uittoväylät, joita kruununmailla suoritettiin osaksi metsähallinnon toimesta senaatin myöntämien vähäisten määrärahojen avulla tai kruunun metsätorpparien verotoina, osaksi yksityisten sahanomistajien tai puutavarayhtiöiden kustannuksella. Yksityisten osuus oli huomattava varsinkin syrjävesistöjen uittokuntoon saattamisessa. Koska he itse kuitenkin hyötyivät suorittamistaan väylätoista vain tilapäisesti, jäivät pysyvät uittorakenteet heidän osaltaan perustamatta. Jo 1860-luvulla kunnostettiin mm. Simo-, Ii-, Siika- ja Kemijoen sekä Kymijoen alajuoksun väyliä. Nämä työt laajensivat sahatavaran hankintapiirejä sisämaahan päin, helpottivat osaltaan uusien höyrysahojen perustamista meren rannoille jokisuihin ja siten lisäsivät kruununmetsien menekkiä. Erityisen tärkeänä piti metsähallitus menekin saamista laajoille Kemijoen varsilla sijaitseville kruununmetsille. Tämän vuoksi se mm. hankki senaatilta oikeuden myydä $\frac{1}{2}$ miljoonaa sahapuuta yhdelle ostajalle sisällyttäen kauppaehtoihin vaatimuksen sahan perustamisesta Kemijoen suuhun. Näin saatiinkin tuolle tärkeälle paikalle syntymään suuri höyrysaha.

Kruununmetsien menekki näkyy luvuista, jotka osoittavat, kuinka suuri osa ulkomaille viedyn sahatavaran raaka-aineesta oli kruununmetsistä lähtöisin. Tämä suhdeluku vaihtelee paljon, vv. 1872—1902 5—24 %. Keskiarvoiksi saadaan vv. 1874—83 10.5 % ja 1884—98 13.8 %.

Muuta toimintaa hoitoalueissa. Aluemetsänhoitajien tärkeimpiä tehtäviä olivat luvattomien metsänkäyttöjen ja kulojen johdosta toimitettavat tutkinnot, haaskattujen puiden takavarikoinnit ja käräjäoiminen. Iin tarkastuspiirissä todettiin v. 1881 luvattomasti hakatun 15,614 sahatukkaa. Melkoinen osa niistä saatiin myydyiksi, mutta 753 tukkia metsänhoitoviranomaisten toimesta »hakattiin rikki», tahallisesti pilattiin, siitä syystä, ettei niitä voitu vartioida. Tämä tavaton menettely, joka epäilemättä herätti kansassa katkeruutta, oli käytännössä joissakin muissakin tarkastuspiireissä, mutta toki pienemmässä mittakaavassa. V. 1885 samaisessa Iin tarkastuspiirissä tehtiin kelpaamattomiksi 1,436 sahatukkaa, 21 parrupuuta,

128 rakennushirttä ja 200 vitsaa; v. 1894 mm. 1,093 sahatukkaa; v. 1900 414 sahatukkaa jne. Tällaista takavarikoitujen puiden »rikki hakkaamista» jatkui vielä pitkälle myöhempiinkin vuosiin. Metsänhaaskaustapauksia todettiin kruununmetsissä vv. 1865—74 817, 1875—84 1,026, 1885—94 778 ja 1895—1904 457.

Kulotuhojen rajoittamiseksi raivasivat jotkut metsänhoitajat metsäalueillaan leveitä palokujia. Niin menetteli Viitasaaren alue-metsänhoitaja jo v. 1865. 1870-, 1880- ja 1890-luvuilla avattiin palokujia mm. Multian ja Kankaanpään hoitoalueissa. Hämeenkanakaalla kylvettiin v. 1900 koivun siementä palokuijiin yli 15 km:n matkalla. Yleensäkin näyttää metsähallinnon taholta kiinnitetyn vakavaa huomiota metsäpaloihin jo niinäkin aikoina, jolloin niistä koitua rahallinen vahinko puutavaran huonon menekin vuoksi oli suhteellisesti vähäinen. Pohjoisimmissa hoitoalueissa raivonneet kulot eivät kuitenkaan näy varhemmin paljoakaan huolestuttaneen metsähallitusta. Todetessaan, että Kemin tarkastuspiirissä v. 1872 kulo hävitti metsää 4,210 tynnyrialalta metsähallitus huomauttaa: »mitään suurempaa valtaa eivät nämä palot siis yleensä ennättäneet saada, mikä on luettava metsänvartiöväen ansioksi.»

Aluemetsänhoitajien toimintamahdollisuuksia rajoitti suuresti ajan puute, joka se taas johtui siitä, että matkoilla oloon oli uhrattava suhteettoman monta työpäivää. Viitataan siihen, mitä 1859 vuoden ohjesäännössä määrättiin metsänhoitajan matkoista (vrt. s. 20). V. 1872 käyttivät aluemetsänhoitajat työajastaan keskimäärin yli kolmannen osan matkoihin, Kuopion itäisessä tarkastuspiirissä suunnilleen puolet. Aluemetsänhoitaja joutui sanottuna vuonna matkustamaan keskimäärin 326 peninkulmaa (nykyistä); Tornion metsänhoitaja matkusti 658, Perhon 541 ja Viitasaaren 537 peninkulmaa.

Puheena olevan vuoden lopussa antamassaan kirjelmässä metsähallitus tosin huomattavasti helpotti metsänhoitajille asetettuja liikkumisvaatimuksia. Mutta metsänhoitajan, joka halusi todella oppia tuntemaan laaja hoitoalueensa, oli yhtä kaikki ahkerasti metsissä risteiltävä, varsinkin kun 1860-luvun arvioimistyö tarjosi perin puutteellisen perustan hoito- ja hakkaussuunnitelmille. Nämä paljon aikaa vieneet tutustumisretkeilyt muodostuivat siten todelliseksi »löytöretkiksi», kuten Simon hoitoalueen entinen metsänhoitaja satuvasti huomautti. Tärkeän parannuksen toi mukanaan v. 1881 alulle pantu kruununmetsien tarkempi arviointi, josta aiemmin oli puhe. Tyytymättömyyttä herätti aluemetsänhoitajien keskuudessa myöskin voimassa ollut kuutiojalan mukainen myynti, joka satoi liian suuren osan heidän ajastaan täysin koneelliseen ja mitättömän

vähän ammattitaitoa vaativiin tehtäviin. »Tämä kidutus on varmaan-kin tappanut monen metsänhoitomiehen harrastuksen kutsumustaan kohtaan», kirjoitti Kemin hoitoalueen metsänhoitaja 46 vuotta sitten.

Vielä enemmän hallaa lienevät metsänhoitajien harrastukselle aiheuttaneet heidän toimintamahdollisuuksiensa ahtaat rajat. Olemme jo ennen todenneet, miten vähän metsäntuotteiden myyntioikeuksia 1859 vuoden ohjesääntö aluemetsänhoitajalle soi ja miten oikeuksia kitsaasti, melkein vuosi vuodelta, lisäiltiin. Vielä vähemmän toimintavapautta oli varsinaisen metsänhoidon alalla. Metsänhoidon syrjäytettyä asemaa kruunun metsätaloudessa kuvaa sattuvasti erään tunnetun ylimetsänhoitajan v. 1886 esittämä lausunto, jossa väitetään metsänhoidon opetusta metsäopistossa turhaksi, koska kruununmetsiä yksinomaan hakattiin, mutta ei hoidettu.

Metsän hakkuussa seurattiin jatkuvasti hirrenharsintamennelmää. Sen turmiollisuuden ymmärsivät varsin hyvin kaikki metsänhoitajat. Metsänhoidollisesti hyväksyttävien hakkaustapojen syrjäyttäminen ei siis johtunut tietämättömyydestä, ei liioin välinpitämättömyydestä, vaan syistä, joihin metsänhoitajat eivät sanottavasti voineet vaikuttaa. Varhemmin teki, kuten olemme havainneet, kaiken puutavaran huono menekki ja huonot hinnat metsänhoidollisten hakkauksien suorittamisen täysin mahdottomaksi. Mutta senkin jälkeen kun menekki ja hinnat olivat parantuneet, pysähtyi lisääntyneiden, yli-ikäisiin metsiin kohdistuneiden hakkauksien metsänhoidollinen vaikutus puolitiehen: vielä 1800-luvun lopussa leimattiin yleisesti vain sellaiset kelvolliset sahapuut, jotka täyttivät ennen mainitun mitan, 25 sm 7 metrin päästä, kaikkien hylkypuiden, niin suurten kuin pienten, jäädessä sillensä uuden metsäpolven syntyä ja kehitystä vaikeuttamaan.

V. 1897 antamassaan kiertokirjeessä metsähallitus tosin myönsi metsänhoitajille luvan leimata sellaisiakin kaupaksi käypiä pieniä puita, jotka olivat yli-ikäisiä tai viallisia. Metsänhoitajat käyttivät kuitenkin verraten harvoin tätä lupaa, luultavasti osaksi siitä syystä, että voimassa olleessa v. 1893 annetussa, kruununmetsien myyntiä koskevassa asetuksessa ei mainita asiasta mitään, ja osaksi siitä syystä, että alamittaisia tukkipuita oli kruununmetsissä yleensä paljon enemmän kuin kiertokirjeessä edellytettiin; kiertokirjeen tarakan noudattamisen pelättiin tämän vuoksi johtavan arvokkaiden tukkipuiden hintojen alenemiseen.

Varsinkin Pohjois-Suomessa alettiin kuitenkin vuosisadan vaihteen tienoilla senaatilta saatujen myönnytysten perusteella toimittaa

vanhoilla tukinhakkuualoilla puhdistusleimuksia, joiden tarkoituksena oli vapauttaa hakkuualat hyljätyistä suurikokoisista sekä viallisista tai huonokasvuista alamittaisista tukkipuista. Hakkuussa kertyneet puut myytiin paikallishuutokaupoilla. Puhdistushakkuiden käytäntöön otto merkitsi periaatteellisesti tärkeitä edistysaskelta kruununmetsien hoidossa. Sen vaikutus metsän uudistumiseen supistui kuitenkin yhä vielä vähiin, niin kauan kuin hakkausaloilta voitiin korjata vain verraten suurikokoiset rungot. Tehokkaan metsänhoidon toteuttaminen olisi vaatinut paljon laajemman myyntioikeuden myöntämistä metsänhoitajille myöskin pienempään, puhdistushakkuussa erääntyvään puuhun nähden ja rahallisesti kannattamattomienkin jälkihakkuiden suorittamiseen. Valtion metsänhoitajat ehdottivatkin metsähallitukselle v. 1900, että vähintään 1 % tukkimetsistä saaduista tuloista varattaisiin puhdistushakkauksien toimittamiseen.

Kruunun metsähallinnon alkuaikoina käytettiin aukeilla hakkausaloilla tai muuten huonoon tilaan saatettujen metsien uudistamiseen jonkin verran kylvöä (vrt. s. 25). Kun kustannukset näistä töistä näyttivät nousevan liian korkeiksi, myönsi senaatti tehdystä esityksestä, että metsän uudistusaloja saatiin kokeeksi 3 vuoden aikana vuokrata kaskettaviksi. Ehdoksi asetettiin, että vuokraaja ei korjannut alalta enempää kuin kaksi viljasatoa sekä että hän sen jälkeen kylvi alalle riittävästi havupuun siementä ja piti uudistusalan määrätyn ajan aidattuna.

Kaskikylvöjä lienee toimitettu enemmän tai vähemmän kaikkien tarkastuspiirien alueilla. Iin tarkastuspiirissä perustettiin tällä tavoin uusia metsiä vv. 1870—76 yli 300 tynnyrialalle; kylvöaloja oli kaikkiaan n. 60. Oulujärven tarkastuspiirissä perustettiin vv. 1870—75 kaskikylvöksiä 104 t. a:lle, Vaasan läänin tp:ssä vv. 1868—72 vähintään 200 t. a:lle. Enimmäkseen kylvettiin, kuten luonnollista, mäntyä, toisinaan myös kuusta. Kun huomattava osa kaskikylvöistä jo alussa antoi varsin tyydyttäviä tuloksia, pidensi senaatti v. 1872 antamansa luvan vielä kolmeksi vuodeksi eteenpäin. Mutta metsähallituksen v. 1875 uudistama esitys jatkuvan luvan myöntämiseksi hyljättiin siksi, että kaskialojen vuokraajat usein olivat laiminlyöneet metsänkylvövelvollisuutensa. Tämän jälkeen metsänviljelytoiminta rajoittui pääasiallisesti Evon ja Vesijaon kruununpuistoihin, Hämeenkanakaaseen, Pällilän hoitoalueeseen ja Punkaharjun kruununpuistoon.

Evon ja Vesijaon kruununpuistoissa toimitettiin runsaasti erilaisia metsänviljelykokeita. Heti metsäopiston perustamisen jälkeen ryhdyttiin metsien tilaa parantamaan toimittamalla laajoilla

kulon polttamalla aloilla männyn kylvöjä. V. 1864 toimitettiin samassa tarkoituksessa ensimmäiset paljaasihakkaukset, ja samana vuonna kokeiltiin ensi kerran männyn kylvöä kaskeeseen. Kaskeamistapaa käyttäen perustettiin sittemmin Evon valtionpuiston kauneimmat männiköt. Vuodesta 1863 lähtien on perustettu lukuisia ulkolaiskulttuureja; tunnettuja ovat varsinkin lehtikuusimetsiköt ja Punssivuoren pihtakuusikko.

Kankaanpään hoitoalueessa sijaitsevalla aukealla Hämeenkanakaalla v. 1864 aloitettuja metsänviljelytöitä jatkettiin usean vuoden aikana. V. 1872 käsitti kylvöala n. 170 tynnyrialaa; yksistään vv. 1880—85 lisääntyivät viljelykset 684 t. a. Kankaalle kylvettiin mäntyä sekä jonkin verran kuusta. — Pällilän hoitoalueessa toimitettiin vuodesta 1876 lähtien varsin monipuolisia metsän kylvö- ja istutuskokeita. Laajoille Muolajärven ja Vierusten kankaille istutettiin vuosien kuluessa satojatuhansia havupuiden taimia, pääasiallisesti 2-vuotista mäntyä, mutta lisäksi siperialaisen lehtikuusen, kuusen ja pihtakuusen taimia. Myöskin melkoisia männyn kylvöjä toimitettiin. — Punkaharjulla aloitettiin metsänviljelykset vv. 1877 ja 1878, jolloin istutettiin lehtikuusta ja kylvettiin kuusta. V. 1880 perustettiin lehtikuusi-, mänty- ja pihtakuusimetsiköitä, myöhemmin sembramänniköitä. — Useissa muissakin hoitoalueissa suoritettiin vähäisiä metsänkylvöjä ja -istutuksia. Esimerkkinä asianharrastuksesta mainittakoon, että Lestin hoitoalueen metsänhoitaja hankki alueensa kylvökokeita varten v. 1874 omalla kustannuksellaan 2 naulaa lehtikuusen siementä.

Lehtikuusen jälkeen oli siperialainen sembramänty vieraista puulajeista 1870-luvulla suosituin. Toivottiin tämän puulajin, »leipämännyn», siemenistä saatavan viljan vastiketta ankarina katovuosina, joista vast'ikään oli saatu niin järkyttäviä kokemuksia. Sembramäntyä kylvettiin 1870-luvun alkuvuosina kaikkien tarkastuspiirien alueilla. Muutamia harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta nämä kokeilut epäonnistuivat. Parhaimmat lienevät tulokset olleet Paltamon hoitoalueessa Kivijärven Manamansalon saarella suoritetusta kylvöstä. Huonot tulokset eivät kuitenkaan saaneet hävitetyksi harrastusta. 1880-luvulla ryhdyttiin Suomen Metsänhoitoyhdistyksen aloitteesta uudelleen kokeilemaan sembran viljelystä kruununmetsissä. Että tulokset nytkin jäivät heikoiksi, johtui A. G. Blomqvistin käsityksen mukaan siitä, ettei viljelyksiä toimitettaessa tunnettu riittävästi sembran kasvupaikkavaatimuksia. Hänen mielestään olisi sembraviljelykset pitänyt perustaa suoperäisille maille. Parhaimmin onnistuivat Punkaharjulla 1890-luvulla suoritettut istutukset.

Kun otetaan huomioon kruununmetsien tavaton pinta-ala, on myönnettävä, että puheena olleiden metsänviljelysten käytännöllinen tulos oli melko laiha. Muut varsinaiset metsänhoidolliset toimenpiteet supistuvat vielä vähempään. Kun pienpuun myyntimahdollisuuksia kruununmetsien osalta puuttui, jäivät metsänhoidolliset kasvatushakkaukset yleensä toimittamatta, paitsi milloin ne voitiin sijoittaa käsikauppamyyntien yhteyteen. Järjestelmällistä nuorten tai keski-ikäisten metsien harventamista ei viime vuosisadalla liene kruununmetsissä toimitettu sanottavassa määrässä muualla kuin Evon, Vesijaon, Punkaharjun, Loimolan ja Pällilän kruununmetsissä.

Vanhastaan jo 1795 vuoden metsäasetuksessa säädettyä, latvukien karsimista hakkuualoilla arvosteltiin metsänhoitajien keskuudessa ankarasti. Väitettiin karsimattomien latvukien suojaavan nousevaa taimistoa ja siten pikemminkin edistävän kuin haittaavan luontaista uudistumista. Toiset kuitenkin jatkuvasti puolisivat latvusten karsimista. Karsimispakko pysyikin jatkuvasti voimassa tosin siinä muodossa, että karsimisen toimitti valtio ostajalta perittävä korvausmaksua vastaan (vrt. s. 42). — Kannon korkeusrajoitukset kuvaavat omalla tavallaan kehitystä. 1734 vuoden metsäasetuksessa kiellettiin jättämästä kyynärää (= 59 sm) korkeampaa kantoa. Tämä määräys peruutettiin v. 1739, koska »monissa tapauksissa ei ole mahdollista hakata niin lyhyttä kantoa». 1859 vuoden ohjesäännössä veloitetaan metsänvartija valvomaan, »ett'ei pitempiä kantoja jätetä, kuin tarpeellista on». Mutta 1867 vuoden keis. kirjeessä palattiin jälleen määrämittaan: »ei saada jättää pitempiä kuin puolentoista jalkamitan (= 44 ½ sm) kantoja». 1893 vuoden senaatin kirjeessä kannon rajakorkeudeksi säädettiin 50 sm. 1909 vuoden senaatin päätöksessä vihdoin kannon suurimmaksi korkeudeksi määrättiin 30 sm.

Suonkuivaustöitä on kruunun metsämailla toimitettu useimpien tarkastuspiirien alueilla ainakin 1870-luvun alusta. Ojituksen tarkoitivat yleensä enemmän kruununmaiden asukkaille kuuluneiden veden vaivaamien peltojen ja niittyjen kunnostamista kuin metsän kasvun parantamista. Työt suoritettiin osaksi senaatin myöntämien pienten määrärahojen varassa, osaksi torppien vertyöpäivinä, mihin 1876 vuoden ohjesääntö tarjosi metsähallitukselle tilaisuuden. Jälkimmäiseen tapaan oli usein turvauduttava silloinkin, kun tarkoitukseen oli myönnetty määräraha, syystä että torppareita ei kohtuullisiksi katsotuin palkkaehdoin saatu läheskään aina houkutelluiksi tällaiseen työhön. Kruununmailla kaivettiin uusia ja perattiin vanhoja oja v. 1894, esimerkin mainitakseni, kaiken

kaikkiaan 5,273 metriä. V. 1900 olivat ojitustyöt melkoista laajemat, yksistään Vaasan läänin tarkastuspiirissä kun selvitettiin n. 8,000 ja Oulunjärven t. p:ssä n. 6,000 m.

Kruunun metsämaiden asuttaminen. Aikaisemmin mainittu, v. 1865 asetettu komisio suoritti tehtävänsä, ehdotuksen laatimista kruununmetsien hallinnon ja asutuksen järjestämiseksi, useita vuosia. Kuitenkin jo v. 1867, ennen mietinnön lopullista valmistumista, senaatin talousosasto sovitti käytäntöön eräitä komision tekemiä esityksiä, joilla kruunun metsätorpparin oikeudellinen asema turvattiin. Tämän jälkeen jatkettiin kruunun metsämaiden asuttamista pääasiallisesti kruunun metsätorppia perustamalla vuoteen 1877, jolloin ilmestynyt uudistaloasetus teki mahdolliseksi uudistilojen perustamisen kruunun metsämaille. Silti perustettiin edelleen myöskin kruunun metsätorppia. Mainittu asetus osoitti huomattavaa ymmärtämystä ja suopeutta metsätaloutta kohtaan määrätessään kruunun metsämaiden uudistiloiksi luovuttamisen ehdoksi sen, ettei siitä olisi valtion metsänhoidolle estettä. Uudistilan perustamis-anomus oli aina, kuten luonnollista, lähetettävä lausunnon antamista varten asianomaiselle metsänhoitajalle. Kun asian ratkaisu käytännössä tuli riippumaan suuressa määrin juuri hänen lausunnostaan, heräsi pian yleinen tyytymättömyys koko asetukseen ja sen soveltajiin, varsinkin metsänhoitajiin. Heidät leimattiin viljelyksen vihollisiksi, samalla kun koko metsänhoitolaitosta syytettiin mitä häikäilemättömimmällä tavalla. Julkinen sana hairautui nytkin vastuuttomasti lietsomaan vihaa metsänhoitajia ja kruunun metsätaloutta vastaan. Surullisen kuuluisia ovat Johan Pellikan sanomalehdissä ja muissakin kirjallisissa tuotteissa tekemät silmittömät hyökkäykset. Seuraavat otteet hänen »Kruununmaitten viljelykselle luovuttamisesta» nimisestä »teoksestaan» puolustanevat ajan kuvana paikkaansa metsähallituksen historiassa:

Metsänhoito-laitos, niinkuin metsänhoito-ylihallituskin on alusta alkaen ollut aivan tarpeeton, sekä myöskin metsänhoito-opistokin ja vieläpä vahingollinenkin valtion ja kansan eduille, niinkuin kansamme viljelyksen ja hyvinvoinnin kehityksellekin. — — — Metsänhoitajia enempää kuin metsänhoito-opistoakaan emme tarvitse. Kansalle mitä metsänhoidon neuvomista tarvitaan antaa, niin voivat sen tehdä yhtä hyvin maanviljelysneuvojat (agronomit) kuin metsänhoitajatkin — — — Onko sitten kruununmaista hyötyä ollut? Ei — ei niin mitään. Paljasta suurta vahinkoa vaan, kun lasketaan kruunun varallisuuden edistämisen seisahtuminen, viljelyksen tuottama tappio, hallan ja ruosteen tuhoamiset, kansan vähentyminen maasta poismuuton tautta ja näitten mukana pois siirtynyt omaisuus, puitten lahoaminen ja mätäneminen, sekä se arvo mitä näitten maitten viljeleminen olisi tuottanut hyötyä

mainitun ajan sisällä — vähintään noin 300 miljoonaa markkaa, sekä lopuksi vielä se suuri kansallisuus tappio. ——— Maattomalle kansallemme pitää mitä pikemmin antaa kruununmaita omistettaviksi ja viljeltäviksi. ——— Kruununmaat ovat enimmäkseen syynä maasta muuttoon. Ne ovat enimmäkseen syynä vuosien 1891 ja 1892 hallaan ja sitä seuranneisiin nälkäkurjuuksiin Pohjanmaalla. ——— Niinkuin olen selittänyt, ei meillä ole edullista siemenistä kylvämällä metsiä kasvattaa, muille kuin semmoisille, jotka eivät ole todellisuuden varalle elämänsä toimintaa määränneet, vaan huvikseen leikkivät elämää lähimmäisensä vaivannäöillä ja kustannuksilla. ——— Mutta mitenkä kävisi jos kirjoittajan (tarkoitetaan tri A. G. Blomqvistia) mielen mukaan ruvettaisiin kansan taloudellisia asioita parantelemaan ja kehittämään metsän kasvatuksella, niinkuin kirjoittaja neuvoo ja ehdottelee ———. Ali-tuinen hyyteinen talvi olisi maassamme; kesistä ei tiedettäisi mitään. ——— Pohjanakka, harvahammas, olisi silloin hallitsijattarena ja kirjantekijä hra Blomqvist hallitsiana muuttaneiden kansalaisten vihkimänä ikuisena avioparina.

Tämä vuodatus painettiin v. 1898. Saman hengen tuotetta oli se kiertokirje, jonka joukko Keski-Suomen kansalaisia v. 1892 lähetti kaikille maamme kuntien puheenjohtajille ja jossa kehoitettiin yhtymään senaatille jätettävään anomukseen kruununmaidien jakamisesta kuntien kesken; samalla hankkeen alulle panija anoi, että hänelle itselleen luovutettaisiin muuan kruununmaa, joka silloin arvioitiin neljännes miljoonan markan arvoiseksi.

Tällaiselle häikäilemättömyydelle, ettemme sanoisi röyhkeydelle, olivat jo 1872 vuoden valtiopäivät tarjonneet rohkaisevia esikuvia. Näyttää siltä kuin olisivat säädyt suorastaan kilpailleet keskenään metsähallituksen ja metsänhoitajien parhaamisessa. Talonpoikais-säädyn edustaja Heikura vakuutti, että »kuinka ikänensä metsänhoitovirasto asetettaneekin, se ei ikänä voi tulla huonommalle kannalle kuin se nyt on». Kun ns. valitusvaliokunta oli lausunnossaan puolustanut metsänhoitovirastoa, edustaja Hahl liitti lausuntoon vastalauseensa ehdottaen, että metsänhoitajien tehtävät uskottaisiin maanmittareille. Tästä sai varapuhemies Slotte aiheen huomauttaa, että »Hahlin suosittelemat virkamiehet kelpaisivat sentään johonkin, mitä nykyisistä metsänhoitajista ei voida sanoa.» Pappissäädyn edustaja Lampén kertoi, että »on tahdottu tieteellisesti auttaa puittemme kasvua, mutta siihen ei tarvita kerrassaan mitään tiedettä, ei ainakaan vielä.» Oli kuitenkin, vieläpä kaikissa säädyissä sellaisiakin edustajia, jotka rohkenivat puolustaa metsänhoitolaitosta. Mainittakoon tässä vain pappissäädyn edustaja prof. Cleve, joka lausui mm.: »Jokaisen joka ottaa huomioon, että metsämme todella käsittävät 27 milj. tynnyrinalaa, pitäisi ymmärtää, ettei 70 metsänhoitajaa ole liikaa niin suurella pinta-alalla. — Minä puolestani en voi pitää metsätaloudellisia tietoja sen vähempiarvoisina kuin valtiollisia.» Yhtäkaikki valtiopäivät päättivät anoa metsänhoitolaitosta

supistettavaksi ja Evon metsäopiston lakkautettavaksi. Onneksi tämä päätös ei johtanut tuloksiin.

Metsähallinnon taholla ymmärrettiin varsin hyvin, että asutuksen edistäminen valtionmailla oli valtion metsätalouden etujen mukaista. Sitenhän saatiin pysyväistä työväkeä kruunun metsätyömaille ja menekkiä sellaiselle pienpuulle, jonka kaukokuljetus ei silloisissa oloissa ollut taloudellisesti kannattavaa. Mutta kun valtionmaata viljelystarkoituksiin luovutettiin, oli varottava antamasta sitä sellaisille henkilöille, jotka eivät itse halunneet maata viljellä, vaan keinottelutarkoituksessa yrittivät päästä käsiksi arvokaihin kruunun puuvarastoihin. Metsänhoitajien epäkiitollisena tehtävänä oli lausunnollaan asiallisesti ratkaista anomusten kohtalo. He itse olisivat kernaimmin luopuneet tällaisesta tuomarin vastuusta. Siitä on todistuksena metsänhoitajien v. 1889 esittämä julkilausuma, jossa voimassa olleen uudistaloasetuksen myönnetään jättävän ratkaisun aivan liian suuressa määrässä asianomaisesta aluemetsänhoitajasta riippuvaksi. Samalla tässä julkilausumassa yhdyttiin siihen yleiseen moitteeseen, että asetus liiaksi vaikeutti uudisasutuksen syntymistä valtionmaille.

V. 1886 asetettiin uusi asutuskomitea. Mietinnössään se ei pidä hyväksyttävänä eräitä 1877 vuoden asetuksen määräyksiä, joissa se katsoo metsätalouden saaneen ansiottomia myönnytyksiä uudisviljelystoiminnan kustannuksella. Mietintöön liittyi mm. ylimetsänhoitaja C. J. Nummelinin vastalause, jossa paheksutaan komitean enemmistön omaksumaa, valtion metsätaloudelle epäsuopeata kantaa. Edelleen Nummelin väittää, etteivät uudistalot yleensä ole edistäneet viljelystä vaan metsänhävitystä ja köyhän erämaa-asutuksen syntymistä; kruununmaata ei sen vuoksi olisi vartavasten uudistiloiksi luovutettava; uudistiloja olisi muodostettava yksinomaan sellaisista kruunun metsätorpista, jotka jo olivat käytännössä osoittaneet pystyvänsä maata viljelemään.

Nummelinin lausunto lienee pääkohdin vastannut valtion metsänhoitokunnan käsityskantaa. Sama oli myös silloisen metsähallituksen päällikön mielipide. af Forselles korosti valtion metsien merkitystä kallisarvoisena kansallisomaisuutena ja suurena valtion tulolähteenä, joka pirstoamattomana oli säilytettävä omistajansa hallussa. Hän puolusti kantaansa ankaria, sanomalehdistön taholta suunnattuja hyökkäyksiä vastaan onnistumatta kuitenkaan saamaan yleistä mielipidettä puolelleen. 1892 vuoden uudistaloasetuksen ilmestyminen merkitsi sen suunnan voittoa, jota vastaan af Forselles oli taistellut, ja lienee ollut lähin syy hänen eroamiseensa metsähallituksen johdosta.

V. 1893 ilmestyneessä metsätalouden kansallistaloutta koskevassa teoksessaan myöskin A. G. Blomqvist kannatti kruunun metsätorpparilaitokseen pohjautuvaa valtionmaiden asuttamista ja sai sen johdosta ankaran arvostelun P. W. Hannikaiselta. Tuleva metsähallituksen päällikkö oli uudistilasuunnan ehdoton kannattaja, koska, kuten hän kirjoitti, »omatakeinen, itsenäinen, virkamiesten miellivallasta riippumaton maanviljelijäsäätö on kaikkialla tärkein kansan menestymisen ehto».

Edellä mainittu 1892 vuoden uudistaloasetus antoi viljelysnäkökohdalle etusijan metsätalouden rinnalla. Kruununmaista oli erotettava ja yksityisille annettava kaikki viljelykseen kelpaavat maat. Viljeltäviksi määrättyille alueille oli senaatin päätöksen mukaan muodostettava uudistaloja. Aikaisemmin, 1848 vuoden maanmittausohjesäännön ja 1877 vuoden asetuksen perusteella muodostettiin vv. 1868—96 466 uudistaloa. Kruunun metsätorppia perustettiin jatkuvasti erilaisille valtionmaille, ei kuitenkaan sellaisille, jotka 1892 vuoden uudistaloasetuksen edellyttämässä järjestyksessä erotettiin viljelystarkoituksia varten. Kruunun metsätorppien lukumäärä oli v. 1874 1,595, v. 1884 1,961, v. 1894 2,452 ja v. 1904 3,500. Se oli siis yhä ripeämmin kohonnut.

Virkatalometsien hoito. Sotilasvirkataloista säädettiin v. 1810, että sikäli kuin ne haltijansa luovuttamina tai muusta syystä joutuivat jälleen kruunun välittömään hallintoon, ne oli vuokrattava yksityisille. V. 1844 annettiin samanlainen säädös siviilivirkataloista. Virkatalojen hallinnossa noudatettiin erilaisia tapoja vuoteen 1863, jolloin virkatalojen vuokra-aika vahvistettiin 50 vuodeksi. Samalla määrättiin mm., että virkatalojen metsät oli niin pian kuin mahdollista metsänhoitoviranomaisten toimesta tutkittava, selitettävä, kartalle pantava ja hakkuusuunnitelman mukaan jaettava. Metsähallituksen tehtäväksi jäi vain metsänhoitajan määrääminen näitä toimituksia suorittamaan. Virkatalojen hoito oli kokonaisuudessaan kuvernöörin ja heidän alaistensa virkatalojen tarkastajien huolena.

Kirkollisvirkatalojen metsien hoidosta annettiin virallinen määräys vasta 1886 vuoden metsälaissa. Siinä säädettiin hoitosuunnitelmien laatiminen niille pakolliseksi. Määräykset jäivät kuitenkin käytännössä melkein vaille merkitystä. 1892 vuoden virkataloasetuksessa säädettiin, että toimitusmiehen oli lähetettävä hoitosuunnitelma metsähallitukseen, josta se tarkastettuna jätettiin senaatin talousosaston vahvistettavaksi. Kolme vuotta myöhemmin annetulla keis. julistuksella järjestettiin lähemmin kirkollisvirkatalojen metsänhoito.

Pohjois-Suomen olosuhteet. Monet niistä vaikeuksista, jotka yleensä raskauttivat kruununmetsien hallintoa ja hoitoa, esiintyivät maan pohjoisosissa räikeimpinä. Jos metsähallintoalueita Etelä-Suomessakin oli pidettävä liian suurina, niin pohjoisessa niiden pinta-ala oli aivan kohtuuton. Inarin hoitoalue oli alkuaan paljon suurempi kuin koko Turun ja Porin lääni, Kemijärven hoitoalue suurempi kuin Uudenmaan lääni ja Muonion hoitoalue yli 10 kertaa niin suuri kuin Ahvenanmaa. Oli selvää, että tällaisen jättiläishoitoalueen hallinto oli yhdelle metsänhoitajalle ylivoimainen tehtävä, vaikka hän mahdollisimman paljon oli liikkeessä, vieläpä taivaltaen, kuten Kuusamon metsänhoitaja, vuoden kuluessa matkan, joka yhteen suuntaan kuljettuna olisi vienyt Kuusamosta Intiaan.

Kun siis Pohjois-Suomen hoitoalueet tulivat olemaan moninkertaisesti suurempia kuin mitä 1859 vuoden ohjesääntö edellytti, määräsi senaatti vielä samana vuonna, että Oulun läänin laajimpiin hoitoalueisiin oli asetettava ns. metsäpäällysmiehiä (forstsuppsyningsmän) metsänhoitajien avuksi. Useimpiin pohjoisiin hoitoalueisiin määrättiin kaksi, muutamaan kolmekin metsäpäällysmiestä. Sen johdosta, että näille uusille virkamiehille ei voitu asettaa mitään metsäammattillisia pätevyysvaatimuksia, heidän joukkonsa muodostui varsin kirjavaksi: entisiä maanmittarin apulaisia, aliupseereja, luutnantteja, tullimiehiä, konttoriapulaisia ym. Suurella osalla heistä ei ollut mahdollisuuksia päästä muihin virkoihin, mikä sikäli koitui metsähallinnolle hyödyksi, että tällaiset elinajakseen metsäpäällysmiehiksi antautuneet henkilöt ennättivät hankkia laajoilla toimialueillaan erinomaisen paikallistuntemuksen. Tässä katsannossa vanhoilla, kokeneilla metsäpäällysmiehillä tuli olemaan korvaamaton merkitys nuorten, etelästä tulleitten metsänhoitajien opastajina. Mutta siinä sivussa he joskus kokeneemman oikeuteen vedoten tai metsänhoitajan toivomuksestakin joutuivat hoitamaan sellaisiakin tehtäviä, joihin heiltä puuttui ammattivalmennus. Tästä ei kuitenkaan liene ollut paljoakaan haittaa, koska Pohjois-Suomen metsien käsittelyssä laajempia ammattitietoja edellyttävät tehtävät tulivat siihen aikaan harvoin kysymykseen. Estääkseen metsänhoitajia liiksi luovuttamasta velvollisuuksiaan metsäpäällysmiehille metsähallitus määräsi, että ellei aluemetsänhoitaja ehtinyt hoitaa tehtäviään, hänen kussakin tapauksessa oli hankittava ylimetsänhoitajalta määräys metsäpäällysmiehelle. Tämä tapa taas kävi perin hankalaksi, kun tilapäinen tarve tavallisesti olisi vaatinut nopeata apua.

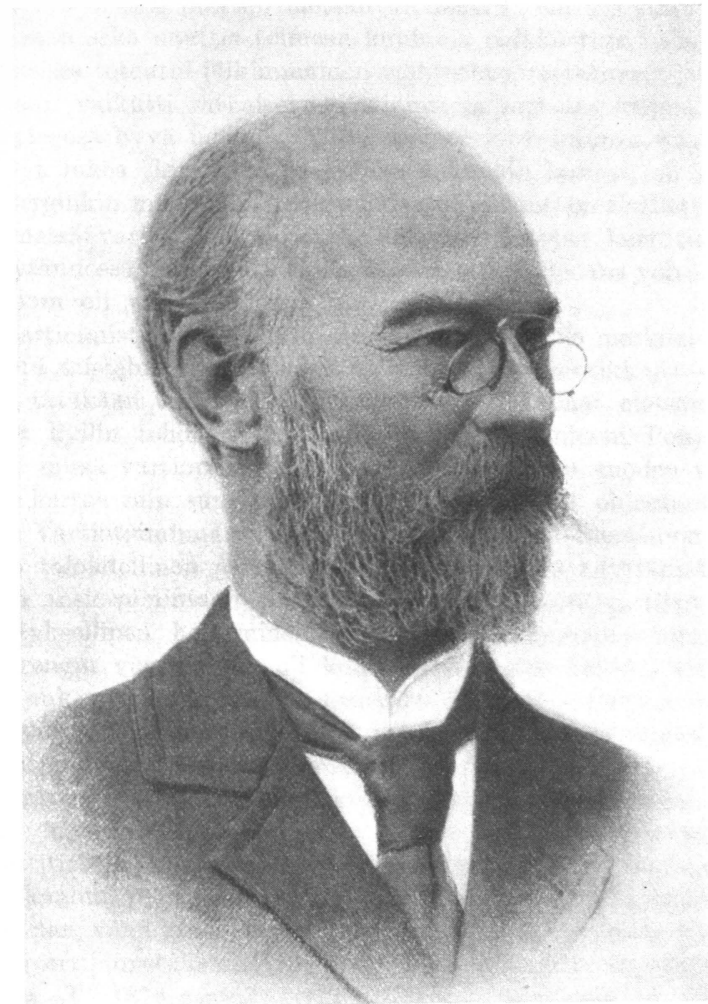
Oloissa tapahtui kuitenkin aikaa myöten muutos. Sitä mukaa kuin uusia metsänhoitajia valmistui, suuri osa heistä siirtyi avoimiksi

joutuneisiin metsäpäälysmiesten virkoihin. Tämä olikin luonnollista aikana, jona metsänhoitajien paikansaantimahdollisuudet olivat sangen rajoitetut. Mutta metsänhoitajille nämä virat yleensä tulivat olemaan väliaikaisia. He hankkivat Lapista tarpeellisen määrän virkavuotia pyrkiäkseen sitten etelämmäksi ja aluemetsänhoitajan virkoihin. Tästä johtunut, taajaan tapahtunut miesten vaihtuminen vähensi metsäammattimiesten paikallistuntemusta; samaan suuntaan vaikutti myös toivo pikaisesta parempaan virkaan pääsemisestä.

Ylitirehtööri Wrede oli hyvin tietoinen tämän järjestelmän epäkohdista ja esitti jo ylitirehtöörinä oloaikansa ensi vuosina, että Pohjois-Suomen laajat hoitoalueet jaettaisiin. Kun tämä yritys ei kuitenkaan rahallisista syistä toteutunut, Wrede teki välittävän ehdotuksen. Metsähallituksen kirjeessä esitettiin senaatille v. 1896, että metsäpäälysmiesten virat lakkautettaisiin ja sijaan asetettaisiin metsänhoitotutkinnon suorittaneita assistentteja, joille määrättäisiin omat osansa hoitoalueista; heidän palkkansa oli tietenkin oleva alempi kuin hoitoaluemetsänhoitajan. Kruunun metsäkomitea, jonka mietintö muutamia vuosia myöhemmin tuli julkisuuteen, meni puolestaan ehdotuksessaan yhtä pitkälle kuin metsähallitus aiemmin, kannattaen siis suurimpien hoitoalueiden jakamista uusiksi itsenäisiksi hoitoalueiksi. — Asian edelleen kehittymisestä tehdään myöhemmin selkoa.

Kun useimmat metsänhoitajat olivat kotoisin Etelä-Suomesta, on täysin ymmärrettävää, että moni heistä ei ajanoloon voinut viihtyä Lapissa aikana, jolloin kulkuneuvot ja yhteys muuhun maailmaan olivat siellä vielä sangen alkeellisella kannalla. Muuan metsänhoitaja kirjoitti sieltä vuosisadan vaihteessa nämä haikeat sanat: »Jos hetkeksikin saisin nähdä Helsinkiin Pohjoisesplanadinkadun vilinää, pitäisin sitä hauskimpana näytelmäkappaleena, ja maksaisinpa siitä kernaasti nojatuolipaikan hinnan kaksinkertaisena». Kaikki Lappiin painuneet metsänhoitajat eivät kuitenkaan ottaneet asiata näin traagillisesti. Elävä metsäasian harrastus kiinnitti monen Etelä-Suomenkin miehen katkeamattomin sitein Lapin suuriin metsiin. Siellä, tunturien takana metsämies tunsi olevansa riittävän kaukana sivistyneestä maailmasta ja siihen lukeutuvista pahansuovista, kademielisistä metsäherran herjaajista.

Metsänvartijakysymys. Aikojen kuluessa kruunun liikamaille syntyneet asumukset oli kruunun metsänhoitolaitoksen perustamisen jälkeen pantu verolle kruunun metsätorppien nimisinä. Eräät niistä muutettiin metsänvartijatiloiksi, mikä tapahtui joko niin, että torpan

Axel Wrede

asukas kohtuullisesta korvauksesta luovutti tilansa valtiolle sanottuun tarkoitukseen käytettäväksi, tai niin, että torppari menettämänsä tilan hyvitykseksi otettiin metsänvartijaksi ja sai siis edelleen asua torpassaan sekä nauttia toimeen kuuluvia palkkaetuja. Useimmissa tapauksissa toteutui jälkimmäinen vaihtoehto; metsänvartijatorppien valintaan vaikutti ratkaisevasti sijainti ja metsänvartijan ansioksi riitti yleensä hyvä maine. »Niiltä sopinee korkeintansa waatia, että taitawat lukea, kirjoittaa ja wähän lukuakin laskea», oli Edmund von Berginkin mielipide. 1859 vuoden ohjesääntöön sisälletty vaatimus metsänvartijoiden metsänhoidollisten tietojen kartuttamisesta jäi käytännössä merkitystä vaille, heidän miltei ainoana velvollisuuteen kun oli vartioiminen.

Vartioimistoiminta olikin sangen vaativaa. Se merkitsi herkeämätöntä taistelua metsän haaskaajia ja muita lainrikkokijia vastaan. Mutta tätäkään tehtävää eivät edes tunnollisimmat metsänvartijat voineet kyllin tehokkaalla tavalla hoitaa varsinkaan Pohjois-Suomessa, missä vartiopiirin keskisuuruus esim. 1890 vuoden vaiheilla oli 24 kertaa niin suuri kuin mitä voimassa ollut ohjesääntö edellytti. Vartiotoiminnan tehoa heikensi lisäksi metsänvartijoiden heikko taloudellinen asema, mikä pakotti heidät käyttämään yksityiseen ansiotoimintaan aikaa enemmän, kuin mitä vartijan toimen menestyksellinen hoitaminen olisi sallinut. Samanaikaisesti kuin esim. rengin vuosipalkka oli kokonaisuudessaan rahaksi arvioituna n. 600 mk, maksoi kruunu metsänvartijoilleen 20—100 mk rahana ja 2—5 tynnyriä viljaa, minkä lisäksi heillä oli käytettävänä tavallisesti heikkotuottoisen metsänvartijatilan edut.

Kruunun metsätalouden kehittyessä ja metsätöiden, nimenomaan metsänhoitotöiden, lisääntyessä tuotti metsänvartijoiden ammattitietojen puute yhä enemmän haittaa. Alettiin waatia metsänvartijakoulun perustamista. Kysymys ei nyt sukeltautunut esille ensi kertaa, vaan kuten aiemmin on mainittu, jo v. Haartman ehdotti metsänvartijaopetuksen järjestämistä korkeamman metsäopetuksen rinnalle. V. 1876 perustettiin E v o n metsäopiston yhteyteen maamme ensimmäinen metsänvartijakoulu. Sen johtajana toimi metsäopiston johtaja ja opettajina opiston opettajat; lisäksi oli koulun palveluksessa apulaismetsänhoitaja ja käsityönopettaja. Kurssi-aika oli, kuten nykyäänkin, 2-vuotinen. Koulu oli tarkoitettu 12 oppilasta varten, mutta oppilaiden lukumäärä pysytteli yleensä noin puolessa siitä; ensimmäisellä kurssilla oli 6 oppilasta ja vv. 1876—1902 keskimäärin sama määrä.

Pian kävi selville, että yksi ainoa metsänvartijakoulu ei voinut tyydyttää lisääntynyttä metsätyönjohtajatarvetta. Jo 1880-luvun

lopulla lausuttiin metsänhoitajapiireissä julki toivomuksia uusien metsänvartijakoulujen perustamisesta. Siten olisi tarjoutunut mahdollisuuksia koulun käymättömien metsänvartijoiden korvaamiseen koulun käyneillä, mikä tietenkin olisi edellyttänyt metsänvartijoiden siihen astisten palkkaetujen huomattavaa lisäämistä. Erikoisesti korostettiin eräillä tahoilla Oulun lääniin perustettavan metsänvartijakoulun tarpeellisuutta. Toiset vieläpä sangen arvovaltaiset metsäammattimiehet pitivät sitä kuitenkin tarpeettomana väittäen, että »jos pantaisiin toimeen eri kurssi Pohjois-Suomen metsänvartijoita varten, joilla päätehtävänä on kulovalkeitten sammuttaminen, niin yhtä suurella syyllä voi vaatia eri kurssia Pohjois-Suomen metsänhoitajille». Vuosisadan vaihteessa näyttää yleinen mielipide metsänhoitajien keskuudessa pitäneen uusien metsäkoulujen perustamista välttämättömänä. Toivottiin, että jokaiseen hoitoalueeseen olisi saatu ainakin yksi koulun käynyt metsänvartija. Tälle mielipiteelle antoi kannatuksensa myöskin kruununmetsäkomitea, joka lisäksi esitti, että niin pian kuin riittävä määrä metsänvartijakouluja oli perustettu, vain tällaisen koulun läpikäyneet henkilöt voisivat päästä vakinaisiin valtion metsänvartijan toimiin.

Evon metsäopisto suljettiin, kuten aiemmin on mainittu, oppilaspuutteen takia v. 1866 ja avattiin uudelleen v. 1874. Vakinaiseksi johtajaksi määrättiin tänä vuonna Anton Gabriel Blomqvist, joka jo aikaisemmin oli ollut metsäopistossa metsätieteen lehtorina, Evon-Vesijaon hoitoalueen ylimääräisenä metsänhoitajana sekä vuodesta 1870 virkaatekevänä johtajana. Väli vuosina, joina metsäopisto oli suljettuna, toimivat siellä vain johtaja ja metsänhoitaja. Kun opisto uudelleen aloitti toimintansa, vähennettiin sen opettajavoimia tuntuvasti. Saadakseen opetuksen siitä huolimatta yhtä monipuoliseksi kuin ennen, Blomqvist vapaaehtoisesti, ilman korvausta, opetti kansantaloutta ja aika ajoin myöskin mineralogiaa ja geologiaa, jotka uuden järjestelmän mukaan eivät kuuluneet oppikurssiin. Käytyään v. 1875 hallituksen lähettämänä Ruotsissa tutustumassa sikäläisiin metsänvartijakouluihin Blomqvist suunnitelti ja järjesti Evon metsänvartijakoulun, jonka johtajan virkaa hän metsäopiston johtajan viran ohella hoiti koulun perustamisesta asti.

Tässä yhteydessä ei ole syytä lähemmin tehdä selkoa Evon metsäopiston toiminnasta eikä myöskään A. G. Blomqvistin opettaja- ja johtajatoiminnasta ja hänen sillä alalla sekä metsätaloudellisena kirjailijana saavuttamistaan suurista ansioista, joiden tunnustukseksi hänet v. 1897 promovoiitiin tohtoriksi. Mainittakoon vain,

että Blomqvist ennätti ennen johtajan virasta eroamistaan, mikä tapahtui v. 1903, antaa opetusta 234:lle metsäopiston ja n. 150:lle metsänvartijakoulun oppilaalle. Paitsi valtion metsänhoitajien opettajana ja kasvattajana Blomqvist joutui kyvyillään ja asiantuntemuksellaan palvelemaan valtion metsätaloutta mm. kruununmetsäkomitean jäsenenä. Tohtori A. G. Blomqvist kuoli Hausjärvellä toukokuun 12. päivänä 1904.

Voimakkaan nousun aika 1902—1918.

1890-luvulla alkanut puutavarain hintain kohoaminen jatkui ulkomaisilla markkinoilla vuoteen 1901. Silloin lamautui kauppa, ostohalu väheni ja hintataso aleni. Seuraava vuosi kuului vielä tähän laskukauteen. Puutavaran vientimäärät pysyivät kuitenkin jotta-kuinkin ennallaan. Uusia sahojakin syntyi v. 1902 11; v. 1901 niitä kuitenkin oli perustettu 31 ja v. 1900 78. Uusi nousukausi alkoi v. 1903, mutta päättyi jo seuraavana vuonna. Epäsuotuisa käänne lienee johtunut pääasiallisesti Itä-Aasian sodan luomasta epävarmuuden tilasta. V. 1906 nousivat hinnat huomattavasti ja samaa kehitystä jatkui osittain aina vuoteen 1908, jolloin kaivos- ja paperipuiden vientihinta saavutti korkeimman ennen maailmansotaa vallinneen arvonsa.

Vv. 1903 ja 1904 kohosivat viimeksi mainittujen puutavaroiden vientimäärät sängen korkeiksi tehden jälkimmäisenä vuonna yhteensä 2.2 milj. m³. Näinä ja myöhempinä vuosina levisi propsinhakkuu yhä kauemmaksi sisämaahan aiheuttaen etenkin vesistöjen varsilla metsän hävitystä. Kehityksen kulku oli hintojen nousun luonnollinen seuraus. 1900-luvun alussa olivat esim. kuusisten paperipuiden hinnat meillä suhteettoman alhaiset — Pohjois-Suomessa n. 85 penniä m³:ltä. V. 1905 maksettiin valtionmetsistä myydyistä paperipuista 1: 50—I: 80, mutta samanaikaisesti oli hinta Ruotsissa 5—6 mk ja Saksassa 8—10 mk. Mainittakoon, että saksalainen Waldhof yhtiö osti täältä v. 1905 n. 100,000 m³ kuusipaperipuita. 1906 vuoden alusta hallitus asetti pienelle puutavaralle saman vientitullin kuin suuremmalle jalostamattomalle puulle eli 45 penniä kuutiometriltä; v. 1909 maksu korotettiin 75 penniin. Nämä tullit eivät näytä vaikuttaneen ehkäisevästi pienpuun vientiin.

V. 1908, joka kuten huomattiin, pienpuumarkkinoilla oli varsin edullinen, alenivat sahatavaran hinnat huomattavasti. Seuraavana vuonna kohdistui aleneva suunta myös kaivos- ja paperipuihin, mutta sahatavaramarkkinoilla tapahtui suotuisa käänne. Se johtui osaksi sahanomistajien päätöksestä supistaa tuotantoa v. 1908 ja 1909 vuoden

alkupuoliskolla, osaksi Ruotsissa elokuussa 1909 puhjenneesta suurlakosta, joka lopettamalla joksikin ajaksi sikäläisen puutavaratuotannon lisäsi tärkeitä mahdollisuuksia. Suotuisa tilanne, hyvä menekki ja verraten korkeat hinnat, jatkui joidenkin vähäisten laskukohtien kautta 1913 vuoden lopulle. Viimeinen rauhan vuosi oli erittäin edullinen: sahatavaran hinnat olivat edellisestä vuodesta, joka sekin edusti korkeata hintatasoa, yhä kohonneet, ja vientimäärä saavutti siihenastisen huippuarvonsa 771,000 standarttia; kaivospuita vietiin niinkään enemmän kuin koskaan aikaisemmin, 1.8 milj. m³, paperipuita enemmän kuin moneen vuoteen, 0.5 milj. m³, ja kummankin hinnat olivat korkeat.

1913 vuoden lopulla alkoi puutavaramarkkinoilla kuitenkin ilmetä lamaan tullen merkkejä. Siitä aiheutunut hintojen aleneminen kohdistui pääasiallisesti mäntysahatavaraan; kuusen hinnat pysyivät paremmin entisellään, minkä johdosta kuusisahatavaraa maksettiin jopa korkeampia hintoja kuin männystä. Jo aikaisemmin oli pienikokoisen kuusipuun hinta kohonnut samanlaisen mäntypuun hintaa korkeammaksi. Maamme puu- ja paperivanukkeen vientimäärä kohosi, kuten aikaisemmin mainittiin, v. 1900 53,000 tonniin. V. 1905 se oli 99,000, v. 1913 jo 357,000 t. Tähän valtavaan nousuun on kemiallisen puuvanukkeen nopeasti lisääntynyt valmistusmäärä ratkaisevimmin vaikuttanut. Sen sijaan että puu- ja paperivanukkeen sekä pahvin kokonaismäärästä 1900-luvun alussa vain vajaa kymmenes osa tuli kemiallisen puuvanukkeen osalle, sulfaatti- ja sulfiittiselluloosan yhteinen osuus v. 1913 nousi jo 41 %:iin. Silti kasvoi hiotunkin puuvanukkeen valmistus ja vienti suuresti, vv. 1905—13 kolminkertaiseksi. Tämä ja sulfiittiselluloosateollisuuden huomattava kehitys aiheuttivat ennen aavistamattoman menekin ja arvon kuusimetsillemme ja nimenomaan pienellekin puulle. Onneksi asianomaiselle teollisuudelle ja — kuusimetsillemme kuusipuuden hintataso nousi kuitenkin meillä, kuten edellä mainittiin, varsin hitaasti. Silti maksettiin pienestä kuusipuusta v. 1913 1—2 mk enemmän k-m³:stä kuin männystä.

Saksalaisten heti maailmansodan puhjettua kesällä 1914 julistama Itämeren saarto lopetti puutavaran laivauksen maastamme ensi aluksi täydellisesti. Eniten joutuivat tästä kärsimään kotkalaiset liikkeet sen vuoksi, että sikäläinen sahatyöväki oli maaliskuussa alkamallaan ja viisi kuukautta kestäneellä lakolla estänyt valmiin sahatavaran laivauksen. Kotkan lautatarhat olivat siten sodan alusta lähtien tavaraa täynnä. Kun Saksa elokuun lopussa oli selittänyt, ettei se katso lankkuja, soiroja, lautoja eikä yleensä höylättyä puuta sotakieltotavaraksi, aloitettiin puutavaran laivaukset uudelleen.

Tilanne näytti puutavarakaupan alalla jo melko valoisalta; hinnatkin olivat suuresti kohonneet. Mutta marraskuun lopulla tuli ankara isku: Saksan hallitus julisti kaikki puutavarat sotakieltotavaraksi. Seurauksena oli puutavarakaupamme melkein täydellinen pysähtyminen.

Kun vuoden 1914 n. 800,000 standartiksi arvioidusta sahatavaran tuotannosta ennätettiin laivata vain 43 %, jäi sahoille suuria varastoja. Niistä saatiin vuoden 1915 aikana myydyksi, pääasiallisesti Venäjälle, vain 1 %. Oli sen vuoksi luonnollista, että useimmat sahat joutuivat enimmänsä osan vuotta seisomaan. Koko sahausmäärä, joka vielä v. 1914 oli ollut 490,000 std., aleni v. 1915 330,000 std:iin. Rahamarkkinain suotuisa tila kotimaassa ja suurten puutavara-yhtiöittemme ulkomailla nauttima luotto turvasivat kuitenkin niiden aseman. Syksyllä 1915, jolloin sahojemme lautatarhoissa jo oli myymätöntä tavaraa lähes miljoona standarttia, sahat yhtäkaikki hankkivat lisää raaka-ainetta, vieläpä maksoivat siitä hyviä hintoja. Kaikesta päättäen uskottiin sodan loppuvan seuraavaan laivauskautteen päästäessä.

Rauhan tulon kuitenkin yhä lykkääntyessä sahateollisuuden asema tuskin olisi kestänyt, ellei se erinomaisen mukautumiskykyisenä olisi osannut hankkia uusia menekkimahdollisuuksia. Mm. laatikko- ja nikkarinteollisuus saivat tärkeän merkityksen alati paisuvien sahatavaravarojen »paineen» helpottajina. Luonnollisesti sahojen kuitenkin oli vähitellen yhä enemmän supistettava tuotantoaan, mistä edelleen seurasi tukinhakkuiden väheneminen. Talvella 1915—16 hakattiin korkeintaan 40 % ennen sotaa normaalivuosina hakatusta puumäärästä. Kesäkuussa 1916 laskettiin, että sahoilla oli varastoissaan yli 9 miljoonaa ja uittoväylien varsilla 13 milj. tukkia. Siitä huolimatta raakatavaran hinnat edelleenkin olivat hyvät. Tähän vaikutti osaltaan lisääntynyt kilpailu, missä uudella jättiläisteollisuudella, sotatarveteollisuudella, oli tärkeä osa. Myöskin puumassateollisuus kykeni hyvien konjunktuurien tukemana ostamaan järeätäkin puuta, mikäli joukossa oli runsaasti kuusta.

Joskohta järeän puutavaran kysyntä pakostakin väheni, olivat vuodet 1916 ja 1917 maamme metsätaloudelle edullisia. Kaikkien metsäntuotteiden hinnat kohosivat, sahatukkien rauhanaikaisiin hintoihin verrattuina kaksinkertaisiksi, järeimmän sahatavaran 3—4-kertaisiksikin, paperipuiden 4—5- ja halkojen 3-kertaisiksi. Nimenomaan pienpuun hintojen nousu vaikutti sysäyksen tavoin metsänhoitoon tarjoten mahdollisuuksia kasvatushakkuiden toimittamiseen. Useimmissa tapauksissa ei asiaa kuitenkaan otettu tältä kannalta, vaan annettiin voitonhimon johtaa hillittömään metsänhävitykseen.

Huolestuttava tilanne puolestaan joudutti eduskunnan jo v. 1912 hyväksymän, mutta vahvistamatta jääneen, metsänhävitystä vastaan suunnatun asetuksen voimaan saattamista.

Halkojen kysyntä vilkastui ennen aavistamattomassa määrässä v. 1915, sen jälkeen kun maamme kivihili- ym. ulkomaiset polttoainetarastot tyhjenivät eikä uutta saatu riittävästi tilalle. Tavattomia halkomääriä kuljetettiin Pietariin. Halkojen maasta vienti, joka v. 1914 oli 1.1 milj. ja v. 1915 1.6 milj. m³, nousi v. 1916 yli 3 milj. m³.

Paperi- ja selluloosateollisuus työskentelivät sota-aikana varsin edullisissa oloissa. Tuotteiden myynti länsimaihin oli tosin vaikeata, mutta sen sijaan kasvoi Venäjälle vienti vuosi vuodelta. Hinnat olivat varsinkin v. 1916 erittäin korkeat. Ensimmäisinä sotavuosina kohosivat puumassa- ja paperiteollisuuden osakkeet ripeästi, useat nimellisarvoon verraten moninkertaisiksi, uusia selluloosatehtaita ja puuhiomoja perustettiin ja entisiä laajennettiin.

Jo vähää ennen vallankumouksen puhkeamista alkoi Venäjän rajattomalta näyttäneet paperin kysyntä kuitenkin heikentyä. Vallankumouksen jälkeen herpaantui kaikki taloudellinen toiminta. Työväestön yhä kohonneet palkkavaatimukset ja niitä säästäneet lakot tekivät olot epävarmoiksi. Paperiteollisuustuotteiden, sahatavaran ja halkojen vienti Venäjälle väheni sikäläisten järjestyshäiriöiden ja valuuttavaikeuksien johdosta.

Vapaussotamme puhjetessa oli tilanne metsätaloudellisessakin suhteessa mahdollisimman epäselvä. Tulossa olleen talven hakkaus arvioitiin vähemmäksi kuin puoleksi edellisen talven hakkausmäärästä. Sahojen varastoissa oli lähes miljoona std. sahatavaraa ja yli 10 milj. tukkia, uittoväylillä 7 milj. tukkia. Vapaussodan aikana olivat metsien hakkaukset enimmäkseen pysähdyksissä ja enin osa puunjalostuslaitoksista seiso.

Sahatavarain viennin kehitys kuvastaa ratkaisevalta osalta yleistä metsätaloudellista kehitystä. Viennin saavutettua v. 1902 siihen astisen huippuarvonsa 2.4 milj. mk se pysytteli suunnilleen samassa lähinnä seuraavina vuosina vuotta 1906 lukuun ottamatta, jolloin se kohosi 2.7 milj. markkaan.

Kruunun metsätalous antoi nyt puheena olevana aikana yhä parempia tuloksia. Vuotuinen säästö oli vv. 1902—06 keskimäärin 4.1 milj., vv. 1907—12 7.6 milj. ja v. 1913 10.0 milj. mk. Luovutettujen metsäntuotteiden arvosta tuli sahapuiden osalle v. 1902 89 %, v. 1915 81 % ja v. 1916 67 %.

V. 1908 puhjenneesta lamakaudesta oli enteitä havaittavissa jo edellisenä kesänä toimitetuissa valtion tukkihuutokaupoissa, joissa

hinnat alenivat melkoisesti edelliseen vuoteen verrattuina ja suuri osa, 47 %, tarjotuista puista jäi myymättä. V. 1908 oli valtion puiden menekki yhä huonompi ja hinnat laskivat; tarjouksia tehtiin huutokaupoissa sangen vähän, sahanomistajien enemmistö kun oli yhtynyt edellä mainittuun sopimukseen tuotannon supistamisesta. Myöskin tarjotuista pinopuutavaroista jäi enemmän kuin puolet myymättä. V. 1909 oli tulos jo sikäli parempi, että tarjona olleiden, myymättä jääneiden sahapuiden määrä aleni 37 %:iin. Hinnat olivat silti edelleenkin alhaiset. Tilanne valtion puutavaramarkkinoilla parani nyt kuitenkin vuosi vuodelta. V. 1910 supistui myymättä jääneiden sahapuiden määrä 22 %:iin ja hinnat kohosivat melkoisesti. Siitä edelleen jatkui kehitys suotuisaan suuntaan ensimmäiseen sotavuoteen asti hintojen parantuessa ja myymättä jääneiden puuerien supistuessa verraten vähiin.

1914 vuoden valtion metsähuutokaupoissa kuvastui juuri puhjenneen maailmanpalon luoma epävarmuus. Ennen mainitun Kotkan lakon ansiosta eivät sikäläiset liikkeet tehneet tarjouksiaan Tampereella, minkä johdosta kilpailu supistui perin vähiin ja tarjoukset jäivät alhaisiksi. Samoin kävi Oulussa. Huutokaupoissa tarjotuista puueristä jäi sahatukeista 56 % ja kaikki pinotavarat myymättä. Myytyjen puiden keskihinta oli kahtena edellisenä vuosikymmenenä saatuja keskihintoja alempi. Valtion metsäkaupoilla oli kuitenkin eräitä etuisuuksia, jotka tulevinakin sotavuosina takasivat joltisenkin mekin. Ensinnäkin useimmat puunjalostusliikkeet perustivat suuremman tai pienemmän osan tuotannostaan, eräät koko tuotantonsakin valtion metsistä saatavissa olleen järeämmän raakatavaran varaan. Toiseksi valtio myönsi oikeuden tarpeen vaatiessa pitkittää pystyy myytyjen puiden varsinaista korjaamisaikaa, joka oli 2 vuotta, vielä 2 vuodella.

Vv. 1915 ja 1916 olivatkin valtion metsähuutokaupat varsin vilkkaan mielenkiinnon kohteena. Tietoisina siitä, että ulkomaisilla puutavaramarkkinoilla tulisi sodan jälkeen olemaan erinomainen menekki, ja uskoen sodan piankin päättyvän sahaliikkeet kiiruhtivat lisäämään varastojaan valtionmetsistä saatavalla raakatavaralla. V. 1915 myytiin yleisissä huutokaupoissa 1.6 ja v. 1916 1.2 milj. sahapuuta myymättä jääneiden puiden luvun ollessa edellisenä vuonna 33 ja jälkimmäisenä 48 %. V. 1915 olivat sahapuiden hinnat Pohjois-Suomessa hyvät ja Etelä-Suomessa jopa normaalia korkeammat. Koko maan valtionmetsistä tuli keskihinnaksi 4: 41, mikä oli 10 penniä enemmän kuin viimeisenä rauhan vuotena. V. 1916 saatiin valtion huutokaupoissa vielä paljon korkeampia hintoja, keskihinnan ollessa 7: 56. Mutta sitten tapahtui käänne. Hinnat olivat tosin vielä v. 1917:kin verraten korkeat, sahatukkien keskihinta 6: 27, mutta me-

nekki tyrehtyi. Tarjotuista rungoista jäi 74 % myymättä. — Metsähallituksen tilinpäätösten mukaan oli valtion metsätalouden vuotuisen säästö vv. 1914—17 keskimäärin 8.1 milj. mk. Tulojen määrä oli suurin v. 1917, 45.0 milj. mk; myöskin menot kohosivat silloin korkeammiksi kuin koskaan aikaisemmin.

P. W. Hannikainen ja kielitaistelu. Vapaaherra Ernst Wrede erosi metsähallituksen ylitirehtöörin virasta toukokuun 29. päivänä 1902 samasta syystä kuin monet muut isänmaalliset kansalaiset noina kohtalokkaina aikoina, jolloin venäläinen sortovalta häikäilemättömästi polki maamme lakeja ja oikeutta. Oli onneksi maamme metsätaloudelle, että metsähallituksen johtoon vapaaherra Wreden jälkeen saatiin suomalainen mies ja niin kykenevä henkilö kuin Peter Woldemar Hannikainen.

P. W. Hannikainen syntyi Parikkalassa huhtikuun 4. päivänä 1858. Valmistuttuaan metsänhoitajaksi Evolla v. 1878 hän aluksi toimi pääasiallisesti virkatalojen metsänhoitotehtävissä, vuodesta 1892 vakinaisena virkatalojen metsänhoitajana sekä samasta vuodesta vt. metsäinsinöörinä metsähallituksessa. Kesäkuun 18. päivänä 1902 hänet määrättiin metsähallituksen vt. ylitirehtööriksi sekä nimitettiin toukokuun 27. p:nä 1903 saman viran vakinaiseksi haltijaksi.

Hannikaista moitittiin aikanaan kiihkeästi sen johdosta, että hän suostui ottamaan vastaan viran, josta toinen sortovallan painostuksesta erosi. Hannikainen vastasi näihin syytöksiin vetoamalla siihen, että eroava ylitirehtööri itse oli ehdottanut häntä seuraajakseen. Epäilemättä Wredekin piti onnellisempana, että ylitirehtööriksi tuli suomalainen mies kuin venäläinen, ja katsoi ehkä, että metsänhoitaja Hannikaisen sopi alistua sellaiseen, mikä parooni Wredelle oli mahdotonta.

Hannikaisen ylitirehtöörinä oloaikaan liittyy metsähallinnon piirissä suoritettujen kielitaistelun ratkaiseva vaihe. Hänen henkilökohtainen osuutensa oli tässä taistelussa huomattavampi kuin kenkään muun ja hän joutui jo aikaa ennen metsähallituksen päälliköksi tuloaan taistelemaan äidinkielensä oikeuksien puolesta. Onkin myönnettävä, että se etuoikeutettu asema, joka ruotsinkielellä oli kansamme enemmistön kielen rinnalla vielä viime vuosisadan lopulla, esiintyi erikoisen räikeänä metsähallinnon alalla, missä vanhan polven virkamiehet kutakuinkin järjestään lukeutuivat ruotsinmieliseen ryhmään. Jo nuorena metsänhoitajana Hannikainen joutui kokemaan kieliepäkohtien haitallisia vaikutuksia: hänen oli, ensi kertoja virkatalojen metsänhoitajana laatiessaan supisuomalaisille vuokraajille metsänhoito-ohjeita, käytettävä ruotsinkieltä. Hän toi jo tällöin julki vakaumuksensa kielijärjestelyn välttämättömyydestä. Tämä

lienee osaltansa vaikuttanut siihen, että v. 1880, vuotta ennen yleisen kieliasetuksen julki tuloa, senaatin sotilasasiainvaliokunta velvoitti metsähallituksen käännättämään sotilasvirkatalojen vuokraajille annettavat metsänhoidon ohjeet suomeksi ja ilmoitti sopineensa metsäkonduktööri P. Hannikaisen ja lääninagronoomi A. Th. Forsellin kanssa suomennostyön suorittamisesta. Metsähallitus ei ollut erikoisen halukas tätä määräystä noudattamaan, koskapa senaatin oli sitä v. 1884 muistutettava siitä.

On väitetty Hannikaisen ylitirehtööriksi tuloon vaikuttaneen hänen suomalaisuutensa. Tämän väitteen paikkansa pitävyyttä ei ole syytä epäillä. Olihan virkaa täytettäessä noudatettava 1881 vuoden asetuksen määräystä: »Wirkoihin ylimalkaan asetettaissa pitää lukua pidettämän hakijain taidosta suomenkielessä, niin että se, joka sanottua kieltä paremmin taitaa suullisesti ja kirjallisesti käyttää, pääsee kansa-hakijainsa edelle, jos ansiot muuten ovat yhtä.» Ylitirehtöörinä Hannikainen vakaumukselleen uskollisena pyrki supistamaan metsähallinnon piirissä ruotsinkielen haitallista valta-asemaa. Metsähallituksen kirjeenvaihto muuttui jo v. 1902 suomivoittoiseksi, minkä johdosta hallituksen sihteeri pyysi eroa virastaan. Hannikaisen aloitteesta saatiin suomenkielelle vaatimaton sija aikaisemmin kokonaan ruotsinkielisessä Evon metsäopiston opetuksessakin. Kuinka välttämätön tämäkin toimenpide oli, huomataan esimerkiksi siitä, että osa vasta valmistuneistakaan metsänhoitajista ei noina aikoina selviytynyt suomenkielellä edes kaikkein yksinkertaisimmista virkatehtävistä ja että eräät metsäkonduktöörit ilmoittivat, etteivät osaa suomea, mutta siitä huolimatta — vanhan tavan mukaan — hakivat virkoja puhtaasti suomenkielisiin seutuihin. Ne toimenpiteet, joihin Hannikainen ryhtyi suomenkielen saattamiseksi sille kuuluvaan asemaan, olivat todellisen tarpeen vaatimia. Niiden toteuttajaan kohdistettu moite ja parjaus ei tee niiden oikeutusta vähimmässäkään määrässä epäiltäväksi.

Hannikainen joutui edistämään metsätalouden asiaa virkatoimintansa ulkopuolellakin mm. monien komiteain jäsenenä, Metsätieteellisen Seuran puheenjohtajana ja runsaalla metsätaloudellisella kirjailijatoiminnallaan. V. 1915 hän sai todellisen valtioneuvoksen arvonimen. Niistä olosuhteista, jotka aiheuttivat hänen eronsa huhtikuun 29. p:nä 1918, tehdään selkoa vapaussodan aikaa koskevan kuvauksen yhteydessä. Täyttyessään 70 vuotta valtioneuvos Hannikainen sai vastaanottaa 94 entiseltä alaiseltaan adressin, jossa hänen elämäntyönsä ja henkilökohtaiset ansionsa saivat julkisen tunnustuksen.

Todellinen valtioneuvos P. W. Hannikainen kuoli Helsingissä syyskuun 4. päivänä 1928.

P. W. Hannikainen

Vapaussodan aika ja Vaasan väliaikainen metsähallitus. Tammi-kuun 29. päivänä 1918, päivää myöhemmin kuin Helsingin punakaarti oli ottanut haltuunsa pääkaupungin julkiset rakennukset, saapui metsähallitukseen kansakoulunopettaja, sosialistinen kansanedustaja **S a m u l i H ä k k i n e n** esittäen valtakirjan, jolla »kansanvallan maatalousasiainosasto» oli asettanut hänet »metsäneuvoston» komissaariksi. Seuraavana päivänä metsähallituksen virkamiehet, 54 luvultaan, pitivät viraston piirustussalissa kokouksen, jossa päättivät pidättyä virantoimituksesta, niin kauan kuin laitton hallitus oli vallassa. Ylitirehtööri Hannikainen ei osallistunut kokoukseen, vaan julki lausui paheksumisensa sen kokoon kutsumisesta ja esitti vaatimuksen, etteivät ainakaan kamreeri, sihteeri, puhtaaksikirjoittajat ja kartanpiirtäjät saisi yhtyä lakkoon. Silti hän väitti olevansa lakon kannalla. Kun kassa oli tarkastettu ja kassa-kaappi sinetöity, poistuivat metsähallituksen virkamiehet kehoitettuaan sitä ennen viraston vahtimestareita pysymään toimissaan valvomassa metsähallituksen huoneistoa ja omaisuutta.

Viranhaltijoista ei metsähallituksessa kapinan aikana käynyt muita kuin ylitirehtööri Hannikainen, joka edellä mainitusta lakkoon nähden omaksumastaan kannasta huolimatta oleskeli siellä virkaaikoina maaliskuun 20. päivään asti. Kapinallisten omista luottamusmiehistä oli asemamiehellä, kansanedustaja **J. A. L e h t o s a a r e l l a** metsähallituksen »valvojana» keskeinen asema. Edellä mainittujen lisäksi kuului kapinallisten metsähallitukseen rahastonhoitaja apulaisineen, matkakasööri, kaksi konttoriapulaista, metsätyönjohtaja, metsänvartija ja kolme muuta mieshenkilöä, joiden tehtävistä ei ole tietoa. Kapinalliset yrittivät hoitaa metsähallinnon juoksevia asioita, mutta heidän toimintansa oli tällä alalla yhtä avutonta kuin muuallakin. Pari kertaa kapinatalven aikana »metsäneuvoston» toimihenkilöt järjestivät metsähallituksen huoneissa yli yön kestäneen juhlan, johon osallistui mm. punakaartilaisia ja jonka aikana tarjoiltiin puuroa, muniä ja makeatasoppaa.

Valkoisen Suomen hallitustoiminnan keskittyessä Vaasaan perustettiin sinne helmikuun 19. päivänä väliaikainen metsähallitus, jonka ylitirehtööriksi senaatti määräsi maaherra **T e o d o r A u g u s t H e i k e l i n**. Asiaa koskeva maataloustoimituskunnan kirje esitetään sivulla 71 valokuvajäljennöksenä. Kun väliaikaisen metsähallituksen oli saamansa määräyksen mukaisesti rajoitettava lyhytaikainen toimintansa välttämättömien asiain käsittelyyn, ei siitä tässä yhteydessä ole paljoa sanomista. Mainittakoon vain, että senaatin maataloustoimituskunta huhtikuun 3. p:nä päätti siirtää Suomen valtiolle Venäjän valtiolle kuuluneet, Suojärven pitäjässä sijait-

sevat Annantehtaan maa-alueet, metsät ja muun omaisuuden sekä antoi väliaikaisen metsähallituksen tehtäväksi ottaa valtion puolesta sanottu omaisuus haltuunsa.

Huhtikuun 15. p:nä eli 3 päivää sen jälkeen, kun saksalaiset olivat valloittaneet Helsingin, antoivat metsähallituksen lailliset virkamiehet, saatuaan siihen maataloustoimituskunnan päälliköltä, senaattori K. Kalliolta kehoituksen, selostuksen suhtautumisestaan vallankumoushallitukseen. Selostuksensa lopussa he totesivat, »ettei Metsähallituksen ylitirehtööri ole vallankumousaikana esiintynyt eikä toiminut sellaisella tavalla, jota maan lailliselle hallitukselle uskolliselta, hänen asemassaan olevalta henkilöltä olisi sellaisessa tilanteessa voinut vaatia». Huhtikuun 29. p:nä senaatti erotti todellisen valtioneuvoksen Hannikaisen virastaan määräten metsäneuvos Robert Montellin oman virkansa ohella toistaiseksi hoitamaan metsähallituksen ylitirehtöörin tehtäviä.

Huhtikuun 19. p:nä tarkastettiin metsähallituksen kassa ja todettiin punaisten poistuessaan kaupungista vieneen mukanaan rahat ja arvopaperit. Samalla hävisi muutakin omaisuutta. Osa ryöstösaaliista saatiin kuitenkin takaisin Viipurista, jonne »metsäneuvosto» oli jo huhtikuun 8. p:nä siirtynyt.

Kun suurin osa valtionmetsistä sijaitsee Pohjois-Suomessa, eivät sotatoimet aiheuttaneet niille sanottavia vahinkoja. Muuta metsähallinnolle kuuluvaa omaisuutta kapinalliset paikoin tarvelivät aiheuttaen mm. Evon metsänvartijakoululla huoneita ja kalustoja särkemällä yli 28,000 markan vahingon. Yliopiston metsänharjoitteluasemalta, Korkeakoskelta hävisi tavaraa 4,500 markan arvosta.

Metsäammattimiehet ja metsäalan opiskelijat liittyivät vapautistelun alkaessa yleisesti valkoiseen armeijaan. Henkensä uhrasi isänmaansa puolesta yksitoista metsänhoitajaa, joista jokainen oli lyhyemmän tai pitemmän ajan ollut valtion palveluksessa. Nämä vapaussankarit ovat seuraavat:

- Frans August Koiwunen, kaatui Mommilasja 7. XI. 1917.
 Lauri Nyström, murhattiin Siurosja 31. I.
 William Gustaf Thomé, murhattiin Wihdisjä 1. II.
 Frans Henrik Wegelius, murhattiin Wihdisjä 1. II.
 Henrik August Wrede, kaatui Mauhulla 19. II.
 Eric Eduard Eklund, kaatui Ruovedellä 16. III.
 Bruno Immanuel Heikel, kaatui Suodenniemellä 16. III.
 Gunnar Carl Gartz, kaatui Tampereella 26. III.
 Rauno Gabriel Mitrofanoff, kaatui Lempäälässä 3. IV.
 Hans Arthur Desch, haavoittui kuolettavasti Raudusja 4. IV.
 Artur Woldemar Sjöström, murhattiin Walkeakoskella 24. IV.

SUOMEN SENAATIN
 MAATALOUSTOIMITUSKUNTA.

Maaherra T.A. Heikel.

Wassa 19. p:nä helmik. 1918

Wassa.

No 34.

SS 21 18 18 18

Sen johdosta, että Metsähallitus ei voi nykyisen tilanteen vallitessa toimia on Senaatti päättänyt asettaa Wasaan väliaikaisen Metsähallituksen sekä määrännyt Teidät oman virkanne ohella hoitamaan siinä ylitirehtöörin tehtäviä, sekä ensimmäiseksi metsäneuvokseksi ylimetsänhoitaja Gustaf Oskar Timgren ja toiseksi metsäneuvokseksi sekä sihteeriksi metsäkonduktööri E.R. Björkenheimin. Samalla on Senaatti kuitenkin päättänyt, että väliaikaisen Metsähallituksen on rajoitettava toimintansa ainoastaan välttämättömien asiain käsittelyyn sekä jätettävä lähempi ehdotus tarpeellisten apulaisten palkkauksesta Senaatin hyväksyttäväksi, josta Maataloustoimituskunta Senaatin tänään tekemän päätöksen mukaisesti saa täten Maaherralle ilmoittaa.

E. J. Peltomäki

H. J. Rasmussen

atal. T. 1918.

Järjestelmän kehitys. Työn lisääntyessä metsähallinnon alalla nopeassa tahdissa työvoimat osoittautuivat piankin riittämättömiksi. Jo ennen vuosisadan vaihdosta oli, kuten aiemmin mainittiin, metsähallitukselle v. 1876 vahvistettua virkailijamäärää lisättävä. V. 1903 nimitettiin metsähallitukseen edelleen kartoitustöiden johtaja ja rautatiehakkausasiain käsittelijä ja v. 1906 ylimääräinen esittelijä. Sitä paitsi otettiin kamreeriosastolle kaksi lainopillisen tutkinnon suorittanutta henkilöä ja kaksi kirjanpitäjää. Näistä lisäyksistä huolimatta työvoimasta oli metsähallituksessa jatkuvasti puute. Tämä ei johtunut niinkään paljon henkilömäärän riittämättömyydestä kuin siitä, että ammattivalmennus ja työnjako eivät olleet voineet seurata olojen nopeata kehitystä. Metsähallituksen käsiteltäviksi oli tullut suuri määrä sellaisia kysymyksiä, joiden ratkaisemisessa vaadittavia erikoistietoja ja liiketoimintakokemusta ei ansiokkainkaan hallinnöllinen koulutus korvannut.

Näissä olosuhteissa ei voimassa ollut tirehtorinen hallintojärjestelmä enää saattanut johtaa tyydyttäviin tuloksiin. Vaatimus metsähallituksen muuttamisesta kollegiseksi virastoksi ei suinkaan ollut Hannikaiselle vastenmielinen, kuten jollakin taholla näyttää otaksutun. Päinvastoin hän oli kollegisen järjestelmän innokas kannattaja ja luultavasti myöskin ensimmäinen, joka julkisesti sitä metsähallinnon alalla suositteli tehdessään siitä ehdotuksen kruunun metsäkomiteassa. Komitean enemmistö ei kuitenkaan kannattanut hänen ehdotustaan. Ylitirehtööriksi tultuaan Hannikainen koetti parhaansa mukaan toteuttaa kollegista periaatetta saamatta siinä kuitenkaan ensi aikoina riittävää tukea edes lähimmiltä alaisiltaan. Kollegiseksi sanan varsinaisessa merkityksessä ei asiain käsittely metsähallituksessa aluksi, tarkemmin sanottuna ennen vuotta 1908, tullut, vaan jäi päätösvalta edelleenkin ylitirehtöörille. Järjestelmää moitittiin tämän vuoksi valekollegiseksi. Toisaalta herätti tyytymättömyyttä se, että kollegin jäseninä oli kokemattomiakin voimia, ylimääräisiä virkamiehiä. Hannikainen myönsi tämän epäkohdan olemassaolon, mutta piti mahdottomana olojen korjaantumista, niin kauan kuin kohutuuttomat venäjänkielen vaatimukset tekivät kokeneiden, vakinaisten virkamiesten kiinnittämisen metsähallitukseen mahdottomaksi: »— ennenkuin venäjänkielestä päästään, en voi katsoa muuta kuin onneksi, jos metsähallitus hankkii ylimääräisiä virkamiehiä riippumatta siitä, osaavatko he venäjänkieltä vai eivät.» On paikallaan tässä yhteydessä korostaa, että Hannikaisen toimenpiteiden avulla saatiin metsähallituksen venäläistytymisyritykset routavuosien aikana torjutuiksi.

Kruunun metsätalouden alalla lisääntynyt ja moninaistunut toiminta teki entistä läheisemmän vuorovaikutuksen keskusviraston ja

muun metsähallinnon välillä välttämättömäksi. Tämän vuoksi metsähallitus v. 1904 anoi senaatilta lupaa saada seuraavan vuoden alussa kutsua kolme ylimetsänhoitajaa ja kolme metsänhoitajaa kahden viikon ajaksi metsähallitukseen neuvottelemaan. Tällaista järjestelyä ehdotti jo kruunun metsäkomitea v. 1900. Senaatti myöntyi tehtyyn anomukseen, ja ensimmäiset tällaiset neuvottelukokoukset pidettiin metsähallituksessa tammikuun 16.—28. pnä 1905. Kokouksissa neuvoteltiin mm. Oulun läänissä sijaitsevien kruunun metsämaiden uudesta tarkastuspiireihin ja hoitoalueihin jaosta, eräistä konsessiokaupoista, kruununmetsissä toimitettavista hakkuista, arvopuiden mittaamisesta, uitettavien puiden kuorimisvelvollisuudesta ja metsästyksen järjestämisestä kruununmailla. V. 1906, tammikuussa, pidettiin metsähallituksessa vielä samanlaiset kokoukset, joihin hallituksen virkamiesten lisäksi otti osaa kaksi ylimetsänhoitajaa, kolme metsänhoitajaa, metsäkasööri ja metsänvartijakoulun johtaja. Näissä kokouksissa neuvoteltiin käsikaupasta, metsänhoidon tarkastuksista, metsätyönjohtajia eli koulutettuja metsänvartijoita varten laadittavista ohjeista, leimausten sekä hiomo- ja propsipuiden hakkuiden järjestämisestä, metsänvartijoiden jatkokursseista, konsessiokaupoista ym.

Pitäen 1876 vuoden johtosäännön korvaamista uudella, ajanmukaisella välttämättömänä metsähallitus ryhtyi toimenpiteisiin keskusviraston uudestaan järjestämiseksi. Käsiteltyään asiaa yhteisistunnoissaan se lähetti laatimansa ohjesääntö- ja menosääntöehdotukset kaikille vanhemmille metsänhoitovirkamiehille lausunnon antamista varten. Otettuaan vielä varteen, mikä näissä lausunnoissa oli huomiota ansaitsevaa, metsähallitus laati lopullisen ehdotuksensa, jonka senaatti melkein semmoisenaan vahvisti tammikuun 24. pnä 1908 antamassaan asetuksessa. Johtosääntö annettiin huhtikuun 6. pnä.

Uusi järjestelmä toteutti kollegisen periaatteen sikäli, että metsähallituksen oli ratkaistava kollegisesti tärkeimmät asiat. Kollegin jäseniä olivat ylitirehtööri puheenjohtajana ja kaksi metsäneuvosta, metsänhoidon ylitarkastaja, kamreeriosaston käsiteltävissä asioissa kamreeri ja lainopillisissa sekä virkain täyttämistä koskevissa kysymyksissä sihteeri. Keskusvirastoon kuului ylitirehtöörin ja kahden metsäneuvoksen lisäksi, joista toisen tehtävänä oli puutavaran myyntiä, metsänviljelyä ym., toisen kruunun metsämaiden käyttöä, metsämaiden ostoa, metsänvartijakouluja ym. koskevat asiat, kuusi osastoa (osastojako epävirallinen): kruununmetsäin hoidanto-osastolla oli metsäinsinööri ja kaksi metsänhoitajaa, metsätaksationiosastolla metsänhoidon ylitarkastaja ja metsänarvostelija, virkatalo-osastolla met-

säinsinööri ja metsänhoitaja, tilasto-osastolla metsäaktuari, kamreeri-osastolla kamreeri, kaksi apukamreeria ja kaksi kirjanpitäjää sekä kansliaosastolla sihteeri, notaari ja reistraattori. Eri osastoilla oli lisäksi puhtaaksikirjoittajia, piirustajia ym. apulaisia. Puutavaran hankintaa koskevia asioita hoiti metsähallituksessa ylimääräinen esittelijä.

Yhä laajemmiksi paisuneiden valtion puutavarahankintojen hoitoa varten ei ollut käytettävänä miestä, joka itse hankintapaikoilla

olisi järjestänyt työt ja antanut näihin toimiin harjaantumattomille metsänhoitajille tarpeellisia ohjeita. Tämän epäkohdan poistamiseksi metsähallitus pyysi saada palkata tarkoitusta varten ylimääräisen virkamiehen. Senaatti suostui tähän v. 1909. Seuraavana vuonna metsähallitus vielä esitti, että tästä toimesta muodostettaisiin metsähallitukseen kolmas metsäinsinöörinvirka, jonka haltijan tulisi olla kokenut metsänhoitomies. Tämäkin järjestely toteutettiin v. 1911. Mutta metsähallituksen henkilökuntaa oli yhäkin lisättävä. Vesiperäisten maiden kuivattamisasioiden ylimääräiseksi esittelijäksi määrättiin v:sta 1912 suonkuivausmetsänhoitaja ja rakennusteknillisiä asioita varten tie- ja vesirakennusinsinööri.

Metsähallitus 1904—1924.
Heikinkatu 14.

Valok. 1934.

Aiemmin metsähallitukseen perustettu valtion puutavarahankintojen ylimääräisen esittelijän toimi muutettiin (1911) sikäli luonteeltaan, että sen haltijan, joka toimi kolmannen metsäinsinöörin apulaisena, oli valvottava valtion sahalaitoksia ja niiden tuotteiden ulkomaille vientiä.

Sekin määrä kollegisuutta, mikä uuden järjestelmän mukaan oli metsähallituksessa toteutettu, oli korkeimmalla taholla vallinneen mielipiteen mukaan liikaa. 1912 vuoden alussa senaatti vaati metsähallitukselta ehdotusta tämän viraston muuttamiseksi sellaiseksi, jossa ylitirehtöörillä yksinään olisi ollut ratkaisovalta. Vastauksessaan metsähallitus lausui, että voimassa olleesta johtosäännöstä saatu

kokemus oli sangen edullinen, varsinkin kun siinä oli kartettu kollegisen käsittelytavan epäkohtia ja ainoastaan tärkeimmät asiat määrätty kollegisesti käsiteltäviksi (v. 1911 kollegisesti käsitelty n. 3,000 asiaa, ylitirehtööri ratkaissut n. 7,000).

1859 vuoden ohjesääntöä laadittaessa oli liian orjallisesti pidetty Saksan oloja esikuvina. Vapaaherra R. Wrede huomauttikin aikanaan, että mainittu ohjesääntö johdatti mieleen Saksin tai jonkun muun sellaisen maan, jonka metsätalous on paljon voimaperäisempää kuin meidän. Käytäntö osoitti piankin ohjesäännön mukaisen valtionmetsien hallinnollisen jaon meidän oloissamme mahdottomaksi. Tarkastuspiirien ja hoitoalueiden metsänhoitajat samoin kuin vartiopiirien metsänvartijat joutuivat toimimaan paljon ahtaampien mahdollisuuksien varassa sekä suorittamaan suureksi osaksi toisia tehtäviä, kuin mitä ohjesäännössä edellytettiin.

Ylimetsänhoitajille sälytti 1859 vuoden ohjesääntö paljon velvollisuuksia (vrt. s. 20). Niin kauan kuin kruununmetsien myyntejä oli mitättömän vähän ja toiminta muutenkin hiljaista, supistuivat ylimetsänhoitajien kansliatyöt siksi vähiin, että he ennätivät käyttää runsaasti aikaa laajojen piiriensä tarkastuksiin. Heidän osuutensa valtion metsätalouden kehittymiseen ja metsänhoitajien neuvojina oli silloin varsin huomattava. Myöhemmin lisääntyi toiminta hoitoalueissa ja sen mukana ylimetsänhoitajien kansliatyö. Millaisiksi olot jo 1880-luvulla olivat käyneet, kuvastuu seuraavista erään ylimetsänhoitajan lausumista, tosin jonkin verran liioittelevista sanoista: »— — — sillä aikaa kun koko metsänhoitajakunta istuu kotona papereiden parissa, saavat metsät hoitaa itsensä. Ylimetsänhoitaja on tosiasiallisesti nyttemmin pelkkä puhtaaksikirjoittaja, jonka tehtävänä on jäljentää metsähallituksen ja metsänhoitajan välisiä kirjeitä.» Suomen Metsänhoitoyhdistyksen asettama 3-henkinen valiokunta, jonka tuli laatia ehdotus valtion metsähallintojärjestelmän uudistamiseksi, lausui ylimetsänhoitajan asemasta v. 1917: »Ylimetsänhoitaja, joka virkansa puolesta johtaa suurta, monimiljoonaista affääriliikettä, ei saa pitää edes kirjoitusapulaisista, ei saa valtion puolesta telefonia, ei konttorihuoneistoa, ei kirjoitus- eikä laskukoneita, ei kirjoitusneuvojakaan, saa itse vuokrata ylimetsänhoitajan arkistoa varten huoneet, saa vaivoin tuskin kaappeja asiapapereitaan varten, on tosin sanoen huonommassa asemassa kuin pienempienkin affääriliikkeiden hoitajat, joille vastamainitut 'mukavuudet' sentään aina viran puolesta annetaan.»

Varatakseen ylimetsänhoitajille aikaa hoitoalueiden tarkastuksiin metsähallitus asettui kruunun metsäkomitean ehdotuksen mukaisesti entistä välittömämmin kosketuksiin aluemetsänhoitajien kanssa

siten vähentäen ylimetsänhoitajien tarpeetonta kirjeenvaihtoa. Silti jäi ylimetsänhoitajille jatkuvasti suhteettoman paljon yksinkertaista, koneellista sisätyötä, joka esti heitä riittävässä määrässä liikkumasta piirissään ja käyttämästä ammattikokemustaan siellä, missä sitä kipeimmin olisi kaivattu. Metsähallituksen v. 1905 antama kierto- kirje, jossa ylimetsänhoitajat velvoitettiin käyttämään mahdollisimman suuren osan ajastaan tarkastuspiiriensä hoitoalueissa matkustamiseen, ei voinut paljoakaan tilannetta parantaa. Vielä v. 1918 arvioitiin ylimetsänhoitajien käyttäneen 80 % työpäivistään kansliatöihin. Ylimetsänhoitajien vaatimus saada käytettäväkseen kansliapulainen oli siis varsin oikeutettu. Metsähallitus jättikin sen suuntaisen esityksen senaattiin v. 1907, ja kun sitä ei hyväksytty, uuden esityksen seuraavana vuonna sekä v. 1910 kaksikin esitystä, mutta edelleenkin ilman toivottua tulosta. Ainoastaan Viipurin—Mikkelin läänien tarkastuspiirin ylimetsänhoitajalle myönnettiin v. 1916 oikeus 90 markan kuukausipalkalla palkata itselleen puhtaaksikirjoittaja.

Kun siis näyttäytyi mahdottomaksi saada ylimetsänhoitajalle sellaista apuvoimaa, joka oli sanotun viran tyydyttävän hoitamisen välttämätön edellytys, alettiin yhä enemmän pohtia koko ylimetsänhoitajajärjestelmästä luopumista. Joissakin metsänhoidolle vähemmän suopeissa piireissä katsottiin sopivaksi ehdottaa ylimetsänhoitajan virkojen lakkauttamista ilman, että tilalle olisi perustettu mitään uutta hallintoelintä; aluemetsänhoitajien valtuuksia ehdotettiin lisättäväksi ja kruununmetsistä tapahtuvan vähittäismyynnin uskomista metsänvartijain huoleksi. Valtion metsänhoitajienkin keskuudessa lienevät kaikki olleet yksimielisiä siitä, että voimassa ollut ylimetsänhoitajajärjestelmä ei enää vastannut tarkoitustaan. Viitattiin myöskin läntiseen naapurimaahamme, jossa sekä Etelä-Ruotsin metsätalouden edustajat että Norrlannin metsäkomitea olivat suunnitelleet ylimetsänhoitajan konttorien muuttamista piirihallituksiksi (distriktsstyrelse), joille siirrettäisiin paljon keskushallitukselle kuuluneita tehtäviä. Siitä millä tavoin uudistus oli meillä toteutettava, oli olemassa lähinnä kaksi mielipidettä.

Toiset pitivät toivottavana, että Etelä- ja Keski-Suomen ylimetsänhoitajat sijoitettaisiin metsähallitukseen, joka siten saisi tun- tuvan voimien lisän ja tärkeätä paikallista asiantuntemusta. Toiset taas ehdottivat, että ylimetsänhoitajien konttorit pysytettäisiin muuten ennallaan, mutta laajennettaisiin niin, että jokaiseen tulisi kansliapulainen, puhtaaksikirjoittaja ja assistentti sekä talveksi tarkastuspiirin metsänhoidontarkastajat. Tämän tapaista desentralisointia kannatti mm. ylitirehtööri Hannikainen. Huomion arvoisia olivat edelleen varsinkin metsäneuvos T. A. Heikelin ja Suomen Metsän-

hoitoyhdistyksen laatimat ehdotukset, joista tuonnempana tehdään lähemmin selkoa.

Myöskin aluemetsänhoitajien työskentelyä raskautti liian runsas kansliatyö. Tämä epäkohta oli tietenkin tuntuvim Pohjois-Suomessa, missä hoitoalueet olivat ylen suuret. Aikaisemmin on jo ollut puhe ylitirehtööri E. Wreden epäonnistuneesta yrityksestä saada suurimmat pohjoiset hoitoalueet jaetuiksi. Sen jälkeen kun kruunun metsäkomitea oli mietinnössään tuonut julki saman ajatuksen, metsähallitus v. 1903 esitti, että Oulun läänin 3 tarkastuspiiriä ja 18 hoitoaluetta jaettaisiin 4 tarkastuspiiriksi ja 44 hoitoalueeksi ja että metsäpäälyysmiesten virat samalla lakkautettaisiin. Tällä kertaa tämä tärkeä esitys johti tulokseen. Uusi aluejako vahvistettiin v. 1904 annetulla asetuksella ja toteutettiin v. 1905. Uusien hoitoalueiden metsänhoitajavirat joutuivat aluksi osittain metsäpäälyysmiesten haltuun. V. 1904 oli valtion metsähallinnon palveluksessa tarkastuspiireissä ja hoitoalueissa paitsi tilapäisesti avustaneita metsäkonduktöörejä sekä metsänvartijoita 7 ylimetsänhoitajaa, 50 aluemetsänhoitajaa, 4 apulaismetsänhoitajaa ja 29 metsäpäälyysmiestä. Kaksi vuotta myöhemmin oli ylimetsänhoitajia 8, aluemetsänhoitajia 68, apulaismetsänhoitajia 5 ja metsäpäälyysmiehiä 8.

Hoitoalueet olivat yleensä Etelä-Suomessakin liian suuret. V. 1907 metsähallitus esitti eräissä maan eteläpuoliskon tarkastuspiireissä hoitoaluejärjestelyjä, joiden seurauksena — senaatin hyväksyttyä esityksen — alueiden luku kasvoi jälleen kolmella. Jatkuvat järjestelyt lisäsivät vähitellen hoitoalueiden määrää, niin että se v. 1918 kohosi 86:aan. Lisäksi tulivat 4 metsänvartijakoulun harjoitusalueet, yliopiston metsäharjoittelualue, Heinolan kihlakunnan valtionmaat ja Kymölän seminaarimetsä sekä Annantehtaan metsät, jotka eivät kuuluneet mihinkään tarkastuspiiriin. Pahana epäkohtana metsähallintojärjestelmässä oli kohtuuttoman alhainen palkkataso. Eniten siitä kärsivät aluemetsänhoitajat. Jo v. 1913 he anoivat palkan korotusta, mutta senaatti ei katsonut tarpeelliseksi edes vastata anomukseen. Huhtikuussa 1917 jätettiin uusi anomus. Jo sitä ennen oli metsähallitus tehnyt senaatille useita esityksiä palkkausolojen parantamiseksi metsänhoitolaitoksessa, mutta nimenomaan aluemetsänhoitajille ei niistä herunut mitään etuja. Palkkausjärjestely lykättiin vuodesta vuoteen kytkemällä se ennen mainittuun, toteutumatta jääneeseen suunnitelmaan metsähallituksen muuttamisesta kollegisesta virastosta byrokraattiseksi. Vihdoin, lokakuussa 1917, senaatti määräsi, että metsänhoitolaitoksen virka- ja palvelusmiehille oli uusien perusteiden mukaan suoritettava lisäpalkkiota kalliin ajan vuoksi, luettuna lokakuun alusta toistaiseksi ja siksi, kunnes uusi palkkausten järjestely saadaan toteutetuksi.

Avustajina hoitoalueissa toimineiden nuorten metsänhoitajien eli metsäkonduktöörin taloudellinen asema oli alusta pitäen ollut kehno. Tämä sai metsäkonduktöörin liittymään järjestöksi, joka teki esityksiä aseman parantamiseksi. V. 1918 senaatti oikeutti metsähallituksen maksamaan 20:lle palveluksessaan olevalle metsäkonduktöörille, joita nyt nimitettiin virallisesti ensi kertaa ylimääräisiksi metsänhoitajiksi (tämän nimityksen käytäntöönottamista metsäkonduktöörin sijaan lienee A. Benj. Helander ensimmäisenä ehdottanut), vakinaisen palkkion.

Metsätyönjohtajien ja metsänvartijoiden asemasta tehdään selkoa myöhemmin.

Kun ennen puheena olleet 1860-luvulla toimitetut kruunun metsämaiden arviot eivät antaneet riittävää tukea hakkauslaskelmille, alettiin v. 1881 toimittaa uusia arvioimisia. V. 1883 asetettiin näitä töitä varten 4 metsänarvostelijaa ja samana vuonna vielä 3 ylimääräistä arvostelijaa. Viimeksi mainittujen lukumäärä vaihteli vuosittain ollen v. 1900 12 ja v. 1906 4. Metsänarviotyöt suoritettiin sekä yksin puin lukemalla että varsinkin laajoissa pohjoisissa hoitoalueissa linja-arviota käyttäen arvioprosentin ollessa 5—10. Vuoteen 1906 mennessä, siis neljännesvuosisadan aikana, olivat likipitään kaikki kruununmaat tulleet arvioiduiksi. Tästä lähtien arviointityöt yhdistettiin metsänhoidon tarkastuksiin. 1859 vuoden ohjesääntö velvoitti ylimetsänhoitajat joka 10:s vuosi suorittamaan kussakin piirinsä hoitoalueessa metsätaloudellisen tarkastuksen. Kun heiltä ei kuitenkaan tähän liennyt aikaa, myöntyi senaatti metsähallituksen v. 1898 tekemään esitykseen neljän ylimääräisen metsänarvostelijan asettamisesta kruununpuistojen jakotoihin. Pian osoitautui välttämättömäksi muuttaa nämä jakotoimitukset metsänhoidon tarkastuksiksi, joissa valmistettiin taloussuunnitelma 10 vuodeksi eteenpäin.

Metsänhoidon tarkastustöitä ja metsänhoidon tarkastajia ei ensi aluksi katsottu suopein silmin. Väitettiin, eikä luultavasti syyttä, että näiltä tarkastajilta, joista useat olivat varsin nuoria, puuttui tarpeellista pätevyyttä ohjeiden antamiseen kokeneemmille aluemetsänhoitajille. Tässä suhteessa saatiinkin sikäli muutos aikaan, että revisiotoimituksiin alettiin tilapäisesti määrätä aluemetsänhoitajia. Lisäksi hoitoalueiden virkailijat olivat alkuaikoina taipuvaisia näkemään metsänhoidon tarkastajissa urkkijoita, mikä ei ainakaan ollut omiaan luomaan edellytyksiä sellaiselle luottamukselliselle ja hedelmälliselle mielipiteiden vaihdolle, joka hoito-suunnitelman onnistumisen kannalta on välttämätöntä.

Ihmettelyä herätti myös metsänhoidontarkastustyön nopeus ja »suuripiirteisyys». Näitä työsuorituksia väitettiin liian hätäisiksi ja

epäiltiin niiden käytännöllistä merkitystä. Tuskinpa nämäkään epäilyt olivat aiheettomia, ja niiden julki tulo oli kaiketi omiaan aiheuttamaan tälle tärkeälle toiminnalle asetettujen vaatimusten tarkistamista ja lisäämään sen tehoa. Toisaalta eivät järjestelmän arvostelijat puolestaan ehkä riittävästi ottaneet huomioon, että vähemmän perusteellisistakin tarkastuksista oli, kun ne huolellisesti toimitettiin, paljon apua kruunun metsätaloudelle, sekä että valtionmetsien tavan pinta-ala toisaalta ja verraten vähäinen työvoima toisaalta riisti tarkemmilta tarkastus- ja suunnittelutöiltä mahdollisuuden. Metsänhoidon tarkastajien lukumäärä oli v. 1904 ainoastaan neljä, seuraavana vuonna se lisättiin kuuteen, v. 1906 seitsemään; v. 1917 oli itse- näisesti toimivia revisioureja 14.

Yksityismetsätalouden valvonta kuului muodollisesti jo 1859 vuoden ohjesäännön perusteella maanmittauksen ja metsänhoidon yllähallitukselle, jonka tuli, kuten mainittu, »toimittaa maakunnassa harjoitettavan metsänhoidon taiteellista johdatusta ja peräänkatsantoa» (handhafwa den tekniska ledningen af och kontrollen öfwer skogshushållningen i landet). Valtion ja metsähallituksen toiminta yksityismetsätalouden hyväksi supistui kuitenkin vähiin. Tärkeimpiä aikaansaannoksia olivat tässä katsannossa metsänvartijakoulujen perustaminen ja kahden, maanomistajien käytettäväksi palkatun metsänhoidonneuvojan asettaminen v. 1879. Metsänvartijakoulujakin perustettaessa oli lähimpänä tarkoituksena ollut valtion metsätyönjohtajatarpeen tyydyttäminen. Valmistuneet työnjohtajat joutuivat kuitenkin melkein poikkeuksetta palvelemaan yksityismetsätaloutta, joka tarjosi paremmat palkkaedut kuin valtio. Metsänhoidonneuvojat, jotka toimivat välittömästi metsähallituksen alaisina, toinen maan länsi-, toinen itä- ja pohjoisosissa, suorittivat yksityisten maanomistajien tilauksesta erilaisia metsätaloudellisia töitä, etupäässä metsänjako- sekä metsänhoidon järjestelyitä. Näitä virkailijoita käyttivät vuosittain useat kymmenet metsänomistajat. 1909 vuoden alussa senaatti määräsi metsänhoidonneuvojain virat lakkautettaviksi.

Tammikuun 24. p:nä 1908 annetussa metsähallituksen uudestaan järjestämistä koskevassa asetuksessa säädettiin, että metsähallituksen tulee mm. »tarkasti pitää silmällä yksityistäkin metsätointa maassa ja Senaatille ehdottaa semmoisia toimenpiteitä, jotka metsänhoidon edistämiseksi sekä metsätalouden kehittämiseksi ja vaurastuttamiseksi saattavat olla tarpeellisia». Toinen metsäneuvoksista joutui nyt hoitamaan metsähallituksessa niitä tehtäviä, jotka tähtäsivät yksityismetsätalouden edistämiseen.

Sen jälkeen kun v. 1896 asetetun yksityismetsäkomitean mietintö oli neljä vuotta myöhemmin julkaistu, saatiin odottaa vuoteen

1908, ennen kuin hallitus antoi valtiopäiville »ehdotuksen metsänhoitoasetukseksi ja asetukseksi eräiden 3 päivänä syyskuuta 1886 annetun metsälain pykälien muuttamisesta toisin kuuluviksi». Asian edistymistä jarruttivat etenkin venäläisten taholta asetetut vaatimukset sellaisten määräyksien ottamisesta asetuksiin, jotka oikeuttaisivat hallituksen lakkauttamaan asetuksissa edellytetyt metsäyhdykunnat, jos niiden toiminta muodostuisi rikolliseksi tai hallituksen vastaiseksi. Hallitus ei tehnyt uutta esitystä, mutta valtiopäivillä jatkettiin asian käsittelyä vanhan pohjalla vv. 1908—12. Eduskunta hyväksyi viimeksi mainittuna vuonna ehdotuksen asetukseksi toimenpiteistä metsän hävittämisen ehkäisemiseksi. Asetus tuli vahvistetuksi vasta Venäjän vallankumouksen jälkeen marraskuun 2. pnä 1917 ja astui voimaan 1918 vuoden alussa. Tämän asetuksen valmistamisessa oli metsänvartijakoulun johtajalla, sittemmin yksityismetsien ylitarkastajalla ja metsähallituksen monivuotisella ylijohdajalla *J u h a n a O s k a r i P e u r a k o s k e l l a* tärkein osuus.

Metsähallituksen tehtävänä yksityismetsätalouden valvonta- ja edistämistyössä tuli olemaan perustettujen lääninmetsälautakuntien toiminnan valvonta. Lääninmetsälautakunnan jäsenistä kutsui metsähallitus kaksi, maataloushallitus maanviljelys- ja talousseurojen asettamista ehdokkaista neljä jäsentä. Maatalousjärjestöillä oli siis vielä johtava asema yksityismetsätalouden edistämistyössä.

V. 1914 valmistuneessa, valtiopäivien hyväksymän metsäasetuksen soveltamista koskevassa ehdotuksessa esitettiin, että metsähallitukseen perustettaisiin yksityismetsien ylitarkastajan virka. Tämä esitys vahvistettiin 1917 vuoden lopulla annetussa asetuksessa. Tällaista järjestelyä pidettiin metsänhoitajien piireissä yleisesti kuitenkin ajan oloon riittämättömänä. Metsänhoitaja *K. O. E l f v i n g* esittikin v. 1917, että metsähallitukseen perustettaisiin erityinen yksityismetsäosasto, jolla olisi omat istuntonsa; sitä paitsi voisivat tämä osasto ja valtionmetsäosasto pitää yhteisiäkin istuntoja.

1859 vuoden ohjesäännön mukaan oli, kuten ennen on mainittu, jokaiseen hoitoalueeseen otettava *m e t s ä k a s ö ö r i*. Tähän toimeen määrättiin etupäässä kruununvouteja, mutta myöskin nimismiehiä, kansakoulunopettajia, maanviljelijöitä, pappeja ym. Kun metsäkasöörinä siten tuli useimmissa tapauksissa olemaan asianomaisella paikkakunnalla asuva henkilö, hoidettiin kasöörin tehtäviä yleensä sivutoimena. Kasöörit eivät mielellään tehneet pienten saatavien takia matkoja, koska matkakulut nielivät ehkä kokonaan tai suuren osan heille tulevasta 2 %:n provisiossa. Suuri osa saatavista jäi tämän vuoksi metsänhoitajien perittäviksi. Mutta palkkion

saivat kasöörit. Hyvin ymmärrettävää on, että tällainen järjestely herätti metsänhoitokunnassa tyytymättömyyttä. Aluemetsänhoitajien enemmistö oli sitä mieltä, että metsänhoitaja olisi oikeutettava toimimaan metsäkasöörinä, jolloin hän myöskin vaatimattomien tulojensa lisäksi saisi lukea hyväkseen säädetyn provision. Suomen Metsänhoitoyhdistyksen v. 1912 asettama valiokunta ehdotti puolestaan, että valtio maksaisi niin suuren palkan kasöörille, että tämä toimi kävisi päätoimesta; kasöörin olisi tällöin yksin hoidettava kaikki maksujen kannot.

Aluemetsänhoitajien suosittelema järjestelmä ennätti kuitenkin monissa hoitoalueissa vakiintua käytäntöön: metsänhoitajat toimivat alueissaan kasöörinä. Suomen Metsänhoitoyhdistyksenkin johtokunta esitti metsähallitukselle v. 1914, että tämä järjestelmä laillistutettaisiin. Metsäkasöörin toimet olisi toinen toisensa jälkeen julistettava haettaviksi samalla ilmoittaen, että myöskin metsänhoitajat ovat oikeutetut näitä toimia hakemaan sekä että kasöörit ovat velvolliset tekemään tarpeelliset perimis- ja tilinmaksumatkat. Korvausta ei metsänhoitajalle olisi maksettava provisiona vaan määrätynä palkkiona. — Erikoisen räikeinä näyttäytyivät voimassa olleen järjestelmän epäkohdat sotavuosina, jolloin eräiden metsäkasöörin vuotuinen provisio polttopuuhankintojen yhteydessä kohosi n. 10,000 markkaan, eräiden ehkä siitäkkin yli, samalla kun aluemetsänhoitaja, joka työn suoritti, sai, matkarahat mukaan luettuina, vuodessa palkkaa Etelä-Suomessa 4,450 ja Pohjois-Suomessa 5,700 markkaa.

Monenlaista hankaluutta aiheutti myöskin metsäkasöörin ja koko metsähallinnon *r a h a l i i k k e e n* riippuvaisuus kuvernöörivirastoista. V. 1905 saatiin sikäli parannus aikaan, että metsäkasöörin virkaan asettamisoikeus siirrettiin kuvernööreiltä metsähallitukselle. Mutta omaa kassalaitosta vailla metsähallitus edelleenkin oli; sen rahaliike tapahtui kokonaan lääninrahastojen välityksellä. Äkkiä ilmaantuneita suuria rahan tarpeita oli sen vuoksi vaikea saada aikanaan tyydytetyksi. Kamreeri *J. W. M i n n i* esittikin v. 1917, että metsähallitukseen perustettaisiin metsähallinnon pääkassa, jonka toimintaa valvoisi metsähallituksen kamreerikonttori ja joka pankin tai postin välityksellä toimittaisi rahaa ylimetsänhoitajien konttorien yhteydessä oleviin piirikassoihin. Piirikassojen toimintaa valvoisi ylimetsänhoitaja ja hoitoalueiden kassoja piirikassa.

Muita järjestelmän uudistamisehdotuksia. Edellä on jo koskeltu eräitä niistä ehdotuksista, joita metsäneuvos Heikel ja Suomen Metsänhoitoyhdistyksen asettama valiokunta v. 1917 julkisesti esittivät voimassa olleen metsähallintojärjestelmän uudistamiseksi. Koska

näillä lausunnoilla epäilemättä oli huomattava vaikutus metsähallinnon tulevaan kehitykseen, esitetään niistä vielä seuraavassa tärkeimmät kohdat. Tulemme kerranneeksi eräitä edellä mainittujakin seikkoja.

T. A. Heikel korosti, että pitkälle kehitetty hoitoaluejako ei aina ole eduksi; se lisää hallintomenoja tuottamatta ehkä vastaavaa hyötyä. Metsäkasvotilaitos olisi lopetettava ja metsäkasvotilain tehtävät siirrettävä aluemetsänhoitajalle. Aluemetsänhoitajan valtuuksia olisi lisättävä ja hänelle jätettävä ratkaisuoikeus kaikissa kysymyksissä, jotka sisältyvät vahvistettuun metsätaloussuunnitelmaan; aluemetsänhoitajan olisi sallittava myydä, määristä riippumatta, kaikkia sellaisia metsäntuotteita, jotka hyväksytyyn työohjelman mukaan on myytävä käsikaupalla. Jotta ylimetsänhoitaja voisi menestyksellisesti hoitaa hänelle kuuluvia tarkastustehtäviä, hänet olisi vapautettava liiasta kansliatyöstä. Aluemetsänhoitajien olisi saatava omat virka-asunnot. Jokaiseen hoitoalueeseen otettaisiin riittävä määrä työnjohtajia.

Metsähallitus olisi uudesti järjestettävä toimistoperiaatteen pohjalta; toimistopäällikkö jakaisi oman osastonsa asiat alaisilleen virkamiehille; merkitykseltään toisarvoiset asiat saisi toimistopäällikkö itse ratkaista alistamatta niitä kollegin tai hallituksen päällikön käsiteltäviksi; kollegin muodostaisivat toimistopäälliköt. Suuri osa vallin tavan mukaan kollegisesti käsitellyistä asioista voitaisiin jättää hallituksen päällikön tai ainoastaan toimistopäällikön ratkaistaviksi; kollegisesti käsiteltäisiin vain tärkeimmät ja periaatteelliset kysymykset. Useat tavanmukaisesti metsähallitukseen alistetut asiat voisi aluemetsänhoitaja tai ylimetsänhoitaja ratkaista, jolloin metsähallituksessa käsiteltävien erikoiskysymysten määrä vähenisi huomattavasti. Metsänhoitolaitos olisi muutettava luonteeltaan liikelaitokseksi, jolla olisi oma, täysin itsenäinen ja vapaa tililaitoksensa, ja se saisi määrättyin rajoituksin vapaasti päättää tulojensa ja menojensa järjestämisestä.

Suomen Metsänhoitoyhdistys asetti v. 1917 3-henkisen valiokunnan pohtimaan kysymystä: »kuinka voitaisiin valtion metsätalous saada voimaperäisemmäksi?» Valiokuntaan tulivat ylimetsänhoitajat B. Ericsson ja N. J. Juselius sekä yliopiston metsänhoitaja A. B. Helander. Valiokunnan ehdotukset sisälsivät mm. seuraavaa.

Asioiden käsittely metsähallituksessa olisi uudistettava niin, että työt jaettaisiin kutakin tärkeintä erikoisalaa edustaville osastoille, joiden päälliköt olisivat oikeutetut ratkaisemaan vähemmän tärkeät asiat; ainoastaan suurimmat, periaatteellisesti merkittävimmät asiat

olisi jätettävä kollegin ratkaistaviksi. Metsähallituksen toiminta olisi desentralisoitava siirtämällä vähemmän tärkeitä asioita ylimetsänhoitajien tai metsänhoitajien ratkaistaviksi. Siihen metsähallituksen osastoon, jonka tulisi ratkaista myyntiasiat, olisi yhdeksi jäseneksi, mieluummin päälliköksi, saatava puutavarakauppaan perehtynyt ja liikemieheksi kykenevä ammattimies.

Ylimetsänhoitajan apulaiseksi tulisi joku kokenut aluemetsänhoitaja, jonka lisäksi hänen käytettävikseen määrättäisiin pari nuorempaa metsänhoitajaa, assistenttia, joista toinen olisi perehtynyt metsänjakotoimituksiin, toinen puutavaran hankintaan ja kuljetukseen, sekä kirjoitusapulainen. Ylimetsänhoitajan konttori sijoitettaisiin tarkastuspiirissä sijaitsevaan kaupunkiin tai muuhun liikekeskukseen. — Metsänhoitajan toimivaltaa olisi laajennettava myöntämällä hänelle entistä suuremmat käsikauppaoikeudet. Metsätyönjohtaja olisi otettava toimeensa aluksi kahdeksi vuodeksi ja määrättävä sen jälkeen vakinaiseksi, jos on osoittautunut toimeen sopivaksi.

Metsähallinnolle olisi järjestettävä oma rahaliike; pääkassa olisi metsähallituksessa; sen alaisia olisivat ylimetsänhoitajien konttoreihin yhdistetyt piirikassat ja hoitoalueissa toimivat metsäkasvotilain. Suurimmat, puutavarain hankinnasta johtuvat tilitykset jäisivät piirikassojen hoidettaviksi. Metsänhoitajan olisi vain poikkeustapauksissa sallittava olla metsäkasvotilain.

Senaatti asetti myös puolestaan komitean huhtikuun 14. p:nä 1917 laatimaan ehdotusta maan kruununmetsien hoidon ja käytön järjestämiseksi uudenaikaisia metsänhoidollisia näkökohtia silmälläpitäen. Komitean mietintö julkaistiin v. 1920. Jäämättä odottamaan komitean mietinnön valmistumista metsähallitus 1917 vuoden lopussa ryhtyi toimenpiteisiin metsähallintojärjestelmän uusimiseksi, sekä uusien, tarkoituksenmukaisten ohjesääntöjen aikaansaamiseksi metsänhoitolaitokselle. Tähän antoi ehkä osaltaan aiheita samaan aikaan ilmestynyt valtiovarainvaliokunnan mietintö, jossa huomautettiin, ettei valtion metsätaloudesta saama tulos ollut viimeisinä vuosina ollut niin edullinen, kuin mitä puutavarain korkea hintataso olisi valiokunnan käsityksen mukaan oikeuttanut odottamaan.

Liiketoiminta. Puutavaran kysynnän valtava kasvu tarjosi metsähallituksen liiketoiminnalle entistä enemmän mahdollisuuksia. Mutta se vaati myös järjestelmän kohentamista ja kehittämistä entistä joustavammaksi ja paremmin liike-elämän vaatimuksia vastaavaksi.

V. 1909 julkaistu senaatin päätös puutavarain myynnistä kruununmetsistä oli huomattava parannus edelliseen, v. 1893 annettuun

verrattuna. Vastaan otettavan sahapuun minimimitta alennettiin 22 sm:stä 18 sm:iin. Ostajien keskuudessa paljon tyytymättömyyttä herättänyt karsimismaksu, 5 penniä jokaisen kaadetun puun latvasta, poistettiin. Sen sijaan, että 1893 vuoden asetuksessa säädettiin: »olkoonpa myyminen tapahtunut kannoittain taikka kuutiomitan mukaan, on ostaja velvollinen hakkauttamaan ja katkomaan puut sekä viemään pois», — 1909 vuoden asetuksessa sanotaan: »ellei valtio myydessään puita erityisesti ole suostunut toimittamaan niiden kaatamista tai luovuttamaan niitä valmistettuna puutavarana, on ostaja itse velvollinen omalla kustannuksellaan toimittamaan puiden hakkuun ja muun valmistuksen sekä kuljetuksen — — —.» Myöhempi sanamuoto viittaa siihen, että virallinen mielipide oli palaamassa hankintamyynnteihin nähden samalle suopealle kannalle, mikä metsähallinnon alkuaikoina oli vallalla. Silloinhan, kuten ennen on mainittu, metsänhoitoviranomaiset toimittivat useille yksityisten omistamille sahoille niiden vuotuisen raaka-ainemäärän. Kuvaava 1800-luvun loppuvuosina vallinneelle käsityskannalle on metsähallituksen v. 1897 rautatiehallitukselle valtionrautateiden puuntarpeen tyydyttämistä koskevaan esitykseen antama vastaus. Siinä mainitaan, että hallinto- ja vartijamiehistön vähälukuisuuden vuoksi ei voitu luopua siitä kruununmetsissä noudatetusta tavasta, että puut myydään kantokaupalla ja että ostaja huolehtii puiden hakkuusta ja kuljetuksesta. — Palaamme hankintamyynnteihin vielä tuonnempana.

Valtionmetsien pystymyynneissä oli yleishuutokaupoilla tärkein merkitys. Seuraavassa esitetään yleishuutokaupoissa 5-vuotiskausittain v:sta 1898 lähtien myytyjen puiden määrät ja vastaavat hinnat:

Aika	Myyty		Myytyjen puiden hinnat,
	sahapuita, kpl.	pinopuita, m ³	Smk
1898—1902	4,070,962	120,680	18,013,202: 69
1903—1907	6,015,832	225,685	30,531,045: 28
1908—1912	9,082,397	39,400	35,320,990: 84
1913—1917	6,772,202	20,000	31,608,254: 11

Pinopuutavaran, poltto-, hiomo- ja propsipuiden myynti yleishuutokaupoissa väheni siis varsin huomattavasti jo ennen maailmansotaa. Tämä saa selityksensä samanaikaisesti tapahtuneesta hankintakauppojen yleistymisestä.

Vähittäiskauppamääräyksiä laajennettiin v. 1897 siten, että metsänhoitajille myönnettiin oikeus myydä paikallishuutokaupoilla vikanaisia runkoja sekä jättöpuita entisiltä hakkausaloilta. Aiemmin (s. 45) mainituista syistä eivät metsänhoitajat kuitenkaan paljoakaan käyttäneet tätä oikeutta, vaan sen sijaan lisäksi

vät hoitoalueittensa käsikauppamyynntejä. Vasta sen jälkeen kun metsähallitus v. 1904 antamassaan kiertokirjeessä oli huomauttanut, että sanotunlaisia puita saatiin myydä suurempia määriä vain paikallis huutokaupoilla, kävivät nämä tavallisemmiksi. Sen sijaan että niitä toimitettiin v. 1904 vain 3 hoitoalueessa, tällaisten hoitoalueiden luku seuraavana vuonna kohosi jo 25:een, v. 1910 57:een, jonka jälkeen se taas aleni, ollen v. 1914 32.

Paikallishuutokauppojen tarkoituksena oli paitsi vähempiarvoisten puiden myynti, paikallisen puuntarpeen tyydyttäminen ja työansion hankkiminen erittäinkin siellä, missä asukkaat olivat tottuneet metsäkauppoihin niinä aikoina, jolloin sille tilausten perusteella myönnettiin vikanaisien puiden osto-oikeuksia. Paikallishuutokauppa-menettelmä oli valtiolle edullisempi kuin aikaisempi myyntitapa, koska se jätti aloitteen metsänhoitoviranomaisille ja siten tarjosi mahdollisuuden hakkuiden järjestämiseen metsänhoidollisia vaatimuksia vastaavalla tavalla. Paikallishuutokaupoista saadut tulot olivat 5-vuotiskautena 1908—12 3.4 milj. mk ja 1913—17 4.4 milj. mk eli 10 % ja 14 % yleishuutokaupoista saaduista tuloista.

Mitä yleisemmiksi paikallishuutokaupat tulivat, sitä ilmeisemmäksi kävi kuitenkin, etteivät ne vastanneet varsinaista tarkoitustaan. Paikallisten vähävaraisten ostajien kilpailijoiksi ilmestyi suurten puutavarayhtiöiden edustajia, joille tarjotut puut myös yhä useammin joutuivat. Vaikka lisääntynyt kilpailu luonnollisesti nosti tavaran hintoja, pitivät monet metsänhoitajat paikallishuutokauppoja turhina, sen jälkeen kun ne eivät enää vastanneet alkuperäistä tarkoitustaan. Tällä kauppamuodolla oli epäilemättä kuitenkin hyvinkin tärkeä merkitys vähäarvoisemman puun menekin lisääjänä ja samalla metsänhoidon edistäjänä niin kauan, kuin tällaisen puun hankintamyynti oli verraten vähäistä.

Haitallisesti lienee arvopuiden myyntiin vaikuttanut kruununmetsissä toimitettu rinnankorkeudelta mittaaminen aikana, jolloin yhtiöt jo käyttivät yksinomaan korkeammalta, tavallisesti 7 metrin päästä, mittaamista. V. 1904 suositteli aluemetsänhoitaja, sittemmin metsäneuvos K. E. Lindberg samanlaista valtion metsien mittaajille, ja jo toistakymmentä vuotta aikaisemmin oli Evolla sitä sovellettu käytäntöön. V. 1906 keskusteltiin asiasta metsähallituksen neuvottelukokouksessa pääsemättä kuitenkaan vielä yksimielisyyteen. Rintamitan kannattajat korostivat, että metsänhoitaja, joka mittaa puut 6—7 metrin korkeudelta, kiinnittää liiaksi huomiotaan tuohon mekaaniseen toimitukseen ja sen vuoksi laiminlyö metsänhoidollisen näkökohdan. Toiset taas väittivät, että latvamittaa käyttäen puista saataisiin parempia hintoja, kun siten laaditut leimaus-

luettelot antaisivat ostajalle täsmällisemmän kuvan le mikon laadusta, sekä että valtiokin omasta puolestaan voisi sellaisen luettelon pohjalla varmemmin määrätä tavaransa arvon.

V. 1908 antamassaan lausunnossa Suomen Metsänhoitoyhdistys kannatti latvamitan käytäntöön ottamista, ja samalle puolelle asetui tässä kiistassa seuraavana vuonna yhdistyksen Oulussa toiminut haaraosasto. Tämä ei kuitenkaan vielä merkinnyt sitä, että olisi päästy yksimielisyyteen. Kun metsähallitus tiedusteli metsänhoitovirkakunnan mielipidettä, se sai 63 latvamittaa ja 42 rintamittaa puoltavaa vastausta. Huomattava on, että kaikki 11 Kemin tarkastuspiiristä lähetettyä vastausta puolsivat rintamittaa. Metsänhoidon tarkastajista 11 oli latvamitan ja 2 rintamitan, koulujen metsänhoitajista 14 latvamitan, 2 rintamitan kannalla. Metsähallituksessa v. 1910 pidetty neuvottelukokous yhtyi kannattamaan 6 metrin korkeudelta mittaamista sillä ehdolla, että Kemin ja Iin tarkastuspiireissä sallittaisiin vielä toistaiseksi käyttää rintamittaa.

Täten evästettynä ja saatuaan vielä Sahanomistajayhdistykseltä lausunnon, jossa suositeltiin puiden mittaamista 7 metrin korkeudelta ja 2 1/2 sm:n välein, metsähallitus v. 1912 julkaisi asiasta kiertokirjeen. Siinä säädetään, että yleisiä huutokauppoja varten puut oli mitattava 6 m:n korkeudelta kantoleikkauksesta lukien; leimaamatta oli jätettävä kaikki rungot, jotka eivät sanotulla korkeudella täyttäneet kuoren päältä 22 1/2 sm.

Väl i k i r j a k a u p a t, jotka päätettiin suureksi osaksi metsähallituksen, osaksi senaatin ratkaisemien ostohakemusten perusteella, koskivat tavallisesti sellaisia puulaatuja, masto- ja puomipuita, rakennushirsiä, keloja, tuulenskaatoja, propssi- ja hiomopuita, tulitikkuhaapoja sekä polttopuita, joita epävakainen kysyntä ja kilpailun puute estivät tarjoamasta huutokaupoissa. Tavallisilla välikirjakaupoilla oli suurin merkitys niillä seuduilla, joilla taaja asutus ja hyvät liikenneolot tekivät kysynnän vilkkaaksi. Välikirjakaupoista saadut tulot olivat 5-vuotiskautena 1912—16 16.1 milj. mk. Vertauksen vuoksi mainittakoon, että yleiset huutokaupat tuottivat samana ajanjaksona tuloa 35.3 milj. mk ja paikallishuutokaupat 5.4 milj. mk.

Väl i k i r j a k a u p a t, jotka aikanaan herättivät julkisuudessa melkoista huomiota ja antoivat aiheita ankaraan arvosteluun. Konsessiosopimuksissa myönnettiin sovituista yksikköhinnoista määrättyjen puumäärien ostolupia vuosikausiksi eteenpäin. Metsähallitus näyttää varhemmin periaatteellisesti vastustaneen konsessiokauppojen päättämistä, mutta varsinkin vuodesta 1910 lähtien tämä myynti-

tapa otettiin laajalti käytäntöön. Vuoteen 1918 mennessä myytiin konsessiokaupalla n. 7.7 milj. sahapuuta, 3.5 milj. k-m³ paperipuuta ja ainakin 0.7 milj. k-m³ faneeri- ja muuta lehtipuutavaraa, laatikko-puuta ym.

On luonnollista, että konsessiokaupat olivat metsähallitukselle varsin houkuttelevia tuona aikana, jolloin valtionmetsien myyntimahdollisuudet vielä olivat melko rajoitetut, ja kun lisäksi konsessiomyynnit kohdistuivat suureksi osaksi muuten vaikeasti käytettäviin syrjäseutujen metsiin. Konsessiopolitiikan tarkoituksena oli myöskin kilpailun lisääminen turvaamalla raaka-aineen saanti sellaisille liikkeille, jotka eivät muuten olisi voineet saada paikkakunnalla toiminnalleen jalansijaa. Edelleen metsähallitus pyrki konsessioita myöntäessään edistämään kotimaisten teollisuuslaitosten toimintaa. Eräissä tapauksissa tällä tavoin todella lieneekin aikaansaatu uusien teollisuuslaitosten syntymisiä sekä puiden kysynnän lisääntymistä ja hintojen nousua. Osa konsessioista tuli kuitenkin ulkomaalaisten liikkeiden hyväksi.

Kun hakkausoikeus myönnettiin melko pitkiksi ajoiksi eteenpäin, joutui valtio kärsimään tuntuvia tappioita maailmansodan aikana tapahtuneen rahanarvon alenemisen johdosta. Allmänna Trävaruaktiebolaget i Finland nimiselle yhtiölle myönnettiin vielä niin myöhään kuin v. 1915 15 vuoden konsessio 2,650,000 sahapuun hakkaukseen Inarin hoitoalueessa; hinta vaihteli rungolta 2: 80—3: 50. Tappion suuruuden käsittämiseksi on tiedettävä, että sahapuun keskihinta vaihteli Perä-Pohjolan piirikunnassa vv. 1922—29 21: 48 — 44: 83 rungolta. Inflaatiotappioitakin tuhoisampina täytynee pitää niitä vahinkoja, joita konsessiot aiheuttivat laajojen valtionmetsien metsänhoidolliselle tilalle siten pitkiksi ajoiksi alentaen niiden tuottokykyä.

Konsessiohakkuut toimitettiin näet yleensä ankarina määräämittahakkauksina, joissa metsänhoitajan oli usein metsänhoidolliset näkökohdat täydelleen sivuuttaen leimattava ainoastaan sellaisia puita, jotka oli ostajalle luvattu. Kun konsessiosopimusten pohjana ei ollut riittävää tietoa asianomaisten metsien puuvarastoista, kävi helposti niin, että sopimuksessa luvattiin puita enemmän, kuin mitä metsän tila olisi sallinut, vieläpä joskus enemmän kuin mitä sopimuksessa edellytetyllä metsäalueella oli olemassa. Tästäkin sopii esimerkiksi edellä mainittu Allmänna Trävaruaktiebolaget yhtiön konsessio. Sopimus oikeutti, kuten sanottu, 2,650,000 sahapuun hakkaamiseen Inarin hoitoalueesta, mutta sittemmin toimitettu hoitoalueen puuvaraston arviointi antoi tulokseksi, että täysimittaisia sahapuita olikin koko hoitoalueessa kaiken kaikkiaan vain 2,533,902.

Metsänhoitaja S. A. Sohlman kertoo v. 1914, että Yläkemin hoitoalueessa toimitetun konsessiohakkuun jälkeen oli ns. Sulaman harjuilla 202 hehtaarin alalla jäljellä vain 2,737 tukkipuuta, joista 2,052 täytti rinnankorkeudelta 25—27 1/2 sm. Niistäkin suurin osa oli kasvussaan surkastuneita tupsulatvamäntyjä.

Historiallisessa katsannossa mielenkiintoisia ovat ennen maailmansotaa tehdyt koivukonsessiot. V. 1911 sai W. Schauman Ab. luvan ottaa, uuden faneeritehtaansa raaka-aineiksi, 8 vuoden aikana korkeintaan 100,000 m³ koivutukkeja metsistä, jotka leimattiin metsähallituksen vuosittain määräämistä hoitoalueista, etupäässä Jyväskylän läheisyydestä. 20—40 sm 6.2 metrin korkeudella maasta täyttävistä puista oli maksettava k-m³:ltä 3—5 markkaa. Samantapainen 4 vuoden konsessio myönnettiin samalle yhtiölle v. 1912 ja 6 vuoden konsessio v. 1913; jälkimmäinen käsitti Korpilahden, Jämsän, Kuhmoisten, Padasjoen, Hollolan ja Asikkalan pitäjissä olevia virkatalometsiä.

Käsikauppojen säännöstely rajoitti yhä edelleenkin monista ennen toteamistamme, vuosien kuluessa myönnettyistä helpotuksista huolimatta haitallisesti metsänhoitoviranomaisten toimintavapautta. Olipa metsähallituksen v. 1905 antamassaan kiertokirjeessä vielä korostettava alaisilleen, että käsikauppamyynni on sallittu ainoastaan »paikkakunnan väestön tunnettua kotitarvetta varten». Seuraavana vuonna julkaistussa kiertokirjeessä annettiin ensimmäiset yhtenäiset määräykset metsäntuotteiden vähittäismyynnistä kruununmetsistä. Siinä säädettiin mm., että aluemetsänhoitaja oli oikeutettu myymään kotitarpeiksi sahapuita enintään 10 runkoa ostajaa kohti vuodessa, jonka määrän metsänhoitaja sai kuitenkin ylimetsänhoitajan suostumuksella korottaa 20 kpl:een. Tuoreita rakennushirsiä sallittiin aluemetsänhoitajan myydä käsikaupalla korkeintaan 100 kpl. ostajaa ja 1,000 puuta hoitoaluetta kohti vuodessa. Hiomo- ja propsipuita voitiin käsikaupalla myydä ainoastaan raivauksen alaisilta torpparien viljelysmailta ja silloinkin yksinomaan ylimetsänhoitajan luvalla. — Käsikaupoista saadut tulot olivat 5-vuotiskautena 1907—11 4.4 milj. mk ja 1912—16 3.2 milj. mk.

Edellä mainittu vuosisadan vaihteessa hankintakaupan hyväksi tapahtunut käänne aiheutui valtionrautateiden 1896 vuoden lopulla tekemästä aloitteesta. Rautatiehallitus esitti nimittäin silloin johtaja Blomqvistille, että se saisi ostaa kaiken Evon kruununpuistosta sanotun vuoden talvena hakattavan puutavaran. Kun metsäopiston käytettäväksi oli myönnetty puutavaran hakkuuta ja vedätystä varten 7,880 mk, myytiin valtionrautateille toistatuhatta

pelkkaa ja parrua 21—38 markan hintaan kuutiometriltä sekä 1,500 hehtolitraa hiiliä. Vuotta myöhemmin osti rautatiehallitus Evon höyrysahan tuotteita, joiden Turengin asemalle kuljetusta varten myönnettiin Hämeen lääninrahastosta 900 mk. Evon höyrysaha oli siten ensimmäinen valtion sahalaitos, joka möi tuotteitaan.

V. 1901 pantiin alulle puutavarain hankinta valtionrautateiden tarpeiksi useista hoitoalueista. Seuraavana vuonna hakattiin ja kuljetettiin rautateiden varsille kolmesta hoitoalueesta yhteensä 2,443 rakennushirttä, 1,336 ratapölkkyä ja 4,575 kuutiometriä halkoja. V. 1903 toimitettiin »rautatiehakkauksia» jo 13:ssa, v. 1904 16:ssa, v. 1905 17:ssä, v. 1906 18:ssa, v. 1910 32 hoitoalueessa. Vv. 1903—10 luovutettiin valtionrautateille 946,252 p-m³ halkoja ja 796,193 k-m³ ratapölkkyjä ym. puutavaraa. Harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta metsähallitus möi polttopuut halvempiin hintoihin kuin yksityiset. Valtion luovuttamat ratapölkkyt olivat laadultaan erinomaisia, keskimäärin paljon parempia kuin yksityisten hankkimat. — Paitsi valtionrautateille hankittiin metsähallinnon toimesta v. 1904 parisen tuhatta m³ halkoja Pitkäniemen keskuslaitokselle. Myöhempinä vuosina metsähallinnon tehtäväksi jäi puutavaran hankkiminen monelle muullekin valtionlaitokselle.

Kysymys metsähallituksen puutavarahankinnoista ja yleensä metsänomistajan suorittamien hankintamyyntien merkityksestä herätti mielenkiintoa metsänhoitomiesten keskuudessa jo puolisen vuosisataa takaperin. P. W. Hannikainen vastusti vielä nuorena metsänhoitajana hankintakauppoja; myöhemmin, metsähallituksen päällikkönä hän niitä innokkaasti kannatti. A. G. Blomqvist taas oli, kuten ennen on mainittu, hankintamyynnin varma puoltaja. Tässä hän lienee ainakin yhtä paljon pitänyt silmällä metsänhoidollisia näkökohtia kuin mahdollisuuksia korkeamman kantohinnan saantiin. Kun esim. muuan sahanomistaja halusi ostaa Vesijaon kruununpuistosta 3,000 rinnankorkeudelta vähintään 20 sm täyttävää koivua 40 pennin hinnasta rungolta, Blomqvist puolsi kaupan hyväksymistä siinä muodossa, että ostaja sitoutuisi korottamaan hinnan 60 penniin rungolta, kun valtion puolesta toimitettiin puiden kaataminen; tätä esitystään hän perusteli sillä, että puiden kaatamisesta aiheutuvat vahingot saataisiin siten supistetuiksi mahdollisimman vähin.

Monista muista metsähallituksen hankintakauppaa kannattaneista metsänhoitomiehistä mainittakoon tässä muutama. Aluemetsänhoitaja, myöhemmin metsähallituksen ylijohtaja J. O. Peurakoski lausui v. 1905: »Muissa maissa, joissa kehitys on paljoa korkeammalla kannalla kuin meillä, harjoitetaan menestyksellä leve-

ranssikauppaa; sen täytyy myöskin meillä kannattaa.» Samassa tilaisuudessa kuin nämä sanat esitettiin, lausui puutavarayhtiön Kymmene Ab. ja Kumpp. johtaja, sittemmin metsähallituksen liikeosaston päällikkö Adolf Burgman: »Leveranssikauppa on sekä maanomistajalle että ostajalle edullisin». Ylitirehtöörin apulainen F. Ehrström lausui metsähallituksen neuvottelukokouksessa 1906: »Välttämätöntä on, että valtio itse toimittaa nämä hakkuut ja että hoitoalueissa on riittävästi sekä työnjohtajia että harjaantuneita työmiehiä. Valmis puutavara myytäköön yleisellä huutokaupalla. Hiomopuuhaakkuiden järjestäminen hoitoalueissa olisi jätettävä kahden erityisen virkailijan toimeksi —». Samassa kokouksessa lausui ylitirehtööri Hannikainen: »Kun työnjohtajia saadaan riittävästi, niin pitäisi valtion itse ruveta hakkaamaan. Luultava on, että siten korkeampia hintojakin saataisiin».

Pyrkiessään kehittämään valtion puutavarahankintaa metsähallitus saattoi nojata kruunun metsäkomitean mielipiteeseen ja Suomen Metsänhoitoyhdistyksen v. 1901 antamaan julkilausumaan, jossa mm. pidettiin toivottavana, »että metsähallinto tarkoitukseen sopivissa hoitoalueissa itse suorittaa ne hakkuut, joiden tarkoituksena on puhdistus, harvennus, nuorennoksen vapauttaminen jne.» Metsähallitus oli hyvin tietoinen niistä vaikeuksista, jotka varsinkin alussa liittyivät omilla voimilla suoritettaviin hankintatöihin. Tämä käy ilmi mm. toukokuun 13. p:nä 1902 päiväystä (toista kuukautta ennen kuin Hannikainen määrättiin metsähallituksen vt. ylitirehtööriksi) metsähallituksen lausunnosta, mikä annettiin valtionrautateiden polttoaineen ja puutavaran hankkimista pohtineen komitean mietinnön johdosta. Tässä lausunnossa sanotaan mm.: »Mitä erikoisesti siihen komitean ehdotukseen tulee, että metsänhoitohenkilökunnan olisi huolehdittava puutavaran hakkuusta sekä sen vedättämisestä ja uittamisesta rautatien varteen, Metsähallitus ei määrätyissä tapauksissa pidä tällaista järjestelyä ainoastaan toivottavana vaan välttämättömänäkin, mutta katsoo tässä yhteydessä tarpeelliseksi huomauttaa, etteivät työkustannukset ainakaan aluksi, ennen kuin on saatu kehitetyksi työn suorittamiseen täysin pystyvä metsänhoitajakunta, tule olemaan sen alempia, kuin jos työn suorittavat välittäjät tai urakoitsijat, samoin kuin että mainittujen tehtävien tarkoituksenmukainen suorittaminen epäilemättä vaatii erikoisten, käytännöllisesti lahjakkaiden metsänhoitajien kasvattamista sitä varten, koska paikallisilla metsänhoitoviranomaisilla ei useimmissa tapauksissa voida edellyttää olevan riittävästi näiden tehtävien menestykselliseen suorittamiseen tarvittavaa aikaa ja kokemusta.»

V. 1904 metsähallitus selitti suorittamiensa »rautatiehakkuiden» etuja seuraavasti: »Niiden kautta avautuu tilaisuutta toimeenpanna kruununmetsissä puhdistus- ja raivaushakkuita, apuharvennuksia sekä ylipäänsä järkiperaisempiä hakkaustapoja metsänuudistukseen ja kasvuunkin nähden, jota paitsi sellaisistakin hoitoalueista, joissa metsäntuotteilla ei ole ollut menekkiä, voidaan hankkia tuloja pienemmillä ja kehnommilla puutavaralajeilla.» Hankintojen merkitystä tähdentää myös metsähallituksen v. 1905 julkaisema kierto- kirje, jossa metsänhoitoviranomaisia velvoitetaan puhdistushakkuuksia järjestäessään tutkimaan, olisiko tarpeellista tai edullisempaa, että puut metsähallinnon toimesta hakattaisiin ja valmistettaisiin kaupaksi käyviksi puutavaralajeiksi ja sitten myytäisiin valmiina tavarana.

Rautatiehankinnat antoivat yleensä tyydyttäviä tuloksia, mutta hiomopuiden myyminen valtionmetsistä hankintakaupalla herätti epäilyksiä; olihan asia toinen, kun ostotarjousta ei tehnyt valtionlaitos, vaan yksityinen henkilö tai yhtiö. »Mitä hiomopuiden myyntitapaan tulee, niin on suotava, että missä se soveltuu, niitä myydään kokemuksen saavuttamiseksi, myös Metsähallinnon puolesta hakattuina, mutta muuten niitä voidaan edelleenkin myydä ostajan hakattaviksi.» Tämä oli metsähallituksen kanta v. 1906. Tiedetään, että todella eräissä hoitoalueissa jo näihin aikoihin valtion puolesta hankittiinkin hiomopuita, rakennushirsiä, aitauspuita, seipäitä, halkoja ym. yksityisille ostajille. Ratkaiseva vaikutus valtionmetsien hankintojen valtavaan nousuun oli kuitenkin valtion omalla sahatteollisuudella.

Metsähallituksen tammikuun 14. p:nä 1904 tekemän esityksen johdosta senaatti, silmällä pitäen valtionrautateiden puuntarpeen tyydyttämistä, seuraavan lokakuun 24. p:nä määräsi, että rautatiehallituksen tulee, metsähallituksen kanssa asiasta neuvoteltuaan, ja sen laatiman ehdotuksen mukaan rakentaa Siuron rautatieaseman luona pakkoluovutetulle varastopaikalle sahalaitos. Yksikehäinen saha valmistui ja luovutettiin metsähallitukselle v. 1905. Sahan oli määrä valmistaa rautateiden tarvitsemaa lautatavaraa; osa kuusitukeista katsottiin kuitenkin edullisemmaksi myydä pois hiomopuina. Myöhemmin saha sai mm. höyläyskoneen sekä kaksi pikakehää. Vv. 1910—13 hankittiin sahalle valtionmetsistä pino- puutavaran lisäksi vuodessa keskimäärin 42,920 ja vv. 1914—17 keskimäärin 59,274 sahapuuta.

Siuron sahalla saavutetut tulokset antoivat metsähallitukselle aiheen lisätä sahatteollisuuttaan saadakseen puutavaralleen yhä paremman menekin. V. 1908 vuokrattiin Oy. Pankakoskelta Lieksan

joen suussa sijaitseva Kevätniemen saha kolmeksi vuodeksi. Vuokrasopimus sisälsi sellaisen määräyksen, että valtiolla on oikeus vuokrakauden aikana 75,000 markan hinnasta lunastaa itselleen sahan rakennuksineen ynnä siihen kuuluvine alueineen. V. 1909 metsähallitus teki senaattiin esityksen Kevätniemen sahan lunastamisesta sovittuun hintaan. Tähän esitykseen senaatti suostui. Seuraavan vuoden lopulla saha perustuksiaan myöten paloi. Vahinko saatiin kuitenkin vakuutusrahoilla korvatuksi ja uutta sahaa ryhdyttiin heti rakentamaan. V. 1911 valmistui uusi saharakennus. Siinä tuli olemaan yksi yksinkertainen ja yksi kaksinkertainen kehäsaha sekä mm. höyläskone. Vv. 1910—13 hankittiin sahalle valtionmetsistä pinopuutavaran lisäksi vuodessa keskimäärin 74,256 ja vv. 1914—17 81,425 sahapuuta.

Nyt mainittujen sahalaistosten lisäksi, joilla varsinaisen toimintansa ohessa oli tärkeä merkitys valtionrautateiden halkotarpeen hankkijoina, metsähallitus perusti halkolaitoksia eräisiin muihinkin paikkoihin kruununmetsien läheisyyteen. Kun valtionrautateiden puutavarain tarve Savon radan varrella nopeasti lisääntyi, teki metsähallitus senaattiin esityksen sopivan maa-alueen lunastamisesta Sukevan rautatieaseman luota rautateiden tarvetta ja sikäläisistä kruununmetsistä hankittujen puutavaroiden jalostamista varten perustettavalle sahalaistokselle. Senaatti suostui esitykseen ja rakennustöihin ryhdyttiin v. 1909. Sahalaistos valmistui saman vuoden lopulla. Sahalla ei alkuaan ollut kehäsahaa, vaan halkosirkkelin lisäksi pölkky-saha. V. 1910 hankittiin pikakehäsaha ja myöhemmin höyläskone.

V. 1915 annettiin metsähallitukselle määräys hankkia mahdollisimman paljon polttopuita Laatokan pohjoispuolisista kruununmetsistä paitsi valtionrautateiden tarpeiksi, lisäksi Pietarin rajattomalta näyttäneen polttoainekysynnän tyydyttämiseksi. Tämän johdosta metsähallitus rakennutti v. 1916 Salmin pitäjän Alauksun kylästä ostetulle Kaita nimiselle tilalle Uksun halkolaitoksen. Polttopuita hakattiin Uomaan ja Loimolan hoitoalueista v. 1916 yli 112,000 kuutiometriä. Sitä paitsi hakkuutettiin vuoden loppupuolella samoissa sekä lisäksi Soanlähden hoitoalueessa valtionrautateiden tarpeiksi yli 47,000 m³ halkoja ja yli 6,000 ratapölkkyä. Tehdyt hankintasopimukset kävivät kuitenkin halkolaitokselle epäedullisiksi sen vuoksi, että halkojen hinnat 1916 vuoden kuluessa nousivat n. 100 %. V. 1917 hankittiin mm. yli 107,000 kuutiometriä polttopuita ja yli 11,000 ratapölkkyä.

Valtion sahajen tuotanto kohosi nopeasti. Sahoilta luovutetun puutavaran arvo oli miljooniksi markoiksi merkittävä:

v. 1905	0.19	v. 1912	1.11
» 1906	0.17	» 1913	2.45
» 1907	0.32	» 1914	1.39
» 1908	0.43	» 1915	1.23
» 1909	0.68	» 1916	2.11
» 1910	0.89	» 1917	3.43
» 1911	0.92	» 1918	4.11

Oli ilmeistä, että valtionrautatiet eivät tarvinneet näin valtavia puutavaramääriä. Jo v. 1911 esitettiin julkisuudessa vaatimuksia valtionsahojen tuotannon suuntaamiseksi ulkomaisille markkinoille. Tämä kanta oli myös metsähallituksella, samoin senaatilla. Mainittakoon, että kun Kajaanin maanviljelysseuran johtokunta v. 1912 anoi, että paikkakunnalle rakennettaisiin valtiosaha kihlakunnan laajojen kruununmetsien tuotteiden jalostamiseksi, senaatti tämän anomuksen hylkäsi vedoten siihen, että sahalaistoksen perustamiskustannukset nousisivat sangen korkeiksi eikä sahan tuotteita voitaisi kyllin edullisesti saada myydyiksi ulkomaille.

Toimintansa ensi vuosina valtiosahat alkuperäisen tarkoituksensa mukaisesti luovuttivat tuotteensa pääasiallisesti valtionrautateille. Siten tuli v. 1909 Siuron sahan tuotteista (raha-arvosta) 97 %, Kevätniemen sahan tuotteista 93 % valtionrautateille. Lähinnä seuraavina vuosina olivat valtionrautatiet edelleenkin Siuron sahan tuotteiden tärkein ostaja: v. 1910 94 %, v. 1911 93 %. Sen jälkeen suhde nopeasti muuttui: v. 1912 oli rautateiden osuus 52 %, v. 1913 19 %, v. 1914 24 %. Kevätniemen sahan tuotannosta ei v. 1910:kään tullut valtionrautateiden osalle enempää kuin 32 %; v. 1911 aleni määrä 12 %:iin; v. 1912 se oli 26 %, v. 1913 25 %, v. 1914 32 %, v. 1915 42 %, v. 1916 58 %. Sotavuosien aikana tapahtunut nousu johtui luonnollisesti ulkomaille viennin keskeytymisestä.

Valtion sahatuotteiden ulkomaille vienti alkoi v. 1911, jolloin Sukevan sahalla vietiin n. 500 standarttia; seuraavana vuonna kohosi tämän sahan vienti 634 standartiin (28 % tuotannon arvosta). Siuron saha aloitti ulkomaille vientsä v. 1912, samoin Kevätniemen saha. V. 1913 kohosi kolmen valtiosahan vienti yhteensä 8,798 std:iin vastaten yli puolta niiden vuosituotannon arvosta. Ripeän nousun keskeytti maailmansota. V. 1917 vietiin Kevätniemen sahalla Venäjälle vain 728 std.

Mitä vähäisemmäksi valtionrautateiden osuus näiden sahajen tuotannosta supistui, sitä haitallisemmin vaikutti niiden toimintaan epäedullinen sijoitus. Valtiosahathan, vanhaa Evon höyrysahaa lukuun ottamatta, rakennettiin rautateiden tarpeita silmälläpitäen,

kauas sisämaahan, joten valmiit tuotteet oli rautateitse kuljetettava laivaussatamiin. Sahat olivat myöskin liian pieniä sellaisen suur-tuotannon harjoittamiseen, jolle valtion tavattomat raaka-aine-varastot tarjosivat mahdollisuuksia. Valtiovarainvaliokunta esitti-kin mietinnössään v. 1918, että metsähallituksen teollisuuslaitoksien suunnittelu ja hoito eivät ainakaan toistaiseksi näyttäneet johtaneen tyydyttäviin tuloksiin. — V. 1913 tehtyjen arvioiden mukaan oli valtionsahojen arvo 2,347,314: 62 mk ja voitto 33,389: 96 mk. V. 1917 arvioitiin voitto 991,159: 47 mk:ksi.

Jo sodan aikana vaadittiin julkisesti valtion sahaustoiminnan parantamista. Niinpä Suomen Metsänhoitoyhdistyksen kokouksessa 1917 vuoden lopulla aluemetsänhoitaja P. A. Norvasalo huomautti, että valtion tulisi perustaa omia sahalaitoksia Kemijoen suulle. Samaa korosti jo aikaisemmin samana vuonna mm. metsäneuvos T. A. Heikel, joka sitä paitsi piti välttämättömänä, että valtion puunjalostustoimintaan liitetään uusia jalostusmenetelmiä, niin että kaikenlaiselle puulle saadaan käytäntöä. Jo vuotta aikaisemmin oli saman ajatuksen tuonut julki metsänhoitaja Antti Tanttu. Metsähallituksen tiedetäänkin v. 1914 suunnitelleen oimenpiteitä paperipuuta jalostavan teollisuuden edistämiseksi Pohjois-Suomessa. Nämä puuhat keskeytti sota.

Metsänhoidon kehitystä ehkäisivät jatkuvasti samat epäkohdat, joista ennen on ollut puhe. **H a k k u u t** tapahtuivat edelleenkin pääasiallisesti hirrenharsintana, jonka jäljet olivat surkeat varsinkin mäntymetsissä, niissä kun jäljelle jätetyt ala-arvoiset puut suuresti vaikeuttivat uuden metsän syntymistä ja kehitystä. Tilannetta ei ollut omiaan parantamaan se seikka, että hirrenharsinta antoi kuusialikasvoksille vallan varsinaisilla »mäntymailla» s. o. kuivilla kan-kailla, joilla kuusen kasvatusta ei voida pitää taloudellisesti kannattavana. Tämä kokemus taas näyttää johtaneen toisaalla kuusialikasvosten aliarvioimiseenkin, niiden vainoamiseen sellaisissakin tapauksissa, joissa viljava kasvupaikka olisi tarjonnut edullisen tilaisuuden männikön kuusikoksi vaihtamiseen valmista alikasvosta hyväksi käyttäen. V. 1905 joku metsänhoitaja kehoitti jopa »vihaamaan» kuusialikasvoksia.

Tuskin vähemmän turmiollisesti kuin hakkaustapa, hirrenharsinta, vaikuttivat metsien tilaan nyt puheena olevana aikana käytäntöön otetut hankinta- ja konsessiokaupat. Jälkimmäisen epäkohdista nimenomaan metsänhoidollisessa katsannossa on jo edellä ollut puhe. Laajoiksi paisuneet hankintahakkuut kävivät perin tuhoisiksi metsille ensinnäkin sen vuoksi, että niiden suorittamisen ratkaisi yleensä milloin minkin ostajan puuntarve eikä metsän tila.

Metsähallituksen kiertokirjeessä tosin määrättiin, että »hakkauksia on toimitettava nuorennoshakkausten muodossa», mutta tällaisen määräyksen noudattaminen oli mahdotonta, kun hankinta rajoitettiin esimerkiksi pelkästään kuusipaperipuihin, joita oli yhdelle ainoalle ostajalle hakattava 800,000 p-m³. Hankintojen tuhoisa vaikutus johtui toisaalta siitä, että tottumattomat aluemetsänhoitajat jou-tuivat niitä hoitamaan. Varsinkin sotavuosien laajat halkojen han-kinnat paisuivat useimmissa tapauksissa liihakakkauksiksi. Se että näitä hankintoja ei saatu järjestetyiksi metsänhoidon vaatimusten mukaisiksi, johtui monesti siitäkin, että määräykset niiden toimeenpanemisesta saapuivat metsänhoitajalle liian myöhään, usein vasta kevättalvella. — Toiveet, jotka metsähallituksen taholta oli kiin-nitetty hankintahakkuihin valtionmetsien metsänhoidollisen tilan parantajina, jäivät siten suureksi osaksi toteutumatta.

Tällaisen tilanteen vallitessa oli valtionmetsien hoitoon kohdis-tettu ankara arvostelu oikeutettu ja kehitykselle tarpeellinen. Suomen Metsänhoitoyhdistys lausui asian johdosta v. 1917 mm.: »On peittelemättä tunnustettava, että kruununmetsissämme ei ole suuria-kaan aloja, joista voitaisiin sanoa, että ne ovat hyvässä hoidossa. Päinvastoin on kai lausuttava, että enimmäkseen kruununmetsät ovat huonossa hoidossa, ja on sekin ilmituotava, että huonoon tilaan on syynä hyvin laajoilla aloilla huonot hakkuut. — Myöskin niillä aloilla, joissa valtion omat hankinnat ovat liikkuneet, ovat jäljet usein pelot-tavia. Suurimpana vikana on se, että harvoin, jos koskaan on toi-mitettu varsinaisia loppuhakkauksia, uudistusta silmälläpitäen. — Metsähallinnolle kokonaisuudessaan, niin keskusvirastolle kuin pai-kallisille viranomaisille, on asetettava se vaatimus, että todellisia uudistushakkauksia ja nuorennustoimenpiteitä ryhdytään tarmolla kaikkialla kruununmetsissä ajamaan. — Ellei niin käy, johtaa Metsä-hallitus, joka vuosittain julkaisee numeroita kruununmetsätalouden tuottamien tulojen lisääntymisestä osotteeksi näiden metsien talou-den suuresta edistymisestä, yleisöä harhaan.»

Ei olisi oikein kokonaan kieltää metsänhoitajien osuutta huonoon tulokseen. »Paljoa enemmän kuin mitä tähän saakka on tehty, voimme kumminkin hyvällä tahdolla ja rakkaudella metsimme toimittaa nuorennoksen edistämiseksi ja ylipäätään metsien tilan parantami-seksi», lausui v. 1905 muuan kokenut peräpohjalainen valtion metsänhoitaja. Myönnettävä on kuitenkin, että yksityisten valtion metsänhoitajien mahdollisuudet paremman metsänhoidon aikaansaamiseen heidän hallintaansa uskotuissa valtionmetsissä olivat etenkin nyt puheena olevan aikakauden alkuvuosina vähäiset. Esimerkiksi mai-nittakoon seuraava tapaus. Virtain hoitoalueen metsänhoitaja O.

Randelin pyysi kevättalvella 1902 metsähallitukselta lupaa saada sahapuuhakkuun jälkeen toimittaa puhdistushakkuu ja anoi sitä varten määrärahaa. Metsähallitus ei anomukseen suostunut siitä huolimatta, että asianomainen ylimetsänhoitaja sitä lämpimästi puolsi. Kun metsähallituksen päällikkö pian tämän jälkeen vaihtui, jätti Randelin uuden anomuksen. Tulos oli nytkin kielteinen, mikä ei suinkaan johtunut siitä, että ylitirehtööri olisi henkilökohtaisesti tahtonut hanketta vastustaa. Vasta sitten, kun senaattori Fellman oli antanut myöntymyksensä, sai Randelin 2,000 markan määrärahan käytettäväksi sanottuun tarkoitukseen, mutta nimellisesti »kuivien puiden ja maapuiden hakkaamiseen.»

Metsähallitus ei tietenkään ollut välinpitämätön sen hoitoon uskottujen metsien tilasta. V. 1905 toimittamassaan kiertokirjeessä se antoi leimauksen ja hakkauksen järjestämisestä yksityiskohtaisia ohjeita, joissa kosketeltiin mm. hiomo- ja polttopuiden hakkausta sekä korostettiin metsänhoidollisten näkökohtien huomioon ottamisen tärkeyttä. Kiertokirjeessä sanotaan: »Jokaisen hakkauksen jälkeen on huolellisesti tutkittava, missä määrin puhdistushakkausta tarvitaan metsänuudistuksen edistämiseksi sekä millä lailla se on toimitettava». Myöskin ennen mainitussa, v. 1906 metsähallituksessa pidetyssä neuvottelukokouksessa keskusteltiin pitkälti siitä, miten hiomopuut olisi metsänhoidollisia näkökohtia silmälläpitäen hakattava. Keskustelussa esitti ylitirehtöörin apulainen Ehrström mm. sen mielipiteen, että tasaikäisiä kuusimetsiä uudistettaessa olisi käytettävä schwarzwaldilaista lohkoharsintaa. — Luontaisen uudistumisen edistämiseksi metsänhoitajamme jo 25—30 vuotta sitten suosittelivat tulen käyttöä. Parempana keinona pitivät jotkut kuitenkin maanpinnan paikottaista auki repimistä varsinkin siksi, että siemenpuiden varjeleminen kulotusaloilla tuotti vaikeuksia.

Jos valtionmetsien luontainen uudistuminen oli sopimattomien hakkaustapojen ja hakkausalojen raivaamatta jättämisen vuoksi heikkoa, oli keinollisella metsän uudistamisella käytännössä vieläkin vähemmän merkitystä. Metsähallitus, joka teki vuosikertomuksissaan laajasti selkoa suoritetuista metsän kylvö- ja istutus-samoin kuin taimitarhatöistä, ilmoitti pitävänsä »keinollisia metsänuudistustöitä kruununmetsissä, etenkin mitä ulkomaisiin puulajeihin tulee, toistaiseksi enemmän kokeilu-töinä».

Metsänviljelyksiä toimitettiin 1900-luvun alkuvuosina pääasiallisesti Turun—Hämeen läänien ja Viipurin—Mikkelin läänien tarkastuspiireissä sekä Evon ja Vesijaon kruununpuistoissa. Vähäisiä kylvöjä ja istutuksia suoritettiin yleisesti muuallakin ja vuosien ku-

luessa yhä enenevässä määrässä. Päähuomio kohdistettiin luonnollisesti männyn uudistamiseen, mikä tapahtui sekä kylvämällä että, varsinkin Pällilän kruununpuistossa, istuttamalla. Kuustakin uudistettiin jonkin verran keinollisesti, mutta ensi aikoina pelkästään kylvämällä. Aivan vähäisiä istutuskokeita lukuun ottamatta saataneen vuotta 1906 pitää valtionmetsissä toimitettujen kuusen istutustöiden varsinaisena alkuna. Silloin istutettiin n. 8,000 kuusen tainta pääasiallisesti — kuivalle kankaalle. Kuusta suositumpia olivat viljelyskokeissa ulkomaiset havupuut, etenkin lehtikuusi. V. 1906 kylvettiin valtionmetsissä mäntyä 216, kuusta 9 ja muita puulajeja 9 kg. Männyn taimia istutettiin 646,000, kuusen edellä mainittu määrä, 8,000, ja muiden havupuiden taimia 36,000 kpl.

5-vuotiskausina 1907—11 ja 1912—16 valtionmetsissä toimitetuista kylvö- ja istutustöistä esitetään seuraavassa muutamia lukuja.

Aika	Metsänvilj. ala: ha		Kylvetty, siementä: kg			Istutettu, taimia		
	Kylvöala	Istutusala	Mäntyä	Kuusta	Muita	Mäntyä	Kuusta	Muita
1907—11....	1 634	628	1 511	95	189	849 000	258 000	458 000
1912—16....	5 786	820	5 006	683	7	3 489 000	207 000	356 000

Taulukosta havaitaan männyn ja kuusen kylvön sekä männyn istutuksen kymmenen vuoden kuluessa huomattavasti lisääntyneen. Huomio kiintyy lisäksi erikoisesti siihen, että mäntyä istutettiin monin verroin enemmän kuin kuusta ja että kuusta edelleenkin uudistettiin runsaammin kylvämällä kuin istuttamalla. Metsien kylvö- ja istutustöistä aiheutui, siementen ja taimien hinta mukaan luettuna, 5-vuotiskautena 1912—16 menoja 186,000 markkaa.

Taimitarhoihin kylvettiin v. 1906 kaikenkaikkiaan 25 kg siementä; koulutettujen taimien lukumäärä nousi samana vuonna 328,000:een. 5-vuotiskautena 1907—11 kylvettiin valtion metsätaimitarhoissa siementä kaikenkaikkiaan 412 kg ja koulutettiin 600,000 tainta. 5-vuotiskautena 1912—16 olivat vastaavat luvut 1,085 ja 1,160,000; kokonaiskustannukset nousivat 45,000 mk:aan. Taimitarhatoiminta oli siis 10 vuoden kuluessa sangen huomattavasti edistynyt. V. 1916 oli valtion taimitarhoja 41 ja niiden yhteinen pinta-ala 8 ha.

Männyn ja kuusen käpyjä karistettiin 5-vuotiskautena 1912—16 valtion metsähallinnon toimesta 20,700 hl.

Varsinaisia kasvatushakkuuksia ei määrärahan puutteen vuoksi toimitettu muuta kuin nimeksi. Ne sijoitettiin etenkin

maanteiden varsilla sijaitseviin metsiin. Enimmin suoritettiin metsänhoidollisia nuoren metsän harvennushakkauksia oppilasvoimilla Evon ja muiden metsänvartijakoulujen metsissä. Tavallisempi oli sellainen hakkuu, jossa nuori havumetsä »vapautettiin» sen seassa kasvavista lehtipuista. Puhdistushakkauksista ja niiden merkityksestä on ennen tehty selkoa.

On vielä syytä korostaa, että valtionmetsien epätydyttävä metsänhoidollinen tila johtui pääasiallisesti tarpeellisten määrärahojen puutteesta. V. 1916 metsänhoitoon uhrattiin valtionmailla 32 penniä kasvullisen metsämaan hehtaaria kohti. Ja tällöinkin on metsänhoidoksi luettu mm. metsän leimaaminen, hakkuun valvonta, metsänarvioiminen ja metsänjärjestely, rajain avaaminen, teitten, polkujen ja siltain ylläpito ja teko, osa lauttaus- ja uittoväylien perkauksista, ylimääräinen vartioiminen, rakennustyöt ja vesiperäisten maitten kuivattaminen. On kai myönnettävä, että keinolliseen metsän uudistamiseen ja varsinkin ulkomaisten puulajien viljelyyn uhrattiin suhteettoman suuri osa metsänhoidon määrärahasta, tätä toimintaa kun harjoitettiin metsähallituksen selityksen mukaan »toistaiseksi enemmän kokeilutöinä». Kuitenkaan eivät taimitarhoista ja metsänviljelyksistä aiheutuneet kustannukset kohonneet muuta kuin 0.16 %:iin metsähallinnon tuloista.

Se työ, jota Suomen Metsänhoitoyhdistyksen piirissä oli jo vuosikymmenien kuluessa tehty nimenomaan valtionmetsien metsänhoidollisen tilan parantamiseksi, oli erinomaisen suuriarvoinen. V. 1909 perustettiin Suomen Metsätieteellinen Seura. Perustajansa ja henkisen johtajansa prof. A. K. C a j a n d e r i n viitoittamaa suuntaa noudattaen tämä elinvoimainen järjestö lyhyessä ajassa ennätti rakentaa maamme metsätieteelliselle tutkimukselle ja samalla metsänhoidon käytännölliselle kehittämiselle kestäviä perustuksia. Cajanderin itsensä luoma kuuluisa metsätyyppijako sovellettiin valtion metsätaloudessa käytäntöön jo v. 1914, jolloin luontaiset metsätyypit otettiin valtionmetsien luokittelun pohjaksi.

Suonkuivaustyöt. Valtion metsämailla toimitetut vesiperäisten maiden ojitukset tarkoittivat varhemmin pääasiallisesti, kuten jo on mainittu, kruununmaiden asukkaille kuuluneiden veden vaivaamien peltojen ja niittyjen kunnostamista.

Metsätaloudellisen kehityksen seurauksena sai suonkuivaustoiminta metsänparannustoimenpiteenäkin merkitystä. Kruunun metsäkomitea esitti mietinnössään v. 1900, että vähäisiä ojitustöitä olisi metsänkasvatusta silmällä pitäen toimitettava, mikäli se perusteellisen tutkimuksen jälkeen havaitaan taloudellisesti edulliseksi. Ensimmäiset

mäiset valtionmailla kokonaan metsänhoidollisia näkökohtia silmällä pitäen suoritettavat ojitustyöt lienevät olleet ne, jotka Saarijärven hoitoalueen nevoilla toimitettiin kokeiksi vv. 1903 ja 1904. Järjestelmälliseen soiden kuivattamiseen metsän kasvatusta varten ryhdyttiin valtion toimesta kuitenkin vasta v. 1908, jolloin senaatti metsähallituksen esityksestä suostui siihen, että sanotun vuoden huhtikuusta 1910 vuoden loppuun asti saatiin palkata kaksi metsänhoitajaa valtionmailla olevien vesiperäisten maiden tutkimista varten. Näiden suonkuivausmetsänhoitajien ensimmäisenä tehtävänä oli Vuohijoen valtionpuistossa sijaitsevan Jaakkoinson (kuuluu nykyisin Metsätieteellisen tutkimuslaitoksen Vilppulan kokeilualueeseen) kuivattamissuunnitelman laatiminen.

V. 1909 lähettämässään kiertokirjeessä metsähallitus antoi lähemmät ohjeet suonkuivausmetsänhoitajille. Heidän tehtäväkseen tuli valtion metsämailla olevien vesiperäisten ja soistuneiden maiden tutkiminen sekä täydellisten ehdotusten teko tämmöisten maiden kuivattamiseksi tai soistumisen ehkäisemiseksi. Alkuaan oli tarkoituksena uskoa suunnitelmien toteuttaminen aluemetsänhoitajien huoleksi. Käytännössä kuitenkin kaivutyönkin enimmäkseen hoitivat suonkuivausmetsänhoitajat. Tämä herätti aluemetsänhoitajien keskuudessa tyytymättömyyttä, he kun siten usein joutuivat vain sivusta seuraamaan omien hoitoalueittensa soilla suoritettuja töitä.

V. 1910 lisättiin suonkuivausmetsänhoitajien luku 3:ksi ja senaatti oikeutti metsähallituksen palkkaamaan heidät edelleen 1913 vuoden loppuun sekä lisäämään heidän lukumääränsä tänä aikana 4:ksi. Mainitun määrävuoden alkupuolella metsähallitus ehdotti, että keskusvirastoon otettaisiin seuraavan vuoden alusta vakinaiseksi 5 suonkuivausmetsänhoitajaa. Senaatti ei tätä esitystä hyväksynyt, mutta oikeutti metsähallituksen samoin ehdoin kuin siihenkin asti kolmeksi vuodeksi eteenpäin palkkaamaan 5 suonkuivausmetsänhoitajaa. Uhkaavan työnpuutteen torjumiseksi senaatti v. 1917 metsähallituksen esityksestä myönsi 3.4 milj. mk varatöinä suoritettavia suonkuivaustöitä varten. Samalla palkattiin vielä 6:s suonkuivausmetsänhoitaja.

V. 1913 senaatille jättämässään mietinnössä valtiovarainvaliokunta esitti käsityksensä, että valtion metsämaitten suonkuivaustöitä olisi laajennettava ja suuresti joudutettava. Tämän johdosta metsähallitus huomautti, että ne vuodet, joiden aikana suonkuivaustöitä metsän kasvun edistämiseksi oli toimitettu, olivat osittain katsottavat jonkinlaiseksi valmistusajaksi. Metsähallitus oli hankkinut tarpeellista kokemusta tällä tärkeällä työalalla ja saanut kasvate-

tuksi päteviä suonkuivausmetsänhoitajia. Edelleen metsähallitus katsoi omasta puolestaan olevansa valmis järjestämään ja tarvittaessa laajentamaan metsänkasvun edistämiseen tähtävää suonkuivaustoimintaa edellyttäen, että tehty esitys suonkuivausmetsänhoitaja-virkojen järjestämiseksi ja vakinaistuttamiseksi hyväksytään.

Samoin kuin prof. Cajanderin selittämät metsätyypit otettiin v. 1914 valtionmetsien kovien maiden luokittelun pohjaksi, samoin hänen määrittelemänsä suotyyppit tulivat metsähallinnon suonkuivaustöissä käytäntöön jo v. 1911. Tällä tavoin saatiin käytännöllinen ja luotettava pohja näiden töiden teknilliselle suunnittelulle ja kannattavuuslaskelmille.

Vv. 1908—17 tutkittiin suonkuivausmetsänhoitajien toimesta 157,000 ha vesiperäisiä maita, laadittiin ojitussuunnitelmia 42,000 ha:lle ja kaivatettiin oja n. 1,391 kilometriä, mikä vastaa yli 16,000 ha:n kuivatusalaa. Samana aikana kaivatettiin hoitoalueiden henkilökunnan toimesta 287 km suo-ojaa ja perattiin luonnonpuroja 324 km.

Uittoväylät ja lauttauskysymys. Suuremmat uittoväylien kunnostamistyöt suoritettiin nyt puheena olevana aikana valtion metsäalueilla tie- ja vesirakennusten ylihallitus, kun taas pienten väylien perkauksista huolehtivat monissa tapauksissa metsähallituksen alaiset metsänhoitajat. Aiemmin yleisesti käytetty tapa, uittoväylien kunnostamistöiden jättäminen puutavaran ostajien huoleksi, ei kuten ennen on mainittu, johtanut pysyvää tarvetta tyydyttävien väylien aikaansaamiseen. Valtiolle osoittautui tämä vanhempi järjestelmä senkin vuoksi epäedulliseksi, että puiden ostajat hintatarjouksia tehdessään saivat uittoväylien kuntoonsaattamiskustannuksien varjolla hankituksi kohtuuttoman suuria alennuksia ostamiensa puiden hinnoista. Koska metsänhoitajilta yleensä puuttui uittoväylätöissä tarvittavia teknillisiä tietoja ja kokemusta, metsähallitus v. 1911 esitti senaatille, että sen käytettäväksi palkattaisiin tällä alalla pätevä henkilö, joka tarpeen vaatiessa voisi avustaa metsänhoitajia näissä töissä. Senaatti suostui esitykseen.

Vv. 1911—17 perattiin metsähallinnon toimesta uittoväyliä, jokia ja puroja, n. 452 km, kaivettiin uitto-oja n. 18 km, rakennettiin uusia uittoruuhia 30, pituudeltaan yhteensä yli 1,200 m, uusia säästö-patoja 147 kpl. ja uusia ohjepatoja 3,063 m.

1909 vuoden lopulla esitti senaatin talousosaston siviilitoimituskunta, että lautattavan puutavaran kuorimispaikko poistettaisiin, mutta että puuliikkeet suorittaisivat määrätyn korvauksen puiden kuljetuksesta kalakannalle aiheutuneista vahingoista. Kun metsähallituksen oli tämän esityksen johdosta annettava lausuntonsa,

se tiedusteli useiden eri puolilla maata toimineiden metsänhoitomiesten sekä suurimpien ja tärkeimpien uittoväylien päälliköiden mielipiteitä kysymyksen suhteen. Nämä ammattimiehet olivat yleensä sitä mieltä, että koska kerran ei ollut voitu esittää todisteita, että kuorimaton puutavara olisi kalastukselle vahingollisempi kuin kuorittu, olisi kuorimispaikko ainakin, mikäli se koskee yksivuotista uittoa, poistettava, ilman että uittajat silti olisivat velvoitetut suorittamaan maksuja kalastuksen hyväksi. Metsähallitus omaksui tässä asiassa saman kannan sekä ehdotti v. 1910, että toimitettaisiin kysymystä selvittävä tutkimus.

Metsäntuotteiden lauttaamista koskevien vv. 1873 ja 1875 annettujen asetusten mukaan lauttaussääntöjen julkaiseminen määrättiin metsähallituksen tehtäväksi. 1902 vuoden vesioikeuslain toimeenpanoasetus taas velvoitti metsähallituksen ryhtymään toimenpiteisiin lauttaussäännön saamiseksi vesistöille, joita varten ei sellaista vielä ollut olemassa ja joilla lauttaus tuli järjestettäväksi. Vv. 1874—1916 metsähallitus painatti 236 lauttaussääntöä.

Valtion metsämaiden käyttö. Valtion metsämaiden pinta-ala arvioitiin, vedet mukaan luettuina, v. 1902 n. 13,581,000 ha:ksi, v. 1916 12,449,000 ha:ksi. Kruununpuistojen pinta-ala oli samoina vuosina 976,941 ja 2,514,595 ha. Valtionmaiden pinta-alaa vähensivät etenkin uudistilojen erottamiset. Lisäalueita taas saatiin metsämaiden ostojen kautta. Valtio osti itselleen uusia metsämaita vv. 1877—1916 n. 94,900 ha, maksaen siitä 2.7 milj. mk. Suurin osa ostoista, n. 70,000 ha käsittävä, sijoittui ajanjaksoon 1877—95.

Oli luonnollista, että 1892 vuoden uudistaloasetus (vrt. s. 52) herätti valtion metsänhoitajien keskuudessa tyytymättömyyttä. Myöskin maanmittarien piireissä sitä yleisesti moitittiin. Tämän asetuksen piti edistää uudisasutusta, mutta tekemällä viljelyskelpoisten maa-alojen erottamisen kruununmaista perin mutkikkaaksi ja aikaa vieväksi, se päinvastoin ehkäisi uudisasutuksen syntymistä muualla paitsi Lapissa, jossa asetuksen perusteella muodostettiin muutama sata uudistaloa. Lapin uudistilat taas eivät yleensä lainkaan vastanneet tarkoitustaan. Ne joutuivat enemmän palvelemaan keinottelua kuin asutusta. Kun puita uudistilan alueelta huutokaupattiin, sai tilan omistaja usein yksin tehdä niistä tarjouksensa. Kilpailua ei syntynyt, sillä puutavarayhtiö, jolle tilan omistaja oli luvannut puut myydä, ei tietenkään tarjouksillaan mennyt nostamaan hintoja. Huutokaupan jälkeen tilanomistaja saattoi ostamistaan puista saada yhtiöltä kaksinkertaisen hinnan. Lapin uudistalot muuttuivat siten

nopeasti omistajaa vaihtavaksi kauppatavaraksi. Kruunun metsätorpparien innokkaat itsenäistymispyrkimykset eivät sen vuoksi yleensä pohjautuneetkaan terveeseen viljelysharrastukseen, vaan useimmissa tapauksissa metsillä keinottelemisen mahdollisuuteen. Pohjois-Suomen uudistaloista oli jo sotavuosina suuri osa joutunut puutavarayhtiöiden haltuun tai autioiksi.

Keski- ja Etelä-Suomen valtionmailla oli kruunun metsätorpparien itsenäisyyspyrkimys yhtä elävä kuin pohjoisempana, eikä sille metsähallinnon taholta asetettu esteitä, mikäli itsenäistyville uudistiloille ei yritetty varata maata enemmän kuin mitä voimaperäistä maanviljelystä ja tarvepuiden saantia varten metsää järkiperaisesti hoitaen ja säästävästi käyttäen oli tarpeellista. Kruunun metsätorppien perustamisoikeuksia ei Etelä-Suomen suhteellisesti vähäisillä valtion metsäalueilla kernaasti enää myönnetty. Sen sijaan vuokrattiin valtionmaan asukkaiksi pyrkiville palstoja, joihin he olivat oikeutetut rakentamaan asumuksensa. Tällaiset asuntotilat näytettyivät sangen halutuiksi Pohjois-Suomessakin. Asuntotilajärjestelmää käytettäessä välttyttiin eräistä torpparijärjestelmään liittyvistä epäkohdista. Torpparien oikeus vapaan polttopuun saantiin johti melkoiseen puun tuhlaukseen ja heidän vapaa laiduntamisoikeutensa tuotti metsille paljon vahinkoa. Asuntotilallisille sitä vastoin ei myönnetty oikeutta maksuttomaan metsän käyttöön eikä liioin laiduntamisoikeutta.

Metsähallinnon taholla toivottiin näihin aikoihin yleisesti kruunun metsätorppien itsenäistymistä. Torpat antoivat metsänhoitoviranomaisille paljon ja monenlaisia tehtäviä, jotka estivät heitä riittävässä määrässä käyttämästä aikaansa varsinaisiin metsätöihin. Ja kuitenkin ei valtio tosiasiallisesti saanut mitään voittoa metsätorpistaan. Esim. v. 1904 ne suorittivat valtiolle veromaksuina kaikenkaikkiaan 43,238: 82, mutta saivat ilmaiseksi puutavaraa vähintään 150,000 markan arvosta.

Kun tilattoman väestön alakomitean mietintö kruununmaitten asuttamisesta v. 1904 ilmestyi, todettiin, että siihen oli sisällytetty eräitä metsänhoitajien näkökantaa vastaavia ehdotuksia. Mietinnön mukaan olisi sopivat kruunun liikamaat vuokrattava yksityisille joko viljelys- tai asuntotiloiksi. Vesiperäisiä maita olisi kuivatettava valtion kustannuksella ja luovutettava sitten viljeltäviksi. Näiden töiden toimittaminen ja tilojen vastainen valvominen olisi jätettävä uudelle keskusvirastolle, asutushallitukselle, ja sen alaisille paikallislautakunnille. Metsämaata ei missään tapauksessa olisi luovutettava enempää, kuin mitä tilan kotitarpeen tyydyttämiseen tarvitaan.

Kun uudisasutuksen varjossa tapahtunutta metsäkeinottelua pyrittiin viranomaisten taholta torjumaan, uudistui sama virka-

miesten, ennen kaikkea metsänhoitajien ahdistelu ja parjaus, jota useaan otteeseen oli jo aikaisemmin esiintynyt. Mutta tilanne kävi nyt entistä pahemmaksi sen johdosta, että torppariväestössämme syntynyt ja ylläpidetty tyytymättömyys tarjosi voimallisia uhkaavina esiintyneille kumouksellisille aineksille. Yhä äänekkäämmin vaadittiin, että kruununmaat on asutusta ja viljelystä varten ilmaiseksi luovutettava torppareille. Joulukuussa 1913 kokoontui Parkanossa joukko kruunun metsätorppareita, jotka päättivät anoa senaatilta, että heidän torppansa, kaikkiaan 256, muutettaisiin verotiloiksi. Turhaan kokouksessa läsnä olleet metsänhoitajat selittivät, että torpparien esityksellä ei ollut toteutumisen mahdollisuutta, koska kaikki kyseenä olevat valtionmaat oli julistettu kruununpuistoiksi.

Valitettavasti julkinen sana nytkin monesti osoitti hämmästyttävää arvostelukyvyn puutetta tai toisaalla teki itsensä syypääksi tarkoitukselliseen yksipuolisuuteen ja tosiasiajn vääristelyyn. Kaksi suomalaista kirjailijaaakin, Väinö Kataja ja Ilmari Kianto alisti kynänsä halpahintaisen demagogian palvelukseen — muutamia vuosia ennen punakapinaa. Minkälaatuisesta »taiteesta» tässä on kysymys, selviää seuraavasta Katajan »Kruununtorppari» nimisen kirjan otteesta:

»Vaen sen minä sanon, että syy on sitten näissä pikku herroissa — vorst-mestareissa — ei sitä keisari tiedä, että leivän suusta vievät kovan korven muokkaajalta. Metsäherrat! Ne ovat juuri niitä herroja, joita hallitus elättää lystikseen. Ymmärtäväiset miehet sanovat, että viikossa oikea kynämies kirjottaa sen, mitä metsäherrat kokonaisuena vuotena — — — eikä muuta työtä kuin viheltää — — —.»

Epäkohtia oli kieltämättä olemassa puolin ja toisin ja ne kaipaivat pikaista korjausta. Hetkeäkään liian aikaiseen ei eduskunta 1913 vuoden valtiopäivillä tuonut julki toivomustaan, »että Hallitus ryhtyisi sellaisiin toimenpiteisiin, jotka, samalla kun ne turvaavat valtion metsäpääoman säilymistä, edistävät kruununmetsissä olevien viljelyskelpoisten alojen viljelykseen saattamista».

Kruunun metsätorppien luku oli v. 1914 4,417 ja v. 1917 4,547.

Virkatalojen metsänhoidosta huolehti 3 metsähallituksen alaista virkatalojen metsänhoitajaa. Useimpien virkatalojen metsissä oli järkiperaisien metsänhoidon edellyttämä jako toimitettu jo nyt puheena olevan aikakauden alussa. Metsänhoito oli järjestämättä vain sellaisilla vuokralle annetuilla virkataloilla, joille metsänhoitosuunnitelmaa ei keskeneräisen isonjaon järjestelyn vuoksi voitu laatia. Virkatalometsänhoitajien toiminta keskittyi joka 10. vuotena kullakin virkatalolla toimitettuun metsänhoidon tarkastukseen, jossa

tarkastettiin metsän tila ja hoito sekä laadittiin metsän hoito- ja käyttämissuunnitelma seuraavan 10-vuotiskauden ajaksi.

Virkatalolle erotettiin yleensä ns. hakamaaksi metsää kasvava alue asumuksen läheltä. Vakiintuneen tavan mukaan virkatalon haltija sai jotakuinkin vapaasti käyttää hakamaalla kasvavaa metsää. Saatuaan sillä tavoin kotitarvepuunsa tai melkoisen osan niistä hän monesti möi koko vuosilohkonsa tai osan siitä ja siten hankki itselleen ansiotonta tuloa, joka ehkä nousi vuotuista vuokramaksua huomattavasti korkeammaksi. Tällainen yleiseksi käynyt keinottelu antoi 1913 vuoden virkatalokomitealle aiheen esittää, että virkatalojen vuokraajien metsänkäyttöoikeutta vastaisuudessa supistettaisiin, virkatalometsien hoito tulisi välittömästi metsähallituksen alaiseksi ja metsän myyntioikeus pidätettäisiin valtiolle. Nämä esitykset toteutettiinkin 1915 vuoden virkataloasetuksissa. Aikaisemmin vuokralle annettujen virkatalojen suhteen noudatettiin vanhoja asetuksia. Tammikuussa 1915 annetun asetuksen mukaan on virkataloista lohkottu viljelys- ja asuntotiloja.

Sotilas- ja siviilivirkataloilta luovutettiin valtion, vuokraajan tai valtion ja vuokraajan yhteislaskuun seuraavia rahamääriä vastaavat puumäärät: 5-vuotiskautena 1907—11 1.2 milj. mk; 1912—16 2.7 milj. mk. Metsänviljelyksiä koskevat luvut kuvastavat varsin huomattavaa kehitystä:

	1907—11	1912—16
Kylvöalat, ha		
täydellistä kylvöä	162	375
apukylvöä	1,120	1,103
Istutusalat, ha	125	256
Kylvetty siementä, kg		
mäntyä	532	985
kuusta	571	385
Istutettu taimia, kpl.		
mäntyä	159,000	226,000
kuusta	134,000	476,000
muita puulajeja	—	18,000

Kun näitä lukuja verrataan s. 97 esitettyihin, varsinaisia valtionmetsiä koskeviin, huomataan, kuinka monin verroin voimaperäisempää metsänhoito oli virkataloalueilla. Edelleen havaitaan, että virkataloilla kuusen viljelyksellä oli suhteellisesti paljon suurempi merkitys kuin varsinaisissa valtionmetsissä, mikä onkin varsin luonnollista, virkatalometsät kun ovat huomattavasti parempia, siis suurelta osaltaan kuuselle varattavia. Lähinnä samasta syystä johtuu, että kun varsinaisissa valtionmetsissä toimitetuissa metsänistutuksissa kuusen taimien osuus oli käytettyjen männyn taimien määrään verrattuna

varsin vähäinen, virkatalometsissä käytettyjen kuusen taimien määrä jo 1907—11 oli vain vähäsen pienempi kuin männyn taimien ja 1912—16 enemmän kuin toisen verran suurempi. — Virkatalojen metsänviljelyksiä osoittavista luvuista kuvastuu selvästi vanhentuneiden käsitysten väistyminen uusien, ajanmukaisten tieltä.

Kirkollisvirkataloille laativat metsänhoitosuunnitelmia metsähallituksen näihin töihin asettamat metsänhoitajat, joista vakinaisia oli 3. Varsinaisesta metsänhoidosta sitä vastoin oli 1892 vuoden asetuksen perusteella asianomaisen papin huolehdittava. Tosiasiallisesti metsähallitus kuitenkin sai vuosi vuodelta yhä enemmän ulotetuksi vaikutustaan näiden metsien hoitoonkin. Siten metsähallituksen taholta myötävaikutettiin siihen, että kirkollisvirkatalojen metsien käsittelyssä alettiin entistä enemmän käyttää päteviä metsäyönjohtajia. Niillä virkataloilla taas, joilla ei tämänlaatuisen ammattiapuun turvauduttu, toimitettiin varsinaisten, 10-vuosittain toistuvien metsänhoidon tarkastusten välillä usein ylimääräisiä tarkastuksia.

Metsänvartijat ja metsäyönjohtajat. Valtion metsätalouden ripeän kehityksen luomaa taustaa vastaan esiintyivät metsänvartijajärjestelmän jo aiemmin todetut epäkohdat, ammattitietojen puute ja heikko taloudellinen asema, yhä räikeämpinä. V. 1907 metsähallitus esitti senaatille, että valtion metsänvartijalaitos järjestettäisiin uudelleen. Senaatin hyväksyttyä tämän esityksen uusi järjestelmä toteutettiin Oulun läänissä 1908 vuoden alussa ja maan muissa osissa puolitoista vuotta myöhemmin. Valtionmetsiin asetettiin 777 vakinaista metsänvartijaa, joilla kullakin on oma rajoitettu piirinsä. Palkka, joka torpan lisäksi oli ollut 2—5 tynnyriä viljaa ja 20—100 mk rahaa, määrättiin 350 mk:ksi, 50 mk:n korotuksin 5:n, 10:n ja 15 vuoden palvelusajan jälkeen. Eräillä seuduilla oli palkka, korkeampien elantokustannusten takia, vahvistettu korkeammaksi, esim. Viipurin läänissä 400—600 mk:ksi. Siinä tapauksessa että valtion puolesta ei ollut asuntoa, annettiin 100 mk:n vuokratyösuhde. Näin oli siis melkoinen parannus saatu metsänvartijoiden taloudelliseen asemaan.

Vaikeammin on ollut järjestettävissä kysymys ammattitaidon lisäämisestä. Koulun käyneitä metsänvartijoita eli metsäyönjohtajia ei valtion metsänvartijan paikoille huonon palkkauksen vuoksi juuri saatu houkutelluiksi, ei edes äsken mainitun metsänvartijoiden aseman parannuksen jälkeen. Vuodesta vuoteen oli tyydyttävä koulunkäymättömien metsänvartijoiden peräti puutteelliseen apuun, kun senaatti ei myöntänyt korkeampien palkkojen maksami-

seen ammattimiehille. Ylitirehtööri Hannikainen antoi kuitenkin jo v. 1904 toiveita asian järjestymisestä mainiten, ettei metsähallitus pitänyt mahdollisena, että vastaisuudessa saataisiin kaikki metsänvartijat korvatuiksi ammattitaitoisilla metsätyönjohtajilla. V. 1906 metsähallitus esittikin senaatille, että päteviä metsätyönjohtajia, joille maksettaisiin korkeampi palkka kuin metsänvartijoille, saataisiin ottaa jokaiseen hoitoalueeseen vähintään kaksi eli yhteensä n. 200. Tämä esitys tuli korkeimmassa paikassa sikäli hyväksytyksi, että 1907 vuoden alusta saatiin vähitellen vakinaiselle palkkauskannalle asettaa korkeintaan 40 metsänvartijakoulun suorittanutta metsänvartijaa metsähallituksen käytettäväksi työnjohtajina avustamaan metsänhoitajia. Palkkaukseksi määrättiin 600 mk:n palkka ja 400 mk:n, Lapissa 500 mk:n, palkkio sekä kaikille 100 mk:n vuokra-
 raha. V. 1908 vahvistetussa johtosäännössä määriteltiin valtion metsätyönjohtajien velvollisuudet ja oikeudet.

Mitä suuremmaksi metsätyönjohtajien kysyntä kasvoi, sitä välttämättömämmäksi kävi uusien metsänvartija- eli metsäkoulujen perustaminen. Marraskuussa 1903 aloitti Tuomarniemen virkatalon maille, Ätsärin pitäjään, perustettu metsäkoulu toimintansa. Oppilaksi pyrki 147 nuorukaista. Heistä otettiin kouluun 15 ja vuoden kuluttua jälleen 15; siten saatiin oppilasmäärä täysilukuiseksi. V. 1904 perustettiin Nikkarilan metsäkoulu samanimisen, Pieksämäellä sijaitsevan virkatalon alueelle ja Rovaniemen metsäkoulu Klemetin metsänvartijatilalle Muurolan hoitoalueeseen, 20 km Rovaniemestä etelään. — Kaikkien näiden koulujen kurssi on, kuten Evon metsäkoulun, 2-vuotinen.

V. 1907 metsähallitus esitti senaatille, että Söderkullan tilalle Sipoon pitäjään perustettaisiin ruotsinkielinen, 1-vuotinen metsäkoulu korkeintaan 12 oppilasta varten. Senaatin suostuttua tähän esitykseen kouluun otettiin ensimmäiset oppilaat syksyllä 1908.

Valmiiden metsätyönjohtajien ammattipätevyyden ylläpitoa ja kehittämistä varten pidettiin ammattipiireissä jatkokurssien järjestämistä tarpeellisena. Metsähallituksen neuvottelukokouksessa 1906 päätettiin, että vielä saman vuoden talven kuluessa järjestetään 10-päiväiset metsänhoidolliset jatkokurssit metsätyönjohtajille. Näihin kurssiin, jotka pidettiin Evon metsäkoululla ja joita varten senaatti myönsi 260 mk:n avustuksen, osallistui 19 henkilöä.

Samanaikaisesti kuin valtio alkoi omiin metsiinsä sijoittaa entistä enemmän metsätyönjohtajia, lisääntyi näiden ammattimiesten kysyntä yksityismetsätaloudenkin taholla. Puute metsätyönjohtajista alkoi käydä kroonilliseksi, ja siitä joutui lähinnä valtio kärsi-

mään, koska sen maksamat palkat vielä nytkin jäivät alemmiksi, kuin mitä puutavarayhtiöiden taholta tarjottiin. Näytti siis tarpeen vaatimalta yhä lisätä metsäkoulujen lukua. Johtaja Arvid Borg kirjoitti 1917 vuoden lopulla: »Metsäkouluja, samaa mallia kuin nykyiset 2-vuotiset metsänvartijakoulumme, tarvitaan siis lisäksi useita, sanokaamme nyt aluksi 4 á 5 koulua.» 1918 vuoden lopulla Suomen Metsänhoitoyhdistys Tapio esitti metsähallitukselle, »että yksityismetsätaloudenkin tarpeita silmällä pitäen nykyisten 2-vuotisten metsänvartijakoulujen oppilasmäärää lisätään ja uusia samanlaisia kouluja tarpeen mukaan perustetaan». Metsäkouluja olikin jo 1917 vuoden lopulla laajennettu niin, että ne saattoivat ottaa uusia oppilaita yhteensä 30 enemmän kuin ennen. Vapaussodan kynnyksellä, tammikuussa 1918 metsähallitus sitä paitsi kutsui metsäkoulujen opettajia neuvottelemaan mm. uudesta ohjesäännöstä ja oppilasmäärien lisäämisestä.

V. 1906 esitti Tuomarniemen metsäkoulun johtaja A. E. Nylander, että sanotulla metsäkoululla järjestettäisiin metsänhoidolliset talvikurssit metsänomistajia varten. Tämä aloite toteutui, ja senaatin myöntämien määrärahojen varassa järjestettiin v:sta 1907 lähtien, vuosia 1914 ja 1915 lukuun ottamatta, talvisin kurssit. Osanottajia oli kurssilla vuosittain n. 20. Kurssit kestivät kerrallaan muutaman kuukauden. Opettajina toimi koulun varsinaisten opettajien ohella muitakin henkilöitä.

Evon metsäopiston loppu. Aiemmin on jo mainittu, että Evo ei asemansa puolesta ollut sopiva metsäopiston paikaksi. Jo vuosisadan vaihteessa harkittiin korkeimman metsäopetuksen siirtämistä yliopistoon, koska sillä vain siellä oli riittävät toiminnan ja kehittymisen mahdollisuudet. Kruunun metsäkomitea esitti mietinnössään v. 1900, että korkeampi metsäopetus siirrettäisiin yliopistoon, minne perustettaisiin ensi aluksi yksi vakinainen metsätieteen opettajan virka sekä tarpeelliset laboratoriot ja koekentät. Metsähallitus teki parhaansa korkeimman metsäopetuksen kehittämiseksi ajan vaatimuksia vastaavaksi ja puolsi vuosittain tehtyjä anomuksia ylimääräisten opettajien asettamisesta. Valtiovalta ei puolestaan osoittanut harrastusta tätä tärkeätä opetusala kohtaan: Evon metsäopiston vakinaiset määrärahat olivat pienemmät kuin millään metsäkoululla.

Joulukuun 28. p:nä 1907 julkaistussa asetuksessa määrättiin, että korkein metsäopetus oli 1908 vuoden syyslukukauden alusta siirrettävä Keisarilliseen Aleksanterin Yliopistoon. Metsäopiston viimeinen loppututkinto pidettiin Evolla kesäkuun 15. p:nä 1908.

Elokuun 13. p:nä päätti senaatti, että Evon metsäopisto oli saman kuun viimeisestä päivästä lukien katsottava lakkautetuksi. Niin päättyi metsähallituksen huolenpito maamme korkeimmasta metsäopetuksesta.

Uudistuksien ja väkevän toiminnan aika 1918—.

Talouselämässämme jo vähää ennen Venäjän vallankumousta alkanut ja vapaussotamme aikana pohjansa saavuttanut lasku jaksoi vain hitaasti vaihtua nousuksi. Metsäntuotteiden ja puunjalosteiden vienti ei vielä vapaussotavuoden syksynä ollut sanottavasti elpynyt. Sahojen varastot kasvoivat käsittäen vuoden lopulla 1 033 000 standardtia eli enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Vientiä vaikeutti Englannin sodan aikana asettama ja jatkuvasti ylläpitämä puutavaran tuonnin ankara valvonta sekä kotimaassa vallinnut työväestön puute. Pian vapautuivat varkileireiltä suuret työläisjoukot ja puutavaran valvonta poistettiin Englannissa 1919 keväällä, mutta tämänkin jälkeen tonniston puute, lakot ja valuuttavaikeudet ehkäisivät vientiä vielä syksyyn asti. Silloin markkinat lopultakin selvästi vilkastuivat. Paperiteollisuustuotteiden vientitie tärkeimpään ostajamaahan, Venäjälle, oli kapinasta alkaen ollut suljettuna. Nyt avautui tällekin teollisuudelle uusia markkinoita lännestä. Helmikuussa 1919 annetulla asetuksella poistettiin vuodesta 1861 asti kannetut sahausmaksut, mutta vientitullit säilytettiin sekä ulotettiin koskemaan kaikkia puutavaroita ja lisäksi puuvanuketta, puupahvia ja paperia. Hiomopuiden ja propsien vientivero (= vientitulli + vientimaksu), joka vielä v. 1919 oli ollut 6 mk m³:ltä, kohosi v. 1920 21 mk:aan; v. 1921 se oli 16 mk.

Syksyllä 1919 alkanut kehitys parempaan pysähtyi jo vuoden kuluttua. Tukkien samoin kuin paperiteollisuustuotteiden hinnat laskivat melkoisesti. Vuoden vaihteessa seisoivat koko maassa toimineista paperikoneista 25 %, ja Kaukaalla, Kajaanissa sekä Kymissä keskeyttivät sulfiittiselluloosatehtaat toimintansa. Vasta kesän lopulla 1921 parani tilanne puutavara- ja varsinkin selluloosamarkkinoilla. Jälkimmäisillä kysyntä nyt alkoi kohota ennen aavistamattoman nopeasti.

Vuosi 1922 oli maallemme metsätaloudellisessa suhteessa edullinen siitä huolimatta, että siihen astinen verraten huomattava puutavaran vienti Espanjaan tyrehtyi uuden tullitariffin tultua voimaan vuoden alusta. Suomi joutui nimittäin Espanjan kaupassaan vähim-

min suositun maan asemaan, mikä oli espanjalaisten vastatoimenpide kieltolakiemme aiheuttamasta sikäläisten alkoholijuomien tuonnin loppumisesta. Hiomo- ja propsipuiden vientivero oli, kuten edellä mainittiin, vielä v. 1921 16 mk. Seuraavana vuonna se alennettiin 6 mk:aan, missä pysyi v. 1923. Tämän jälkeen kaikki vientimaksut eduskunnan päätöksen perusteella poistettiin ja asianomaisista vientitavaroista kannettiin vain vientitulli, joka hiomo- ja propsipuille oli 2 mk m³:ltä. Tämä melkoinen viennin helpotus myötävaikutti osaltaan pienpuun menekin ripeään nousuun v. 1923. Muidenkin metsäntuotteiden ja puunjalosteiden kysyntä lisääntyi; sahatun puutavaran vientimäärä saavutti ennen sotaa vallinneen tason, puuvanukkeen ja selluloosan ylittikin sen. Mm. Englannin, Hollannin, Tanskan ja Puolan kanssa saatiin solmituksi kauppasopimukset.

Vuosi 1924 oli rahataloudellisessa katsannossa raskas. Puunjalosteiden vienti lisääntyi kuitenkin jatkuvasti, samalla kun raa'an puun väheni, propssi- ja halkomarkkinat kun olivat lamassa ja hiomopuiden kysyntä huomattavasti vähentynyt. Sahatavaran vienti ylitti jo miljoonan standartin määrän, ja Suomi tuli Euroopan sahatavarain tuottajista ensimmäiselle sijalle. Seuraavana vuonna jatkui voimakas nousu puunjalostusteollisuuden eri aloilla. Sahateollisuuden asemaa vaikeutti kuitenkin aleneva hintataso. Kävi yhä ilmeisemmäksi jätepuun käyttötavan ratkaiseva merkitys tämän teollisuuden kannattavaisuudelle. Sahateollisuuden asema puunjalostusteollisuudessamme ei enää ollut läheskään niin ylivoimainen kuin aikaisemmin. Pitemmälle jalostava selluloosa- ja paperiteollisuus kohosi sen rinnalla erinomaisen ripeästi. Sahatavarain hintojen painuessa yhä alemmiksi selluloosa- ja paperiteollisuutta suosi nouseva hintataso.

Vuoden lopulla voimaan astunut uusi kauppasopimus tarjosi jälleen mahdollisuuksia suomalaisen sahatavaran sijoittamiseen kolmen vuotta takaperin menetetyille Espanjan markkinoille.

Propsimarkkinat olivat edelleenkin hiljaiset, mutta sen sijaan paperipuiden vienti kohosi ennen aavistamattomiin määriin. Tämä herätti varsinkin kotimaisissa teollisuuspiireissä hyvin ymmärrettävää huolestumista ja johti siihen, että valtioneuvosto marraskuussa 1925 asetti komitean tutkimaan kuusipuun viennin kansantaloudellista ja yhteiskunnallista merkitystä. Sen johdosta että valtionrautatiet ja teollisuuslaitokset yhä lisäsivät kivihiiilen käyttöä, vähenivät halkometsien rahaksimuutto-mahdollisuudet vuosi vuodelta. Tämä seikka sekä propsien huono menekki vaikeuttivat järkiperaisen metsänhoidon edellyttämien kasvatushakkauksien suorittamista.

Vv. 1926 ja 1927 jatkui kehitys edulliseen suuntaan. Mm. Saksan kanssa tehtiin kauppasopimus. Useita uusia sahoja ja muitakin

puunjalostuslaitoksia perustettiin. Sahatuotteiden vientimäärä nousi yhäti, mutta hintataso laski vielä v. 1926. Jatkuvan laskusuunnan pysähdyttämiseksi suomalaiset laivaajat muodostivat mainittuna vuonna hinnoitteluryhmiä sopien määräajaksi yhteisistä hintasteikoista. Nämä toimenpiteet antoivat sahatavarakaupoille vakaavuutta, mikä oli sitäkin tärkeämpää, kun Englannissa puhjennut pitkäaikainen kivihiihilakko ja Ranskan valuuttapula tuottivat talouselämälle paljon häiriöitä. 1927 vuoden hintanoteeraukset osoittivat monivuotisen laskusuunnan sahatteollisuuden alalla päättyneen. Hinnat paranivat ja vienti nousi uuteen ennätysmäärään. Englannin kivihiihilakon vaikutuksesta propsien vienti painui v. 1926 yhä alemmaksi. Mutta seuraavana vuonna tapahtui tälläkin alalla täydellinen käänne: vienti saavutti sodan jälkeisen huippuarvonsa. Selluloosa- ja paperiteollisuustuotteiden vienti kasvoi, faneerin samoin ja paperipuiden ylitti huomattavasti edellisten vuosien viennin. Myöskin faneerin vienti lisääntyi, vaikka hinnat alenivat.

Toukokuussa 1928 hyväksyttiin yksityismetsälaki. Sen noudattamisen valvonta ja samalla yksityismetsätalouden edistämistyö tuli 18 metsänhoitolautakunnan tehtäväksi. Lainvalvonta ja yksityismetsätalouden edistämistyö, joista edellinen oli ollut lääninmetsälautakuntien ja jälkimmäinen pääasiallisesti maanviljelys- ja talousseurojen tehtävänä, tuli siis yhden ainoan järjestön suoritettavaksi. Metsänhoitolautakuntien yhdyssiteinä ja yksityismetsätalouden edistämistä johtavina keskusjärjestöinä toimivat Keskusmetsäseura Tapio suomenkielisillä ja Centralskogssällskapet Föreningen för skogskultur ruotsinkielisillä alueilla.

Vuosi 1928 edustaa ripeän nousun käännepistettä. Vuoden alussa saatiin vielä hyviä hintoja sahatavaroista, mutta kevätpuolella laimeni kaupanteko. Kokonaisvientä jäi 11 % pienemmäksi kuin edellisenä vuonna. Propsien vienti väheni edelliseen vuoteen verrattuna 12 %, paperipuiden 8 %. Faneerituotteiden vienti sen sijaan lisääntyi 45 %, mekaanisen puuvanukkeen 35 % ja selluloosan 30 %.

Ulkomaisilla sahatavaramarkkinoilla kävi tilanne varsin uhkaavaksi, sen jälkeen kun englantilaisten puutavaran tuottajain yhtymä sitoutui ostamaan Venäjältä v. 1929 500—550 tuhatta std. Tämä sopimus johti suomalaisen sahatavaran hintojen laskuun. Vienti jaksoi kuitenkin vielä kohota edellisen vuoden vientimäärää korkeammaksikin. Paperiteollisuus lisäsi vientiään edelleenkin, samoin faneeriteollisuus. Propsimarkkinat olivat tyydyttävät, paperipuun vienti väheni 19 %.

Vuodet 1930 ja 1931 merkitsivät ankaraa hallaa metsätaloudellemme ja puunjalostusteollisuudellemme. Sahatavarain kysyntä

väheni ja hinnat laskivat romahdusmaisesti. Suomen markan irroitaminen kultakannasta lokakuussa 1930 korvasi kuitenkin puunjalostusteollisuudelle osittain markkinahintojen laskun. Faneeriteollisuudenkin alalla alkoi laskukausi. Propsimarkkinat, jotka vielä v. 1930 olivat tyydyttävät, huononivat seuraavana vuonna nopeasti hintojen pudotessa n. 30 %. Paperiteollisuus työskenteli jatkuvasti raskaissa olosuhteissa, ja 1931 vuoden lopulla tilanne yhä kiristyi, sen jälkeen kun useat maat ryhtyivät vaikeuttamaan tämän teollisuuden valmistajien tuontia. Uusien tehtaiden toiminnan tuloksena selluloosan vienti kuitenkin v. 1931 kohosi siihen astiseen huippumäärään. Myöskin paperin vienti kasvoi vuosi vuodelta. Paperiteollisuustuotteiden vientiarvo nousi ensi kerran korkeammaksi kuin puutavaran. V. 1932 väheni sahatavaran vienti edelleenkin, faneerin sen sijaan lisääntyi, mutta hinnat laskivat. Propsien vienti kohosi hieman, hintojen pysyessä alhaisina, paperipuiden vientimäärät laskivat siitä huolimatta, että eduskunta oli hallituksen esityksen mukaisesti poistanut niiden vientitullin. Paperiteollisuustuotteiden vientimäärät nousivat yllättävän korkeiksi tehden vuoden kokonaisviennistä 44 %, puutavaran vientiarvon edustaessa 36 %. Tämä erinomainen tulos johtui lähinnä siitä, että puuvanuke- ja selluloosateollisuus kykeni lisäämään vientiään edellisestä vuodesta 17 %. Paperinkin vienti kasvoi 4 %.

1933 vuoden taloudellinen tilinpäätös osoittaa, että ankaran ja nimenomaan metsätaloudelle niin tuhoisan lamakauden pohja on sivuutettu, laskusta siirrytty nousuun. Vuoden ennätyksellinen kaupan ylijäämä oli puu- ja paperiteollisuustuotteiden ansiota. Puutavarojen ja puuteosten vientiarvo kohosi edellisen vuoden 1.7 miljardista 2.3 miljardiin ylittäen paperiteollisuustuotteiden vientiarvon, joka pysytteli suurin piirtein entisellään. Sahatuotteiden vientimäärä lisääntyi 33 %, faneerin 19 %, propsien 8 %, paperipuiden — 294 %. Paperiteollisuustuotteiden vientimäärä nousi 8 %. 1934 vuoden alkupuolelle luo jo yleinen taloudellinen nousu leimansa. Metsien hakkuu on saavuttanut laajat, paikoin suorastaan huolestuttavat mittasuhteet.

Seuraavassa mainitaan eräiden tärkeimpien puutavarojen vuotuiset keskimääräiset vientimäärät 5-vuotiskausilta laskettuina:

Keskim. vuodessa	Sahatavaraa, 1 000 std.	Propseja, 1 000 k-m ²	Paperipuita, 1 000 k-m ³
1919—23	746	838	288
1924—28	1 123	1 411	1 351
1929—33	924	1 384	652

Itsenäisyyden alkuaika merkitsee koko maamme metsätalouden kehityksessä voimakasta nousukautta. Yksityismetsätalous on var-

sinkin yksityismetsälain sekä sen edellyttämien uusien järjestöjen samoin kuin toisaalla metsiä omistavien puunjalostusyhtiöiden tarkokkaan toiminnan vaikutuksesta edistynyt varsin ripeästi. Tärkeinä aiheina yleisen metsätaloudellisen ja nimenomaan metsänhoidon harrastuksen heräämiseen ovat luonnollisesti olleet metsäntuotteiden, varsinkin pienpuun menekien lisääntyminen sekä ne mahdollisuudet, jotka ns. metsänparannuslaki on tarjonnut voimaperäisen metsänhoidon harjoittamiseen. Valtiolta yksityismetsien hyväksi saatuja »metsänparannusrahoja» käytettiin vv. 1929—33 137.8 milj. mk; v:ksi 1934 on myönnetty 11.5 milj. ja 5 vuodeksi v:sta 1935 lähtien on eduskunnan päätöksen mukaan vuosittain käytettävä 27.0 milj. mk. — Ei ole myöskään unohdettava sitä järjestelmällistä mielialan muokkaamista, jota vapaat metsätaloudelliset yhdistyksemme, Suomen Metsänhoitoyhdistyksen Metsätaloudellinen Valistustoimisto ja monilukuiset yksityiset metsäammattimiehet ovat vuosien kuluessa metsäasian hyväksi tehneet.

Valtion metsätaloutta tarkastetaan seuraavassa lyhyesti lähinnä niiden lukujen valossa, joita tilasto antaa myynneistä sekä kokonaistilinpäätöksistä. Sen sijaan että valmiin sahatavaran hinnat kohosivat sodan jälkeen n. 20 kertaisiksi, valtionmetsistä myytyjen sahapuiden kantohinnat nousivat vain 7—8 kertaisiksi. Tämä epäsuhta saa selityksensä osaksi siitä, että eräät hankintakustannukset olivat nousseet suhteettoman paljon, osaksi siitä, että sodan jälkeen esiintyi uusia kustannuseriä kuten valtion tulo- ja omaisuusvero sekä puunjalostustuotteille ja raakatavaralle säädetyt vientimaksut. Viimeksi mainituista ehkäisi kaupantekoa eritoten sahatukeille määrätty vientimaksu, joka suurissa osissa valtionmetsiä nousi puiden kantohintojakin korkeammaksi. Haitallisesti vaikutti lisäksi se seikka, että vientimaksut vahvistettiin vain vuodeksi kerrallaan, ja että ne pyrkivät vuosi vuodelta nousemaan. Tästä aiheutunut epävarmuus aikaansai luonnollisesti hintatason alenemista, ja vientimaksut koituvat niinollen suurelta osalta valtion rasitukseksi. Tämän johdosta metsähallitus v. 1920 esitti maatalousministeriölle, että ellei vientimaksuja heti voida poistaa tai huomattavasti alentaa, puutavaran ostajille annettaisiin varmat takeet siitä, että nämä maksut ovat voimassa ainoastaan vuoden 1920 ja ettei niitä sen jälkeen uudisteta. Kuten ennen on mainittu, poistettiin vientimaksut vasta v. 1923.

Syksyllä 1920 alkanut lamatilanne kuvastui selvästi metsähallituksenkin liiketoiminnassa. Sen sijaan että vielä kesällä ja syksyllä 1920 myytäviksi tarjotuista sahapuista 24 % jäi huutamatta, tämä prosenttiluku vuotta myöhemmin kohosi 77:ään. Kantohinnat pysyi-

vät Pohjois-Suomessa kutakuinkin entisellään, mutta laskivat Etelä-Suomessa 32 %. Tämä lamakausi päättyi kuitenkin lyhyeen, kuten aiemmin olemme todenneet. V. 1922 kysyntä huomattavasti lisääntyi. Etelä-Suomen valtionmetsistä myytyjen sahapuiden kantohinnat nousivat edellisestä vuodesta yli 100 % saavuttaen, kun rahan arvon muutos otetaan huomioon, ennen sotaa vallinneen tason. Pohjois-Suomessa jäi sahapuiden arvo vielä rauhanaikaista alemmaksi. V. 1923 lisääntyi kysyntä melkoisesti maan pohjoisosissa. Saha-tavarain hintain lasku katkaisi kuitenkin tämän suotuisan kehityksen ehkäistessään kysyntää varsinkin Pohjois- ja Itä-Suomessa. V. 1924 olivat maan valtionmetsistä saadut kantohinnat 28 % alemmat kuin edellisenä vuonna ja vielä v. 1925 hintataso jonkin verran laski.

Vuosi 1926 merkitsi valtionmetsien hintojen kehityksessä huomattavaa käännettä parempaan, siitä huolimatta että valmiin saha-tavaran hinnat vielä tämänkin vuoden aikana alenivat. Sahapuiden kantohinnat nousivat edelliseen vuoteen verrattuna n. kolmanneksella. Noususuunta jatkui sitten ripeästi vuoteen 1927, jolloin sahapuiden kantohinnat olivat 63 % korkeammat kuin edellisenä vuonna ja 117 % korkeammat kuin v. 1925. Mutta sitten alkoi laskukausi, jonka pohja saavutettiin vasta v. 1931. V. 1928 oli lasku vielä vähäinen, Itä-Suomessa hinnat jonkin verran kohosivatkin. Vv. 1928, 1929, 1930, 1931, 1932 ja 1933 olivat valtionmetsistä myyntikauden kestäessä hankinnalla myytyjen sahapuiden kantohinnat vuoteen 1927 verrattuina 90, 67, 55, 31, 38 ja 64 %.

Metsähallituksen tilinpäätösten mukaan oli valtion metsätalouden vuotuinen säästö, jonka vv. 1914—17 mainittiin olleen 8.1 milj. mk.

1918—22	50.5 milj. mk
1923—27	117.1 » »
1928—32	98.3 » »
1933	73.0 » »

Metsähallituksen koko olemassaolon ajan suurin vuotuinen säästö, 190 154 610: 14 mk, saatiin v. 1928. Samana vuonna olivat kokonaistulotkin korkeimmat, 413 862 375: 50 mk. Suurimmat olivat kokonaismenot v. 1930, 295 486 699: 14. Viimeisen lamakauden aikana oli tulos heikoin v. 1930, jolloin säästökksi jäi 51 101 092: 82 mk. — Nämä luvut eivät osoita varsinaisen valtion metsätalouden vuositulosta, syystä että tileihin sisältyy sellaisia eriä sekä meno- että tulopuolella, jotka joko koskevat yksityismetsätaloutta, metsäo- pe- tusta ym. tai ovat kokonaan metsänhoitolaitoksen rahatalouden ulkopuolelle luettavia.

A. K. Cajander, metsähallituksen uusi päällikkö. Kun metsähallituksen päällikön virka oli P. W. Hannikaisen jälkeen täytettävä, esittivät metsätalouden eri aloja edustavat metsänhoito- miehet julkilausuman siitä, kenelle tuo vastuullinen paikka heidän käsityksensä mukaan oli uskottava. Koska julkilausuma kuvastaa oman aikansa metsäammattikunnan käsityksiä valtion metsätalouden merkityksestä, metsähallintojärjestelmämme tilasta, kehittämismah- dollisuuksista ja uudistamisesta sekä siitä, mitä julkilausuman takana olleet metsänhoitajapiirit tässä katsannossa odottivat metsähallituk- sen tulevalta päälliköltä, liitetään tähän lausunnosta jäljennös. Sama julkilausuma painatettiin myöskin ruotsinkielisenä.

Metsähallituksen ylitirehtöörin nimittäminen.

Tuskinpa on aikaisemmin metsähallituksen ylitirehtöörin nimittämiseen kiinnitetty suurempia toiveita kuin juuri nykyhetkellä. Varmaa onkin, että tämän asian ratkaisu tällä kertaa on merkitykseltään suurempi ja seurauksiltaan laajakantoisempi kuin koskaan ennen. Sodan hävitykset ovat aiheuttaneet maalle suunnattoman velkataakan, ja uuden Suomen luominen vaatii yhä edelleen tuntuvia uhrauksia. Miten näin ollen käy mahdolliseksi saattaa valtiomme rahatalous jälleen tasapainotilaan? Kaupalla ja teollisuudella on vielä pitkäaikaiset vaikeudet voitettavina, joten tuskin voimme toivoa näitten elinkeinohaarain yksin kykenevän pelastamaan maamme uhkaavasta taloudelli- sesta rappioutilasta. Suomen tulevaisuus on kokonaan metsien, suuren kan- sallisomaisuutemme varassa. Metsiemme tuotanto on kuitenkin nykyään mitättömän pieni siihen verraten, mitä se oikeita hallinto- ja hoitotapoja käyt- täen saattaisi olla, ja kruununmetsät eivät tässä suhteessa tee mitään poik- keusta. Mahdollisuudet tuotannon voimakkaaksi lisäämiseksi ovat välttämättä hyväksikäytettävät. Tämä käy pänsä vain siinä tapauksessa, että metsä- hallinnon johto joutuu kykeneviin ja voimakkaisiin käsiin. Kysymys on nyt siitä, kenelle tämän suunnattoman metsäpääoman käyttö on uskottava. Kysy- myksen ratkaisu määrää metsänhoitolaitoksen kehityssuunnan vuosikymme- niä eteenpäin, — siitä riippuu, jääkö metsätaloutemme yhä edelleen seisahduk- siin vai joutuuko se voimakkaaseen, maalle ja kansalle onnelliseen kehitykseen.

Metsähallituksen uuden ylitirehtöörin ominaisuuksille on näin ollen asetettava mitä suurimmat vaatimukset. Hänen täytyy olla voimakas henkilö, mies, joka omaa tahdon ja taidon nopeasti toimeenpanna koko metsähallinnon perusteellinen uudistaminen. Maan edun kannalta katsoen on tämä hänen tärkein tehtävänsä, ja edellyttää se ensi sijassa etevää organisatio- ja ad- ministratiokykyä, kaukonäköisyyttä ja metsähallinnon eri alojen kokonaisu- teen perehtyneisyyttä. Perusteelliset ammattitiedot kaikilla erikoisaloilla eivät tietenkään virastonpäällikölle ole välttämättä tarpeen, mutta ovat luon- nollisesti luettavat hänelle lisäansioksi ja omiaan takaamaan joka suhteessa päämäärästään tietoisien ja taitavan johdon. Paitsi kruununmaitten perus- teellista tuntemusta tulee häneltä etupäässä vaatia järkipärisen metsänhoidon oppien hallitsemista, sillä metsähallinnon pyrkimysten lopullisena päämaali- nahan kuitenkin on pidettävä valtion suurten metsäpääomain ymmärtämyk- sellistä käyttöä — sen metsien todellista hoitoa — jotta nämä vastaisuudessa

jatkuvasti tuottaisivat mahdollisimman suuret tulot. Tämän ohella on ylitirehtööriltä myöskin vaadittava yksityismetsätalouteen kohdistuvaa suoraista harrastusta. Edelleen täytyy voida edellyttää, että hän ymmärtämyksellä suhtautuu puunjalostusteollisuuden elinehtoihin, ja että tämä saa osakseen hänen avuliaisuuttaan siinä laajuudessa, kuin yhteishyvän kannalta katsoen vain suinkin on mahdollista. Sitäpaitsi vaaditaan vielä metsähallituksen ylitirehtööriltä liike-elämän vaatimusten käsittämistä siinä mielessä, että hän tällä alalla kokeneitten neuvonantajain avulla kykenee luomaan metsähallinnon puhtaasti rahataloudellisen toiminnan suuntaviivat. Lopuksi tulee metsähallituksen ylitirehtöörin omata — ja vielä suuremmassa määrässä tulee hänen omata *kyky* toimintansa kautta saavuttaa — metsänhoitokunnan jakamaton luottamus.

Kysymys siitä, kuka tällä hetkellä parhaiten olisi sovelias metsähallituksen ylitirehtöörin vastuunalaiseen toimeen, on kuitenkin helposti ratkaistavissa. Helsingissä t. k. 9:ntenä pidetty metsänhoitomiesten kokous oli yksimielinen siitä, että uutta metsähallituksen ylitirehtööriä ei tulisi valita niitten henkilöiden keskuudesta, jotka tähän saakka ovat olleet metsätalouden hallinnon johdossa, eikä edes metsänhoitovirkamieskunnan piiristä yleensä. Tällainen käsityskanta johtuu nähtävästi niistä julkilausutuista arvosteluista, joihin nykyisen metsähallituksen toiminta, sen kollegiaalisuudesta huolimatta, metsätalouden alalla on antanut aihetta. Lukuunottamatta vähemmistöä, joka edellytti erikoisten etujen koituvan siitä, että joku varsinainen liike- tai rahamies (pankinjohtaja Emil Schybergson, valtioneuvos August Ramsay) saataisiin kyseenalaiseen virkaan, olivat useimmat kokoukseen osaaottaneista sitä mieltä, että ylitirehtööriksi olisi nimitettävä **yliopiston metsänhoidon professori Aimo Kaarlo Cajander**. Itse asiassa juuri hän onkin nykyhetken sopivin mies, ainoa henkilö, joka omaa kaikki ylläesitetyt edellytykset tämän vastuunalaisen toimen hoitamiseksi, t. s. kyvyn metsätalouden kohottamiseksi sen nykyisestä asemasta tarvittavan uudistushjelman luomiseksi ja perilleviemiseksi. Tällainen uudistussuunnitelma onkin jo viimeistelyn alaisena, ja on sen, eri alojen erikoistuntijain myötävaikutuksella, laatinut juuri professori Cajander. Tämä monumentaalinen teos, uuden kruununmetsäkomitean mietintö, luo suunta- viivat Suomen valtion vastaiselle metsäpolitiikalle, jonka soveltaminen käytäntöön on luova perustuksen maan menestykselle. Teos määrittelee myöskin pääpiirteilleen sen metsähallinnon perinpohjaisen uudestijärjestämisen, joka on välttämättömänä edellytyksenä mainitun päämäärän saavuttamiseksi.

Professori Cajander on ensimmäinen miehemme metsänhoidon ja metsäpolitiikan alalla, hän omaa mitä laajimmat tiedot kruununmaiten hallintoa ja käyttöä koskevista kysymyksistä, hänen johto- ja järjestelytaitonsa on saavuttanut yleistä tunnustusta, hänen harvinaisesta kyvystään, vastuksista ja vaikeuksista huolimatta, nopeasti ja taitavasti ajaa uudistustehtävänsä onnelliseen päätökseen, on olemassa monta esimerkkiä (metsänhoito-opetus, metsätieteellinen koelaitos y. m.), hänen ajatustensa suurisuuntaisuuden toteavat hänen kaikki teoksensa, hänen ymmärtämyksensä teollisuuden ja liike-elämän elinehtoja kohtaan on selvästi ilmennyt, hänen ehdokkuuttaan kannattavat toimitettujen tiedustelujen mukaan kaikkiin puolueisiin lukeutuvat henkilöt niinhyvin metsänhoito-, valtiopäivä- kuin hallituspiireistä, sitä kannattivat myöskin yksimielisesti ylimääräiset metsänhoitajat kokouksessaan viime joulukuussa. Lyhyesti sanoen: **professori A. K. Cajander on nimitettävä metsähallituksen ylitirehtööriksi**, sillä hän on tällä hetkellä ainoa, joka täyttää

kaikki ylläesitetyt vaatimukset, ainoa, jolla on voimaa ja kykyä metsänhoitolaitoksemme kohottamiseksi sen nykyistä asemaa korkeammalle kannalle.

On huomautettu, ja tavallaan oikeutetusti,¹⁾ että professori Cajanderin nimitäminen kyseessäolevaan paikkaan koituisi korvaamattomaksi vahingoksi metsänhoidolliselle opetukselle yliopistossa. Tämä pelko on kuitenkin vain osittain oikeutettu, sillä professori Cajander on tiedusteltaessa lausunut, että hän ainoastaan määräyksestä tulisi hoitamaan metsähallinnon johtoa vain rajoitetun ajan. Sopivin järjestelyin on myöskin aikaansaataavissa, että professori Cajanderin taitava johto tänäkin aikana ainakin osittain tulee opetuksen osaksi. Professori Cajander tulisi yliopiston käytettäväksi jättämään palkkaetunsa pätevän sijaisen palkkaamiseksi, jolle luovutettaisiin tarpeelliset aikaisemmin tehdyt muistiinpanot kyseeseen tulevia luentosarjoja varten. Sitäpaitsi tulisi professori Cajander pidättämään itselleen paikan ja äänen konsistoriossa, jossa muuten metsätieteillä ei olisi edustajaa, sekä edelleen hoitamaan kuulustelut oppiarvoja varten. Tällaisia tutkintoja suoritetaan vain muutamia, 2 à 6 vuodessa, ja sentakia ei toiminta metsähallituksen ylitirehtöörinä siitä lainkaan kärsisi, enempää kuin opetus yliopistossakaan. Tämän kautta tulisivat siis maamme metsä- ja valtiotaloudelle niin erinomaisen tarpeelliset uudistukset toimeenpannuiksi ja metsänhoitolaitoksen kehitys tähänastisia onnellisemmissä merkeissä turvatuksi. Ylitirehtöörinviran täyttämisen tällä kertaa väliaikaisen luonteen luulisi haihduttavan myöskin niitten henkilöitten epäröimisen, jotka ehkä yksityisistä tai muista syistä — kiinnittämättä huomiota metsänhoitolaitoksen etuihin — muuten epäilisivät kannattaa puheenaolevaa ehdokasta.

Täydennyksenä edellä esitettyyn huomautettakoon vielä, että Puunjalostusteollisuuden Keskuskomitean toimeenpaneva valiokunta, Ylimääräisten Metsänhoitajain yhdistys sekä kaikki ne Yksityismetsänhoitajain Yhdistyksen johtokunnan ja Työnantajain Keskusliiton jäsenet sekä ne metsätaloutta harrastavat teollisuuspiirit, joitten mielipidettä tähän mennessä on tiedusteltu, mitä painavimpiin kansantaloudellisiin syihin nojaten kannattavat professori Cajanderin ehdokkuutta metsähallituksen ylitirehtöörin virkaan.

Helsingissä toukokuun 13:ntena 1918.

Seuraavain, professori A. K. Cajanderin ehdokkuutta kannattavain, täällä oleskelevain metsänhoitomiesten valitsema toimikunta:

38 nimeä.

R. Saxén
yksityismetsänhoitaja

I. K. T. Lassila
fil. maist., metsänhoitaja

V. Rantala
metsänhoitaja, Pellervo

¹⁾ Voidaanhan kuitenkin täydellä syyllä asettaa kyseeseen, saattaako miten taitava opetus tahansa sinänsä lainkaan kehkeytyä tuloksiltaan maalle siunaukselliseksi, jos saavutettujen ammattitietojen käytännöllinen soveltaminen yhä edelleen jää mahdottomuudeksi.

Aimo Kaarlo Cajander syntyi Uudessakaupungissa huhtikuun 4. p:nä 1879. Suoritettuaan fil. kandidaatti- ja fil. liseniaattitutkinnot vv. 1901 ja 1903 ja tultuaan nimitetyksi kasvitieteen dosentiksi yliopistoon Cajander ylitirehtööri Hannikaisen kehoituksesta suoritti Evon metsäopiston kurssin ja metsänhoitotutkinnon. V. 1906 hänet otettiin metsäkonduktööriksi. Vv. 1907—08 hän toimi Evon metsäopiston vt. johtajana, vv. 1908—11 yliopistossa metsänhoidon opettajana sekä vv. 1911—33 metsänhoidon professorina, suurimman osan tästä ajasta myöskin metsänarvioimisen vt. professorina.

Cajander on ollut tasavallan hallituksen pääministerinä ja apulaismaatalousministerinä v. 1922, uudelleen pääministerinä v. 1924 ja puolustusministerinä vv. 1928—29, eduskunnan jäsenenä 1929—33. Hänet on valittu lukuisten tieteellisten seurain ym. järjestöjen hallitusten, hallintoneuvostojen ja johtokuntien jäseneksi ja puheenjohtajaksi, monien kotimaisten ja ulkomaisten tieteellisten ja taloudellisten järjestöjen kunniajäseneksi. Hän on saanut useita kunniamerkkejä sekä monia muita kunnianosoituksia. Hän on tehnyt tieteellisiä opinto- ja tutkimusmatkoja mm. Venäjän-Karjalaan, Pohjois-Venäjälle, Itä-Siperiaan ja Keski-Euroopan maihin ja julkaissut suuren määrän arvokkaita ja merkitykseltään perustavaa laatua olevia teoksia kasvi- ja metsätieteen sekä metsätalouden alalta.

Cajander on työskennellyt lukuisten komiteain jäsenenä. Mainittakoon Metsätieteellisen koelaitoksen perustamista suunnittelemaan asetettu komitea (1909), virastokomitea (1920), valtion metsämaiden asuttamiskomitea (1922). Sitäpaitsi hänet on määrätty mm. seuraavien komiteain puheenjohtajaksi: valtionmetsäkomitea (1918), metsähallintokomitea (1918), korkeimman maatalous- ja metsäopetuksen kehittämistä suunnittelemaan asetettu komitea (1929). Taloudellisen Neuvottelukunnan puheenjohtajana hän on ollut vv. 1928—32, työttömyysneuvoston puheenjohtajana vuodesta 1933.

Metsähallituksen pääjohtajaksi (ylitirehtööriksi) prof. Cajander määrättiin toukokuun 31. p:nä 1918. Marraskuun 3. p:nä 1933 päivällä Tasavallan presidentin avoimella kirjeellä hänet määrättiin metsähallituksen pääjohtajaksi vakinaisesti viiden vuoden ajaksi luettuna tammik. 1. p:stä 1934. Samalla hän erosi yliopiston professorin virasta.

Järjestelmän uudistus ja kehitys. Elokuussa 1918 asetettiin komitea laatimaan ehdotusta metsänhoitolaitosta kokonaisuudessaan käsitteleväksi asetukseksi ja johtosäännöksi. Jo ennen kuin tämän, prof. Cajanderin johdolla toimineen komitean työn tulokset oli

A. K. Cajander

saatettu julkisuuteen, oli voimassa ollut metsähallintojärjestelmää olojen pakosta väliaikaisesti täydennettävä. Kiireimmin kaipasi lisävoimia liikeasiain hoito valtion sahaustoiminnan ja hankintahakkuiden sekä nimenomaan halkojen hankintojen laajentumisen vuoksi. V. 1918 perustettiin metsähallitukseen väliaikaisesti 3-jäseninen toimikunta, jonka kukin jäsen edusti eri liiketoiminnan alaa. Näin muodostuivat sahaus-, hankinta- ja polttopuutoimistot. Seuraavana vuonna perustettiin lisäksi metsänmyyntitoimisto, jonka oli huolehdittava pystymetsien myynneistä. V. 1918 annetun virkatalometsänhoitajia koskevan asetuksen mukaan perustettiin seitsemän virkatalohoitoaluetta. Tämä järjestely, josta luovuttiin v. 1923, aiheutti väliaikaisen ylimetsänhoitajan viran perustamisen metsähallitukseen. Ylimääräisiä esittelijöitä asetettiin v. 1918 kirkollisvirkataloja, maanluovutusasioita, tilapäisesti eräiden metsän sivutuotteiden käyttöä ja varsinaisia metsänhoidollisia asioita varten sekä kamreerikonttoriin. Tilasto-osastolle tuli aktuaarin ja apulaisaktuaarin avuksi ylimääräinen metsänhoitaja. Vielä otettiin metsähallitukseen varastonhoitaja.

Kauan toivottu parannus toteutui v. 1918, kun ylimetsänhoitajien avuksi saatiin määrätä ylimääräisiä metsänhoitajia ja palkata kanslia-apulainen. Tämä toimenpide helpotti sittemmin kokonaan uuteen järjestelmään, ylimetsänhoitajajärjestelmästä piirikuntajärjestelmään, siirtymistä. — Vuodesta 1918 varmistui ylimääräisten metsänhoitajien asema sikäli, että osalle heistä, ns. apulaismetsänhoitajille, maksetaan vakinainen palkkio.

Näiden monien tärkeiden, laajakantoisten uudistusten ripeän toteutumisen teki mahdolliseksi varsinkin silloisen maanviljelys-toimituskunnan vt. päällikön, senaattori J u h a n i A r a j ä r v e n metsähallinnon uudistamispyrkimyksille antama kannatus ja hänen henkilökohtainen vaikutuksensa ratkaisujen jouduttamiseen. Uusi järjestelmä ei toteutunut hetkeäkään liian aikaisin. Lähinnä seuraavina vuosina näiden suunnitelmien läpi ajaminen olisi jo kohdannut paljon suurempia vaikeuksia. Rahatilanne oli kireä ja sen helpottuessa todettiin silloisten maatalousministerien mielenkiinnon kohdistuneen verraten yksipuolisesti varsinaisen maatalouden kohottamiseen ja asutustoimintaan. Se mitä metsätalouden hyväksi tehtiin, oli suureksi osaksi pantu alulle tai sille oli edellytykset luotu jo aikaisemmin.

Kysymys metsähallinnon uudistuksen lopullisesta toteuttamisesta oli esillä 1919 ja 1920 vuosien valtiopäivillä. Sen jälkeen kun valtiovarainvaliokunta oli yksityiskohtaisesti valmistellut tätä asiaa, hyväksyi eduskunta kahdestikin suunnitelman metsähallinnon uudesti-

järjestämiseksi ja myönsi siihen tarvittavat varat. Suunnitelman toteutuminen viivästy i kuitenkin mm. sen vuoksi, että uuden hallitusmuodon tätä koskevien säädösten tulkinta ei vielä ollut ennättänyt käytännössä vakiintua.

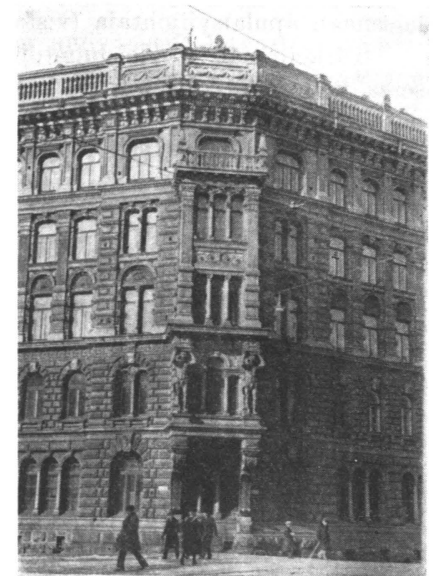
Joulukuun 7. p:nä 1920 hallitus jätti valtiopäiville esityksen laiksi metsähallinnon sopimuspalkkaisuista viroista ja eduskunta hyväksyi sen. Muutamia kuukausia myöhemmin tämä laki kumottiin uudella, metsähallinnon virkoja ja palvelustoimia koskevalla lailla, jonka ensimmäiseen pykälään sisällytettiin maininta sopimusluontoisista viroista. Uusi »laki metsähallinnon viroista ja palvelustoimista» ja »asetus metsähallinnosta» sekä jälkimmäisen toimeenpanoasetus tulivat voimaan heinäkuun 1. p:nä 1921. Näin toteutui ennen mainitun, v. 1918 asetetun komitean suunnitelma, jossa pyrittiin saamaan metsähallinnon alalle entistä tarkempi työnjako, toisarvoisten asioiden desentralisoiminen, kollegisuuden osittainen supistaminen ja entistä suurempi nopeus varsinkin liikeasiain ratkaisussa. V. 1922 vahvistettiin vielä metsähallituksen johtosääntö, joka samoin kuin metsähallintoa koskeva asetus ovat myöhemmin kaivanneet vain vähäisiä muutoksia. Samana vuonna julkaistiin myös valtioneuvoston päätös valtionmetsien jakamisesta hoitoalueihin.

Jo vuotta aikaisemmin kuin asetus metsähallinnosta tuli voimaan, oli, metsäneuvos R. Montellin saatua korkean ikänsä vuoksi pyytämänsä eron, metsäneuvokseksi määrätty Puutavarayhtiö Kymmene Ab. ja Kumpp:n toimitusjohtaja Adolf Burgman, jonka johtoon siirrettiin metsähallituksen koko liiketoiminta. Samalla kertaa määrättiin eron pyytäneen metsäneuvos Karl Lindbergin paikalle yksityismetsien ylitarkastaja J. O. Peurakoski, joka samalla määrättiin olemaan ylitirehtöörin apulaisena. Lisäksi toimitettiin eräitä muitakin henkilösiirtoja, joilla valmistettiin uuden järjestelyn toteuttamista käytännössä. — Vuodesta 1921 on metsähallituksessa ollut erityinen liikekirjanpitäjä.

Uudesti järjestetty metsähallitus jakaantuu kahteen jaostoon: valtionmetsäin jaostoon ja yksityismetsäin jaostoon. Edellinen käsitti aluksi neljä, v:sta 1930 viisi osastoa: Arvioimisosasto huolehtii valtionmaiden kartoittamisesta ja valtionmetsien arvioimisesta sekä laatii valtionmetsille taloussuunnitelmia. — Maankäyttöosasto käsittelee valtionmaiden asuttamisasioita valtion metsätalouden kannalta ja lisäksi valtionmaiden ja nautinto-oikeuksien vuokraamista, maan hankintaa metsähallinnon tarpeisiin ja maan luovutuksia, metsähallituksen alaisten viran- ja toimenhaltijain virka-asuntoja sekä maanmittaustoimituksia koskevia asioita. — Insinööriosaston tehtäviin kuuluu yleinen uittoetujen valvonta sekä

erinäiset tie-, uittoväylä- ja rakennustyöt; lisäksi vuoteen 1930 asti suonkuivaus. Viimeksi mainittuna vuonna suonkuivausasiain hoito erotettiin itsenäiseksi, valtionmetsienjaoston alaiseksi osastoksi. Käsitellessään yksityismaiden suonkuivaus- tai muuta metsänparannustoimintaa osaston päällikkö ottaa osaa yksityismetsien jaoston istuntoihin. — Liikeosasto jaettiin aluksi neljäksi toimistoksi: puunjalostustoimisto huolehtii valtion puunjalostuslaitoksista, niiden tuotteiden myynnistä ja tarvittavista hakkuista; hankintatoimisto johtaa muita metsähallinnon toimesta suoritettavia puutavarahankintoja; puutavaranmyyntitoimisto huolehti metsässä valmistetun puutavaran myynnistä ja kuljettamisesta vuoteen 1927, jolloin sen tehtävät siirtyivät hankintatoimistolle; metsänmyyntitoimiston tehtävänä oli pystymetsien myynti.

Metsähallituksen yksityismetsien jaosto käsittää kaksi osastoa: yksityismetsien valvontaosaston oli aluksi valvottava v. 1917 annetun yksityismetsäasetuksen noudattamista ja tarkoitusta varten perustettujen lääninmetsälautakuntien sekä näiden alaisten kunnanmetsälautakuntien toimintaa; edelleen sen on hoidettava alempaa metsäopetusta ja (vuoteen 1930) Metsätieteellistä tutkimuslaitosta (koelaitosta) koskevat asiat; virkatalo- ja yhteisömetsäin hoito-osasto laadittaa taloussuunnitelmia sellaisille metsille, joitten hoito ja valvonta kuuluu välittömästi metsähallitukselle, mutta joitten taloutta ei hoideta valtion tiliin, sekä valvoo näiden metsien hoitoa ja käyttöä. Sen jälkeen kun v. 1922 ylijohtaja J. O. Peurakosken puheenjohtolla toimineen yksityismetsäkomitean lausuntoon perustunut yksityismetsälaki toukokuussa 1928 vahvistettiin, ovat metsähallituksen yksityismetsäin jaoston valvonnan alaisina tulleet toimimaan metsänhoitolautakunnat ja niiden toimintaa ohjaavat keskusmetsäseurat. Lain yksityiskohtaiset toimeenpanomääräykset vahvistettiin saman vuoden syksyllä, sen jälkeen kun metsähallitus oli

Metsähallitus vuodesta 1924.
Erottajankatu 2.

Valok. 1934.

antanut asiasta laajan lausunnon. Tämä laki, joka siirsi määräämisvallan yksityismetsätalouden edistämistyön alalla maatalousjärjestöiltä metsähallitukselle, on lähinnä ylijohdaja Peurakosken käsialaa.

Molemmille metsähallituksen jaostoille ovat yhteisiä kanslia, tilikonttori ja tilastokonttori.

Metsähallituksen ja samalla koko metsähallinnon johtajana tuli olemaan ylijohdaja (nimitys v:sta 1927 pääjohtaja) ja hänen apulaisenaan apulaisylijohdaja (v:sta 1927 ylijohdaja).

Tärkeimmät ja yleisluontoiset asiat ratkaistaan metsähallituksessa kollegisesti jaoston tai molempien jaostojen yhteisessä istunnossa. Osastoissa on päälliköllä ja konttoreissa johtajalla ratkaisuvallta. Vähemmän tärkeät asiat ratkaistaan osastoissa. Tällaisella desentralisoinnilla on säästetty ylimmän johdon ja jaostoistuntojen aikaa tärkeimpiin kysymyksiin.

Jo varhemmin olemme todenneet ne haitat, jotka aiheutuivat metsähallinnon rahaliikkeen hoidolle siitä, ettei metsähallituksella ollut itsenäistä kassalaitosta. Suurimerkityksellinen oli sen vuoksi v. 1924 annettu asetus, jonka mukaan metsähallitus sai samanlaisen itsenäisen kassalaitoksen, jollainen ennestään oli mm. rautatiehallituksella.

P a i k a l l i s h a l l i n t o j ä r j e s t e l m ä k i n uudistettiin täydellisesti. Epätarkoituksenmukaiseksi osoittautunut ylimetsänhoitajalaitos poistettiin ja sen tilalle perustettiin piirikuntakonttorit. Valtionmetsät jaettiin neljään piirikuntaan: Perä-Pohjolan, Pohjanmaan, Länsi-Suomen ja Itä-Suomen piirikuntiin, ja nämä edelleen tarkastuspiireihin. Piirikuntakonttorin esimieheksi tuli piirikuntapäällikkö. Hänen alaisiaan ovat piiritarkastajat. Sitäpaitsi on piirikuntakonttorissa piirikuntakamreeri, kassanhoitaja ja arvioimistoimiston johtaja. Kunkin piiritarkastajan huollettavana on tarkastuspiiri, jonka hoitoalueitten taloutta, varsinkin metsänhoidollista puolta, hän tarkastaa ja opastaa. Arvioimistoimiston johtaja on metsähallituksen arvioimisosaston alainen, piirikuntakamreeri ja kassanhoitaja metsähallituksen tilikonttorin alaisia.

Varsinainen aluehallinto samoin kuin metsätalouden tarkastus- ja järjestelytyöt sekä suonkuivaukset olivat ensi aluksi järjestetyt suunnilleen entiseen tapaan. Kaikkien näiden viranomaisten toiminta määriteltiin kuitenkin uudestaan metsähallinnon uudessa johtosäännössä. Uusi hoitoaluejärjestys tuli voimaan heinäkuussa 1923. Hoitoalueiden uusia rajoja määrättäessä pyrittiin sijoittamaan ne, mikäli mahdollista, vedenjakajia pitkin kulkeviksi, jotta välttyttäisiin pirstomasta samaa hoitoaluetta monien vesistöjen osalle. V. 1918 muo-

dostetut virkatalohoitoalueet hajoitettiin ja liitettiin lähinnä sijaitseviin valtionmetsien hoitoalueihin kuuluviksi.

Evangelisluterilaisten seurakuntien metsien hallinto järjestettiin uudestaan v. 1922 annetulla lailla ja toimeenpanoasetuksella sekä taloussuunnitelmien laatimista koskevalla valtioneuvoston päätöksellä v. 1925 ja puiden myyntiä koskevalla opetusministeriön päätöksellä v. 1926. Metsätalouden tarkastukset pidetään nyttemmin 5 vuoden väliajoin; vain pienimpien kirkollismetsien ollessa kyseessä tarkastusten väliaika on ollut 10 v.

Edellä selostettu metsähallinnon uudistustyö kuvastaa itsenäisyytemme ensi vuosina valtiollisessa ja taloudellisessa elämässämme vallinnutta rohkeata, toivorikasta nousua. Mutta olot vaativat jatkuvia parannuksia. Metsähallituksen ponnistuksista parannusten aikaansaamiseen tarjoavat vuotuisten menoarvioesitysten perustelut yhä uusiintuneita todisteita. Näistä perusteluista kuvastuu muun ohella metsähallituksen vaikea välittäjäasema ja metsänhoitokunnan taholla monien epäkohtien vuoksi vallinnut levoton ja tyytymätön mieliala. 1928 vuoden menoarvioesityksen perusteluista luemme mm. nämä sanat: »— — — parannuksia vuosikausia odotellessa leviää hyvin ymmärrettävästi painostava mieliala metsänhoitovirkakunnassa, vieläpä tyytymättömyyskin, jota mielialaa ei ole omiaan vähentämään se tapa, millä viime vuosina on suhtauduttu erikoisesti juuri metsänhoitolaitoksen palkkauksiin.»

Pääjohtaja C a j a n d e r i n ja metsähallituksen suunnitelmien jatkuvien uudistusten läpi ajaminen jäi 1926 vuoden lopulla toimeensa astuneen uuden hallituksen ja lähinnä sen maatalousministerin, metsähallituksen virkamiehen, metsäneuvos M a u n o P e k k a l a n tehtäväksi. Puheena olevat suunnitelmat keskittyivät seuraaviin esityksiin, jotka, kuten alla olevasta selviää, suureksi osaksi on toteutettu:

1) Metsähallitus saisi tehtäväkseen suoritettujen alustavien töiden pohjalla laatia suunnitelman ja ehdotuksen siitä, millä toimenpiteillä ja yleensä millä tavoin valtion metsätalouden kestävä, jatkomenoisesti lisääntyvä tuotto parhaiten saataisiin turvatuksi. — 1926 vuoden lopussa kehoitti valtioneuvosto metsähallitusta jouduttamaan metsähallituksessa tekeillä ollutta seikkaperäistä ehdotusta siitä, millä tavoin valtion metsätalouden kestävä, jatkomenoisesti lisääntyvä tuotto parhaiten saataisiin turvatuksi. Metsähallitus puolestaan jätti ehdotuksen laatimisen metsäneuvos, tohtori O. J. L a k a r i n tehtäväksi. Hän esitti suunnitelmansa jo 1927 vuoden metsäpäivillä ja se tuli suureksi osaksi otetuksi huomioon seuraavaa vuotta varten laaditussa talousarvioesityksessä. Osaltaan se myös antoi aiheen metsänparannuslakiin.

2) Suunniteltaessa Veitsiluodon sahan yhteyteen selluloosatehdasta, varsinkin huomioon ottaen Pohjois-Suomen suuret pienen mäntypuun varastot, pätevästi tutkittaisiin myös mahdollisen sulfaattiselluloosatehtaan perustamiskustannuksia ja kannattavuutta. — Tämän johdosta suoritettiin tutkimuksia, jotka kuitenkin antoivat etusijan sulfiittiselluloosatehtaalte, kuten tuonnempana mainitaan.

3) Otettaisiin yksityiskohtaisesti harkittavaksi, missä määrin olisi tarpeellista valtiiovallan taholta esim. lainoin tai muulla tavoin avustaa yksityistä yritteliäisyyttä uittoväylien kuntoon panemisessa sekä lauttausyhdistyksiä lauttauskaluston hankinnassa tai muulla tavoin. — Tästä asiasta maatalousministeriö teki esityksen kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriölle, mutta kysymystä ei liene sen jälkeen käsitelty.

4) Katsoen siihen, että metsänvartijoiden asumukset ynnä muuten metsähallinnon hoidettavina olevat virka-asumukset määrärahan riittämättömyyden vuoksi rappeutumistaan rappeutuvat, selvitettäisiin niiden asumusten kunto, joiden pitäminen metsähallinnon hoidossa katsotaan välttämättömäksi, sekä tämän selvityksen perusteella ryhdyttäisiin asian vaatimiin toimenpiteisiin. — Virka-asumusten korjaustöitä varten otettiin 1928 vuoden vakinaiseen menoarvioon tuntuvasti korotettu määräraha (v. 1927 600 000 mk, v. 1928 1 000 000 mk), jota paitsi ylimääräisessä menoarviossa varattiin tarkoitukseen useina vuosina 400 000 mk. V. 1931 määräraha jälleen huomattavasti alennettiin, minkä johdosta ei enää ole saatu korjatuksi pahimpia-kaan rappioita, vaan ovat jotkin metsänvartija-asunnot joutuneet kelpaamattomiksi tarkoitukseensa. Lisätyn määrärahan aiheuttama parannus ei siis ollut pitkäaikainen. On pelättävissä, että vielä nykyhetkeenkin sopivat metsähallituksen 1928 vuoden menoarvioesityksestä löytyvät sanat: »Virka-asumukset yleensä ovat huonommassa kunnossa kuin missään muussa sivistysmaassa».

5) Koska metsätyönjohtajien lisääminen tulisi helpottamaan valtion metsätalouden voimaperäiseksi saattamista, otettaisiin harkittavaksi, voitaisiinko ja missä laajuudessa ryhtyä korvaamaan metsänvartijoita metsätyönjohtajilla, yhdistämällä pari kolme metsänvartijapiiriä yhdeksi työnjohtajapiiriksi. — Asia on lykkääntynyt, koska on tahdottu valtionvarojen säästämiseksi välttää metsänvartijoiden asettamista lakkautuspalkalle. Tilanne on vuosien kuluessa sikäli helpottunut, että uusia metsänvartijoita on otettu vain väliaikaisesti, joten heille ei puheena olevan järjestelmän toteutuessa tarvita maksaa lakkautuspalkkaa. Metsänvartijoiden korvaamista metsätyönjohtajilla ryhdyttäneen toteuttamaan kuluvan vuoden (1934) aikana.

6) Otettaisiin selviteltäväksi, missä määrin alempi metsäopetus yleensä vaatisi täydentämistä sekä erityisesti missä määrin jo toimeenpannut erikoiskurssit olisivat vakinaistutettavat, missä määrin ehkä olisi tarpeellista aikaansaada uusia kursseja esim. erikoisesti pientilallisia silmällä pitäen sekä missä määrin metsäopetuksen antaminen muun opetuksen yhteydessä (kansanopistoissa, maatalouskouluissa ym.) olisi suotava. — Metsäkouluja koskeva asetus ja johtosääntö uusittiin huhtikuussa 1931 ja samalla annettiin maatalousministeriön päätös normaalimetsäkoulusta, joksi sittemmin määrättiin Tuomarniemen metsäkoulu ja jossa metsänhoitajat voivat hankkia tarpeellisen pätevyyden alansa opetus- ja neuvontatehtäviä varten. Tuomarniemen metsäkurssieja varten metsähallitus vahvisti ohjesäännön v. 1928. Muuten järjestyi opetus- ja neuvontatyö yksityismetsätalouden alalla uudelle kannalle 1929 vuoden alusta, jolloin tämä toiminta siirtyi metsänhoitolautakunnille. Nämä ovat järjestäneet metsätaloudellisia kursseja mm. kansanopistoissa ja kouluissa. — Ruotsinkielinen metsäkoulu siirrettiin v. 1918 Tammisaareen ja sen oppikurssi pidennettiin v. 1923 2-vuotiseksi. V. 1926 tämä metsäkoulu oppilaspuutteen takia lakkautettiin. Ruotsinkielisten seutujen alemman metsäopetuksen tarve on siitä lähtien tyydytetty 6-kuukautisilla kursseilla. — V. 1921 toimintansa aloittanut Viipurissa sijaitseva Suomen Sahateollisuuskoulu on yksityinen, valtionapua nauttiva oppilaitos, joka kuitenkin on metsähallituksen valvonnan alainen.

V. 1926 maatalousministeriö oikeutti metsähallituksen huutokauppojen yhteydessä järjestämään aluehallinnon virkamiesten retkeilyjä. Retkeilyt on osaksi korvattu usean päivän tutustumisella puun käsittelyyn ja sen jalostusarvoon (laatuun) jollakin puunjalostuslaitoksella.

7) Otettaisiin harkittavaksi, mitä täydennyksiä Metsätieteellinen koelaitos tutkijavoimiinsa ja tutkimusvarustuksiin nähden tarvitsi sekä millä tavoin metsätieteellinen tutkimustyö maassamme yleensä vaatisi täydentämistä, jotta siitä olisi mahdollisimman suuri ja monipuolinen hyöty käytännölliselle metsätaloudelle. — Tohtori Lauri Ilvessalon tehtäväksi annettiin Metsätieteellisen tutkimuslaitoksen toiminnan ja yleensä metsätieteellisen tutkimuksen kehittämistä koskevan suunnitelman laatiminen. Tämä suunnitelma on sittemmin oleellisilta osiltaan toteutunut.

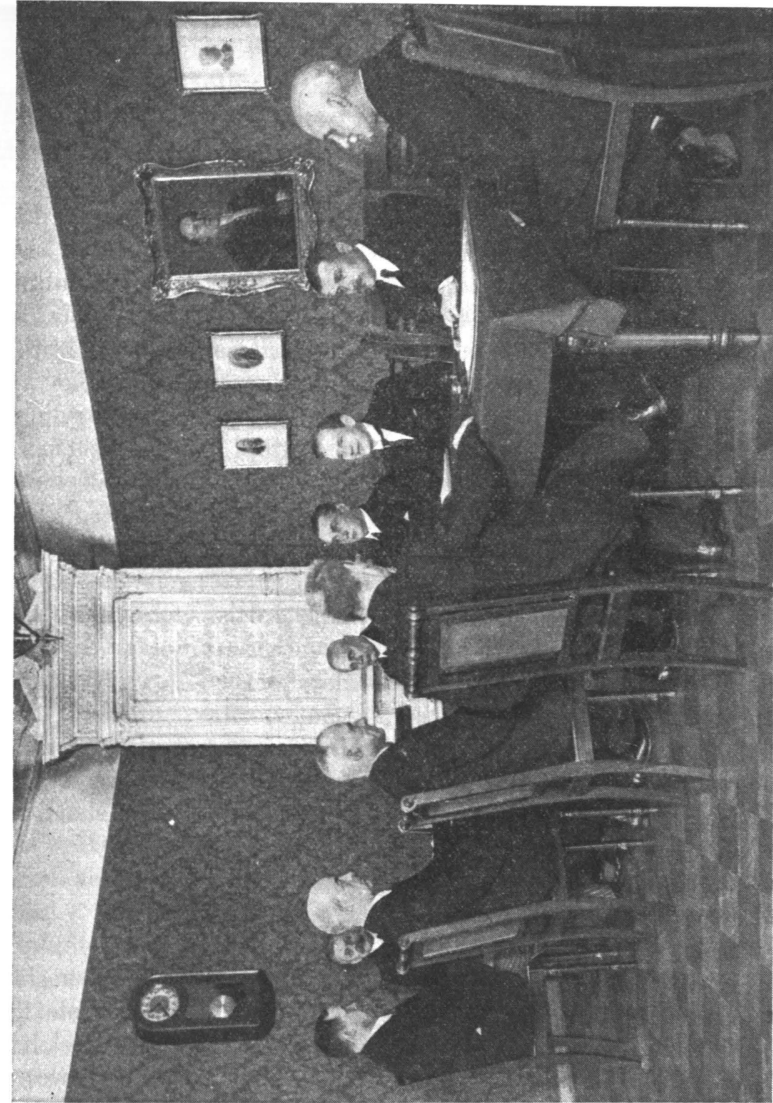
8) Koska olisi tarpeellista, että asutustoiminnassa metsätalouden, viljelyksen ja asutuksen edut tulisivat mahdollisimman tasapuolisesti huomioon otetuiksi, asutushallitukselle ja metsähallitukselle annettaisiin tehtäväksi yhteisesti ottaa harkittavaksi sekä laatia tarpeelliset ehdotukset asiassa. — Esitys ei johtanut juuri näihin toi-

menpiteisiin; hanketta toteuttaa tavallaan sittemmin asetettu asutuskomitea.

Monet edellä mainituista uudistuksista, jotka merkitykseltään ovat rinnastettavissa 1918 vuoden saavutuksiin, ovat aloitteiden tekijäin pääjohtaja C a j a n d e r i n ja metsähallituksen, sekä meidän oloissamme harvinaisen suurta metsäasiain harrastusta omanneen hallituksen, lähinnä maatalousministerin, yhteistyön kaunis tulos. Koko joukko metsähallinnon määrärahoja saatiin tänä aikana sitkeästä vastustuksesta huolimatta korotetuiksi. Metsähallinnon palveluksessa olevien viran ja toimenhaltijain palkkojen korottaminen toteutui vihdoinkin samoin kuin eräiden sopimusluontoisten virkojen palkkojen järjestäminen. Tässä yhteydessä on mainittava myöskin se tarmokas työ, jolla maatalousministeri P e k k a l a eduskunnassa ajoi läpi monia uudistuksia mm. yksityismetsälain ja metsänparannuslain sekä sellaiset lainsäädökset, joiden mukaan valtion metsämaiden luovutuksista kertyneet lunastusmaksut oli käytettävä uusien metsämaiden ostoon valtiolle. Merkille pantava on se joutuisuus, jolla monet suuret uudistukset toteutettiin. Metsähallituksen osalta tämä epäilemättä johtui suureksi osaksi uuden järjestelmän itse asioiden käsittelyyn tuomasta parannuksesta. Ehkä vielä enemmän on asioiden käsittelyä jouduttanut se erinomainen, ettemme sanoisi yllättävä, yksimielisyys, joka on uudelle metsähallitukselle ominaista. Metsähallituksen istunnoissa ei vuodesta 1918 lähtien liene tarvittu turvautua äänestykseen useammin kuin kahdesti.

Mutta samaten kuin 1918 vuoden metsähallinnollisen kehityksen nousua seurasi pysähdys, samoin vuosien 1926—28 nousu päättyi usean vuoden kestäneeseen laskuun, mikä oli ilmeinen seuraus yleisestä lamakaudesta. Kokonaan vaille uusia metsähallinnollisia järjestelyjä eivät pulavuodetkaan sentään jääneet. Kreikkalaiskatolisten seurakuntain metsätalous järjestettiin v. 1929 annetulla asetuksella suunnilleen samalla tavalla kuin evankelisluterilaisten seurakuntien. V. 1930 annettiin kreikkalaiskatolisten seurakuntien puiden myyntiä ja metsätaloussuunnitelmien laatimista koskevat säännökset. Vuodesta 1930 perustettiin metsähallitukseen, kuten ennen on mainittu, erityinen suonkuivausosasto. 1934 vuoden alusta ne aluemetsänhoitajat, joilla ei ole valtion asuntoa, saavat vuokrakorvauksen kansliahuoneesta; tätä toimenpidettä onkin jo kauan odotettu.

M e t s ä n a r v i o i m i s toiminnassa on itsenäisyysaikana noudatettu pääasiallisesti entisiä suuntaviivoja. Useilla parannuksilla on toiminta kuitenkin saatettu entistä tarkoituksenmukaisemmaksi. Joka hoitoalueessa toimitetaan metsävarojen inventointi sekä laaditaan taloussuunnitelma seuraavan 10 vuoden aikana suoritettavia

Metsähallituksen yhteisistunto maaliskuussa 1934.

hakkauksia ja muita metsänhoidollisia toimenpiteitä varten. Vuoden 1922 jälkeen on kaikille hoitoalueille, muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta, valmistettu tällainen suunnitelma. Joka 10:s vuosi toimitetaan metsätalouden tarkastus, joka kohdistuu viimeksi kulu- neen 10-vuotiskauden aikana suoritettuihin hakkauksiin ja muihin metsänhoidollisiin toimenpiteisiin; samalla suunnitellaan toimenpi- teet seuraavaa 10-vuotiskautta varten. Hakkauslaskelmat laaditaan erikseen jokaiselle hoitoalueelle huomioon ottaen kasvun, ikäluokka- jaoituksen ja ennen kaikkea metsien tilan. Hakkauslaskelmaa teh- täessä päähuomio kiinnitetään kuitenkin koko piirikuntaan, jonka metsissä pyritään aikaan saamaan säännöllinen ikäluokkajaoitus. Piirikunnista hakkausmäärää laskettaessa on pohjana käytetty valtakunnan metsien linja-arvion tuloksia.

Töitä on yksinkertaistettu ja yhdenmukaistettu mm. ottamalla entistä enemmän käytäntöön painettuja lomakkeita metsässä teh- täviä muistiinpanoja varten. Valmiiseen taloussuunnitelmaan sisäl- tyy yksityiskohtainen luettelo suoritettavista töistä, jotka paremman yleiskäsityksen saamiseksi on myös kartografisesti, värimerkein esi- tetty hoitoalueen taloukartaalla. Tämän ohella on aluemetsänhoita- jalla käytettävänä värjättämiä, ns. sokeita karttoja, joihin hän merkitsee suorittamansa työt.

Valtionmaiden kartoituksessa on ollut yhteistoimintaa metsä- hallituksen arvioimisosaston ja yleisesikunnan välillä. Kenraali- luutnantti V. P. Nenosen kehittämän ilmavalokuvausmenetelmän mukaan laaditut, valtion metsäalueita kuvaavat kartat on yleis- esikunta luovuttanut metsähallituksen käytettäväksi.

Nykyhetken taloudellisessa asemassa tuntuu jo uusi nousu. Se luo uusia mahdollisuuksia valtion metsätaloudenkin kaikinpuoli- seen kohottamiseen ja pulavuosina patoutuneiden, kehitykselle tar- peellisten uudistuspyrkimysten toteuttamiseen. Metsähallitusta kos- kevassa, v. 1921 annetussa asetuksessa edellytetään, että yliopistossa metsänhoitotutkinnon suorittaneiden on, ennen kuin he saavat yli- määräisen metsänhoitajan arvon, suoritettava vuoden kestävä jälki- harjoittelu siihen sopivassa hoitoalueessa sekä sen jälkeen metsä- hallituksessa erityinen virkatutkinto. Tätä jälkiharjoittelua ei ole voitu toteuttaa pääasiallisesti siksi, ettei ole saatu tarvittavia varoja. Nyt lienevät metsänhoitajien jälkiharjoittelun toteuttamismahdolli- suudet entistä suuremmat. — Metsänvartijoiden korvaamiseen metsä- työnjohtajilla ryhdyttäneen, kuten edellä mainittiin, vielä kuluvan vuoden aikana. Metsätöyönjohtajien ammatillista kehitystä silmällä pitäen on metsähallitus suunnitellut pidettäväksi jatkokursseja ja antanut Keskusmetsäseura Tapion toimeksi yksityiskohtaisen ehdo-

tuksen teon näiden kurssien järjestämisestä. Jatkokurssien aikaansaamiseksi metsänhoitajille on metsähallitus kääntynyt Metsätieteellisen tutkimuslaitoksen sekä yliopiston maatalous-metsätieteellisen tiedekunnan puoleen.

Kuluvan vuoden alussa esitti metsähallitus sellaiseen lainsäädäntötoimenpiteeseen ryhtymistä, että niissä tapauksissa, joissa hakkuista on tehtävä metsänhakkuuilmoitus, puut olisi leimattava ja leimaus jätettävä tarkastettavaksi ja hyväksyttäväksi. Metsähallitus pitää asiaa kiireellisenä siihen katsoen, että yksityismetsien hakkuut ovat viimeaikoina tavattomasti enentyneet. — Edelleen metsähallitus suunnittelee suonkuivaus- ja metsänhoitotöiden tarkkailun kehittämistä valtionmailla ja on saanut maatalousministeriön suostumuksen tarkkailun toimeenpanoon. — Työläisten päiväansioiden tarkkailua varten on metsähallituksessa viime vuoden lopusta alkaen ollut erityinen hankintametsänhoitaja. — Vielä mainittakoon, että on tehty esitys maan kirkollismetsien jakamisesta 9 piiriin, joita kutakin varten olisi yksi kirkollismetsänhoitaja.

Liiketoiminta. Pystymetsien myyntiä koskevien 1908 vuoden johtosäännön ja v. 1909 annetun senaatin päätöksen mukaan oli arvo-puut myytävä yleishuutokaupalla, vähempiarvoisten puiden myynnin tapahtuessa paikallishuutokaupalla, välikirjakaupalla ja käsikaupalla. Näiden määräysten kirjaimellinen noudattaminen ei kuitenkaan olisi ollut mahdollista ilman, että valtio olisi kärsinyt huomattavaa vahinkoa. Liiketoimintaa oli siis kehitettävä joustavammaksi. Puiden myynti valtionmetsistä uusittiin perusteellisesti v. 1922 annetulla valtioneuvoston päätöksellä.

Niin kauan kuin valtion metsähuutokaupoissa tehdyt tarjoukset oli alistettava senaatin ratkaistaviksi, tuli yleensä suurin osa niistä säännöllisesti hyväksytyiksi, mikä käytännössä merkitsi sitä, että hintataso jäi suhteettoman alhaiseksi. Esim. vv. 1910—13 hyväksyttiin tarjouksista 72—84 %. Mutta varsinkin sitten kun metsähallintoa koskeva, v. 1921 annettu asetus siirsi ratkaisun metsähallitukselle, tarjoutui sille mahdollisuuksia kohtuullisen hintatason ylläpitämiseen. Sikäli kuin tehdyt tarjoukset osoittautuvat alemmiksi, kuin mitä vallitseva markkinatilanne oikeuttaa vaatimaan, jätetään ne huutokaupassa hyväksymättä ja metsähallitus saatuaan hyväksyttäviä korotustarjouksia myy jääneitä puueriä välikirjakaupalla. Sillä tavoin on välikirjakaupan merkitys kasvanut aivan toiseksi, kuin mikä sillä ennen oli. Vv. 1918—32 on huutokauppatarjouksista hyväksytty vain 16—75 % ja myymättä jääneet erät on melkein aina saatu kaupaksi välikirjamenetelmää käyttäen

korkeammasta hinnasta. Syksyllä 1933 tehdyistä huutokauppatarjouksista, jotka jo olivat kauttaaltaan korkeammat kuin edellisinä vuonna, hyväksyttiin ainoastaan 26 %. Jälkikaupoissa nousi myymättä jääneiden puiden kantoraha-arvo 31 % korkeammaksi, kuin mitä huutokaupoissa oli tarjottu.

Valtionmetsien hinnat on siis pyritty pysyttämään mahdollisimman tarkoin markkinatilanteen mukaisina. Tällöin on kiinnitetty huomio paitsi sahatavaran kulloinkin vallitseviin fob-hintoihin sekä niissä mahdollisesti lähitulevaisuudessa odotettavissa oleviin muutoksiin, rahan kurssiin, hakkuu-, ajo-, uitto-, sahaus- ja laivauskustannuksiin, veroihin, korkoon, kuoletukseen yms. sekä ennen kaikkea puiden laatuun. Tämä menettely takaa metsähallinnon omien hinnoittelujen asiallisuuden ja oikeudenmukaisuuden.

Omaa luokkaansa olivat pitkäaikaiset välikirjakaupat eli konsessiot, joiden tarkoituksiperistä ja seurauksista aiemmin on ollut puhe. V. 1917 oli vielä solmittu kaksi konsessiota, joista toinen, W. Rosenlew & Co Ab:lle 10 vuodeksi myönnetty käsitti 300 000 p-m³ kuusipaperipuuta 3:20—4:50 mk:n hintaan p-m³:ltä, sekä toinen Oy. Rauma Wood Ltd:lle 20 vuodeksi myönnetty 400 000 k-m³ kuusipaperipuuta 3:20—4:— mk:n hintaan k-m³:ltä. Molemmat kaupat keskittyivät Pohjois-Suomeen. Konsessiokaupoista saatu huono kokemus määräsi uuden metsähallituksen kannan tähän kauppamuotoon nähden. Vuodesta 1918 lähtien metsähallitus on evännyt kaikki konsessioanomukset yhtä lukuun ottamatta, jota se v. 1918 puolsi asettaen ehdoiksi mm., että hakkuut oli toimitettava metsänhoidollisina uudistus- ja kasvatushakkausina sekä että koko puumäärä oli jalostettava Pohjanmaalla rakennettavissa tehdaslaitoksissa. Tämä sopimus jäi kuitenkin solmimatta. V. 1921 tehtiin Suomen pankin suosituksesta ja valtioneuvoston määräyksestä, vastoin metsähallituksen perusteellista lausuntoa ruotsinmaalaisen sahanomistajain yhtymän Ab. Virginian kanssa 6 vuoden konsessiosopimus 3 milj. sahapuun luovuttamisesta Lapin, Kemin ja Iin tarkastuspiireistä 10 äyrin hintaan kuutiojalalta. Tämän konsession aiheuttama menekin lisäys oli osaksi näennäinen, koska Virginia yhtymän sahat, jotka aikaisempina vuosina olivat tehneet tarjouksiaan, vähensivät niitä nyt samassa suhteessa kuin pääsivät konsessiopuista osallisiksi. — Esimerkkinä siitä kuinka pitkälle konsessiotarjouksissa itsenäisyytemme ensi vuosina katsottiin voitavan mennä, mainittakoon, että eräs yksityinen yrittäjä anoi konsessiota valtionmetsien koko vuotuisen hakkausmäärään. Ja tällä anomuksella oli voimakas kannatus.

Aiemmin olemme todenneet, että paikallishuutokaupat menettivät pian alkuperäisen tarkoituksensa paikkakunnan

väestön puuntarpeen tyydyttäjinä; niissä esiintyivät ostajina samat liikkeet kuin yleishuutokaupoissa. Tämän vuoksi metsähallitus jo vv. 1919 ja 1920 möi paikallishuutokauppaa varten leimattuja puita yleishuutokaupoilla ja välikirjakaupoilla. Siten supistui paikallishuutokauppojen merkitys yhä vähemmäksi; niistä saadut tulot eivät vv. 1919—21 nousseet edes 1 prosenttiin pystymetsien myyntituloista.

Niin kauan kuin k ä s i k a u p p a m y n n i t riippuvat kokonaan ostajien kulloinkin esiintyvistä tilapäisestä tarpeesta, tuottaa niiden edullinen järjestäminen vaikeuksia. Tätä silmällä pitäen metsähallitus v. 1919 julkaisi käsikauppaa koskevan uuden kierto- kirjeen, jonka avulla pyritään tämän myyntitapa kehittämään ajanmukaiseksi siirtämällä toiminta-aloite hyvämenekkisissä seu- duissa ostajilta metsänhoitoviranomaisille, jotka metsän tilaa sil- mällä pitäen leimauttavat ja ehkä kaadattavatkin puita kyläkunta- huutokaupalla tarjottaviksi ja käsikaupalla ostajille luovutettaviksi. Seuraava kehitysaskel on se, että kaadetut rungot metsähallinnon toimesta valmistetaan tavaroiksi, vedätetään ja ehkä uitetaankin sovituille luovutuspaikoille. Hankintatapaa onkin usein sovellettu valtionmetsien käsikauppoihin.

Viimeksi puheena olleen uudistuksen yhteydessä lisättiin metsän- hoitajien käsikauppoikeuksia, mikä lisäys kohdistui varsinkin arvok- kaampien puiden kauppaamiseen. Nämä toimenpiteet vaikuttivat elvyttävästi tähän myyntitapaan, samalla kun ne tarjosivat entistä parempia mahdollisuuksia metsien tilan parantamiseen. Käsikau- poista saadut tulot, joiden edellä mainittiin 5-vuotiskautena 1907—11 nousseen 4.4 milj. mk:aan ja 1912—16 3.2 milj. mk:aan, olivat 1920— 24 29.7 milj. ja 1925—29 50.4 milj. mk. Käsikauppatulojen osuus koko pystymetsän myynnistä oli 1920—24 7 % ja 1925—29 10 %.

Kuten ennen on mainittu, suosittiin h a n k i n t a k a u p p a a, joka yksityismetsien myynneissä on ollut käytännössä aikaisemmin kuin pystyyn myynti, valtionkin metsätaloudessa jo metsähallituksen alkuaikoina. P. W. Hannikainen ei nuorena metsänhoitajana kan- nattanut tätä kauppamuotoa, mutta myöhemmin hän metsähalli- tuksen päällikkönä edisti sen toteuttamista valtion metsätaloudessa. Vuoden 1927 jälkeen on hankintakauppa vihdoon saanut valtion- metsien myynnissä sellaisen aseman, jota on pidettävä voimaperäisen, menestyksellisen suurmetsätalouden edellytyksenä.

Hankintahakkuita haittasi ensi aikoina suuresti metsänhoitajien kokemattomuus. Myöskin voimassa ollut palkkausjärjestelmä jar- rutti osaltansa tämän toiminnan menestyksellistä kehitystä. Han- kintojakin hoitaneiden aluemetsänhoitajien palkkaan kuuluivat mat- karahat kiinteänä, ennakolta määrättynä osana, mikä merkitsi sitä,

että heidän tulonsa supistuivat sitä pienemmiksi, mitä enemmän he hoitoalueessaan matkustivat. Ja hankintojen järjestely ja hoito, jos mikään, vaatii liikkumista. Tämä epäkohta korjaantui 1919 vuoden alussa, josta lähtien hoitoalueiden metsänhoitajille saatiin metsä- hallituksen esityksen mukaisesti maksaa matkustussäännössä mää- rätty korvaus suoritetuista virkamatkoista.

Ajan oloon näyttäytyi välttämättömäksi lisätä työvoimia eri- tyisillä hankintametsänhoitajilla, jotka toimivat välittömästi metsä- hallituksen alaisina. 1933 vuoden lopulla heidän lukumääränsä oli 10. Metsähallinnon keskuksessa oli voimien puute vielä tuntuvampi, kunnes v. 1918 saatiin toteutetuksi ennen mainittu järjestely, eri- tyisen hankinta-asioita johtavan toimiston perustaminen. Hankinta- toimistoon kuuluvat johtajan ja apulaisjohtajan virat täytettiin vuoden lopulla. Siten saatu voimien lisä teki kunkin hankintatyön kehitystä tarkoin seuraavan ja tuloksia selostavan varastokirjanpidon toteuttamisen mahdolliseksi. Ilman tällaista keskitystä ei laajoiksi paisuneita hankintoja olisi voitu menestyksellisesti hoitaa.

Hankintatoiminnan viimeaikaista kehitystä ja tuloksia kuvasta- vat seuraavat lukusarjat.

Hankintatavaran luovutuksia.

Vuosi	Halkoja, 1,000 p-m ²	Sulfiitti- ja sulfaatti- puita sekä proseja, 1,000 p-m ³	Tukkeja, 1,000 j ³ (1,000 kpl.)	Ratapölk- kyjä, 1,000 kpl.	Hirsiä, parruja yms., 1,000 j-m	Aitapyl- väitä, riukuja yms., 1,000 kpl.
1918	846	6	(110)	150	10	41
1919	828	14	(95)	99	38	53
1920	554	27	(104)	28	33	85
1921	713	75	(451)	27	60	31
1922	653	84	3,652	17	58	22
1923	573	141	5,098	10	14	8
1924	588	209	3,905	159	21	43
1925	503	168	3,928	69	52	7
1926	517	293	4,566	24	46	13
1927	360	476	9,743	22	9	6
1928	369	827	20,222	128	101	7
1929	387	725	15,079	368	73	10
1930	496	961	13,781	346	29	33
1931	453	661	14,062	315	84	10
1932	647	1,108	21,597	37	18	23
1933	511	1,130	23,461	331	8	7

Sen sijaan että valtion metsähallinnon toimesta hankittu jalos- tamaton puutavara varhemmin sijoitettiin yksinomaan kotimaahan, oli näille tavaroille lamakauden kiristyneissä menekkioloissa yhä useammin haettava ulkomaisia markkinoita.

Puutavaran hankintaan 1920-luvun alkuvuosina myönnetty 25 milj. mk:n määräraha korotettiin vuoden 1925 jälkeen huomattavasti. V. 1930 se oli 78 milj., v. 1933 67 milj. ja v. 1934 se on 76 milj. mk.

Metsähallituksen myyntipolitiikan viimeaikaista kehitystä valaisevat osaltansa seuraavat luvut, jotka osoittavat valtionmailta luovutetun pystyyn myydyin ja hankitun tavaran osuuksia:

Vuosi	1,000 k-m ³		% puiden arvosta	
	Pysty- myynti	Hankinta- myynti	Pysty- myynti	Hankinta- myynti
1920	—	—	92	8
1922	2,134	627	77	23
1924	2,372	698	76	24
1926	2,407	721	77	23
1927	2,468	890	70	30
1928	1,902	1,483	54	47
1929	1,648	1,285	55	45
1930	1,568	1,466	54	46
1931	1,787	1,249	56	44
1932	1,791	1,956	44	56

Metsähallituksen sahaustoiminta kehittyi viimeisen puolentoista vuosikymmenen aikana sangen ripeästi. Sodan päättyessä valtionsahojen asema oli sikäli epäedullinen, että ne eivät samassa määrässä kuin yksityissahat päässeet hyötymään inflaatiosta, niiden valmiin tavaran varastot kun oli, mikäli suinkin mahdollista, myyty sodan aikana. Pelättiin nimittäin, että jouduttaisiin luovuttamaan tavaraa Venäjälle. Kokemus ennättikin osoittaa, ettei tämä pelko ollut aiheeton.

Valtion sahojen tuotantokykyä lisättiin vuosien kuluessa ajanmukaisten teknillisten parannusten avulla. Epäedullinen sijainti vaikeutti, kuten ennenkin olemme todenneet, suuresti eräiden sahojen toimintaa. Tästä syystä lopetettiin Sukevan saha syyskuussa 1924 ja Siuron saha helmikuussa 1928. Sen johdosta, ettei Pohjois-Suomen laajoista metsistä voitu kyllin edullisin ehdoin saada kaupaksi likimainkaan kaikkia liikeneviä puumääriä, alettiin suunnitella suuren valtionsahan perustamista Oulunläänin rannikolle. V. 1919 hallitus apulaismaatalousministeri Eero Hahlin (Hatvan) aloitteesta esitti eduskunnalle, että Pohjanlahden pohjoisrannikolle perustettaisiin uudenaikainen valtionsaha ja tarkoitukseen myönnettäisiin 15 milj. markkaa. Esitys hyväksyttiin ja Kemijoen suuhun rakennettiin Veitsiluodon saha. Metsähallitus oli arvioinut kustannukset 18 milj. markaksi, mutta rahan arvon alenemisen sekä koneiden ja tarvikkeiden sekä työpalkkojen kohoamisen johdosta kustannukset kuitenkin olivat, sahan lopullisesti, v. 1926 valmistuttua, 30

milj. markkaa. Jo vuodesta 1922 saha työskenteli 6-kehäisenä; v:sta 1926 siinä on 7 pikakehää. Kevätniemen saha laajennettiin v. 1928 4-kehäiseksi. Tällä sahalla oli lautatarha Kotkassa vuoteen 1931, jolloin se lakkautettiin ja uusi perustettiin Uuraaseen.

Valtion sahojen viimevuosien toimintaa (ennen Veitsiluoto Oy:n perustamista) valaisevat seuraavat luvut.

Vuosi	Toiminnassa olleet sahat	Yhteinen tuotanto, stand.
1918	Siuro, Kevätniemi, Sukeva	2,200
1920	» » »	1,900
1922	» » » , Veitsiluoto	14,033
1924	» » » »	31,977
1926	» » — »	39,803
1927	» » — »	41,882
1928	— » — »	34,228
1929	— » — »	41,791
1930	— » — »	43,033
1931	— » — »	44,394

Sahoilta luovutetun puutavaran arvo oli miljooniksi markkoiksi merkittynä:

v. 1918	4.1	v. 1923	41.4	v. 1928	83.4
» 1919	11.8	» 1924	69.0	» 1929	88.5
» 1920	16.8	» 1925	79.2	» 1930	87.3
» 1921	27.2	» 1926	83.0	» 1931	72.8
» 1922	35.9	» 1927	92.1		

Suurin osa valtion sahoilla valmistetusta tavarasta on myyty ulkomaille.

Eri sahojen voitot olivat seuraavat, 1 000 mk:

Vuosi	Veitsiluoto	Kevätniemi	Siuro	Sukeva
1918	—	600	596	471
1920	—	906	785	422
1922	—	3,730	410	269
1924	865	1,724	529	1,111
1926	4,047	5,251	155	50
1928	4,302	1,929	5,298	—
1929	4,084	1,565	—	—
1930	5,049	1,512	—	—
1931	3,650	1,195	—	—

Valtion puunjalostuksen rajoittamista pelkästään sahateollisuuteen ei ajan pitkään pidetty asianmukaisena. Olemme havainneet, että Suomen Metsänhoitoyhdistyksen keskuudessa jo 1917 vuoden lopulla esitettiin ajatuksia jalostustoiminnan kehittämistä niin, että kaikenlaatuiselle puulle saataisiin käytäntöä. Hallituksen v.

1919 esittäessä, että Veitsiluotoon olisi perustettava valtiosaha, metsähallituksen taholta huomautettiin, että uuden sahan kannattavuus olisi turvattava sen yhteyteen perustettavalla sulfiittiselluloosatehtaalla. V. 1927 jätti hallitus eduskunnalle esityksen selluloosatehtaan perustamisesta Veitsiluotoon perustellen esitystään sillä, että sahan kannattavuus siten saataisiin varmemmaksi. Esitys hyväksyttiin ja v. 1930 saatiin 6 keittokattilalla varustettu sulfiittiselluloosatehdas Veitsiluodossa käyntiin. Metsähallituksen pääjohtajan esittämää ajatusta (vrt. s. 126) sulfaattiselluloosatehtaan perustamisesta sulfiittiselluloosatehtaan asemesta ei ollut voitu toteuttaa siitä syystä, että suoritetut tutkimukset osoittivat meriveden Veitsiluodon ympärillä liian suolaiseksi sulfaattiselluloosatehtaan tarpeihin, ja suolattoman veden johtaminen Kemijoen suusta Veitsiluotoon olisi tullut liian kalliiksi.

Veitsiluodon tehdas valmisti v. 1930 17 000 ja v. 1931 32 000 tonnia sulfiittiselluloosaa. Siitä myytiin molempina vuosina yhteensä, pääasiallisesti ulkomaille, 28 000 tonnia.

V. 1928 puhjennut pulakausi johti varsin huomattaviin muutoksiin valtion puunjalostusteollisuuden järjestelyssä. Kun hallitukselle näyttäytyi vaikeaksi saada 1931 vuoden talousarvio tasapainoon, se esitti eduskunnalle, että valtion välittömässä hallinnassa olleet puunjalostuslaitokset (rautatiehallituksen Roikonkosken sahaa lukuun ottamatta) myytäisiin osakeyhtiölle, jossa valtiolla olisi osakeenemmistö. Hallitus laski saavansa sillä tavoin sekä eräiden muiden valtion liikelaitosten osakeyhtiöimisestä 70 milj. mk, mikä olisi riittänyt tuloarvion vajauksen täytteeksi. Ennestään, vuodesta 1918, valtiolla jo oli Enso-Gutzeit Oy:n ja Tornator Oy:n osakeenemmistöt hallussaan. Hallituksen esitys tuli eduskunnassa hyväksytyksi metsähallituksen pääjohtajan, joka silloin oli eduskunnan jäsenenä, ollessa toista mieltä.

Pääjohtaja C a j a n d e r vastusti valtion puunjalostuslaitosten luovuttamista varta vasten perustettavalle osakeyhtiölle, jonka kokoonpanosta ei ennakolta ollut mitään takeita, mm. niiden etujen vuoksi, joita valtion metsätaloudelle koitui valtion välittömässä hallinnassa olevista puunjalostuslaitoksista. Ne vapauttivat metsähallituksen joutumasta liiaksi ostajain armoille, tukivat metsähallinnon hankintatoimintaa varsinkin Pohjois-Suomessa ja pysyttivät metsähallituksen välittömässä kosketuksessa ulkomaisiin puunjalostemarkkinoihin, joten metsähallitus joka hetki saattoi olla selvillä sikäläisistä hintasuhteista, ja sillä oli käytettävänä luotettava pohja myytäviksi suunnittelemiensa metsien hinnoittamiselle. — Nämä näkökohdat lienevät kuitenkin tulleet turvatuiksi »Veitsi-

luoto Oy:ssä» sen kautta, että 100 000 osakkeesta vain 2 joutui yksityisille valtion siten käytännöllisesti katsoen jäädessä yksin määräämään yhtiön asioista. Sitä paitsi yhtiöjärjestyksen mukaan kolme metsähallituksen jäsentä on yhtiön hallintoneuvoston jäsenenä.

Metsähallinnon varsinaisesta liiketoiminnasta saatujen tulojen ja kertyneen voiton suuruus selviää seuraavista numeroista:

Vuosi	Liiketoiminnasta saatu	
	tulo, 1,000 mk	voitto, 1,000 mk
1918	20,176	6,697
1919	38,056	18,048
1920	43,576	1,473
1921	81,299	14,636
1922	81,902	10,471
1923	106,045	24,770
1924	133,868	47,208
1925	133,986	40,127
1926	149,992	75,474
1927	187,341	74,521
1928	275,720	129,695
1929	245,516	94,438
1930	229,234	54,218
1931	199,426	70,394

Näitä tuloksia laskettaessa ei ole otettu lukuun ylimääräisten menoerien, puunjalostuslaitosten perustamiseen, laajentamiseen, täydentämiseen ja uusimiseen kiinnitettyjen pääomien korkoja eikä kuoletuksia.

Metsänhoidon kehitys oli sota-aikana melkein pysähdyksissä. Mutta pian vapaussodan jälkeen metsähallitus ryhtyi toimenpiteisiin sen hyväksi. Heinäkuussa 1918 se esitti, että sen käytettäväksi palkattaisiin ylimääräinen esittelijä valvomaan hoitoalueiden varsinaista metsänhoitoa. Esityksessä huomautettiin, että valtionmetsien hakkuut olivat nopeasti lisääntyneet ja että ne oli suureksi osaksi uskottava vallan nuorillekin metsäkonduktööreille, koska kokeempia ei ollut riittävästi käytettävissä. Kun sitä paitsi vanhemmatkaan metsänhoitajat eivät olleet näin laajoihin hakkauksiin tottuneet, eivät hakkausten jäljet aina olleet metsänhoidollisesti tyydyttäviä. Kirjelmässä lueteltiin paljon sellaisia maita, joilla metsänviljelysten toimittaminen on välttämätöntä. Senaatti suostui esitykseen, ja metsänhoidon valvojaksi metsähallitukseen otettiin metsäkoulun johtaja Arvid Borg. Hän toimi varsinaisten metsänhoitoasiain ylimääräisenä esittelijänä metsähallituksessa kesäkuun loppuun 1919, jolloin hänen erotessaan toimi lakkautettiin.

V. 1921 vahvistetun uuden järjestelmän mukaan tuli piirikunta-konttorien tärkeäksi erikoistehtäväksi valtionmetsien hoidon ohjaaminen ja valvominen. Käytännössä tarjosivat yhä laajentuneet hankintahakkuut mahdollisuuksia metsänhoidolle ja varsinkin kasvatushakkaukset olivat pienpuun menekin lisääntyessä käyneet entistä kannattavammiksi. Taimistojen perkauksia toimitettiin valtion metsämailla 5-vuotiskautena 1927—31 n. 16 000 ha:n ja apuharvennuksia n. 106 000 ha:n alalla. Väljennyshakkaukset käsittivät vuosittain yli 10 000 ja ylispuuhakkaukset yli 20 000 ha.

Mutta kaikesta tästä huolimatta valtionmetsien tila pysyi heikkona, niin kauan kuin niiden hoitoon myönnettiin kohtuuttoman pienet määrärahat. Metsänhoitomäärärahat vaihtelivat vv. 1918—25 570 000—1 300 000 mk; suurimmastakin myönnetystä vuosimäärärahasta tuli hehtaaria kohti vain keskimäärin 9 penniä ja tällä määrärahalla oli kustannettava mm. ylimääräinen vartiointi ja kulonsammutus. Tästä oli seurauksena, että hakkausalat jäivät enimmäkseen riittävästi puhdistamatta, varhemmin toimitettujen hirrenharsintojen jäljet korjaamatta, laajat kuloalatkin metsittämättä ja sellaiset harvennushakkaukset toimittamatta, joista ei saatu myyntikelpoista tavaraa. Tuomalla tämän kaiken sangen vakuuttavalla tavalla esiin talousarvioesityksensä yleisperusteluissa metsähallitus sai metsänhoitomäärärahan v. 1926 korotetuksi 2 miljoonaan markkaan ja v. 1927 4 milj. markkaan.

1926 vuoden lopulla kehotti hallitus metsähallitusta esittämään suunnitelman valtion metsätalouden tehostamiseksi. Suunnitelman laatiminen jätettiin metsäneuvos, tohtori O. J. Lakarille, kuten ennen on mainittu. Tähän suunnitelmaan, joka perustui metsähallituksen eri osastoilla laadittuihin luonnoksiin, sisältyi yksityiskohtainen arvio valtion metsänhoitotöihin tarvittavista määrärahoista. Mahdollisimman varovasti arvioiden tri Lakari katsoi tarvittavan välttämättömiin metsänhoitotöihin vuosittain n. 14 milj. mk, josta aukeiden alojen metsittämiseen, uuden metsän hankkimiseen hävitettyjen metsien ja lepiköiden tilalle sekä kuivilla kankailla kasvavien kuusikoiden ja koivikoiden muuttamiseen keinollisella tavalla mäntyä kasvaviksi käytettäisiin 2 milj. mk; hakkausalajen valmistamiseen luonnonsiemennykselle käytettäisiin 6 milj., taimistojen perkauksiin ja harventamisiin sekä täydennysviljelyksiin 4 milj. ja harvennushakkauksiin 2 milj. mk. Suunnitelmassa korostettiin kuitenkin nimenomaan, ettei ole mahdollista yhdellä kertaa lisätä metsänhoitotöitä entisestään moninkertaisiksi, vaan täytyy sen tapahtua asteettain, sitä mukaa kuin saadaan kasvatetuksi pätevää työnjohtoa ja työväkeä.

Suunnitelma johtikin nopeasti tulokseen. 1928 vuoden talousarvioehdotuksessaan hallitus tosin varasi valtionmetsien hoitoon vain 5 milj. mk eli 750 000 mk enemmän kuin edellisenä vuonna. Mutta samana vuonna se antoi eduskunnalle esityksen »laiksi varojen varaimisesta soitten kuivaukseen metsätaloudellisia tarkoituksia varten sekä muiden tuottamattomien tai vähätuottoisten metsäalojen saatamiseen tuottavaan kuntoon.» Sen mukaan oli vuodeksi 1929 varattava valtion metsätaloutta varten 12 milj. mk metsänhoito- ja suonkuivaustöihin, ja 10 vuoden aikana oli määrärahaa lisättävä 3 miljoonalla markalla vuosittain. Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksen, mutta lyhensi mainitun määrärajan 10:stä 5 vuodeksi.

Tämän ohjelman mukaan ja kun määräraha katsottiin sopivaksi jakaa tasan metsänhoito- ja suonkuivaustöiden kesken, olisi edellisten osalle tullut v. 1930 7.5 milj., v. 1931 9 milj., v. 1932 10.5 milj. ja v. 1933 12 milj. mk., Pula-ajan johdosta hallitus kuitenkin esitti 1932 vuoden talousarvioesityksessään alennettaviksi näitä määrärahoja, ja eduskunta hyväksyi esityksen. Sen perusteella myönnettiin varsinaisilla valtionmailla suoritettavia metsänhoito- ja suonkuivaustöitä varten v:ksi 1932 15.3 milj. mk; siitä varattiin noin puolet metsänhoitotöihin. Vuodeksi 1933 oli metsänhoito- ja metsänsuojelusekä suonkuivaustöihin valtionmailla varattu 18 milj. ja vuodeksi 1934 15 milj. mk. Lisäksi on näihin tarkoituksiin metsähallituksen käytettäviksi myönnetty ns. työttömyysvaroja kaikenkaikkiaan 9 milj. mk. Vuodesta 1935 alkaen on valtion talousarvioon eduskunnan päätöksen mukaisesti otettava viitenä vuotena 25 milj. mk käytettäväksi metsänparannustöihin valtionmailla. Tätä kirjoitettaessa ei tämän päätöksen sisältävä uusi metsänparannuslaki ole vielä tullut vahvistetuksi.

Hakkauksia suoritettaessa on entistä määrätietoisemmin pyritty täyttämään metsänhoidollisia vaatimuksia. Metsähallitus on antanut kiertokirjeitä, joissa teroitetaan sekä kasvatus- että uudistushakkauksissa huomioon otettavia näkökohtia ja annetaan yksityiskohdaisia ohjeita.

Metsän kylvöjä on viime vuosina toimitettu entistä laajemmissa mittasuhteissa, kun sitä vastoin istutukset ovat jääneet vähäin. Tätä toiminta-alaa valaisevat seuraavat luvut:

Aika	Metsänvilj. ala, ha:		Apuviljelyn ala, ha:	Kylvetty siementä, kg:	Istutettu taimia:
	Kylvöala	Istutusala			
1917—21	2 171	209	1 077	3 273	1 324 000
1922—26	5 014	237	942	6 974	1 384 000
1927—31	29 594	332	3 806	32 144	1 759 000
1932	10 205	120	2 032	7 297	684 000

V. 1930 istutetuista 262 500 taimesta oli 58 % männyn, 26 % kuusen ja loput muiden havupuiden taimia. V. 1932 istutetuista taimista oli 22 % männyn, 77 % kuusen.

Metsänviljelyskustannukset olivat 5-vuotiskausina: 1917—21 393 000, 1922—26 773 000 ja 1927—31 4 623 000 mk; v. 1932 ne kohosivat 1 615 000 mk:aan.

Käpyjä karistettiin vv. 1922—26 7 088 hl, siitä 82 % männyn, 16 % kuusen ja 2 % muiden havupuiden. Siementä saatiin 4 570 kg. Vv. 1927—31 karistettiin 38 206 hl, siitä n. 90 % männyn käpyjä. Kaiken kaikkiaan saatiin siementä n. 26 700 kg. Karistusta varten on perustettu joukko karistamoja, suurin Keski-Pohjanmaalle, Eskolaan.

Helteisimpinä kulokesinä tultiin kokemaan, että valtionmetsien suojeleminen tulen tuhoilta kaipasi tehostamista. Palojen tavaton valta johtui ennen kaikkea kulotiedoituksen puutteellisuudesta. Metsähallitus huomautti tästä ehtimiseen menoarvioesityksensä yhteydessä. Vasta v. 1928 saatiin asianomainen määräraha huomattavasti korotetuksi (v. 1927 300 000 mk, v. 1928 750 000 mk). Määrärahan korotus teki mahdolliseksi valtionmaiden puhelinyhteyden saattamisen vähitellen ajanmukaiselle kannalle. Täydellinen palotorniverkosto on järjestetty pitkin koko itärajaa Itä-Suomen piirikunnan hoitoalueissa. Joukko palotorneja on myös Pohjois-Satakunnan valtionmailla sekä erinäisillä Inarin ja Petsamon tuntureilla. Kussakin palotornissa on puhelin ja prismakiikari. Kulokesinä on metsähallituksen käytettävänä ollut armeijan lentokoneita kulkotarkkailua varten varsinkin Pohjois-Suomessa, missä metsähallituksella on oma lentokonehalli Kemijärvellä. Kulojen sammuttamisessa on vallinnut kiinteä yhteistoiminta metsähallinnon ja rajavartioston välillä.

Kesäksi 1934 tulee valtion metsähallinnon palveluksessa toimimaan kaksi suoritettujen metsänhoitotöiden tarkastajaa.

Suonkuivaustöitä ovat valtionmetsissä suorittaneet edelleenkin sekä suonkuivausmetsänhoitajat että aluemetsänhoitajat. Jälkimmäisten tehtäviin on kuulunut osaksi luonnonpurojen perkaukset ja vähäiset ojitukset, joita eivät suonkuivausmetsänhoitajat ole suunnitelleet, osaksi suonkuivausmetsänhoitajien laatimien ojitussuunnitelmien toteuttaminen. Suonkuivausmetsänhoitajien luku on jonkin verran vaihdellut. V. 1932 työskenteli metsähallituksen alaisina suonkuivausinsinööri, 5 suonkuivausmetsänhoitajaa, 5 apulaismetsänhoitajaa ja 1 ylimääräinen metsänhoitaja. Seuraavat luvut kuvaavat suonkuivausmetsänhoitajien toimesta suoritettuja töitä:

	1917—22	1923—27	1928—32	1900—32
Tutkittu soita, 1000 ha	110	48	89	408
Laadittu ojitussuunnitelmia, 1 000 ha	11	33	53	158
Kaivatettu oja, km	664	1 269	2 991	9 139
Kuivatettu ala, 1 000 ha	7	16	39	93

Yksistään v. 1933 kaivettiin oja ja perattiin puroja suonkuivausmetsänhoitajien toimesta yhteensä 2 772 km; kuivatettu ala on 16 700 ha.

Aluemetsänhoitajien työsaavutukset selviävät pääpiirtein seuraavista luvuista:

	1917—22	1923—27	1928—32	1900—32
Kaivettu uusia oja, km	93	290	429	1 793
Perattu puroa, km	113	355	287	1 285

Suonkuivaustoiminta on siis viime aikoina saavuttanut varsin laajat mittasuhteet. Sen nopeaan elpymiseen ovat tietenkin ratkaisevasti vaikuttaneet metsänparannusrahat, joista, kuten aiemmin mainittiin, noin puolet on käytetty vesiperäisten maiden kuivattamiseen metsän kasvatusta varten. Vv. 1900—32 on suonkuivausmetsänhoitajien toimesta suoritettuihin suonkuivaustöihin käytetty 45.6 milj. ja aluemetsänhoitajien toimesta suoritettuihin suonkuivaustöihin 9.9 milj. mk.

Kesällä 1934 tulee valtion metsähallinnon palveluksessa toimimaan erityinen suonkuivatustöiden tarkastaja.

Tie- ja uittoväylätyöt sekä lauttauskysymys. Jo metsähallinnon alkuaikoina joutuivat valtion metsänhoitajat alueillaan teettämään tietöitä osaksi varta vasten myönnettyjen määrärahojen varassa osaksi valtionmaan asukkaiden verotoina. Nämä työt ovat tarkoittaneet hoitoalueiden sisäisten liikenneyhteyksien ja kuljetussuhteiden parantamista ja ovat sen vuoksi jääneet mittasuhteiltaan verraten vaatimattomiksi. Niiden merkitys on kuitenkin arvioitava varsin suureksi ei yksinomaan metsätaloudellisessa vaan myöskin yleishyödyllisessä suhteessa. Tällaiset tiet palvelevat yhtä paljon syrjäisten saloseutujen eristettynä ollutta väestöä kuin valtion metsätaloutta.

Aluemetsänhoitajien johdolla on vv. 1917—1931 tehty ajoteitä 810 km sekä uusia polkuja ja porrasteita 1 108 km. Metsähallitus on myötävaikuttanut suurempienkin tiesuunnitelmien toteuttamiseen ryhtymällä itse teettämään metsähallinnolle tärkeitä maanteitä tai

puoltamalla niiden rakentamista. Mainittakoon esimerkiksi, että kesällä 1914 valmistuneen, ei vain valtion metsätaloudelle vaan muutenkin perin tärkeän Inarin maantien rakentamista metsähallitus oli tarmokkaasti ajanut. V. 1918 metsähallitus esitti, että Perä-Pohjolan maantieverkostoa kehitettäisiin.

V. 1912 asetettiin metsähallitukseen tie- ja vesirakennusinsinööri tierakennuksista huolehtimaan. Sodan jälkeisten suurten uudistusten johdosta tämä tehtävä tuli kuulumaan metsähallituksen insinööri-osastolle.

V. 1921 valmistui Eskolan laiturivaihteelta metsähallinnon toimesta rakennettu metsärata, jonka tarkoituksena on laajojen, Keiteleen vesistön ja rautatien välillä sijaitsevien valtionmaiden menekki-suhteiden parantaminen ja jota seuraavina vuosina huomattavasti jatkettiin. — Myöskin yleisten rautateiden rakentamiseen on metsähallitus tehokkaasti vaikuttanut mm. nyt hyväksytyt Kajaanin—Kuusamon ratasuunnan varsinaisena aloitteen tekijänä.

Metsähallinnon uittoväylätöet järjestyivät entistä paremmin sen jälkeen, kun metsähallitus vuodesta 1912 sai käytettäväkseen tätä alaa tuntevan tie- ja vesirakennusinsinöörin. Mutta yhä laajemmaksi kehittynyt toiminta vaati lisävoimia. Käänteen tekevä merkitys tuli olemaan v. 1921 perustetulla metsähallituksen insinööriosastolla, joka siitä lähtien on suorittanut suurimman osan metsähallinnon uittoväylätöistä. Pääosa tarkoitukseen myönnettyistä varoista on käytetty väylien rakentamiseen valtionmaiden sisällä olevissa latvavesistöissä, uittoyhdistysten sekä tie- ja vesirakennusten ylihallituksen huolehtiessa vesistöjen alajuoksuista, joilla on yleisempi merkitys. Vähäisempiä, mutta silti varsin huomion arvoisia ovat olleet aluemetsänhoitajien toimesta suoritettut uittoväylätöet. Niihin käytettiin varoja

v. 1917—21	85 000 mk
» 1922—26	262 000 »
» 1927—31	332 000 »

Metsähallinnon uittoväylätöiden ripeätä kehitystä kuvastaa seuraava lukusarja, joka osoittaa metsähallinnon kunnostamiin uittoväyliin kiinnitettyjen kuolettamattomien rakennuskustannusten määrän korkoineen:

v. 1922	2.8 milj. mk	v. 1929	15.6 milj. mk
» 1925	10.8 »	» 1931	21.3 »
» 1927	13.0 »	» 1933	22.4 »

ja 36 000 dollaria.

Yleisiä uittoetuja on metsähallitus joutunut valvomaan olemalla edustettuna uitto-, vesilaitos- ja vesistön järjestely- yms. katselmuksissa sekä antamalla lausuntoja näitä aloja koskevista anomuksista. Vv. 1917—33 metsähallitus painatti 58 uutta **l a u t t a u s s ä ä n t ö ä**.

Valtion metsämaiden käyttö. Valtion metsämaiden pinta-ala arvioitiin, vedet mukaan luettuina, v. 1925 14 118 800 ha:ksi. Viimeisten laskelmien mukaan jakaantuu pinta-ala seuraavasti:

Metsätalouteen kuulumatonta maata ..	344 655 ha
» kuuluvaa ..	
kasvullista metsämaata	5 696 548
kehnokasv. »	2 548 713
joutomaata	4 536 440
maata yhteensä	12 781 701 »
Vesiä	13 126 356 ha
Pinta-ala vesineen	552 000 »
	13 678 356 ha

Uusia alueita valtio on saanut metsämaita ostamalla, mutta kun samanaikaisesti on enemmän luovutettu maita asutus-, viljelys- ym. tarkoituksiin, on valtionmaiden kokonaispinta-ala vähentynyt. Valtio on ostanut itselleen uusia metsämaita 1933 vuoden loppuun mennessä 18 099 ha, maksaen siitä 15.4 milj. mk.

Valtionmaiden asuttamistoiminta sai uuden suunnan, sen jälkeen kun 1892 vuoden uudistalojen perustamista koskeva asetus kumottiin v. 1922 annetulla lailla. Siitä lähtien ei nimittäin varsinaisia uudistaloja enää ole muodostettu. Pohjois-Suomessa on kuitenkin maa-herran aikaisemmin tekemien päätösten nojalla ollut vireillä joukko väliaikaisten uudistalojen perustamistoimituksia. Laki valtion metsämaita asuttamisesta säättää, että viljelyksen ja tilattoman väestön pysyvän asuttamisen edistämiseksi perustetaan valtion metsämaita asutustiloiksi nimitettyjä viljelys- ja asuntotiloja, joiden muodostamisesta asutushallituksen on pidettävä huolta. Tällaisia asutustiloja on 1932 vuoden loppuun mennessä merkitty maarekisteriin 455.

Milloin on kysymys laajan alueen asuttamisesta, tulee asutushallituksen asettaa erityinen asutustoimikunta tekemään asutussuunnitelmaa, jonka lopullisesti vahvistaa valtioneuvosto. Tällaisia asutusalueita on erotettu monista hoitoalueista. Niillä muodostettujen tilojen ja lisämaita luku nousi 1932 vuoden lopussa 1 021:een, vastaten 50 899 ha:n pinta-alaa.

Uusien valtionmetsätorppien perustaminen lopetettiin maatalousministeriön v. 1922 julkaisemalla kirjeellä. Tällöin oli torppien lukumäärä 4 503, niistä verotettuja 3 788. 1931 vuoden loppuun mennessä oli maarekisteriin merkitty 1 428 itsenäistynyttä valtionmetsätorppaa. Niille luovutettiin yhteensä 135 406 ha:n pinta-ala, siitä 77 848 ha metsämaata. Torppien lunastushinnat kohosivat 55.9 milj. markkaan. Tiloille jääneistä rakennuspuista ovat tilalliset maksaneet lunastusta keskimäärin 6: 62, siemenpuista 6: 10 ja muista arvopuista 20: 98 rungolta. V. 1932 oli itsenäistyneiden, maarekisteriin merkittyjen entisten valtionmetsätorppien luku 2 202.

V. 1922 annettujen asetusten perusteella on metsähallituksella yksinoikeus maiden vuokraamiseen erilaisiin tarkoituksiin valtionpuistoista ja muista valtion metsämaista, joita ei ole määrätty viljelystarkoituksiin käytettäväksi. Vuokramaita oli tällaisilla mailla 1931 vuoden lopulla yhteensä 2 322, niistä viljelystiloja 97, asunto-tiloja 1 139 ja viljelysmaita 540, muita tässä mainitsematta. Vuokramaiden pinta-ala oli v. 1931 6 822 ha. Viljelys- ja asuntotiloista voidaan lunastaa itsenäisiksi ne, joista vuokrasuhde oli olemassa kesäkuun 2. p:nä 1922. 1931 vuoden loppuun mennessä oli nyt puheena olevilla valtionmailla maarekisteriin merkitty 650 vuokra-alueita. Niille oli luovutettu yhteensä 25 522 ha:n pinta-ala, siitä 14 978 ha metsämaata. Tilojen lunastushinnat kohosivat 19.1 milj. markkaan. Tilalliset olivat joutuneet maksamaan tiloille jääneistä rakennuspuista lunastusta keskimäärin 8: 70, siemenpuista 12: 79 ja muista arvopuista 26: 22 rungolta. V. 1932 oli itsenäistyneiden, maarekisteriin merkittyjen vuokra-alueiden luku 824.

Valtionmetsäkomitean v. 1920 julkaisemassa mietinnössä n:o 1 käsitellään laajasti valtionmaiden asuttamista sekä yleensä niiden luovuttamista eri tarkoituksiin. Silti ei itsenäisyysajan asutuslainsäädännössä ole komitean mietinnössä esitettyihin näkökohtiin juuri lainkaan kiinnitetty huomiota. Viimeksi on kuitenkin asutuskomitean mietinnössä jälleen tuotu esiin suuri osa näistä näkökohdista. Asutuskomitean käsityksen mukaan olisi valtion metsämaiden asuttamisen järjestäminen jätettävä kokonaan metsähallituksen tehtäväksi. Valtionmaat olisi tarkastettava yksityiskohtaisesti, erottamalla kerta kaikkiaan asutukseen varattavat maat. Näin saataisiin valtion metsätalouden järjestely nykyistä varmemmalle pohjalle. Asutuskomitean ehdotuksen mukaan tulisi asutusasioiden käsittely entisestään suuressi yksinkertaistumaan.

Metsätieteellinen tutkimuslaitos. Metsätieteellisen tutkimustyön ja varsinkin koetoiminnan tarpeellisuudesta on metsänhoitokuntamme

piirissä jo kauan oltu tietoisia. V. 1866 Jyväskylässä pidetyssä metsänhoitajien kokouksessa neuvoteltiin metsätieteellisestä koetoiminnasta ja maamme vanhimman metsätaloudellisen järjestön, Suomen Metsänhoitoyhdistyksen ensimmäisen, v. 1877 pidetyn kokouksen ohjelmaan valituista kolmesta esitelmästä yksi käsitteli metsätieteen kehitystä ja toinen metsänhoidollisten koemasien perustamista Suomeen. Saman yhdistyksen kokouksissa keskusteltiin lähinnä seuraavina vuosina ja usein myöhemminkin metsätieteellisen koetoiminnan järjestämisestä. V. 1889 yhdistys esitti, että huomioon ottaen sen suuren merkityksen, joka vähäisilläkin metsänviljelykokeilla on kokemuksen lisääjinä ja harrastuksen herättäjinä valtio myöntäisi pieniä määrärahoja niiden aluemetsänhoitajien käytettäväksi, jotka ovat halukkaita toimittamaan kotimaisten ja ulkomaisten puulajien viljelykokeita. Myöhemmin yhdistys asetti keskuudestaan valiokunnan suunnittelemaan metsätieteellistä koetoimintaa. Valiokunnan esitettyä lausuntonsa v. 1898 yhdistys jätti senaatille ehdotuksensa metsätieteellisen koetoiminnan järjestämiseksi maahamme. — Asiata kannattivat myös kruununmetsäkomitea ja yksityismetsäkomitea v. 1900 julkaistuissa mietinnöissään.

V. 1906 lähetti metsähallitus ylitirehtööri **Hannikaisten** aloitteesta senaatin kamaritoimituskunnalle kirjelmän, jossa korostetaan metsätieteellisen koelaitoksen tarpeellisuutta ja anotaan, että dosentti **A. K. Cajanderille** myönnettäisiin yleisistä varoista määräraha metsätieteellisten koelaitosten tutkimista varten ulkomailla ja täydellisen ehdotuksen laatimista varten »metsänhoidollisen koelaitoksen järjestämisestä Suomessa». Senaatti suostui esitykseen. V. 1909 ilmestyi painosta dos. Cajanderin seikkaperäinen selonteko tutkimusmatkan tuloksista sekä asetus-, johtosääntö- ja menosääntöehdotukset Suomen metsätieteelliselle tutkimuslaitokselle.

Samana vuonna asetettiin vielä valtionkomitea laatimaan lopullista esitystä koelaitoksen perustamiseksi. Esitys, joka valmistui v. 1913, oli pääkohdiltaan yhtäpitävä Cajanderin ehdotuksen kanssa. Sodan puhjettua hankkeen toteutuminen viivästyi vuoden 1917 loppupuolelle, jolloin kotimaisten miesten muodostama senaatti vahvisti koelaitoksen perustamista koskevan asetuksen ja laitoksen johtosäännön. Vapaussodan vuoksi Metsätieteellinen koelaitos pääsi aloittamaan toimintansa vasta heinäkuun 1. päivänä 1918.

Ne esikuvat, joita prof. Cajanderille tarjosivat ulkomaiset metsätieteelliset koelaitokset, näyttäytyivät sellaisinaan puutteellisiksi ja meidän oloihimme vähemmän sopiviksi. Hän rakensi sen vuoksi ehdotuksensa ratkaisevalta osalta aivan itsenäisille perusteille, joiden edut ovat vuosien kuluessa käyneet yhä ilmeisemmiksi.

Suomen Metsätieteellisen tutkimuslaitoksen työlle on siten alusta pitäen ollut ominaista pyrkimys kohdistaa päähuomio suuriin kysymyksiin, sellaisiin, joiden selvittäminen on taloudellisessa katsannossa erikoisen tärkeätä ja kiireellistä. Ulkomailla saavutettu kokemus viittaa siihen, että käytännön ja metsätieteen loitontaminen toisistaan ennen pitkää sysää jälkimmäisen, tieteen tutkimisen, uomiin, joista käytännöllinen metsätalous liian vähän hyötyy. Meillä on tämä vaara osaksi torjuttu sillä, että tutkimuslaitoksen hoitoon on luovutettu eri puolilta maata verraten suuria kokeilualueita, yhteensä n. 120 000 ha. Näillä alueilla, jotka yhdessä muodostavat kokeiluhuoltoalueen, suoritetaan kaikkia käytännöllisessä metsätaloudessa esiintyviä töitä, samalla kun ne tarjoavat tilaisuuden kokeiden sekä uusien menetelmien toteuttamiseen.

Tutkimuslaitoksen suorittama tieteellinen työ on ollut pääasiallisesti vertailevaa tutkimusta. Kun lisäksi laitokseen viimeksi perustettujen osastojen työtapa vielä vähemmän kuin entisten edellyttää kokeilujen suorittamista, pidettiin tarkoituksen mukaisena muuttaa laitoksen alkuperäinen nimi Metsätieteellinen koelaitos nimeksi Metsätieteellinen tutkimuslaitos. Nimenmuutto tapahtui kahden uuden osaston, metsätalous- ja suotutkimusosaston perustamisen yhteydessä 1928 vuoden alussa. — Osoitukseksi prof. Cajanderin neljännes vuosisata sitten laatiman suunnitelman kaukonäköisyydestä mainittakoon, että siinä jo käytettiin tutkimuslaitosnimeä.

Metsätieteellisen tutkimuslaitoksen johtajana on sen toiminnan alusta, v:sta 1918, lähtien ollut fil. tohtori, professori Olli Heikinheimo. Hänen aloite- ja järjestelykyvyllään, tarmollaan ja niin tieteen kuin käytännön alalla hankitulla kokemuksellaan ja tietorikkaudellaan on ollut erittäin huomattava vaikutus tutkimuslaitoksen toiminnan elinvoimaisuuteen ja ripeään kehitykseen.

1930 vuoden alusta lähtien siirrettiin Metsätieteellinen tutkimuslaitos metsähallituksen alaisuudesta välittömästi maatalousministeriön alaisuuteen. Tutkimuslaitos käsittää seuraavat tutkimusosastot: metsänhoito-osasto, metsänarvioimisosasto, maaperätieteellinen osasto, suotutkimusosasto, metsätaloudellinen osasto ja metsäteknologinen osasto.

Loppusanat

Tarkastaessamme metsähallituksen 75-vuotista toimintaa katseemme pysähtyy yhä uudestaan itsenäisyysajan valtaviin saavutuksiin. Ne herättävät iloa jokaisessa metsätalouden ystävässä ja jokaisessa, jolle isänmaan menestys on ilon aihe. Mutta oman aikamme saavutusten oikeuttama tyytyväisyys ja metsähallituksen nykyistä johtoa kohtaan tuntemamme suuri kiitollisuus eivät vähennä kiitollisuuden velkaamme niille miehille, jotka nykyistä ankeampina aikoina johtivat valtion metsätaloutta.

Valtion metsätalouden tulos riippuu ratkaisevassa määrässä metsässä työskentelevistä ammattimiehistä ja varsinkin aluemetsänhoitajista. »Aluemetsänhoitajakunta on», toistaakseni erään tunnetun metsänhoitomiehemme sanat, »koko metsähallinnon runko. Jos meillä aluemetsänhoitajat ovat alotekykyisiä, toimitarmoisista, harmitsevia, ammattitaitoisia, uutteria ja rehellisiä, ovat valtion metsätalouden asiat oikeassa kunnossa». Mutta samalla kun toteamme oman aikamme metsäammattikunnan osuuden valtion metsätalouden saavuttamiin voittoihin, pidämme kunnioittavassa muistossamme ne rivimiehet, jotka entisajan epäkiitollisissa oloissa taistelivat valtion metsätalouden ja metsäasian puolesta.

Ei ole pitkälti vielä kulunut aikaa siitä, kun karsaasti katsottiin valtion metsätaloutta ja sen palvelijoita niin yhteisen kansan kuin hallitusvallan taholta. Epäilemättä se vaikutti lamauttavasti metsähallinnon työhön. Metsätalouden asiaa nykyisin suosiva myönteinen mieli ja metsähallituksen määrätietoinen, tarmokas toiminta lupaavat valtion metsätaloudelle voimakkaan kehityksen ja jatkuvan menestyksen vuosia.

Lähteitä

- von Berg, Edmund. 1859. Kertomus Suomenmaan Metsistä. Helsinki.
- Böcker, C. C. 1829. Om skogars skötsel i Norden I. Åbo. (Uudelleen julkaissut Suomen Metsätiet. Seura. Silva Fennica 13. 1929.)
- Cajander, A. K. 1909. Metsätieteellinen tukimustoiminta ulkomailla ja ehdotus sen järjestämiseksi Suomessa. Liite metsähallituksen vuosikertomukseen v. 1907. Helsinki.
- 1921. Valtion metsätalous liikeyrityksenä. Acta Forest. Fenn. 18. Helsinki.
- 1924. Metsät ja metsätalous. Suomi, maa, kansa, valtakunta II. Helsinki.
- 1928. Metsähallinto. Maa ja metsä IV. Porvoo.
- Cajander, Erkki K. 1932. Tietoja metsänviljelystoiminnasta Suomessa 1923—1930. Silva Fennica 22. Helsinki.
- Danielson, J. R. 1894. Viipurin läänin palauttaminen muun Suomen yhteyteen. Helsinki.
- Danielson-Kalmari, J. R. 1920. Suomen valtio- ja yhteiskuntaelämää 18:nneellä ja 19:nneellä vuosisadalla I. Porvoo.
- Evon metsänvartijakoulun neljäkymmenvuotisjulkaisu 1876—1916. Lahti. 1916.
- Hanho, J. T. 1915. Tutkimuksia Suomen metsätalouden historiasta 19. vuosisadalla I. Suom. Metsänhoitoyhd. Julk. Erikoistutk. 3. Helsinki.
- 1917. Metsänhoitolaitoksen perustamisvaiheita. Metsätal. Aikak.
- Hannikainen, O. 1888. Vanhan Suomen eli Viipurin läänin oloista 18:nneellä vuosisadalla.
- Heikel, T. A. 1910. Käsikirja Suomen kruununmetsien metsänhoito- viranomaisia varten. Helsinki.
- 1927. Finska Forstföreningen. 1877—1927. Helsingfors.
- Hertz, Martti. 1933. Metsän puutteesta sekä sen syistä ja torjumis- toimenpiteistä Ruotsi-Suomessa. Silva Fennica 27. Helsinki.
- Ilvessalo, Lauri. 1927. Ehdotus Suomen metsätieteellisen tutkimus- toiminnan kehittämiseksi. Silva Fennica 7. Helsinki.
- Kallio, O. A. 1901. Viipurin läänin järjestämisestä muun Suomen yhtey- teen. Helsinki.
- Kalm, Pehr. 1753. Oförgripeliga tanckar on Nödvändigheten af Sko- garnas bättre vård och ans. Åbo.
- von Knorring, Frans P. 1833. Gamla Finland eller Det fordna Wiborgska Gouvernementet. Åbo.
- Lagus, J. 1756. Tanckar Om Hushållningens Uphjelpande i Carelen. Disp. Johan Kraftman. Åbo.
- Lagus, Vilh. 1895. Åbo Akademis Studentmatrikel. Senare Afd. 1740— 1827. Helsingfors.

- Lakari, O. J. 1927. Valtion metsätalouden tehostaminen. Silva Fennica 6. Helsinki.
- 1928. Valtionmetsät. Maa ja metsä IV. Porvoo.
- Lukkala, O. J. 1928. Metsähallinnon suonkuivaustoiminnassa saavu- tettuja kokemuksia sekä suuntaviivoja suonkuivausta koskevan tutki- mustyön kehittämiseksi. Silva Fennica 8. Helsinki.
- »Metsämiehet». 1912. Evon muistoja. Helsinki.
- Metsätieteellisen Koelaitoksen perustaminen ja sen toiminta vuosina 1918— 1920. Metsätiet. Koel. Julk. 4. 1921. Helsinki.
- Palmén, E. G. 1914. Suomen metsälainsäädäntö vuoteen 1861. Yhteis- kuntataloud. Aikak. Helsinki.
- Pekkala, M. 1914. Juhana Wilhelm Snellman ja metsätalous. Metsätal. Aikak. (supp. painos). Helsinki.
- 1915. Maamme kruunun metsätalouden alkua ajoilta. Metsätal. Aikak. (supp. painos). Helsinki.
- 1920. Tutkimuksia kruununmetsätorppien taloudesta Kurun, Parkanon ja Ikaalisten pitäjissä. Acta Forest. Fenn. 17. Helsinki.
- Pelikka, Johan. 1898. Kruununmaitten viljelykselle luovuttamisesta. Helsinki.
- Peurakoski, J. O. & Rautapää, Hugo. 1921. Asetus metsän hävittämisen ehkäisemiseksi. Porvoo.
- Rauhala, K. W. 1921. Keisarillinen Suomen Senaatti I, II. Helsinki.
- Renvall, Heikki. 1910. Suomen metsäntuotteiden vienti. Helsinki.
- Ruuth, J. W. 1899. Ulrik Rudenschöldin kertomus taloudellisista ym. oloista Suomessa. Todistuskapp. Suomen historiaan VI. Helsinki.
- Saari, Eino. 1923. Sahapuun kantohinta ja menekki Suomen valtion- metsissä vv. 1913—1922. Acta Forest. Fenn. 27. Helsinki.
- 1924. Valtionmetsät. Valtiotieteiden käsikirja IV. Helsinki.
- Samzelius, Hugo. 1898—99. Kongl. Skogs- och Jägeristaten. Bio- grafiska studier 1539—1898. Stockholm.
- Schwappach, Adam. 1927. Forstgeschichte. Handbuch der Forst- wissenschaft IV. 4 Aufl.
- Skogs- och jagtväsendet i Sverige intill år 1870. 1879. Bidrag till Sveriges off. statistik. Stockholm.
- Snellman, J. V. 1928—32. Kootut teokset. Porvoo.
- Suomen metsänhoitajaliitto. 1931. Suomen Metsänhoitajat 1851—1931. Mänttä.
- Sveriges Krigs- och Civil Calender för Skottåret 1808. Strengnäs.

Asetuskokoelma.
Eduskunnan pöytäkirjat.
Finlands Stats-Calender.
Keisarilliset Asetukset, Julistukset y. m. v. 1812—1816.
Komiteain mietintöjä.
Metsätilasto.
Teollisuustilasto.
Ulkomaankauppa.

Finska Forstföreningens Meddelanden.
 Forstlig Tidskrift.
 Föreningen för Skogskultur. Årsbok.
 Keskusmetsäseura Tapion ja metsänhoitolautakuntien toiminta (vuosikirja).
 Metsälehti.
 Metsätaloudellinen Aikakauskirja.
 Suomen Metsänhoitolehti.
 Suomen Metsänhoitoyhdistyksen Julkaisuja.
 Suomen Metsänhoitoyhdistys Tapion Vuosijulkaisut.
 Tapio.

Metsähallituksen arkisto: kiertokirjeitä, kirjeäljennöksiä, talousarvioesityksiä
 perusteluineen ym.
 Turun lääninarkisto: läänin anomusdiario (asiakirjaa käyttänyt maist. T. Rinne).
 Valtion Arkisto: Viipurinläänin järjestelykomitean asiakirjoja ym.

DIE FORSTVERWALTUNG FINNLANDS 1859—1934

REFERAT

Einleitung

Den Anlass zur Organisation der Forstverwaltung im früheren Schweden-Finnland gab das Streben nach Sicherung der Holzzufuhr des Reiches und des für das Reich so bedeutsam gewordenen Bergbaus sowie das Bemühen um Aufrechterhaltung der in diesem Sinne gegebenen, die Waldnutzungsrechte einschränkenden Verordnungen. In dem 1634 bestätigten Grundgesetz des Reiches wurde die Einrichtung des Wald- und Jagdwesens vorgeschrieben. Später wurden noch mehrere die Forstverwaltung betreffende Erlasse gegeben.

Die Bedeutung des schwedisch-finnischen Wald- und Jagdwesens hat sich in waldwirtschaftlicher Beziehung schon im allgemeinen auf ein recht Geringes beschränkt, insbesondere aber in Finnland, dem in der Forstpolitik des Reiches keine so grosse Aufmerksamkeit zugewandt worden ist, wie sie die unermesslichen Waldbestände Finnlands hätten erfordern sollen. Es sei hervorgehoben, dass im Jahre 1808, also im letzten Jahre, als Finnland noch mit Schweden vereinigt war, von den 23 Oberjagdmeistern des ganzen Reiches nur ein einziger in Finnland tätig war.

In Altfinnland, d. h. demjenigen Teile Finnlands, der schon in den Friedensschlüssen von 1721 und 1743 an Russland gefallen war, wurde eine russische Forstverwaltung begründet. Diese erwies sich als durchaus unzulänglich: sie hatte stets Verluste zu verzeichnen und vermochte dem unwirtschaftlichen Waldabtrieb, der gerade in der Zeit ihrer Wirksamkeit auf der Karelischen Landenge ungewöhnliche Ausmasse annahm, nicht entgegenzuarbeiten. Nachdem Altfinnland in den Verband des übrigen Finnland wieder eingefügt worden war, wurde im Jahre 1816 seine russische Forstverwaltung aufgehoben.

In der ersten Zeit der russischen Herrschaft lag auch andernorts in Finnland die forstwirtschaftliche Entwicklung darnieder. Die Überwachung der Staatswälder gehörte zu den Obliegenheiten der Gouverneure und Kronbeamten. Unser erster Staatsmann, der die Begründung einer selbständigen Forstverwaltung in Finnland forderte und sich energisch um ihre Verwirklichung bemühte, war der Senator L. G. v o n H a a r t m a n. In erster Linie als Ergebnis seiner Bestrebungen wurde im Jahre 1851 in Finnland eine provisorische Forstverwaltung eingesetzt, die mit der Landesvermessungs-Oberverwaltung vereinigt wurde. Der Oberdirektor dieser vereinigten Behörde, C. W. G y l d é n, war ein begeisterter Anhänger der Forstwirtschaft. Auch das für die Forstverwaltung vorgesehene Reglement, mit dem die ständige Forstverwaltung in Finnland begründet wurde und das am 7. Mai 1859 seine Bestäti-

gung erlangte, war in erster Linie von Oberdirektor Gylden entworfen worden. Einen bemerkenswerten Anteil an dem Zustandekommen dieses Reglements hatte auch der Leiter der forstlichen Lehranstalt in Tharandt, E. von Berg, der im Auftrage des finnischen Senats die Wälder und die Forstwirtschaft des Landes kennengelernt hatte. — Von dem Bestätigungstage des Reglements der Forstverwaltung an rechnen wir den eigentlichen Beginn der finnischen Forstverwaltung.

Das Reglement von 1859 war nahezu ein halbes Jahrhundert offiziell in Kraft. Seiner vielen Schwächen wegen hat sich jedoch die Praxis auch nicht annähernd in jedem Punkt nach ihm gerichtet. Nach dem Reglement unterstanden Pflege und Verwaltung der Staatsforsten der Oberverwaltung der Landesvermessung und der Waldpflege. Auch jetzt noch wurde den Gouverneuren das Einspruchsrecht bei der Verwaltung der Staatswälder zugesprochen. Ihrer Überwachung wurden die Staatswälder unterstellt, die noch nicht als Staatsforste verkündet worden waren, und ausserdem hatten sie die Wirtschaft der Staatswälder zu beaufsichtigen. Diese wurden in Inspektionsbezirke eingeteilt, für die Leitung eines solchen Bezirks wurde ein Oberforstmeister eingesetzt. Die Inspektionsbezirke zerfielen in Reviere, von denen ein jedes der Leitung eines Forstmeisters unterstand, und die Reviere in Wachtbezirke, von denen jeder von einem Forstwart versehen wurde. In jedes Revier setzte der Gouverneur einen Forstrentmeister ein. In demselben Jahre, in dem das Reglement bestätigt wurde, bestimmte der Senat, dass in den grossen Revieren Nordfinlands sogenannte Forstaufseher als Gehilfen der Forstmeister einzusetzen seien.

Die Anfänge der eigentlichen Forstverwaltung in den Jahren 1859—1870.

Es gereichte der Entwicklung der Forstverwaltung Finnlands zum Glück, dass die Leiter der Finanzsachen sich als sichere Verfechter der staatlichen Forstwirtschaft erwiesen. Als das Ergebnis persönlichen Einsetzens K. F. T. Langenskölds, des hochverdienten Nachfolgers von Senator von Haartman, ist in erster Linie die Begründung einer selbständigen Zentralbehörde, der Forstdirektion, im Jahre 1863 anzusehen. Wie bereits oben erwähnt, waren die Aufgaben der Forstverwaltung seit 1851 von einer vereinigten Behörde, durch die Landesvermessungs- und Forstoberleitung, erledigt worden.

Der erste Oberdirektor der selbständigen Forstdirektion R. Z. Wrede, kam in die Lage, die Forstwirtschaft des Staates in ihrer schwersten Entwicklungsphase zu leiten. Das einfache Volk hegte von alters her die Auffassung, dass die Staatswälder gemeinsames, einem jeden Volksgenossen zu freier Verfügung stehendes Eigentum seien. Der Kampf der Forstverwaltung gegen dieses Vorurteil erregte beim Volke Erbitterung. In den regierenden Kreisen und beim Reichstage wiederum gab das schwache finanzielle Ergebnis der staatlichen Forstwirtschaft Anlass zu Unzufriedenheit. In den 1860er Jahren war, abgesehen von dem Jahr 1863, bei der Bilanz der Forstwirtschaft das Soll stets grösser als das Haben. Der schwache Erfolg beruhte teils auf den ungünstigen Absatzbedingungen teils auf dem niedrigen Preisstande. Die Forstverwaltung hielt unerschütterlich an dem Prinzip fest, dass der Staat nicht sein Holz zu verkaufen habe, wenn er nicht den vollen Preis bekomme. Die privaten Grundbesitzer dagegen verkauften noch zu jenen Zeiten ihren Wald für einen Spottpreis.

Der Forstbetrieb in den Staatswäldern war ausser durch die niedrigen für Holzwaren erzielbaren Preise, die die Ausführung waldbaulicher Hauungen finanziell unrentabel machten, auch durch die völlig unbefähigten forstlichen Beamten und Dienstleute. Es ist klar, dass sich keine nachhaltige Waldpflege in den Revieren, deren Grösse zwischen 9.903—1.806.379 ha schwankte, und den Wachtbezirken, die 1.500—100.000 ha ausmachten, verwirklichen liess.

Auf den schlechten waldbaulichen Zustand der Wälder und gleichzeitig auf das schwache Ergebnis der staatlichen Forstwirtschaft wirkte zum Teil auch das durch das Reglement von 1859 vorgeschriebene unpraktische Holzverkaufssystem ein, das keine Gelegenheit zum Abschluss von raschen Käufen bot, und das dem Forstmeister auch das geringste Abschlussrecht versagte. Die letzte Vorschrift musste jedoch im Laufe der Jahre viel umgangen werden. Die Verkäufe der Staatswälder wurden nicht allein auf dem Stock, sondern auch in Form von Lieferungsverkäufen getätigt. Dies war auch ganz natürlich, da der Lieferungsverkauf als tatsächlich älter als der Verkauf von stockender Ware in jenen Zeiten bei den Geschäften auch der Privatwälder allgemein gebräuchlich war.

Schon im Jahre 1858 war der Beschluss, eine der Forstverwaltung unterstehende forstliche Lehranstalt zu begründen, bestätigt worden. Als Ort und Übungsgebiet des Instituts wurde der Staatswald von Evo ausgewählt, wo 1862 der Unterricht offiziell begonnen wurde. Auf die Verlegung des höchsten forstlichen Unterrichtes in das entlegene Inland hatte teilweise der oben genannte Freiherr E. von Berg mit seinem für eine derartige Entscheidung eintretendem Gutachten hingewirkt. Die Erfahrung lehrte bald, dass Evo keine geeignete Stelle für den akademischen Forstunterricht war. Die nächste Umgehung des Instituts ist unfruchtbar, weswegen der in der Praxis vermittelte Unterricht im Waldbau sich schwer in der erforderlichen Vielseitigkeit ausführen liess. Ihre Lage ist ungünstig, und infolgedessen sind die Absatzverhältnisse unvorteilhaft. Und zur Gründungszeit des Forstinstituts befanden sich die dortigen Wälder infolge des unerlaubt ausgeübten Schwendens und Holzschlagens der Gemeindebewohner sowie infolge von Waldbränden in elendem Zustande.

In den ersten Jahren seines Unterrichts wurde das Forstinstitut von einer genügenden Anzahl von Schülern besucht, die allerdings bald plötzlich abnahm. Dies beruhte in erster Linie auf den geringen Aussichten der Forstleute, da eben die Privatwaldwirtschaft zum grössten Teil noch die Überzeugung hatte, dass sie ohne fachmännische Anleitung auskommen könne. Schon im Jahre 1866 musste das Forstinstitut von Evo aus Mangel an Schülern geschlossen werden. Erst 1874 ist es wieder eröffnet worden.

Die Zeit des Aufschwungs in den Jahren 1870—1902.

Nachdem der Freiherr R. Wrede von seinem Amt des Oberdirektors der Forstverwaltung zurückgetreten war, wurde 1870 zu seinem Nachfolger der Oberstleutnant J. H. af Forselles ernannt, der 12 Jahre lang als Direktor des Forstinstituts von Evo tätig gewesen war. Als af Forselles die Leitung der Forstverwaltung aufgegeben hatte, wurde 1893 zu seinem Nachfolger der Freiherr C. E. Wrede ernannt, der die Aufgaben des Oberdirektors bis 1922 versah.

Die Forstwirtschaft des Staates, die, wie oben angeführt, in den 1860er Jahren beinahe in jedem Jahre Verluste zu verzeichnen hatte, konnte seit 1872 bei ihren Bücherabschlüssen regelmässig beträchtliche Überschüsse vermerken. Eine Ausnahme bildete das Jahr 1879, das als letztes in der bisherigen Geschichte der Forstwirtschaft des finnischen Staates mit Unterbilanz abschloss. Die Erstarkung der forstwirtschaftlichen Lage des Staates bewirkte noch nicht in nennenswertem Masse eine Hebung des waldbaulichen Zustandes der Staatsforste. Die Ursachen waren meist dieselben wie zuvor: der niedrige Preis der Holzware, insbesondere des bei den Durchforstungshieben zu gewinnenden Kleinholzes, die allzu grossen Verwaltungsgebiete, der Mangel an Arbeitskräften und die unpraktische Verkaufsweise.

Die Beschäftigung der Revierforstmeister war in mancher Beziehung undankbar. Zu ihren wichtigsten Aufgaben gehörten die infolge von unerlaubten Waldnutzungen und Waldbränden anzustellenden Nachforschungen, Beschlagnahmen freventlich geschlagenen Holzes und Prozesse. Der Forstmeister, der sein ausgedehntes Revier wirklich kennenlernen wollte, hatte eifrig die Wälder zu durchstreifen, zumal die Ergebnisse der damals fertig vorliegenden Taxationsarbeit eine sehr unvollständige Grundlage für die Bewirtschaftungspläne lieferten. Im Jahre 1872 entfiel mehr als ein Drittel der den Revierforstmeistern zur Verfügung stehenden Arbeitszeit auf die Reisen. In demselben Jahre hatte ein Forstmeister in seinem Revier durchschnittlich 3,260 km, der Forstmeister von Tornio sogar eine doppelt so hohe Kilometerzahl zurückzulegen.

In vielen Revieren wurden bereits bescheidene Aufforstungen in die Wege geleitet. Vorzugsweise wurde Kiefer, und zwar meist im Zusammenhang mit Schwendenkultur, aber auch Fichte gesät. Ausländische Holzarten, insbesondere Sibirische Lärche und Zirbelkiefer, wurden mancherorts angepflanzt. Auch durch Saat versuchte man in den 1870er Jahren Zirbelkiefernbestände zu begründen, doch blieben diese Versuche mit geringen Ausnahmen erfolglos.

Während des in diesem Abschnitt besprochenen Zeitraums konnte auch das Neusiedlungswesen besser organisiert werden. Die Ansiedlung erfolgte durch Begründung von Zinshöfen, d. h. Kötnerhöfen in den Staatsforsten, bis zum Jahre 1877, als eine Bestimmung herauskam, die auch die Anlage selbständiger Neusiedlungen auf Staatswaldboden ermöglichte. In der Verfügung war als Bedingung für die Überlassung von Staatswaldboden für Neusiedlungen vorgeschrieben, dass sie die Waldwirtschaft des Staates nicht beeinträchtigen dürfe. Da somit die Entscheidung eines Gesuchs um Begründung einer Neusiedlung nicht zum mindesten von dem Gutachten des betreffenden Revierforstmeisters abhängig wurde, und da die Entscheidung auch nicht annähernd immer die von dem Gesuchsteller gewünschte Richtung einschlug, erhob sich bald allgemeine Unzufriedenheit mit der Verfügung und ihren Vollziehern, besonders den Forstleuten. Auf seiten der Forstverwaltung verstand man recht wohl, dass die Förderung der Ansiedlung auf Staatsboden den Interessen der staatlichen Waldwirtschaft entsprach. Es war nur dafür Sorge zu tragen, dass die neuen Siedlungsgebiete nicht in beeinträchtigender Weise die Staatswälder zerstückelten, und ferner davor zu warnen, das Staatsgelände an Personen abzutreten, die in Spekulationsabsichten an die wertvollen Holzvorräte des Staates heranzukommen suchten.

Die im Jahre 1892 erlassene Neusiedlungsordnung gab dem Kulturgesichtspunkt den Vorzug vor der Forstwirtschaft. Von den Staatsgeländen waren alle

für den Anbau erschliessbaren Gebiete auszuscheiden und an Siedler abzutreten. Auf den für den Anbau bestimmten Stellen waren dann Siedlungshöfe einzurichten.

Über die Militäramtsgüter¹⁾ wurde schon 1810 und über die Zivilamtsgüter 1844 bestimmt, dass sie, soweit sie von ihren Niessnutzern wieder zur Verfügung gestellt oder aus anderen Gründen in den unmittelbaren Besitz des Staates gelangt waren, an Private zu verpachten seien. Später wurde verfügt, dass die Wälder der Amtsgüter im Auftrage der Waldbaubehörden zu untersuchen und verteilen seien und die Forstverwaltung die Forstbeamten anzuweisen habe, diese Aufgaben zu erfüllen. Die Überwachung der zu den Pfarramtsgütern²⁾ gehörigen Wälder ist Angelegenheit der Forstverwaltung seit 1892 gewesen, als bestimmt wurde, dass die Forstverwaltung die Wirtschaftspläne der mit den Pfarramtsgütern verbundenen Wäldern zu prüfen habe.

Manche Schwierigkeiten, die im allgemeinen Verwaltung und Schutz der Staatsforste beeinträchtigten, traten im Norden des Landes am krassesten hervor. Waren schon in Südfinnland die Reviere als zu umfangreich anzusehen, so war im Norden ihre Ausdehnung ganz unangemessen. Da die Reviere Nordfinnlands um ein Vielfaches grösser ausgefallen waren, als das Reglement von 1859 voraussetzte, bestimmte der Senat, wie bereits oben erwähnt, noch in demselben Jahre, dass in den umfangreichsten Revieren des Läns Oulu sogenannte Forstaufseher als Gehilfen der Oberförster einzusetzen seien. Diese entbehrten anfangs einer forstwirtschaftlichen Fachausbildung, doch später wurden diese Stellen hauptsächlich mit jungen Forstmeistern besetzt.

Die Tätigkeit der Forstwärte war durch die ungewöhnliche Ausdehnung der Wachtbezirke und die schwache ökonomische Lage dieser Beamten beeinträchtigt, die sie zwang, für private Verdienstarbeit mehr Zeit aufzuwenden, als ein erfolgreiches Versehen der Forstwartobliegenheiten gestattet hätte. Bei fortschreitender Entwicklung der Forstwirtschaft des Staates und zunehmendem Umfang seiner arbeiten, namentlich des Waldbaus, verursachte der bei den ungeschulten Forstwarten bestehende Mangel an Fachkenntnissen immer mehr Störungen. Deswegen bestand man nunmehr auf der Begründung einer Försterschule. Die erste Försterschule Finnlands wurde im Jahre 1876 begründet und dem Forstinstitut von Evo angeschlossen.

Über die Taxation der Forstgebiete des Staates sowie die Überwachung der Privatforstwirtschaften siehe S. 160.

Die Zeit des starken Aufschwungs in den Jahren 1902—1918.

Als Freiherr E. Wrede von der Leitung der Forstverwaltung im Jahre 1902 zurückgetreten war, wurde der Oberförster der Amtsgüter, der spätere Wirkl. Staatsrat P. W. Hannikainen zum Oberdirektor der Forstverwaltung ernannt.

Die Forstwirtschaft des Staates erlangte in der nunmehr in Rede stehenden Zeit stets bessere Ergebnisse. Der jährliche Überschuss betrug in den Jahren

¹⁾ Die Amtsgüter waren Besitztümer des Staates, deren Nutzniessung früher im Staatsdienste tätigen Militärpersonen (Militäramtsgüter) oder Zivilbeamten (Zivilamtsgüter) als Gehaltsbezug überlassen wurde.

²⁾ Pfarramtsgüter sind im Besitze der Gemeinde stehende Güter, deren Verwaltung den im Dienste der Staatskirche tätigen Geistlichen als Gehaltsbezug übertragen wird.

1902—1906 durchschnittlich 4.1 Mill. Fm.¹⁾ in den Jahren 1907—12 7.6 Mill. Fm. und 1913 10.0 Mill. Fm. Von dem Wert der veräusserten Forsterzeugnisse entfielen auf das Sägeholz im Jahre 1902 89 %, im Jahre 1915 81 % und im Jahre 1916 67 %.

Das in den 1890er Jahren begonnene Anziehen der Preise für Holzwaren setzte sich auf den ausländischen Märkten bis 1902 fort. Dann setzte ein Rückschlag im Holzhandel ein, die Kauflust nahm ab, und die Preise sanken. Diese Zeit des Stillstandes dauerte, abgesehen von einigen gelegentlichen Zunahmen des Absatzes, bis zum Jahre 1906, als die Preise erheblich stiegen. Eine abermalige Senkung setzte allerdings schon 1908 ein. Wieder fielen die Preise der Sägehölzer, und bei den Holzversteigerungen des Staates wurden sehr wenige Angebote, gemacht, da die Sägereibesitzer eben infolge der schwachen Lage des Sägewarenmarktes gemeinsam beschlossen hatten, die Produktion einzuschränken. Auch die angebotene Kleinholzware blieb zur Hälfte unverkauft. Von dem nächsten Jahre an wuchs jedoch die Nachfrage, und im Jahre 1910 zogen auch die Preise erheblich an. Seitdem schlug die Entwicklung bis zum ersten Kriegsjahre (1914) eine günstige Richtung ein: die Preise stiegen, und die Nachfrage wurde stetig.

In den staatlichen Holzversteigerungen von 1914 spiegelte sich die durch den Ausbruch des Weltbrandes geschaffene Unsicherheit wider: von den angebotenen Sägeholzposten blieben 56 % unverkauft, ebenso sämtliche Kleinholzwaren, daneben sanken die Preise. Doch hatten die Holzverkäufe des Staates gewisse Rückhalte, die auch in den kommenden Kriegsjahren einen ganz leidlichen Absatz verbürgten. Zunächst gründeten die meisten Holzbearbeitungsfirmen einen grösseren oder geringeren Teil ihrer Herstellung, einige auch ihre ganze Produktion auf die aus den Staatsforsten beziehbare derbere Holzware. Zweitens gewährte der Staat für den Bedarfsfall das Recht, die für die auf dem Stock verkauften Bäume bewilligte Hauungsfrist, die 2 Jahre betrug, um zwei weitere Jahre zu verlängern. In den Jahren 1915 und 1916 waren denn auch die Holzangebote des Staates Gegenstand recht lebhaften Interesses. Die Sägereifirmen, die recht wohl voraussahen, dass sich auf dem ausländischen Holzwarenmarkt nach dem Kriege ein ausserordentlich grosser Absatz herausbilden würde, beeilten sich in dem Glauben, dass der Krieg bald zu Ende sein würde, ihre Lager mit dem aus den Staatsforsten beziehbaren Holz zu vergrössern. Die Preise stiegen fortgesetzt bis zum Jahre 1917, als der Absatz erheblich abnahm.

¹⁾ Die Schwankungen der Fm. sind folgende gewesen:
1 engl. Pfund = Fm.

J. 1877	26: 33	J. 1920	105: 44
1880	25: 29	1921	199: 18
1890	25: 38	1922	205: 88
1900	25: 41	1923	171: 10
1910	25: 37	1924	176: 23
1914	25: 99	1925	191: 86
1915	31: 29	1930	193: 20
1916	34: 30	1931	193: 99
1917	35: —	1932	226: 49
1918	39: 40	1933	227: 01
1919	66: 97	1934	227: —

Als der Freiheitskrieg Finnlands, der mit der russischen Oberhoheit in diesem Lande ein Ende machte, zu Beginn des Jahres 1918 ausbrach, war die Situation in forstwirtschaftlicher Beziehung höchst unklar. Die Haung des angebrochenen Winters wurde auf weniger als die Hälfte des im vorhergehenden Winter gewonnenen Abnutzungsbetrages veranschlagt. In den Lagern der Sägen fanden sich annähernd eine Million Standard Sägewaren und über 10 Mill. Blöcke, an den Flössereistrassen 7 Mill. Blöcke. Während des Freiheitskrieges waren die Haungen in den Wäldern grösstenteils eingestellt worden, und die Mehrzahl der Holzveredlungsfabriken stand. Da der grösste Teil der Staatsforsten in Nordfinnland gelegen ist, das von Anfang an unter die Oberhoheit der den Freiheitskrieg anführenden Regierung geriet, haben die Kriegsunternehmungen nicht in nennenswerter Weise schädigend auf sie einwirken können. — Die Forstfachleute und -studierenden schlossen sich zu Beginn des Freiheitskrieges ganz allgemein als Freiwillige der Weissen Armee an. Den Tod für das Vaterland starben elf Forstmeister, von denen jeder kürzere oder längere Zeit im Staatsdienste gestanden hatte.

Da auf dem Gebiet der Forstverwaltung die Arbeiten in raschem Tempo zunahmen, erwiesen sich die zur Verfügung stehenden Arbeitskräfte als nicht annähernd ausreichend. Im Verlaufe der Jahre wurde das Personal der Forstdirektion von Zeit zu Zeit erweitert, aber der Mangel an Hilfskräften blieb immerhin fühlbar. Dies beruhte nicht so sehr auf einer unzureichenden Anzahl von Angestellten wie darauf, dass die Fachausbildung und Arbeitsteilung der raschen Entwicklung der Verhältnisse nicht zu folgen vermochten. Der Erledigung durch die Forstdirektion harpte eine stattliche Reihe von Fragen, zu deren Beantwortung Spezialkenntnisse und Erfahrung im Geschäftsbetrieb erforderlich waren, die auch die beste Schulung für die Forstverwaltung nicht zu ersetzen vermochte.

Unter diesen Verhältnissen hat das unkollegische Verwaltungssystem nicht mehr zu befriedigenden Ergebnissen führen können. Nachdem Hannikainen Oberdirektor geworden war, versuchte er nach bestem Vermögen das kollegiale Prinzip durchzuführen. Das erst im Jahre 1908 bestätigte neue Reglement der Forstdirektion (das vorhergehende war vom Jahre 1876) verwirklichte insofern das kollegiale Prinzip, als sie ihre wichtigsten Angelegenheiten kollegial zu entscheiden hatte. Zu der Zentralbehörde gehörten ausserdem Oberdirektor und zwei Forsträten, von denen der eine dem Holzverkauf, der Waldkultur u. ä., der andere der Nutzung von Staatswaldgeländen, dem Ankauf von Waldgeländen, den Forstschulen u. ä. vorstand, sechs Abteilungen: für Waldbau, Waldtaxation, Amtsgüter, Statistik, für Rechnungs- und für Kanzleisachen. Im Jahre 1909 wurden in der Forstdirektion ein Amt zur Beaufsichtigung der Holzlieferungen und im Jahre 1912 das eines Forstmeisters für Moorentwässerung sowie das eines Strassen- und Wasserbauingenieurs begründet.

Mit fortschreitender Belegung der Forstwirtschaft vermehrte sich die Arbeit in den Revieren und wuchs gleichzeitig auch die Kanzleiarbeit der Oberforstmeister in dem Masse, dass ihnen auch nicht annähernd genügend Zeit für die Inspektionen ihrer ausgedehnten Bezirke übrigblieb. Um die Korrespondenz der Oberforstmeister zu vermindern, setzte sich die Forstdirektion nunmehr in unmittelbarer Verbindung mit den Revierforstmeistern. Doch blieb fortgesetzt die Situation unbefriedigend; noch zu Beginn des Jahres 1918 verwandten, wie geschätzt wurde, die Oberforstmeister 80 % ihrer Arbeitstage für Kanzleiarbeiten.

Auch die Betätigung der Revierforstmeister war durch die allzu umfangreiche Kanzleiarbeit belastet. Grosse Schwierigkeiten verursachte ebenfalls die Grösse der Reviere. In dieser Beziehung erfolgte allerdings eine erhebliche Verbesserung im Jahre 1905, als die 3 Inspektionsbezirke und 18 Reviere Nordfinlands auf 4 Inspektionsbezirke und 44 Reviere verteilt wurden. Danach sind die Ämter der Forstaufseher (s. S. 5) in der Reihenfolge, in der sie frei wurden, aufgehoben worden. Auch später noch wurden Teilungen einiger Reviere vorgenommen. Zu Beginn des Jahres 1918 stieg die Anzahl der Reviere auf 86, zu denen die Übungsgebiete von 4 Försterschulen und der Universität hinzukommen.

Da die früher ausgeführten Taxationen der Staatswälder vor allem infolge des Mangels an Arbeitskräften für die Forstwirtschaft keine genügend zuverlässige Grundlage boten, wurde schon unter Oberdirektor af Forselles eine neue gründliche Schätzung eingeleitet. Bis zum Jahre 1906 waren fast alle Staatsgelände taxiert worden. Danach wurden die Taxationsarbeiten mit den waldbaulichen Inspektionen verbunden. Die Anzahl der Inspektoren für Waldbau stieg in den Jahren 1904—1917 von 4 auf 14.

Die Geschäftsbuchführung der staatlichen Forstverwaltung wurde im Jahre 1915 begonnen.

Die Beaufsichtigung der Privatforstwirtschaft war formal schon nach dem Reglement von 1859 Angelegenheit der Oberverwaltung für Landesvermessung und Waldbau. In der Praxis hatte sich die staatliche Tätigkeit zugunsten der Privatforstwirtschaft jedoch als sehr gering erwiesen. Der Reichstag genehmigte schon 1912 den Regierungsvorschlag für Massnahmen zur Verhinderung der Waldverwüstung, aber der russische Regent hat die Verordnung nicht bestätigt. Erst nach der russischen Revolution erlangte diese wichtige Verfügung ihre Bestätigung und trat Anfang 1918 in Kraft. Für die privatforstwirtschaftliche Beaufsichtigungs- und Beratungstätigkeit wurden jetzt Länforstausschüsse begründet. Ihre Tätigkeit wurde von seiten der Forstdirektion beaufsichtigt, in der dafür ein neues Amt, das des Oberinspektors der Privatwälder, eingerichtet wurde.

Die gewaltige Zunahme der Nachfrage nach Holzware bot der Geschäftstätigkeit der Forstverwaltung mehr Möglichkeiten als zuvor. Doch erforderte sie auch, das System so zu entwickeln, dass es elastischer würde und den Anforderungen des Geschäftslebens besser entspräche.

Bei den Verkäufen stockender Vorräte der Staatswälder waren die öffentlichen Versteigerungen von grösster Bedeutung. Auf S. 84 sind die Beträge der auf öffentlichen Versteigerungen verkauften Holzwaren für je ein Jahrfünft und die entsprechenden Preise angegeben. Es ist u. a. zu ersehen, dass in den Jahren 1913—17 über 6 Mill. Sägeblöcke und 20,000 m³ Kleinholz verkauft worden sind, indem der Preis für die verkauften Hölzer auf mehr als 31 Mill. Fm. stieg. Auf Lokalversteigerungen durften die Revierforstmeister schadhafte Stämme sowie die Überhälter von den früheren Hiebsflächen verkaufen. Die durch Lokalversteigerungen gewonnenen Einkünfte stiegen in den Jahren 1913—17 auf 14 % der auf den öffentlichen Versteigerungen erhaltenen Einnahmen. Die Bedeutung der Kleinverkäufe blieb fortgesetzt gering.

Die sogenannten Konzessionsverkäufe erlangten, als Hannikainen Oberdirektor war, eine recht grosse Bedeutung. Bei den Konzessionsverträgen wurden für abgemachte Preise Kaufkonzessionen für bestimmte Holz mengen auf Jahre im voraus bewilligt. Da das Hiebsrecht für ziemlich lange Zeiten ab-

getreten wurde, hatte der Staat infolge der während des Weltkrieges eingetretenen Inflation spürbare Verluste zu erleiden. Ausserdem verursachten die Konzessionshiebe grosse Beeinträchtigungen des waldbaulichen Zustandes ausgedehnter Staatswälder, da der Forstmeister bei diesen Hauungen häufig unter vollständiger Übergehung waldbaulicher Gesichtspunkte nur solche Bäume zu markieren hatte, die dem Käufer versprochen waren.

Die um die Jahrhundertwende eingeleitete Lieferung von Holzwaren für den Bedarf der Staatseisenbahnen nahm immer grössere Dimensionen an, und die Ergebnisse waren gut. Von entscheidender Bedeutung in dem mächtigen Aufschwung der Lieferungen aus den Staatswäldern war die eigene Sägereiindustrie des Staates.

Das erste staatliche Sägewerk wurde an der Eisenbahnstation Siuro 1905 begründet, 1908 wurde das Sägewerk Kevätmiemi in Lieksa angelegt, und 1909 wurde das dritte staatliche Sägewerk an der Eisenbahnstation Sukeva fertig.

In den ersten Jahren ihrer Tätigkeit lieferten die Sägewerke des Staates entsprechend ihrem ursprünglichen Zweck ihre Erzeugnisse hauptsächlich an die staatlichen Eisenbahnen. Da jedoch die Produktion der Sägewerke ausserordentlich zunahm, vermochten die Staatseisenbahnen sie bald nicht mehr ausschliesslich zu verbrauchen. Im Jahre 1911 begann man die Erzeugnisse der staatlichen Sägewerke auszuführen. Im Jahre 1913 stieg die gesamte Ausfuhr der drei staatlichen Sägewerke auf 8.798 Standard. Die intensive Entwicklung wurde durch den Weltkrieg unterbrochen.

Die waldbauliche Pflege war in den Staatswäldern vorläufig gering. Dieses lag hauptsächlich an den ungenügenden Bewilligungen für waldbauliche Massnahmen und dem für die kleine Holzware bestehenden schwachen Absatz, welcher der Bewerkstelligung von Durchforstungen und Läuterungen am meisten die Möglichkeit nahm. Die künstliche Verjüngung des Waldes war fortgesetzt von geringer, wenn auch von Jahr zu Jahr erheblich zunehmender Bedeutung. Aus der auf S. 97 dargestellten Tabelle ist zu ersehen, dass in dem Jahrfünft 1912—16 das Saatgebiet des Waldes 5,786 ha und das Pflanzgebiet 820 ha umfasste, dass 5,006 kg Kiefern Samen, 683 kg Fichtensamen und 7 kg Samen anderer Holzarten zur Aussaat gelangten und dass 3,489,000 Kiefern-, 207,000 Fichten- sowie 356,000 Pflanzen anderer Holzarten angepflanzt worden sind.

Die ersten ausschliesslich mit Rücksicht auf forstliche Gesichtspunkte ausgeführten Entwässerungsarbeiten sind 1903 verrichtet worden. Eine systematische Moorentwässerung zugunsten der Walderziehung wurde von seiten des Staates jedoch erst im Jahre 1908 eingeleitet, als für die Untersuchung von im Staatsgelände vorkommenden wässerigen Böden zwei Forstmeister angestellt wurden. Später wurde die Anzahl der für Moorentwässerung vorgesehenen Forstmeister vermehrt, so dass sie 1917 auf 6 stieg.

Im Jahre 1915 trat eine neue Verordnung über die Militär- und Zivilamtsgüter in Kraft. Bei Pachtverträgen, die nach dem Tode des Inkrafttretens der Verordnung abgeschlossen worden sind, ist das Waldnutzungsrecht der Pächter eingeschränkt, indem das Waldverkaufsrecht ausschliesslich dem Staat vorbehalten ist. Die Pflege der auf den Amtsgütern vorhandenen Wälder war bedeutend intensiver als die der eigentlichen Staatswälder.

Gegen den von der lebhaften Entwicklung der staatlichen Forstwirtschaft geschaffenen Hintergrund traten die oben erwähnten Missstände des Forstwirtschafts, der Mangel an Fachkenntnissen und die schwache wirtschaftliche

Stellung, immer krasser hervor. Die Sachlage wurde im Jahre 1908 insofern eine bessere, als die Entlohnung der Forstware eine günstigere wurde; demzufolge konnte man auch eine nunmehr intensivere Betätigung im Dienste der staatlichen Forstwirtschaft von ihnen verlangen. Dennoch waren die Gehaltsbezüge der Forstware auch weiterhin so gering, dass sich um die betreffenden Stellen keine geschulten Förster bewarben. Im Jahre 1907 wurden für staatliche Förster endlich eigene Stellen eingerichtet — allerdings nur 40 —, deren Bezahlung ausreichend war.

Je grösser im Laufe der Jahre der Bedarf an Förstern wurde — auch die Holzwarengesellschaften suchten sie nunmehr für ihre Dienste zu gewinnen —, um so notwendiger wurde die Begründung neuer Försterschulen neben der früher eingerichteten Försterschule Evo. Im Jahre 1903 begann die Försterschule Tuomarniemi in der Gemeinde Ätsäri ihre Tätigkeit, 1904 wurden die Försterschule Nikkarila in Pieksämäki und die Försterschule Rovaniemi begründet. Der Lehrkursus aller dieser Schulen ist wie derjenige der Försterschule Evo zweijährig. In der Gemeinde Sipoo, in Söderkulla, wurde 1908 eine schwedischsprachige Forstschule mit einjähriger Ausbildung eröffnet.

Seit 1907 wurden alljährlich, abgesehen von zwei Kriegsjahren, an der Försterschule Tuomarniemi waldbauliche Winterkurse für Waldbesitzer abgehalten.

Schon oben wurde auf die Schwierigkeiten in der Tätigkeit der Forstinstitut Evo hingewiesen. Die Forstdirektion tat ihr Bestes, den höchsten Forstunterricht den Anforderungen der Zeit entsprechend auszugestalten und trat für die alljährlich eingereichten Gesuche um Einstellung ausserstaatmässiger Lehrer ein. Die Staatsgewalt zeigte jedoch auch nicht annähernd genügendes Interesse für dieses wichtige Unterrichtsfach.

In einer 1907 gegebenen Verfügung wurde bestimmt, dass der höchste Forstunterricht im nächsten Jahre vom Beginn des Herbstsemesters ab an die Universität Helsinki zu verlegen sei. Das letzte Abgangsexamen der Forstinstitut wurde im Juni 1908 abgehalten. Damit war die Beaufsichtigung der Forstverwaltung über den höchsten Forstunterricht Finnlands abgeschlossen.

Die Zeit der Neuerungen und starker Wirksamkeit 1918 —.

An der Spitze der Forstverwaltung hat nach Beendigung des Freiheitskrieges Professor A. K. C a j a n d e r gestanden.

Nach dem Freiheitskriege lag unser Wirtschaftsleben danieder bis zum Herbst 1919, als der Markt sich auf kurze Zeit belebte. Im folgenden Jahre setzte nochmals eine kurze Zeit des Stillstandes im Handel ein, die sich u. a. in der Geschäftstätigkeit der Forstverwaltung widerspiegelte. Im Jahre 1922 nahm die Nachfrage wieder erheblich zu. Die Stockpreise der aus den Staatswäldern Südfinnlands verkauften Sägehölzer stiegen seit dem vorhergehenden Jahr über 100 %, so dass sie in Anbetracht des veränderten Geldwertes den Vorkriegsstand erreicht hatten. In den Jahren 1924 und 1925 fielen abermals die Stockpreise. Dann traten einige sehr günstige Jahre ein; 1927 waren die Stockpreise der Sägehölzer um 117 % höher als zwei Jahre vorher. Dann aber begann eine Zeit des Abfalls, dessen Ende erst 1931 erreicht wurde. In den Jahren 1928, 1929, 1930, 1931, 1932 und 1933 machten die Stockpreise der aus den Staatswäldern auf Lieferung verkauften Sägehölzer im Vergleich zu denen von 1927 90, 67, 55, 31, 38 und 64 % aus.

Der durchschnittlich je Jahr berechnete Überschuss der staatlichen Waldwirtschaft ist in Mill. Fm. S. 114 angegeben. Der grösste jährliche Überschuss, ca. 190 Mill. Fm., ergab sich 1928. In demselben Jahre waren auch die Gesamteinnahmen am höchsten, etwa 414 Mill. Fm.

Gleich nachdem Finnland seine politische Selbständigkeit erlangt hatte, wurde eine gründliche Erneuerung der staatlichen Forstverwaltungsordnung unternommen. Im Sommer 1918 wurde ein Ausschuss unter der Leitung des neuen Generaldirektors Cajander eingesetzt, um den Entwurf zu einer das Forstwesen in seiner Gesamtheit umfassenden Regelung und Instruktion aufzustellen. Schon bevor die Ergebnisse der von diesem Ausschuss geleiteten Arbeit in die Öffentlichkeit gelangt waren, sollte die in Kraft stehende Forstverwaltungsordnung provisorisch erweitert werden. Am dringenden erforderte infolge der Erweiterung des Sägereiwesens des Staates und seiner Lieferungshauungen das Erledigen der Geschäftsangelegenheiten eine vermehrte Einstellung von Arbeitskräften. Das neue Gesetz über die Ämter und Dienststellen der Forstverwaltung und die Bestimmungen über die Forstverwaltung traten 1921 in Kraft. So wurde das vom Cajanderschen Ausschuss aufgestellte Programm verwirklicht, in dem es darauf abgesehen war, auf dem Gebiet der Forstverwaltung eine eingehendere Arbeitsteilung als zuvor, eine Dezentralisation sekundärer Angelegenheiten, teilweise Einschränkung der Kollegialität und nunmehr grössere Geschwindigkeit besonders in der Entscheidung von Geschäftssachen zu erzielen. Im Jahre 1922 wurden ausserdem der Erlass der Forstverwaltung und der Beschluss des Staatsrates über die Einteilung der Staatswälder in Reviere bestätigt.

Die neu geordnete Forstverwaltung zerfällt in zwei Oberleitungen: in die der Staatswälder und die der Privatwälder. Ersteres umfasste anfangs vier, seit 1930 fünf Abteilungen: die Taxationsabteilung sorgt für die Kartierung der Staatsgelände sowie für die Taxation der Staatswälder und stellt für diese Wirtschaftspläne auf. — Die Abteilung für Bodennutzung behandelt die Siedlungsangelegenheiten der Staatsgelände unter dem Gesichtspunkt der staatlichen Forstwirtschaft und ausserdem die Verpachtung von Staatsgelände und Nutzungsrechten, die Beschaffung von Boden für die Zwecke der Forstverwaltung und die Veräusserung von Boden, Angelegenheiten der für die Beamten und Angestellten der Forstverwaltung erforderlichen Amtswohnungen sowie der Landesvermessung. — Zu den Aufgaben der Ingenieurabteilung gehören die allgemeine Überwachung der Flössrechte sowie einzelne Wege-, Flossrinnen- und Bauarbeiten; ausserdem bis 1930 Moorentwässerung. In demselben Jahre wurden die Sachen der Moorentwässerung zu einer selbständigen, der Oberleitung der Staatswälder unterstellten Abteilung. — Die Geschäftsabteilung wurde zunächst in vier Geschäftsstellen eingeteilt: die für Holzveredlung sorgt für die Holzveredlungsanstalten des Staates, für den Absatz ihrer Produkte und die für sie erforderlichen Hauungen; die Lieferungsstelle leitet andere im Auftrage der Forstverwaltung auszuführende Holzwarenlieferungen; die Holzwarenverkaufsstelle sorgte für Absatz und Verfrachtung der im Walde hergestellten Holzwaren bis zum Jahre 1927, als ihre Aufgaben der Lieferungsstelle angeschlossen wurden; Obliegenheit der Waldverkaufsstelle war der Verkauf stockender Wälder.

Die Forstliche Oberleitung der Privatwälder umfasst zwei Abteilungen: die Abteilung für Überwachung der Privatwälder hatte anfangs die Befolgung der 1917 gegebenen Privatwaldverfügung und die Tätigkeit der zu diesem Zweck

begründeten Länforstausschüsse sowie der ihnen unterstehenden Gemeindeforstausschüsse zu überwachen; ferner hat es für die Angelegenheiten des unteren Forstunterrichts und (bis zum Jahre 1930) der Forstwissenschaftlichen Forschungsanstalt (Versuchsanstalt) zu sorgen; die Abteilung für Amtsgut- und Genossenschaftsforstwirtschaft lässt Wirtschaftspläne für solche Wälder aufstellen, deren Pflege und Überwachung unmittelbar der Forstverwaltung untersteht, deren Wirtschaft aber nicht auf Rechnung des Staates geführt wird; ferner überwacht sie die Pflege und Nutzung dieser Wälder. Nachdem das sogenannte Privatwaldgesetz im Mai 1928 bestätigt worden war, haben die der Privatforst-Oberleitung der Forstverwaltung unterstehenden Forstausschüsse und die deren Tätigkeit leitenden Zentralforstgesellschaften ihre Wirksamkeit aufgenommen. Die eingehenden Vollführungsbestimmungen des Gesetzes wurden in demselben Jahre bestätigt. Dieses Gesetz übertrug die Bestimmungsgewalt auf dem Gebiet der Förderung der Privatforstwirtschaft von den landwirtschaftlichen Körperschaften auf die Forstverwaltung.

Beiden Oberleitungen der Forstverwaltung gemeinsam sind Kanzlei, Rechnungsstelle und Statistische Stelle.

Der Leiter der Forstverwaltung und gleichzeitig auch der ganzen Forstaufsicht sollte Oberdirektor (die Bezeichnung seit 1927 Generaldirektor) und sein Gehilfe Hilfsoberdirektor (seit 1927 Oberdirektor) heissen.

Die wichtigsten Angelegenheiten und diejenigen allgemeinen Charakters werden in der Forstverwaltung kollegial in der Sitzung einer der beiden Oberleitungen oder beiden Oberleitungen zusammen. Durch eine derartige Dezentralisation ist die Zeit der obersten Leitung wichtigeren Fragen vorbehalten.

Der Bewältigung der finanziellen Angelegenheiten der Forstverwaltung wurden grosse Beeinträchtigungen dadurch verursacht, dass sie über kein selbständiges Kassenwesen verfügte. Von grosser Bedeutung war daher die 1924 gegebene Bestimmung, nach der die Forstverwaltung ihr eigenes Kassenwesen erhielt.

Auch die Einrichtung der Lokalbehörden wurde von Grund auf erneuert. Das Oberforstmeistersystem, das sich als unzweckmässig erwiesen hatte, wurde aufgehoben und durch Distriktsstellen ersetzt. Die Staatsforsten wurden in vier Distrikte eingeteilt und diese wiederum in Inspektionsbezirke. Leiter einer Distriktsstelle wurde der Distriktsleiter. Seine Untergebenen sind die Distriktsinspektoren. Ausserdem sind an der Distriktsstelle ein Distriktsrechnungsführer, ein Kassenwart und der Leiter des Taxationskontors beschäftigt. Jeder Distriktsinspektor hat einen Inspektionskreis unter sich, in dem er die Wirtschaft der Reviere prüft und leitet. Der Leiter des Taxationskontors ist der Taxationsabteilung der Forstverwaltung unterstellt, der Distriktsrechnungsführer und der Kassenwart der Rechnungsstelle der Forstverwaltung.

Die eigentliche Revierverwaltung wie auch die Inspektions- und Regelungsarbeiten der Forstwirtschaft sowie die Moorentwässerungen waren anfangs in ungefähr der gleichen Ordnung wie vorher eingerichtet. Die Tätigkeit aller dieser Beamten wurde jedoch in der neuen Instruktion der Forstverwaltung neu geregelt. Die neue Revierordnung trat im Juli 1923 in Kraft. Bei der Festlegung der neuen Reviergrenzen wurde darauf gesehen, sie nach Möglichkeit an die Wasserscheiden zu verlegen, um die Zersplitterung eines und desselben Reviers auf mehrere Wassersysteme zu vermeiden. Die 1918 gebildeten Amtsgutreviere wurden aufgelöst und den nächstgelegenen Revieren der Staatswälder angeschlossen.

Die oben geschilderte Reformarbeit der Forstverwaltung spiegelt den entschlossenen, zuversichtlichen Aufschwung wider, den unser politisches und wirtschaftliches Leben in den ersten Jahren unserer Selbständigkeit nahm. Doch erforderten die Verhältnisse ständige Besserungen. Da die vermehrte Einstellung von Förstern die Förderung der Intensität der staatlichen Forstwirtschaft erleichtert, hat man es im Jahre 1934 unternommen, das Ersetzen der ungeschulten Forstwärte durch fachmännisch geschulte Förster durchzuführen. Die Bestimmung und Instruktion über die Forstschulen wurde 1931 erneuert, und gleichzeitig wurde der Beschluss des Landwirtschaftsministeriums über eine Normalforstschule verkündet, als welche die Forstschule von Tuomarniemi bestimmt wurde und in der die Forstmeister sich die genügende Kompetenz für die Lehr- und Beratungsaufgaben ihres Gebietes verschaffen können. Im übrigen wurde die Lehr- und Beratungsarbeit auf dem Gebiet der Privatforstwirtschaft Anfang 1929, als diese Tätigkeit den Forstausschüssen übertragen wurde, auf eine neue Grundlage gestellt. — Die schwedischsprachige Forstschule wurde 1918 nach Tammissaari verlegt, und ihr Lehrkursus wurde 1923 auf 2 Jahre verlängert. Im Jahre 1926 wurde diese Forstschule wegen Schülermangels aufgehoben. Der untere Forstunterricht der schwedischsprachigen Gegenden ist seitdem in 6 monatlichen Kursen erteilt worden. — Die in Viipuri gelegene Sägerei-Industrieschule, die 1921 ihren Betrieb begonnen hat, ist eine private, mit Staatsunterstützung arbeitende Lehranstalt, die jedoch der Überwachung der Forstverwaltung untersteht.

Bei der *Waldtaxationsarbeit* sind in der Selbständigkeitszeit zur Hauptsache die gleichen Richtlinien geltend gewesen. Durch eine Reihe von Veränderungen ist jedoch die Tätigkeit zweckentsprechender gestaltet worden. Alle 10 Jahre wird eine forstwirtschaftliche Inspektion veranstaltet, die sich auf die im letztverflossenen Jahrzehnt ausgeführten Hauungen und andere waldbauliche Massnahmen bezieht; zugleich werden Regelungen für das nächste Jahrzehnt geplant. Die Hiebsberechnungen werden unter Berücksichtigung des Zuwachses, der Altersklassenverteilung und vor allem der Ausdehnung des Wälder für jedes Revier gesondert aufgestellt. Bei der Berechnung des Abtriebes wird jedoch der ganze Distrikt berücksichtigt, in dessen Wäldern eine geregelte Altersklassenverteilung angestrebt wird. Bei der Berechnung der je Distrikt zu veranschlagenden Hiebsmengen sind die Ergebnisse der Reichstaxierung der Wälder Finnlands zugrunde gelegt worden. — Bei der Kartierung der Staatsgelände hat eine Zusammenarbeit der Taxationsabteilung der Forstdirektion mit dem Generalstab der Armee stattgefunden. Die die Waldgebiete des Staates wiedergebenden Karten, die nach dem von Generalleutnant V. P. Nenonen ausgebildeten Luftaufnahmeverfahren zusammengestellt worden sind, hat der Generalstab der Forstverwaltung zur Verfügung gestellt.

Die Gegenwart schafft neue Möglichkeiten für eine allseitige Entwicklung auch der Forstwirtschaft und die Durchführung der in den Jahren der Krise zurückgedämmten, für die Entwicklung notwendigen Neuerungsbestrebungen. Anfang 1934 schlug die Forstverwaltung die Einführung der gesetzlichen Massnahme vor, dass in den Fällen, in denen über die Hauungen Mitteilung zu machen ist, die Bäume zu markieren und diese Markierung zu prüfen und gutzuheissen sei. Ferner hat die Forstverwaltung eine Entwicklung der Kontrolle für Moorentwässerungs- und Waldbauarbeiten auf Staatsboden geplant und die Einwilligung des Landwirtschaftsministeriums zur Durchführung der Kontrolle erhalten.

Geschäftstätigkeit. Nach den Bestimmungen über den Verkauf von auf dem Stocke befindlichen Beständen waren die Qualitätshölzer auf einer allgemeinen Versteigerung, die Hölzer geringeren Wertes durch eine Lokalversteigerung durch Kontrakt- oder Barverkauf zu veräussern. Die buchstäbliche Befolgung dieser Bestimmungen liess sich jedoch nicht ohne eine erhebliche Schädigung des Staates durchführen. Der Geschäftsbetrieb war also rühriger zu gestalten. Der Verkauf von Hölzern aus den Staatswäldern wurde durch einen 1922 gegebenen Beschluss des Staatsrates neugeordnet.

Als durch den 1921 gegebenen Erlass über die Forstverwaltung die Entscheidung über die auf den Holzversteigerungen gemachten Angebote der Forstverwaltung übertragen wurde, boten sich ihr Möglichkeiten zur Aufrechterhaltung eines angemessenen Preisstandes. Soweit sich die gemachten Angebote als niedriger erweisen, als die herrschende Marktlage zu fordern berechtigt, werden sie bei der Versteigerung abgelehnt, und nachdem die Forstverwaltung gutzuheissende Überbietungsangebote erhalten hat, verkauft sie die übriggebliebenen Holzbestände durch Kontraktverkauf. In dieser Weise ist die Bedeutung des Kontraktverkaufs eine ganz andere als zuvor geworden. In den Jahren 1918—32 sind nur 16—75 % der Versteigerungsangebote angenommen worden, und die unverkauften Vorräte sind fast immer unter Benutzung eines Kontraktverfahrens für einen höheren Preis verkauft worden. Von den im Herbst 1933 gemachten Versteigerungsangeboten, die schon durchweg höher als die des vorhergehenden Jahres waren, wurden nur 26 % anerkannt. Bei den Nachveräusserungen stieg der Stockpreis der unverkauft gebliebenen Hölzer um 31 % höher, als auf den Versteigerungen geboten worden war.

Man hat also versucht, die Preise der Staatsforste möglichst genau nach der Marktlage zu regulieren. Dabei ist nicht allein den jeweils herrschenden FOB-Preisen sowie deren in der Folgezeit etwa zu erwartenden Veränderungen, sondern auch der Valuta, den Hiebs-, Fuhr-, Sägerei- und Verschiffungskosten, Steuern, Zinsen, der Amortisation usw. sowie vor allem der Beschaffenheit der Hölzer Rechnung zu tragen. Dieses Verfahren verbürgt die Sachlichkeit und Rechtmässigkeit der von der Forstverwaltung betriebenen Preissetzung.

Die schlechte Erfahrung der Konzessionskäufe bestimmte den neuen Standpunkt der Forstverwaltung gegenüber dieser Verkaufsform. Seit 1918 hat die Forstverwaltung alle Konzessionsgesuche abgelehnt, abgesehen von einem einzigen, dem sie 1918 unter der Bedingung entsprach, dass das Abholzen als forstliche Verjüngungs- und Erziehungshauungen auszuführen und die gesamten Holzmassen in einigen in Pohjanmaa zu errichtenden Fabriken zu veredeln seien. Dieser Vertrag kam allerdings nicht zustande.

Solange die Barverkäufe im ganzen von dem jeweils auftretenden gelegentlichen Bedarf der Käufer abhängig sind, verursacht eine günstige Regelung der Veräusserungen Schwierigkeiten. Mit Rücksicht darauf erliess 1929 die Forstverwaltung über den Barverkauf ein neues Rundschreiben, vermittels dessen man auch diese Verkaufsweise zeitgemäss auszugestalten versuchte, und zwar durch Übertragung der Initiative in Gegenden mit gutem Absatz von den Käufern auf die Forstbeamten, die mit Rücksichtnahme auf den Zustand des Waldes für die Veräusserung durch Versteigerung in der Ortschaft und für die Überlassung durch Barverkauf an den Käufer die Bäume markierten und vielleicht auch fällen liessen.

Im Zusammenhang mit dieser Neuerung wurden auch die den Forstmeistern zustehenden Barverkaufsrechte vermehrt, eine Erweiterung, die sich vornehmlich auf den Absatz wertvollerer Hölzer bezog. Derartige Massnahmen wirkten belebend auf diese Verkaufsweise ein, ebenso wie sie nunmehr bessere Möglichkeiten für die Hebung des Zustandes der Wälder boten.

Wie oben erwähnt, wurde der Lieferungsverkauf, der bei den Verkäufen der Privatwälder früher als der stockender Ware in Gebrauch gestanden hat, auch in der staatlichen Forstwirtschaft schon in den Anfangszeiten der Forstverwaltung begünstigt. Nach 1927 hat er endlich beim Verkauf der Staatswälder eine Stellung erlangt, die als Voraussetzung einer nachhaltigen, erfolgreichen, grossangelegten Forstwirtschaft anzusehen ist.

Die in letzter Zeit durchlaufene Entwicklung des Lieferungswesens und seine Ergebnisse sind durch die auf S. 135 wiedergegebenen Zahlenreihen dargestellt: in der ersten Spalte ist das Jahr angeführt, in der zweiten die Menge des veräusserten Brennholzes (1,000 Rm), in der dritten die der Zellulose- und Papierhölzer (1,000 Rm), in der vierten die der Langholzer (1,000 Kbf, in Klammern 1,000 Stck angegeben), in der fünften die der Eisenbahnschwellen (1,000 Stck), in der sechsten die der Balken, Sparren usw. (1,000 m), in der siebten die der Zaunpfähle, Stangen usw. (1,000 Stck.)

Anstatt das die im Auftrage der Forstverwaltung gelieferte unveredelte Holzware wie früher ausschliesslich im Inlande untergebracht wurde, waren diesen Waren unter den während der Wirtschaftskrise gespannten Absatzverhältnissen immer mehr die ausländischen Märkte zugänglich zu machen.

Der für die Lieferung von Holzwaren in den ersten 1920er Jahren bewilligte Staatszuschuss von 25 Mill. Fm. wurde nach 1925 beträchtlich erhöht. Im Jahre 1930 machte er 78 Mill., 1933 67 Mill. und 1934 76 Mill. Fm. aus. Die Entwicklung der von der Forstverwaltung in letzter Zeit verfolgten Verkaufspolitik wird ihrerseits durch die auf S. 136 angeführten Zahlen beleuchtet, welche die Anteile der auf Staatsterrain auf dem Stock verkauften und der gelieferten Ware angeben. Zur Erklärung der Spaltenköpfe sei Folgendes erwähnt: Vuosi = Jahr; Hankintamynti = Lieferungsverkauf; k-m³ = Festmeter; % puiden arvosta = % vom Wert der Hölzer; Pystymynti = Verkauf auf dem Stock befindlicher Ware.

Das Sägereiwesen der Forstverwaltung entwickelte sich während der letzten anderthalb Jahrzehnte sehr lebhaft. Eine ungünstige Lage beeinträchtigte jedoch den Betrieb einiger Sägen. Aus diesem Grunde wurden auch die Säge von Sukeva 1924 und die von Siuro 1928 geschlossen. Weil aus den ausgedehnten Wäldern Nordfinnlands auch nicht annähernd alle überflüssigen Holzmassen unter genügend günstigen Bedingungen verkauft werden konnten, begann man die Begründung eines grossen Staatssägewerks an der Küste des Läns Oulu in Erwägung zu ziehen. Im Jahre 1926 war an der Mündung des Flusses Kemijoki das Sägewerk von Veitsiluoto fertig geworden.

Der staatliche Sägereibetrieb der letzten Jahre (vor der Begründung der A.-G. Veitsiluoto) wird durch die auf S. 137 dargestellten Zahlen wiedergegeben. Erklärungen: Vuosi = Jahr; Toiminnassa olleet sahat = In Betrieb gewesene Sägewerke; Yhteinen tuotanto, stand. = gemeinsame Produktion, Stand. Nach diesen Zahlen ist, ebenso auf S. 137, der Wert der von den Sägewerken veräusserten Holzware in Mill. Fm. angeführt.

Die Beschränkung der staatlichen Holzveredlung lediglich auf die Sägereiindustrie konnte auf die Dauer nicht als sachgemäss gelten. Im Jahre 1930

wurde eine mit sechs Kesseln arbeitende Sulfitzellulosefabrik in Veitsiluoto fertiggestellt. Diese Fabrik stellte im Jahre 1930 17,000 und 1931 32,000 Tonnen Sulfitzellulose her.

Die im Jahre 1928 angebrochene Wirtschaftskrise führte zu recht bedeutenden Veränderungen in der Organisation der staatlichen Holzveredlungsindustrie. Da es der Staatsregierung schwer schien, den Haushaltsplan des Jahres 1931 ins Gleichgewicht zu bringen, schlug sie der Volksvertretung vor, die im unmittelbaren Besitz des Staates stehenden Holzveredlungswerke an eine Aktiengesellschaft zu verkaufen, in der der Staat die Aktienmehrheit hätte. Der Vorschlag der Regierung wurde in der Volksvertretung angenommen.

Die Grösse der aus dem eigentlichen Geschäftsbetrieb der Forstverwaltung gewonnenen Einkünfte und des eingegangenen Gewinns geht aus den auf S. 139 dargestellten Zahlen hervor. Erklärungen: Vuosi = Jahr. Liiketoininnasta saatu = Aus dem Geschäftsbetrieb erhalten. tulo = Einnahme. voitto = Gewinn.

*

Die Entwicklung des Waldbaus hatte während des Krieges sozusagen stagniert. Doch bald nach dem Freiheitskriege ergriff die Forstverwaltung Massnahmen zu seiner Hebung. Nach der 1921 bestätigten Neuordnung wurde die Leitung und Überwachung der Pflege der Staatswälder zu einer wichtigen Sonderaufgabe der Distriktsstellen. In der Praxis boten die ständig erweiterten Lieferungshauungen Möglichkeiten für eine Waldpflege, und besonders die Durchforstungen waren bei dem zunehmenden Absatz von Kleinholz immer lohnender geworden. Läuterungen von Kulturen wurden auf den Waldflächen des Staates in dem Jahrfünft von 1927—1931 auf einem Gebiet von etwa 16 000 ha und Aushiebe auf einem Gelände von etwa 106,000 ha ausgeführt. Die Lichtungshiebe umfassten jährlich über 10,000 ha und die Überhalthiebe über 20,000 ha.

Trotzdem aber blieb der Zustand der Staatsforsten schwach, solange zu ihrer Pflege zu kleine Staatszuschüsse bewilligt wurden. Die Bewilligungen für den Waldbau schwankten in den Jahren 1918—25 zwischen 570,000 und 1,300,000 Fm.; selbst bei den grössten bewilligten Staatszuschüssen entfielen auf das ha durchschnittlich 9 finn. Pfg., und mit dieser Summe waren u. a. ausserordentliches Bewachen und das Löschen von Waldbränden zu bestreiten. Dies hatte im Gefolge, dass die Hiebsflächen meist ungeläutert, sogar ausgedehnte Brandflächen unaufgeforstet und Durchforstungen, durch die verkaufbare Ware zur Abholzung gelangt wäre, unausgeführt blieben. Indem die Forstverwaltung dies alles in den allgemeinen Begründungen zum Vorschlag ihres Haushaltsplanes in sehr überzeugender Weise vorbrachte, erhielt sie ihre Zuschüsse für waldbauliche Massnahmen 1926 auf 2 Mill. Fm. und 1927 auf 4 Mill. Fm. erhöht.

Am Ende des Jahres 1926 forderte die Regierung die Forstverwaltung auf, ein Programm zur Hebung der staatlichen Forstwirtschaft in Vorschlag zu bringen. Mit dem Entwurf dieses Programms wurde Forstrat Dr. O. J. L a k a r i betraut. Dieses Programm, das sich auf die in den verschiedenen Abteilungen der Forstdirektion aufgestellten Entwürfe gründete, enthielt eine eingehende Veranschlagung der zu den waldbaulichen Arbeiten erforderlichen Geldmittel. Bei möglichst vorsichtiger Schätzung hielt Dr. Lakari einen jährlichen Zuschuss von ca. 14 Mill. Fm. zugunsten der nötigen waldbaulichen Arbeiten für

notwendig. Der Plan führte denn auch bald zu einem Ergebnis. Zwar sah die Regierung 1928 in ihrem Vorschlag zum Etat für die Pflege der Staatswälder nur 5 Mill. Fm. oder 750,000 Fm. mehr als im vorhergehenden Jahre vor. Aber noch in demselben Jahre machte sie der Volksvertretung den Vorschlag zu dem sogenannten Waldverbesserungsgesetz. Nach diesem seien für das Jahr 1929 zugunsten der staatlichen Forstwirtschaft 12 Mill. Fm. für Waldbau- und Moorentwässerungsarbeiten zu bewilligen und 10 Jahre lang der Zuschuss um jährlich 3 Mill. Fm. zu vermehren. Die Volksvertretung genehmigte den Vorschlag der Regierung, kürzte aber die vorgeschlagene Zeit der Bewilligung von 10 auf 5 Jahre. Infolge der Wirtschaftskrise mussten allerdings diese Zuschüsse vermindert werden.

Zugunsten der auf eigentlichem Staatsterrain auszuführenden Waldbau- und Moorentwässerungsarbeiten wurden für das Jahr 1932 15.3 Mill. Fm. bewilligt; etwa die Hälfte dieser Summe wurde für waldbauliche Arbeiten veranschlagt. Für das Jahr 1933 waren für Waldpflege- und Waldschutz- sowie Moorentwässerungsarbeiten auf Staatsterrain 18 Mill. und für das Jahr 1924 15 Mill. Fm. vorgesehen. Ausserdem sind der Forstverwaltung zur Verwendung für diese Zwecke an sogenannten Notstandsmitteln insgesamt 9 Mill. Fm. bewilligt worden. Von 1935 an dürften für Forstmeliorationen grössere Summen als zuvor bewilligt werden.

Bei den Hieben der Staatswälder hat man zielbewusster denn je waldbaulichen Anforderungen zu entsprechen versucht. Waldsaaten sind in den letzten Jahren in weitaus grösserem Umfange als vorher ausgeführt worden, während dagegen die Pflanzungen von ziemlich geringer Ausdehnung geblieben sind. Dieses Wirkungsfeld spiegeln die auf S. 141 dargestellten Zahlen wider. Erklärungen: Aika = Zeit. Metsänvilj. ala, ha = Kulturfläche, ha. Kylvöala = Saatfläche. Istutusala = Pflanzungsfläche. Apuviljelysten ala, ha = Fläche der Hilfskulturen, ha. Kylvetty siementä, kg = Aussaat, kg. Istutettu taimia = Pflanzen gesetzt.

Von den im Jahre 1930 gesetzten 262,500 Pflanzen waren 58 % Kiefer, 26 % Fichte und der Rest andere Nadelhölzer. Im Jahre 1932 kam die künstliche Verjüngung durch 22 % Kiefern-, 77 % Fichtenpflanzen zustande.

Die Kulturkosten beliefen sich in dem Jahrfünft 1917—1921 auf 393,000, 1922—26 auf 773,000 und 1927—31 auf 4,623,000 Fm.; im Jahre 1932 stiegen sie auf 1,615,000 Fm.

1922—26 wurden 7,088 hl Nadelholzzapfen ausgeklengt, darunter 82 % Kiefer, 16 % Fichte und 2 % sonstige Nadelhölzer. Insgesamt wurden 4,570 kg Samen erhalten. 1927—31 wurden 38,206 hl Zapfen ausgeklengt, davon ca. 90 % Kiefer. Alles in allem wurden ca. 26,700 kg Samen gewonnen. Für das Ausklengen sind eine Reihe von Samenklenganstalten begründet worden, die grösste in Mittel-Pohjanmaa, in Eskola.

Die heissen und trockenen Sommer, in denen zahlreiche Waldbrände zu bekämpfen waren, hatten gelehrt, dass die Staatsforsten nachhaltiger vor Brandschäden zu schützen seien. Die aussergewöhnliche Gewalt der Brände beruhte vor allem auf den mangelhaften Ausbildung des Waldbrandalarms. Auch in dieser Hinsicht sind in letzter Zeit viele Missstände behoben worden. Ein vollständiges Brandturmmetz ist längs der ganzen Ostgrenze angelegt und zahlreiche Feuertürme sind auch auf den Staatsgeländen von Nord-Satakunta sowie auf einzelnen Höhen in Inari und Petsamo errichtet worden. In jedem Brandturm befinden sich ein Fernsprecher und ein Prismaferrohr. In den

Sommern, in denen Waldbrände eintraten, haben der Forstverwaltung Flugzeuge der Armee für die Brandkontrolle zur Verfügung gestanden, vornehmlich in Nordfinland, wo die Forstverwaltung eine eigene Flughalle in Kemijärvi besitzt. Bei dem Löschen der Waldbrände hat eine enge Zusammenarbeit der Forstverwaltung mit der Grenzbeobachtung stattgefunden.

Die Moorentwässerungsarbeiten haben in den Staatsforsten auch weiterhin sowohl die Forstmeister für Moorentwässerung als auch die Revierforstmeister ausgeführt. Zu den Aufgaben letzterer haben teils das Offenhalten der Naturbäche und die wenigen Entwässerungen, die nicht von den Forstmeistern für Moorentwässerung geplant worden sind, teils die Durchführung der von diesen entworfenen Entwässerungspläne gehört. Die auf S. 143 dargestellten Zahlen geben die im Auftrage der Oberförster für Moorentwässerung ausgeführten Arbeiten wieder. Erklärungen: Tutkittu soita = Moore untersucht. Laadittu ojitussuunnitelmia = Entwässerungspläne aufgestellt. Kaivatettu oja = Gräben ausgehoben. Kuivatettu ala = Entwässertes Gebiet.

Allein im Jahre 1933 wurden im Auftrage der Forstmeister für Moorentwässerung insgesamt 2,772 km Gräben ausgehoben und Bachläufe gereinigt; das entwässerte Gebiet umfasst 16,700 ha. Die Arbeitsleistungen der Revierforstmeister auf dem Gebiet der Moorentwässerung sind aus den letzteren der auf S. 143 dargestellten Zahlenreihen zu ersehen. Erklärungen: Kaivettu uusia oja = Neue Gräben gegraben. Perattu puroja = Bachläufe gereinigt.

In den Jahren 1917—31 sind unter der Leitung der Revierforstmeister 810 km Fuhrwege sowie 1,108 km Pfade und Stufenwege angelegt worden. Auch auf die Verwirklichung grösserer Strassenprojekte ist die Forstverwaltung von Einfluss gewesen, indem sie es unternommen hat, ihr wichtige Landstrassen selbst anzulegen oder für deren Bau einzutreten. Im Jahre 1912 wurde in der Forstverwaltung ein Wege- und Wasserbauingenieur eingestellt, der den Wegebauten vorzustehen hatte. Infolge der nach dem Kriege erforderlichen grossen Neuerungen fiel diese Aufgabe der Ingenieurabteilung der Forstverwaltung zu. Ausschlaggebend ist auch die Bedeutung der Ingenieurabteilung der Forstverwaltung bei dem Entwurf und dem Bau ihrer Flössrinnen gewesen. Die lebhaftere Entwicklung dieser Arbeiten spiegelt sich in der auf S. 144 angeführten Zahlenreihe wider, welche die um den Zinsbetrag vermehrte Summe der unamortisierbaren Baukosten angibt, die die Forstverwaltung in den von ihr bestrittenen Flössrinnen angelegt hat. In der Zeit von 1917—33 hat die Forstverwaltung 58 neue Flössbestimmungen drucken lassen.

Der Flächeninhalt der staatlichen Forstgelände zerfällt nach den letzten Berechnungen in der auf S. 145 angegebenen Weise. Erklärungen: Metsätalouteen kuulumatonta maata = Nicht zur Forstwirtschaft gehöriger Boden. Metsätalouteen kuuluva maata = Zur Forstwirtschaft gehöriger Boden. kasvullista metsämaata = wüchsiger Waldboden. kehnokasv. metsämaata = unergiebigere Boden. joutomaata = Impediment. maata yhteensä = Boden insgesamt. Vesiä = Gewässer. Pinta ala vesineen = Bodenfläche mit Gewässern.

Neue Gebiete hat der Staat durch Ankauf von Waldflächen gewonnen; da aber gleichzeitig in grösserer Masse Böden zu Siedlungs-, Anbau- u. a. Zwecken abgetreten worden sind, hat der Gesamtflächeninhalt des Staatsterrains abgenommen. Bis Ende 1933 hat der Staat 18 099 ha an neuen Waldgebieten käuflich erworben und 15.4 Mill. Fm. dafür bezahlt.

Das Siedlungswesen der Staatsgefände erhielt neue Richtlinien, nachdem die über die Begründung von Siedlungshöfen erlassene Bestimmung durch ein Gesetz von 1922 aufgehoben worden war. Seitdem sind nämlich keine eigentlichen Neusiedlungshöfe angelegt worden. Das Gesetz von 1922 bestimmt, dass zur Förderung des Anbaus und der dauernden Niederlassung landloser Bevölkerung auf den Forstgeländen des Staates als selbständige Siedlungshöfe zu bezeichnende Anbau- und Wohngehöfte zu begründen seien, für deren Zustandekommen die Siedlungsdirektion zu sorgen habe. Bis Ende 1932 sind 455 solche Gehöfte in das Grundregister eingetragen worden.

Soweit es sich um die Besiedlung eines ausgedehnten Gebietes handelt, hat die Siedlungsdirektion eine besondere Siedlungskommission einzusetzen, die ein Siedlungsprojekt aufstellt, das schliesslich vom Staatsrat bestätigt wird. Derartige Siedlungsgebiete sind in vielen Revieren abgesteckt worden. Die Anzahl der auf ihnen angelegten Gehöfte und Zusatzflächen stieg Ende 1932 auf 1,021 und entsprach einer Fläche von 50,899 ha.

Der Notwendigkeit forstwissenschaftlicher Forschungsarbeit und insbesondere eines Versuchswesens auf diesem Gebiet ist man sich in den Kreisen der Forstwirte schon seit langem bewusst gewesen. Im Jahre 1906 wurde der damalige Dozent, spätere Professor für Waldbau und Generaldirektor der Forstverwaltung A. K. Cajander beauftragt, die forstwissenschaftlichen Versuchsanstalten verschiedener Länder kennenzulernen und einen vollständigen Vorschlag zur Begründung einer entsprechenden Anstalt in Finnland zu machen. Im Jahre 1909 erschienen Cajanders eingehender Bericht über die Ergebnisse der Erkundungsreise sowie Gesetzes-, Instruktions- und Etatsvorschläge für eine finnische forstwissenschaftliche Forschungsanstalt. Nach dem Ausbruch des Krieges verzögerte sich die Durchführung des Projekts bis Ende 1917, als ein von einheimischen Männern gebildeter Senat die Verfügung über die Begründung einer Versuchsanstalt und deren Statuten bestätigte. Infolge des Freiheitskrieges konnte die Forstwissenschaftliche Versuchsanstalt erst am 1. Juli 1918 ihre Tätigkeit beginnen.

Die Vorbilder, welche die ausländischen forstwissenschaftlichen Versuchsanstalten Prof. Cajander boten, mussten an sich als unzulänglich und für die finnischen Verhältnisse weniger geeignet erkannt werden. Deswegen baute er seinen Vorschlag zu einem überwiegenden Teil auf ganz selbständigen Prinzipien auf, deren Vorteile im Laufe der Jahre immer offensichtlicher geworden sind.

Kennzeichnend für die Arbeit der Forstwissenschaftlichen Forschungsanstalt Finnlands ist somit von Anfang an das Bestreben gewesen, die Hauptaufmerksamkeit grossen Fragen zuzuwenden, deren Entscheidung in wirtschaftlicher Beziehung besonders wichtig und dringend ist. Die im Ausland gesammelte Erfahrung weist darauf hin, dass die zwischen Praxis und Forstwissenschaft eingetretene Entfremdung letztere, das Forschen der Wissenschaft, in Bahnen lenkt, die der praktischen Forstwirtschaft zu allzu geringem Nutzen gereichen. In Finnland ist diese Gefahr zum Teil dadurch abgewehrt worden, dass der Pflege der Forschungsanstalt in den verschiedenen Gegenden des Landes verhältnismässig grosse Versuchsgebiete, insgesamt ca. 120,000 ha, überlassen worden sind. Auf diesen Flächen, die zusammen ein Versuchsrevier bilden, werden alle in der praktischen Forstwirtschaft vorkommenden Arbeiten ausgeführt; gleichzeitig ist dort Gelegenheit zur Durchführung von Versuchen sowie zur Anwendung neuer Methoden gegeben.

Die von der Forschungsanstalt geleistete wissenschaftliche Arbeit ist hauptsächlich vergleichender Art gewesen. Da ausserdem die Arbeitsweise der in der Anstalt zuletzt begründeten Abteilungen noch weniger als die der ersten die Ausführung von Versuchen voraussetzt, wurde es als zweckentsprechend erachtet, den ursprünglichen Namen der Anstalt Forstwirtschaftliche Versuchsanstalt in Forstwissenschaftliche Forschungsanstalt zu verwandeln. Die Veränderung des Namens wurde im Zusammenhang mit der Begründung zweier neuen Abteilungen, der für Forstwirtschaft und der für Moorforschung, Anfang 1928 vollzogen.

Der Leiter der Forstwissenschaftlichen Forschungsanstalt ist seit dem Beginn ihres Bestehens, seit 1918, Professor Olli Heikinheimo gewesen, der auf die Lebensfähigkeit und rege Entwicklung der Tätigkeit der Forschungsanstalt einen ausserordentlich grossen Einfluss ausgeübt hat.

Seit 1930 war die Forstwissenschaftliche Forschungsanstalt nicht mehr der Aufsicht der Forstverwaltung, sondern dem Landwirtschaftsministerium direkt unterstellt. Die Forschungsanstalt umfasst folgende Forschungsabteilungen: Waldbauabteilung, Forsttaxationsabteilung, Bodenkundliche Abteilung, Moorforschungsabteilung, Forstwirtschaftliche Abteilung und Forsttechnologische Abteilung.